

Cornel Constantin Ciomâzga

**SE ÎNTORC
MORȚII ACASĂ**

Se întorc morții acasă

Editura Cartea Actuală 3C, Colecția „Literatură și artă”, București

Grafica: Cornel Constantin Ciomâzgă

Design grafic: Lucian Ciomâzgă Mărgărit

Referent literar: Dr. Dana Melania Bădic

Tehnoredactor: Flori Stoian

Culegere text: Cristina Vânătoru și Elena Bonciu

Foto: Joop Juyn

©Cornel Constantin Ciomâzgă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

CIOMÂZGĂ, CORNEL CONSTANTIN

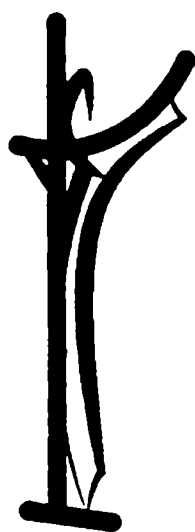
Se întorc morții acasă/Cornel Constantin Ciomâzgă. –
București: Cartea Actuală 3C, 2014

ISBN 978-973-87180-1-2

821.135.1-31

Printed in Romania

Cornel Constantin Ciomâzga

**SE
ÎNTORC
MORȚII ACASĂ**

EDITURA CARTEA ACTUALĂ 3C
București, 2014

Iunia,

*Pun această carte înaintea anilor tăi,
să te aștepte până într-un timp, diferit celui de acu
până într-o zi mai bună poate și chiar mai frumoasă și
importantă decât cea de
azi.*

*Vei afla atunci
că întâmplarea asta,
odinioară adevărată,
cu niște personaje, cândva aieva,
a fost împrumutată anume de la viață
pentru a izvedi o poveste
tocmai potrivită pentru ilustrat un...
mic manual de bună viață
pe care astăzi,
iată,
ți-l dau ție!
Nu-ți este încă pentru acum,
dar,
până când va fi,
eu am să caut să îi chem și să-i îndemn pe alții,
cât mai mulți,*

să între în povestea asta
ca să afle cum întunericul a devenit lumină,
cum ura s-a făcut iubire,
cum moartea, înfrățindu-se cu viața,
s-a altoit ea însăși în viață.
Musai cei mari ar trebui să afle ca să-ți spună,
până vei fi tu însăși mare și-ai să știi,
că moartea este partea vieții care naște viața.
Că-n fiecare om a murit pruncul, născându-se copilăria,
copilul însuși a murit, făcându-i loc adolescenței,
aceasta va fi apus și ea, născând un tânăr chipeș și puternic
care-ntr-o zi,
la rându-i,
va luneca în albe ierni
purtate-n barbă de-un bătrân ce,
iată-l,
tocmai pleacă,
să-i ceară morții să-l renască, făcându-l pruncul veșniciei.
Nu-i ziditor?
Nu e frumos?

*

Eubul, marele filosof al Alexandriei, l-a întrebat într-o zi pe
fostul lui coleg de școală Vasile cel Mare:
„Spune-ne nouă, minunatul, care este cea mai înaltă
filosofie a creștinului?”
Și Marele Vasile i-a răspuns:
„Cea mai înaltă filosofie de sub cer, iar nu doar a

*creștinului, este să avem de-a pururea
moartea înaintea ochilor”.*

*Noi însă, din nefericire,
nu vedem moartea precum este,
pentru că-nțelegând greșit,
că-i rea și hâdă,
cum au descris-o ne-nțelepții,
privim spre ea prin falduri negre
ca spre baubaul din poveste.*

*

*Angoasele și anxietățile cele mari ale lumii izvorăsc tocmai
din acest cuvânt:*

MoArTe.

*Nu există nonșalanță în relația cu moartea.
Cel mult o impetuoasă inconștiență care,
de frică,*

îi strigă eclatant scândurii din fostul brad:

N-am timp!

Nu-mi pasă!

Dar îi pasă, îi pasă...

Și celui nepăsător îi pasă.

Singurii cărora nu le mai pasă de moarte sunt morții.

*Cine n-a biruit încă moartea,
la vederea ei,*

simte că deasupra pleoapelor fâlfâie o aripă rece.

Moartea este atât de aproape,

cu mult mai aproape decât ne imaginăm noi.

Vremea morții este în fiecare clipă.

Murim cu fiecare clipă pentru a ne naște într-o altă clipă.

Prezentul însuși este un viitor de-o clipă

care

se varsă și se varsă și se varsă

prin acea clipă,

chiar în acea clipă,

într-un

i r e c o n c i l i a b i l

trecut.

Nașterea noastră-n veșnicie însă,

consistă

în acea clipă mare

care se va fi despicaț mirabil,

o parte rămânând lipită de trecut,

cealaltă...

revenindu-i veșniciei!

Cât de frumos ne pregătește Dumnezeu pentru această

clipă nesfârșită.

Adormim fără teamă în fiecare noapte

pentru că știm că-n fiecare dimineață ne vom trezi și...

iarăși va fi viață!

De ce nu privim oare tot așa

și

spre-acea mare adormire?

De ce ne este așa de greu să credem că ne vom trezi,

așa cum n-a fost niciodată,
cu totul noi și diferiți
în dimineața veșniciei?

De ce?

Pentru că, învăluți sub ignorări istorice,
refuzăm cu obstinată vehemență
înnoirea noastră încă din vremea clipelor nedespicate.

Pentru că n-am înțeles
că numai moartea vechiului
poate face posibilă
apariția noului.

*

Iunia,

Departe, într-un colț al lumii,
lângă temelia Sălășelului copilăriei tale,
tu vei afla mereu o carte deschisă
unde,

în pagina de piatră,
stau scrijelate câteva cuvinte:
„Omul vechi de-ar ști să moară
înainte de-a muri,
atunci, când ar fi să moară,
omul nou n-ar mai muri”.

Aceste cuvinte
s-au înmulțit

și-au devenit o poveste.

Ce poveste!

Cioplită, iată, în cuvinte

prin Cuvânt

– un sfert de veac –

cu anevoie,

pentru că tu

și

tu

și

tu

aveai nevoie.

23 iunie 2014

Nepoatei mele

care ieri

a împlinit patru ani

Si le voi da o altă inimă; și duh nou voi pune într-înșii; inima lor de piatră le-o voi smulge din trup și le voi da o inimă de carne, pentru ca ei în poruncile Mele să umble și rânduielile Mele să le păzească și să le facă... (Ieremie XI, 19)

– Ehei, dac-ați veni voi de unde mă-ntorc eu... n-ați mai fugi așa... n-ați mai fugi, puișorilor...

Scările de ieșire din galeria metroului păreau mai multe și mai înalte ca altădată. Omul din fața mea urca treaptă cu treaptă, urmând măsura simfoniei unui îndelung oftat, ca în finalul Dansului German al lui Schubert:

traam-diridrimdram; traam-diridrimdram; traam-diridrimdramdramdrimdrimdraaa!

– Mă cheamă Petre și sunt moroi. Confirmă asta mutra mea? Nu trebuie să mă privești prea atent pentru ca să te convingi. Poți buimăci. Sunt vânat-verzuliu, uscat, miros a mucegai, vin de la țântirim... Citește aci, scrie la jurnal, sunt... oficial, ca să zic așa. Apropo, dă-mi o țigare, să mai ostoim mireasma de mormânt până citești... N-ai? Mă duc să caut prin apropiere și mă-ntorc. Citește, citește!

Țin în mână o gazetă de acum două zile: „Tinerama” din 16–25 iulie 1991.

Insolit. Comic și dramatic egal. Sinistru chiar. Realitatea împinsă la limita elucubrației. A neverosimilului.

E trist când unora viața le joacă un renghi și-i trimite în lumea celor reci. Dar cu adevărat cinic este când altora moartea le joacă festa și-i trimite, retur, pe tărâmul celor calzi.

O astfel de dramă cumplită „trăiește” un om al cărui nume nu mai contează.

Totul a început de la niște pește pe care i l-a adus un nepot. Soția i-a preparat o saramură. Mămăliga încinsă, pofta... mare, vederea cam slabă, un os a scăpat și... s-a-nfipt, desigur, în gât. Tuse, lipsă aer, apă-apă, pumni după ceafă, hâc-hâc și s-a prăbușit câtai meleanul. Până să se ducă femeia să aducă pe cineva sau să cheme o mașină, s-a și cam fâstâcit, omul în vârstă și bolnav de inimă, a început să se răcească.

Agitație, țipete, vecini, telefoane, jip-jap, „dă-i cu apă”, „pune-i oțet”, „deschide-l la gât”, „apasă-l pe piept”, „respirație gură la gură”, „respirație absentă!”, „ce mai, aprinde repede o lumânare!”, „gata cu bietul om.”

A venit legistul, a constatat decesul și, ca mai toți autopsierii, „om cu suflet”, s-a gândit că și așa „mușteriu” suferise cu inima, „ce rost ar mai avea necropsia?” Au fost făcute toate pregătirile și, după trei zile, cum e rânduiala, gata: „la loc cu verdeață”, într-o criptă – la cavou.

Calvarul abia avea să înceapă. Hurducăielile de pe drum, umezeala și timpul au făcut ca osul pricinos să se mai înmoaie și să plece din gât.

Interfama

16 25 Iulie 1991

Director: Max Bănuș

16 pagini

Se întorc morții acasă

Insoți. Comico și dramatic egal. Simțu chiar Realitatea înprinsă la limita elucubrației. A neversimilului.

E înst când una viața joacă un reșchi și-i trimite în lumea celor reci. Dar cu adevărat cine este când plora moartea la poartă și-i trimite, retur pe tărâmul celor calzi?

O năstire de dramă cumplită, trăiește un om, al cărui nume nu mai contează.

Totul a început de la niște pește pe care i l-a adus un nepot. Soția i-a preparat o saramură. Mămăliga incinsă profta. mare vederea cam slabă, un os a scăpat și s-a năst, desigur, în gât. Tuso, lipă aer, apă-apă, pumni după ceafă hăc-hăc și s-a prăbușit călăi meșanul. Până să se duca femeia să aducă pe cineva sau să cheme o mașină, s-a și cam fâșăit, omul, în vârstă și bonav de nimă, a început să se răcească.

Agitație (peste vecini, telefoane, jip-jop, dău cu apă, pune oțet, deschide-l în gât, înșă-l pe pept, respirație gură la gură... Respirație absentă). Ce mai, aprinde repede o lumanare! Gata cu bietul om.

A venit legistul a constatat decesul și, ca mai toți autopsieri, om cu suflet, s-a gândit că și așa, înșterului, suferase cu inimă, ce rost ar mai avea necropsia? Au fost făcute toate pregătirile și, după trei zile, cum e rândul, gata, la loc cu verdeț, într-o cîmpă - la cîmpu.

Calverul abia avea să înceapă. Hurdăciunile de pe drum, unezeala, timpul au făcut ca osul pînă să se mai înmoaie și să plece omigăt.

Omul intrase de fapt într-o moarte mică, iar nu într-una demnă de un "trafament" atât de complex cu "Gropotini", "Pocotini", "Lopetini" și "Amin-Amin". După câteva zile și-a revăd, întințind boala. O cutie strâmtă miroș de vin uridelele, flor

uscate. Aleșinat din nou. Amătras un cui de sonni, că doar zăna fusese dus acolo și, peste un timp, iar s-a trezit. De data asta, mai "fomăncat" mîl cu mediul devenise ceva mai tare. A bătut cu pumnii în capac, a strigat, s-a zbatut, dar cine să-l audă? Avea să constate, strigând, că de, dincolo, nici ecoul nu se mai întoarce.

S-a gândit mai apoi, că poate ar fi mai bine să împingă în capac, înșercându-se pe bună Zădărnice. Iși făcuse un soi de program: dormea, se trezea, striga și lătea. Batea și singa, apoi iarăși adormea și iarăși se trezea. O zi, două, trei. În a douăzeci și una, sâmbăta pomenirea morților. O femeie, tocmită pentru asta, s-a dus să tîmșeze criptele. I a înghețat sîngele în vine când a auzit strigăle și bubururi venind de dincolo de piatra pe care tocmai o tîmșea.

A zăvărit căpșu, chitricule, lumanările și tîmșia și a rupt-o la fugă, că de-ur fi fost pe pista unui campionat de adeșmă le-ar fi zis campionilor uitându-se în urmă după ei, mclăilor!

S-a dus femeia, îngrozită cum era, să caute groparii cîmărușii. Da, numai că în zilele de sărbătoare și mai cu seamă în cele de pomenire a morților, cu atîta tîmșie, lumanări și pîharușe groparii devin atîti de "afumați", încât cu greu mai întrevăd realitatea. Auzind că dintr-un cavou răzbat bătăi și strigate, au puzit în răs sughițînd, "Hăc! Aturea. Cine să bată, hăc! Aici nu mai bate, hăc, nimeni nimic. Numai clopoitele rar și noi, hăc - culele. Hai, totuși, hăc, să vedem!"

S-au dus, au ascultat și, într-adevăr, se auzeau bătăi și strigate. "Vesele" cum erau n-au mai chemat poliția sau procuratura, au pus mîna pe tîmșicoșpe, au desprins placa de la cîmpă și l-au scos din copârșeu pe mort întreg și viu, în costum nou și cu pantofi noui. "Bravo, nești! Bine că trăiești, la, coșe, un bilet de tramvai și du-te acasă. O să te întorci tu la noi arădăta." Mortul a luat bietul neștiind cum să le mulțamească groparii pentru gestul lor uman, apoi a pornit agale spre casă, fîmurându-și mînele costumei neprobate la cumpărare, pe care, de bucurie, n-apucase încă să le suficea. Se gîndea ce surpriză le va face altor lui când îl vor vedea viu, din nou printre ei.

Prmul sentiment contradictoriu l-a probat în tramvai, când s-a făcut gol în jurul lui. Apoi în fața blocului, unde locuise. O drăcie de copii se jureau zgomotoși, până când, câțiva, recunoscîndu-l au tulit-o, strigînd cu disperare, "Mortul, mortul!" Într-o clipă nu mai era unul.

Mortul a urcat la etajul întâi gîndindu-se că s-ar putea să nu-i fie prea simplu nici scoperi. A sunat la vecinul Florică. Fuseseră prieteni. Ani de zile jucaseră table, stînd la un pîhărel. Și apoi, acesta era tîrbat. Ei, bine, dar în loc să vină Florică la ușă, prin vizor a privit soța lui. Mortul stătea în fața ușii cu o expresie binevoitoare. De dincolo de ușă s-a mai auzit doar, "Doamne!" Și femeia a căzut. În câteva clipe Florică a intradoschis ușa la limita lanțului de siguranță, îngînd bîlbîit, "Veșere, veșere, de treabă și pleacă de unde-ai venit, că mă duc și fac www.pohia.ro!"

A încercat omul să-i explice că nu e glumă, că el nu e mort și stăte, că s-a întors viu și că vor juca iarăși table. Nimic. Florică neînduplecat a chemat poliția.

Un copilăș, vrînd să urce scările, a dat cu ochii de mort. I s-au înmăiat picărele, zămbetul i-a înghețat, arătîndu-și dințișorii ca niște peni. Zuluși blonzi i s-au pleoșt, și-a lăsat capul pe spate și, cîzînd, a apucat să zică, "mă-e rău..."

Abia cînd au venit poliștii, s-a mai destins atmosfera. Au început să-i chestioneze mai întîr, circumspecți, de la oarecare distanță, apoi s-au mai apropiat și i-au cerut actele. Care actle? Omul venea de la cîmătur. Le-a expicat ce și cum: se petrecuse totul, vorbindu-le despre omenia groparilor și despre cât de greu i-a fost, înăuritu.

Într-un tîrziu a deschis ușa și nevasta lui, după ce câțiva vecini au convins-o că nu e ceva, necurat. Deși, la drept vorbind, cu toți erau crispot și își făceau semnul crucii cu limba.

În fața lor era un om slăbit, cu barba mîncată, cu unghie netărate, purtînd pe costumul acela cu mînece cam lunguțe unne de ulei în semn de cruce, miroșind evident a flor uscate și a mușgei.

Cînd s-au retras într-un tîrziu strănu, femeia a decis să-i cheme pe cei doi copii ai lor și să hotărască. Ea accepta să-i gătească, să-i spele, dar noaptea să meargă la unii dintre ei să doarmă.

Copii și ei, avînd copii, au convenit că nu e deloc potrivit și sănătos ca bătrînul să-i mai viziteze. Aia mică s-au obișnuit cu gîndul că tîtăta e mort. Acum ce să le spunem? Ar putea să se soare să se amintească.

Omul a înțeles că nu mai era de-acum același pentru nimeni. Nici măcar pentru copiii săi. Ce să facă însă? Să se întoarcă la gropari?

De-a doua zi a început o grea și lungă călătore, pe drumuri care păreau nesfârșite. De la Parohie la Mitropolie și invers de la una la alta, căntînd să iasă din evidențele morților, pentru ca apoi să înceapă alte drumuri la Oficiul Stăni Civile, la Primărie, la Poliție, la Procuratură... Pentru ca să intre în evidențele viilor. Totul era nou și insolit. Toți erau buimaci și lipsiți de pîrghii și tîmșuri legale. Moreu cereri, declarații, procese verbale, note explicative. Ore zile, săptămîni de stat în picioare la nenumăratele ghișee și uși. Toți cei întîlniți li cereau detalii. Trebuia să povestească și să repovestească de zeci și zeci de ori.

Aveam în față un om costeliv și palid, purtînd în suflet această negușoasă poveste.

Ostenit și atît de singur se întreba dacă nu cumva ar fi mai potrivit să plece din țară. "Pentru că, vezi dormeata, bă-tatule, eu nu mai sunt ecum nici cu vii, nici cu morți. Nimeni nu mai vrea să stea nici măcar de vorbă cu mine. Ba mai mult, simt la ai mei o mare părere de rău. Păi, au cheituit odăta o grămadă de bani să mă îngroape, și eu vin înapoi, pentru ca după o vreme să-i pun la altă cheituită?"

E greu, domnuie, e foarte greu să fi stăte! Trăgea adînc din țigară și două lacrimi se furșau printre brazdele obrăurilor.

Neîmpăcat și singur, mortul nostru cîmădă viu o lume, ea însăși mai mult moartă, care, iată, acceptă cu greu o minune care durează mai mult de trei zile.

Cornel Constantin Ciomăzga

Omul intrase de fapt într-o moarte clinică, iar nu într-una demnă de un „tratament” atât de complex cu „Gropatin”, „Popatin”, „Lopatin” și „Amin-Amin”. După câteva zile și-a revenit... Întuneric beznă. O cutie strâmtă, miros de vin, untdelemn, flori uscate... A leșinat din nou. A mai tras un pui de somn, că doar d-aia fusese dus acolo și, peste un timp, iar s-a trezit. De data asta, mai „familiarizat” nițel cu mediul, devenise ceva mai „tare”. A bătut cu pumnii în capac, a strigat, s-a zbătut, dar cine să-l audă? Avea să constate, strigând, că de „dincolo” nici ecoul nu se mai întoarce.

S-a gândit mai apoi că poate ar fi mai bine să împingă în capac, întorcându-se pe burtă. Zadarnic. Își făcuse un soi de program: dormea, se trezea, striga și bătea. Bătea și striga, apoi iarăși adormea și iarăși se trezea. O zi, două, trei... În a douăzecișiuna, sâmbătă, pomenirea morților. O femeie, tocmită pentru asta, s-a dus să tămâieze criptele. I-a înghețat sângele în vine când a auzit strigăte și bubuituri venind de dincolo de piatra pe care tocmai o tămâia.

A azvârlit cățuia, chibriturile, lumânările și tămâia și a rupt-o la fugă, că de-ar fi fost pe pista unui campionat de atletism le-ar fi zis campionilor, uitându-se în urmă după ei: „Molâilor!”

S-a dus femeia, îngrozită cum era, să caute groparii cimitirului. Da, numai că în zilele de sărbătoare și mai cu seamă în cele de pomenire a morților, cu atâta tămâie, lumânări și păhăruțe groparii devin atât de „afumați”, încât cu greu mai întrevăd realitatea. Auzind că dintr-un cavou răzbat bătăi și strigăte, au pufnit în râs sughițând: „Hâc! Aiurea. Cine să bată, hâc! Aici nu mai bate, hâc, nimeni

nimic. Numai clopotele rar și noi, hâc... cuiele. Hai, totuși, hâc, să vedem!"

S-au dus, au ascultat și, într-adevăr, se auzeau bătăi și strigăte. „Veseli” cum erau, n-au mai chemat poliția sau procuratura, au pus mâna pe târnăcoape, au desprins placa de la criptă și l-au scos din copârșeu pe mort întreg și viu, în costum nou și cu pantofii neumblați. „Bravo, neică! Bine că trăiești. Ia colea un bilet de tramvai și du-te acasă. O să te întorci tu la noi altădată”. „Mortul” a luat biletul, neștiind cum să le mulțamească groparilor pentru gestul lor uman, apoi a pornit agale spre casă, fluturându-și mânecile costumului neprobat la cumpărare, pe care, de bucurie, n-apucase încă să le suflece. Se gândea ce surpriză le va face alor lui când l-or vedea viu, din nou printre ei.

Primul sentiment contradictoriu l-a probat în tramvai, când s-a făcut gol în jurul lui. Apoi în fața blocului, unde locuise. O droaie de copii se jucau zgomotoși până când, câțiva, recunoscându-l, au tulit-o, strigând cu disperare: „Mortul, mortul!” Într-o clipă nu mai era unul.

Mortul a urcat la etajul întâi, gândindu-se că s-ar putea să nu-i fie prea simplu nici soției. A sunat la vecinul Florică. Fuseseră prieteni. Ani de zile jucaseră table, stând la un păhărel. Și apoi, acesta era bărbat. Ei bine, dar în loc să vină Florică la ușă, prin vizor a privit soția lui. Mortul stătea în fața ușii cu o expresie binevoitoare. De dincolo de ușă s-a mai auzit doar... „Doamne!” Și femeia a căzut. În câteva clipe Florică a întredeschis ușa la limita lanțului de siguranță, îngânând bâlbâit: „Vevere, vevezi-ți de treabă și pleapleacă de unde-ai vevenit, că mă duc și fac www.poliția.ro!”

A încercat omul să-i explice că nu e glumă, că el nu e moroi sau stafie, că s-a întors viu și că vor juca iarăși table. Nimic. Florică neînduplecat a chemat poliția.

Un copilaș, vrând să urce scările, a dat cu ochii de mort. I s-au înmuiat picioarele, zâmbetul i-a înghețat, arătându-și dințișorii ca niște perle, zulufii blonzi i s-au pleostit, și-a lăsat capul pe spate și, căzând, a apucat să zică: „Mi-e rău”.

Abia când au venit polițiștii „s-a mai destins atmosfera”. Au început să-l chestioneze mai întâi, circumspecți, de la oarecare distanță, apoi s-au mai apropiat și i-au cerut actele. Care acte? Omul venea de la cimitir. Le-a explicat ce și cum se petrecuse totul, vorbindu-le despre omenia groparilor și despre cât de greu i-a fost „înăuntru”.

Într-un târziu a deschis ușa și nevasta lui, după ce câțiva vecini au convins-o că nu e ceva... necurat. Deși, la drept vorbind, cu toții erau crispați și își făceau semnul crucii cu limba.

În fața lor era un om slăbit, cu barba măricică, cu unghiile netăiate, purtând pe costumul acela cu mâneci cam lunguțe urme de ulei în semn de cruce, mirosind evident a flori uscate și a mucegai.

Când s-au retras într-un târziu străinii, femeia a decis să-i cheme pe cei doi copii ai lor și să hotărască. Ea accepta să-i gătească, să-i spele, dar noaptea să meargă la unul dintre ei să doarmă.

Copiii și ei, având copii, au convenit că nu e deloc potrivit și sănătos ca bătrânul să-i mai viziteze. „Ăia mici s-au obișnuit cu gândul că tătașul e mort. Acum ce să le spunem? Ar putea să se sperie, să se... smintească”.

Omul a înțeles că nu mai era de-acum același pentru nimeni. Nici măcar pentru copiii săi. Ce să facă, însă? Să se întoarcă la gropari?

De-a doua zi a început o grea și lungă călătorie pe drumuri care păreau nesfârșite. De la Parohie la Mitropolie și invers de la una la alta, căutând să iasă din evidențele morților, pentru ca apoi să înceapă alte drumuri: la Oficiul Stării Civile, la Primărie, la Poliție, la Procuratură... Pentru ca să intre în evidențele viilor. Totul era nou și insolit. Toți erau buimaci și lipsiți de pârghii și temeieri legale. Mereu cereri, declarații, procese verbale, note explicative. Ore, zile, săptămâni de stat în picioare la nenumăratele ghișee și uși. Toți cei întâlniți îi cereau detalii. Trebuia să povestească și să repovestească de zeci și zeci de ori.

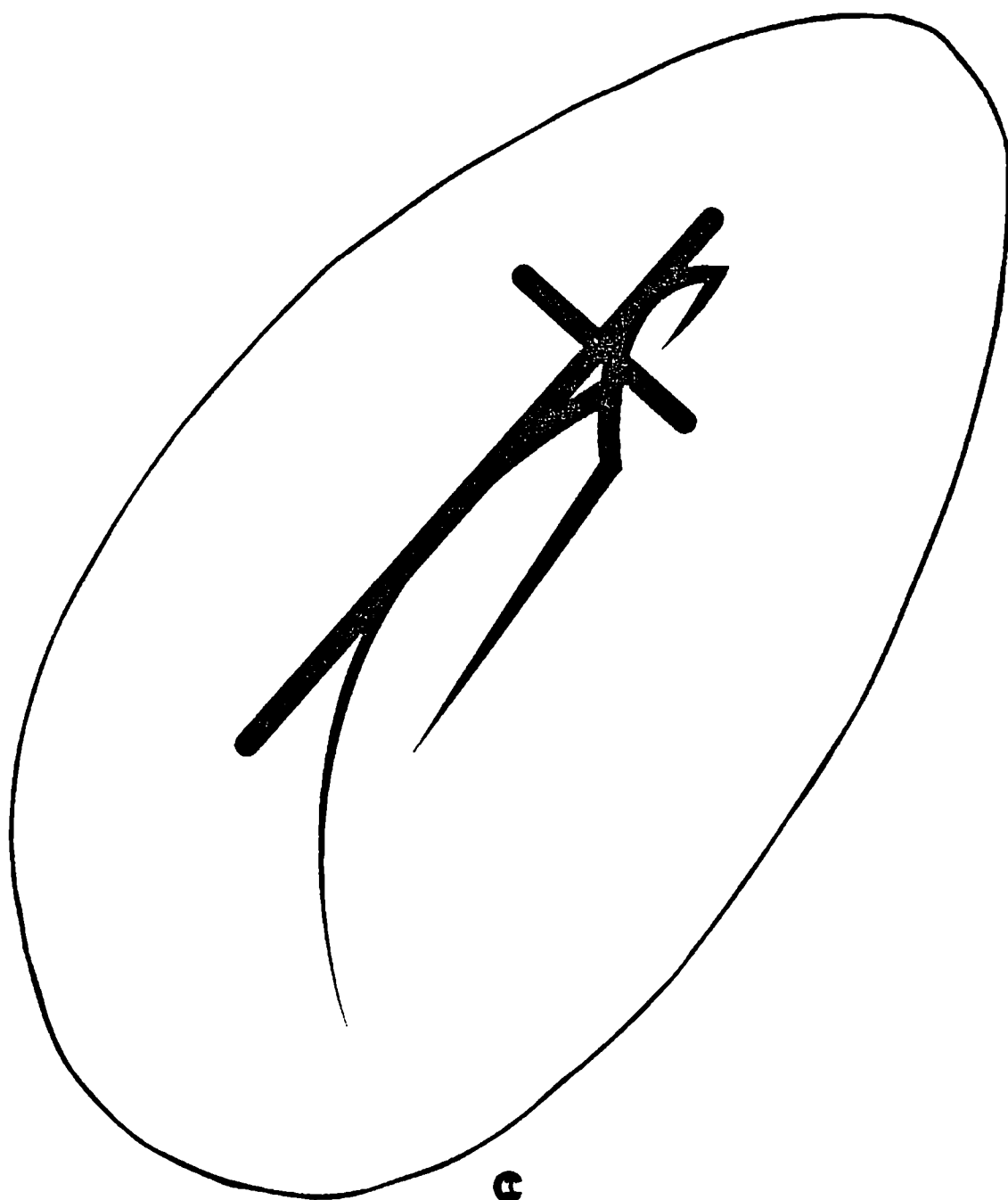
Aveam în față un om costeliv și palid, purtând în suflet această neguroasă poveste.

Ostenit și atât de singur, se întreba dacă nu cumva ar fi mai potrivit să plece din țară. „Pentru că, vezi dumneata, băi-tataie, eu nu mai sunt acum nici cu viii, nici cu morții. Nimeni nu mai vrea să stea nici măcar de vorbă cu mine. Ba mai mult, simt la ai mei o mare părere de rău. Păi, au cheltuit odată o grămadă de bani să mă îngroape, și eu vin înapoi, pentru ca după o vreme, să-i pun la altă cheltuială?”

E greu, domnule, e foarte greu să fii stafie!”

Trăgea adânc din țigară și două lacrimi i se furișau printre brazdele obrazilor.

Neîmpăcat și singur, mortul nostru colindă viu o lume, ea însăși mai mult moartă, care, iată, acceptă cu greu o minune care durează mai mult de trei zile.

Veniți și vedeți lucrurile lui Dumnezeu, înfricoșător în sfaturi mai mult decât fiii oamenilor. (Psalmul 65, 4)

Harul. Favoarea divină. Marele dar al lui Dumnezeu. Sfântul Siluan Athonitul, anume dăruit de Dumnezeu pentru nevoile noastre acum, la răspântie de milenii, spune în cartea sa „Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei” că a văzut oameni venind chiar în monastiri cu fețele desfigurate și urâțite de păcate și de patimi, dar care, prin pocăință și prin viață de rugăciune, s-au schimbat, devenind plăcuți la vedere. Desigur, nu trebuie să căutăm Harul pentru ca să fim plăcuți la vedere, asta ar însemna să devenim robi ai slavei deșarte, iar duhul acesta ne-ar sluți și mai abitir.

Te întrebi însă ce este totuși Harul acesta care-l preface pe om înfrumusețându-l? Este un mare dar al lui Dumnezeu, dat omului pentru credința lui în Hristos spre mântuire, după cum afirmă Sfântul Ioan din Kronstadt.

„Celui ce flămânzește pentru Hristos, Harul i se face hrană; celui ce însetează, băutura preadulce; celui ce tremură de frig, haină; celui ce se roagă, deplină încredințare; celui ce plânge, mângâiere”, așa spune Sfântul Marcu Ascetul.

– Acum, după toate cele pe care le-ai petrecut și, iacătă, le trăiești încă, în ce relație ești cu Dumnezeu, Petre? l-am

întrebat pe „rătăcitor”, înapoindu-i gazeta pe care o purta împăturită în buzunarul de la piept ca pe-o legitimație.

– Nu știu cine-i Dumnezeu. Până la anii ăștia ai mei nu m-am întâlnit decât cu Dracu’. De nenumărate ori, în felurite feluri. Dacă vrei îți povestesc trei luni de-acum încolo. Ți se face părul măciucă, băi-tataie! Pe Dumnezeu nu L-am văzut, însă.

În copilărie bunică-mea, credincioasă nevoie mare, săraca, mă învățase câteva rugăciuni, mă ducea la biserică, mă împărtășea, din câte-mi mai aduc aminte. Și? Ce folos? Îmi amintesc, uite, o bucățică de rugăciune și acum, după atâția ani: „Doamne, îndurate și milostive, ascultă rugăciunea mea și ia aminte la glasul cererii mele. Fă cu mine semn spre bine, povățuiește-mă pe calea Ta, ca să umblu întru adevărul Tău! Veselește inima mea, ca să se teamă de numele Tău cel Sfânt; că Mare ești și faci minuni”. Și? Ce minuni a făcut Dumnezeu? Și cum a veselit inima mea? Vrei să-ți spun eu cum?

– Da, Petre. Vreau să-mi spui, să-mi povestești toate cele pe care ți le amintești din viața și mai cu seamă din moartea ta. Am să te ascult așa cum nu te-a ascultat nimeni niciodată...

– Ești popă? Sau ce-nvârți?

– Sunt unul care adună povești de la unii și alții, le preface cumva, amestecându-le cu o roușoară sacră, pentru ca să le împrumute apoi altora spre pildă ori spre desfătare...

– A, ești ziarist sau scriitor...

– Să zicem.

– Auzi, mulți cred că viața lor ar putea fi un roman, a mea însă este cu adevărat un roman și încă unul în mai multe volume, ține minte, băi-tataie!

*la aminte spre mine și mă ascultă; mâhnitu-m-am întru
neliniștea mea și m-am tulburat de glasul vrăjmașului și
de necazul păcătosului. (Psalmul 54, 2)*

Căință, căință. Pocanie. Pocăință.

A doua zi, precum mă înțelesesem cu Petre, ne-am întâlnit la intrarea în Grădina Botanică. Era o zi de iulie tocmai potrivită pentru o plimbare și o ședere de câteva ceasuri într-un astfel de loc.

Am convenit să ne vedem, pe cât cu putință, în fiecare zi, afundându-ne în trecuturi spre a căuta să înțelegem diacronia prezentului.

În om e închisă enigma universului, afirma Părintele nostru Daniil de la Rarău. Dezlegarea aceasta se face însă prin Hristos. *Hristos e libertatea în suferință, în vreme ce Antihristul este fericirea în constrângere.*

Parcă nicicând Planeta n-a respirat mai necesar îndemnul Botezătorului: „Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor!” Și parcă niciodată omenirea n-a fost mai ignorantă față de substanțialitatea acestui îndemn și față de toate celelalte mesaje centrate pe apelul la pocăință, repetate de nenumărate ori de Mântuitorul Hristos și de către Apostoli.

Am lângă mine prototipul automutilatului. Omul care a pierdut esența vocației umane: asemănarea cu Dumnezeu.

Sfinții Părinți îl privesc pe om ca pe acea făptură creată de Dumnezeu după Chipul Său, menită să-și dobândească asemănarea cu El spre a deveni, conform naturii sale, el însuși dumnezeu prin Har.

Omuls-a îndepărtat însă de Dumnezeu, despărțindu-se în fapt de sinele său autentic, de aproapele său, de semenii săi, pierzându-se înstrăinat în sălbăticia fantasmelor unei lumi create de el. O lume a lăcomiei, a iubirii de bani și de bogății, a mâniei și agresivității, a patimilor legate de sexualitatea exacerbată, a fricii, a tristeții, a falselor valorizări ale eului și, desigur, a deznădejdii. Sunt toate acestea maladiile omului cotropit de iubirea de sine, de antropolatria suprimatorie, de egocentrismul exterminator.

Înțelegeți dar, cei neînțelepți din popor, și cei nebuni înțelepțiți-vă odată! (Psalmul 93, 8)

Rătăcirea. Cutreierarea nebună. Croaziera morbidă.

Suspînul începe adesea încă din pântecul cald al maicii. Părinții mănâncă aguridă și copiilor li se strepezesc dinții, zice un vechi panseu. Venim plângând în lume, iar când plecăm lăsăm în urmă lacrimi.

Copilăria lui Petre i-a ferecat sub zăvoarele răului coridoarele vieții. Își amintește puține situații bune. Față

de cele mai multe scrâșnește din dinți, oftează și ar vrea să treacă peste ele.

– Mama, văduvă fiind, nu și-a găsit astâmpărul decât în mormânt. Aș fi avut toate motivele s-o urăsc și s-o blestem, dar n-am făcut-o. N-am simțit asta. Nici măcar atunci când mă schingiuia. Când mă bătea ca pe hoții de cai până la sânge. Pentru că eram fiul ei. Pentru că existam și pentru că prin asta îi încurcam ploile. Vrei să-nțelegi?

Aveam patru sau cinci ani, mă lăsa noaptea în casă și dispărea, uneori cu săptămânile. Miza pe faptul că oarecum în apropiere locuiau bunicii și asta era, chipurile, rezolvarea. Dar nopțile acelea de spaimă s-au înfipt în ficații mei ca niște piroane încinse care mai sfârâie și acum.

Când se întorcea din vergondări, drept mângâiere și consolare, venea însoțită de câte un trământău, încingând cu el beții strașnice, pentru ca apoi noaptea să-și facă trăirile, fără nicio cenzură, acolo, lângă mine, căci dormeam în aceeași odaie.

Tot ce puteam să fac era să strâng o vreme din dinți, prefăcându-mă că dorm. O vreme, zic, pentru că năpârcile de foc îmi sfârticau măruntaiele și izbucneam la un moment dat într-un plâns spasmodic, întrerupând „cancanul”, dar să nu mă-ntrebi ce-mi păteau ciolanele și „penele” mele...

Voiai să știi ce visam acolo în cavou? Multe. Am să-ți povestesc, fiindcă-i chiar interesant. Mai ales că tot ce-am visat, mă rog, tot ce-mi aduc aminte, e color. N-am visat toată viața color cum am visat acolo-n sicriu. Dar cu

precădere, obsesiv, aş putea spune, dezmaţ şi curvie visam. S-a luat dracul ăsta al curviei de mine atunci în copilărie şi nu m-a mai slăbit toată viaţa. Asta da moştenire, nu? Aşa da inimă veselă, îmm? ăsta da Dumnezeu „îndurat şi milostiv”. Ce zici?

*Domnul din cer a privit peste fiii oamenilor, să vadă
de este cel ce înţelege sau cel ce caută pe Dumnezeu.
(Psalmul 13, 2)*

Răul nu este creaţia lui Dumnezeu, ci a diavolului şi a omului care conlucrează cu acesta; este un produs al voinţei diabolice şi al celei omeneşti, spune Sfântul Vasile cel Mare.

Răul ar fi putut să nu existe deloc dacă diavolul nu s-ar fi întors împotriva lui Dumnezeu. Apoi ar fi rămas doar în el şi în ceilalţi îngerii căzuţi dacă omul n-ar fi primit să-l urmeze, învoindu-se cu el.

Cele rele au fost plăsmuite prin gândurile omeneşti, scrie Sfântul Atanasie cel Mare. Răul nu are substanţă, el este pur şi simplu *non-existenţă*. Lipsa totală sau parţială a binelui! Sfântul Dionisie Areopagitul spune că *nu există natură rea; răul în natură stă în neputinţa unui lucru de a-şi desfăşura funcţiunile sale fireşti. Răul luptă contra existenţei ca bine, dar n-o poate desfiinţa total, căci în acest caz n-ar mai fi nici el. Nimicul nu poate lupta cu existentul sau cu binele prin el însuşi, ci are nevoie de existenţă sau de bine, ca să lupte contra existenţei sau binelui.*

Răul stă rezemat pe existența dată de Dumnezeu! El nu există ca o ființă proprie, cum există toate formele de existență, nici ca ipostas propriu. El n-are nici ființă, nici putere proprie, ci se folosește de puterea ființelor concretizate în ipostasuri, doar pentru coruperea lor, fără a le putea distruge, căci Dumnezeu nu lasă ființele să fie distruse, ci numai să slăbească după cum slăbește și puterea lor, fiind folosită strâmb.

În ceea ce privește desfrânarea sexuală despre care vorbește Petre, aceasta este una dintre patimile grosolane și primitive împotriva căreia s-ar cuveni să lupte omul dintru început.

Numai că desfrânarea este nemijlocit legată de gastrimarghie¹, cea care duce cel mai adesea la apariția desfrânării sexuale, și astfel, iată cum lupta trebuie purtată pe două fronturi concomitent.

„Cine nu va fi în stare să-și înfrâneze dorințele pântecelui, nu va putea să țină piept niciodată îmboldirilor poftelor aprinse a cărnii”, zice Sfântul Ioan Casian.

Războiul acesta împotriva duhului desfrânării sexuale este socotit, după predania bătrânilor, cel mai lung și mai cumplit dintre toate. Este un război înfricoșător și puțini sunt cei care ajung la capăt biruitori.

Formele, formulele și mijloacele de luptă, în sensul acesta, sunt multiple și variate. De la caz la caz, pe potrivă fiecăruia, după formele, formulele și mijloacele desfrânării.

¹Lăcomia pântecelui, o altă formă de desfrânare.

Împotriva desfrânării în general omul trebuie să lupte mai cu seamă înlăuntrul inimii, mai mult decât în plan trupesc.

Sfinții Părinți afirmă că înfrânarea trupească ajunge lipsită de orice folos dacă sufletul rămâne bântuit de dorințe și de năluciri necurate.

„Dorința nu vine de la trup, deși se face în trup”, spune Sfântul Clement Alexandrinul. Castitatea trebuie mai întâi să se sălășluiască în inimă și, în esență, constă în „curăția inimii”, după cum afirmă Sfântul Ioan Casian.

*Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți; spăla-mă-vei
și mai vărtos decât zăpada mă voi albi. (Psalmul 50, 8)*

– Am avut o copilărie grea și încurcată, băi-tataie, continuă Petre, căutând să-și ascundă negura lacrimilor care-l cuprindea.

Toate cele rele pe care le-am făcut în viață, și n-au fost puține, crede-mă, înțeleg abia acum că-și au rădăcinile în „zestrea” de la părinți și mai cu seamă în cea dobândită până pe la doisprezece ani.

Eram o familie scăpătată, așa cum erau cele mai multe scăpate după criza din '28. Eram de dârvală. Întreaga avere consta în ața mămăligii.

Eu n-am avut în toată copilăria nicio jucărie, iar în casa noastră nu exista nicio carte. Nici măcar una de rugăciuni.

Mai târziu, când am dat de-un pospai de școală, am crezut că L-am prins pe Dumnezeu de-un picior. Eram

în anul al doilea la o școală de meserii, într-o clasă de forjori, când a venit un ofițer de la școala de securitate și ne-a propus câtorva să ne schimbăm viața. Cum nu erau prea multe căi, am acceptat fără multă chibzuință. Era oricum interesant și atractiv orizontul propus. O școală frumoasă, bursă, internat, cantină, uniformă, transport... toate gratuite, iar la sfârșit – ofițer de securitate. A fost într-adevăr frumos până la un punct. Până acolo unde am înțeles că nu mai era decât un singur drum: al dracului, cu el de mână.

Fiii străini m-au mințit pe mine. Fiii străini au îmbătrânit și au schiopătat din cărările lor. (Psalmul 17, 49)

Copilăria. Leagănul nevinovăției. Pruncia.

Înțelegem noi oare darul și dăruirea lui Dumnezeu pentru un neam care primește prunc? Știe omul ce-ar trebui să facă în fața unei asemenea mile? Dar știe că nu știe? Și când află, știe ce să facă pentru ca să știe?

„Ale Tale dintru ale Tale...”

Slavă și mulțămire Ție, Doamne, pentru darul acesta mare pe care ni l-ai făcut, pentru pruncul pe care ni l-ai dăruit. Primește-l, Doamne, în grija Ta cea bună. Călăuzește-l pe cărări luminate de Tine și păzite de Sfinții Tăi Îngeri, iar din calea lui izgonește toate duhurile cele rele și pe vrăjmașii lui – pe cei văzuți și pe cei nevăzuți –, cu gândurile, cu vorbele și cu faptele lor rele, ține-i cât mai departe de el, iar pe el

ajută-l să izbândească în toate cele rânduite doar de către Tine pe acest pământ. Amin, Doamne, amin.

Primul lucru mare și important pe care-l poate face familia pentru pruncul sosit în viața aceasta este Botezul.

*În Învățătura de Credință Ortodoxă se spune că pentru botezul pruncilor nu există zile sau ceasuri hotărâte, pentru ca să nu se întâmple să moară nebotezați. Dacă pruncul e firav și există temerea că nu va trăi, el poate fi botezat îndată după naștere. Dacă nu, Botezul se face **la opt zile după nașterea pruncului** sau în orice zi de sărbătoare după Sfânta Liturghie, fără să se întârzie.*

Cine are nevoie să se întârzie, ținând fătul departe de Hristos, departe de Lumina cea adevărată a sufletelor, de „Răsăritul cel de sus”?

De ce să nu se boteze copilul cât mai curând, scoțându-l astfel de sub toată puterea cea rea a Diavolului? De ce să-l ținem deoparte, în afara Harului, știind că cine nu-L are încă pe Hristos se află sub robia păcatului. În conținutul blestemului.

Aceasta este mirabila începătură! Botezul. Nașterea la viața cea întru Hristos. Ea consistă în principal în anularea reală a păcatului strămoșesc. Sădirea de viață nouă. Înnoire și sfințire. Moartea omului vechi al păcatului și nașterea omului nou – în Hristos.

„Au nu știți că toți câți în Iisus Hristos ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat?

[...] Aceasta știind, omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El ca să se nimicească trupul păcatului, pentru a nu mai fi robi ai păcatului. [...] Așa și voi, socotiți-vă că

sunteți morți păcatului, dar vii pentru Dumnezeu, în Hristos Iisus, Dumnezeuul nostru". (Romani 6; 3, 6, 11)

De ce să-i amânăm apoi pruncului accesul la marea șansă? Unirea cu Hristos. Grandioasă „întâmplare"! Măreția tuturor mărețiilor. Euharistia!

Că de-ar face familia toate eforturile spre a conforta viața copilului conform celor mai grozave standarde, iar începutul cel cu adevărat bun nu i-l va pune, deșarte-i vor fi toate și în deșertăciune va trăi.

Cei șapte ani de-acasă! „Metrologia" bunului-simț, după cum sunt socotiți. De aceea, în situația crizei buneii cuviințe, azi tot mai acută, se zice despre cei insolenți că n-ar avea cei șapte ani de-acasă.

În fond această sintagmă are un înțeles cu mult mai profund, conexat la îndemnul Mântuitorului: „Lăsați copiii să vină la Mine!"

Segmentul de timp zero-șapte ani reprezintă secvența desăvârșitei copilării. În această perioadă copilul se poate împărtăși necondiționat. Adică fără spovedanie. Și asta nu pentru că n-ar avea păcate, ci pentru că din iconomia lui Dumnezeu pogoară această milă pentru copii și, în timp ce ei se îndreaptă spre Sfântul Potir, El le șterge toate păcatele.

Sfântul Serafim de Sarov atrage atenția asupra faptului că nu putem dobândi mântuirea fără să fi agonisit Duh Ceresc. Dar Duh Ceresc nu putem acumula decât prin Cuminecare. Așadar, cu cât mai deasă Euharistia, cu atât mai mult Duh Ceresc adunat. Or, este prea bine cunoscut

faptul că, odată cu vârsta, cei mai mulți dintre oameni se vor cumineca tot mai rar. Și nu despre circumstanțele lor negative vorbim, ci despre prilejuirea aceasta unică a pruncilor. Ce gratificație! Să poți complini zestrea cea sfântă, Liturghie de Liturghie, cu această bonificație divină. Cu ce s-ar putea compara sau substitui? Cu nicio avere din lume nu se poate asemui „Achiziția” asta. Cine n-o capătă la vreme, n-o are la nevoie!

Dacă s-ar realiza un exercițiu comparat urmărind evoluția a doi oameni, unul împărtășit cât mai des în cei șapte ani, iar altul neîmpărtășit sau împărtășit accidental, rezultatul ar determina mii de convertiri și ar crea șiruri lungi de familii, așteptând duminică de duminică să-și împărtășească fiii sau nepoții. Abia atunci am afla poate valoarea autentică și înțelesul corect al sintagmei celor „șapte ani de-acasă”.

Și am zis: „Acum am început să înțeleg; aceasta este schimbarea dreptei Celui Preaînalt”. (Psalmul 76, 10)

– Când am început școala aceea de ofițeri, interveni Petre, desfirându-și amintirea, primele lucruri pe care ni le-au cerut au fost următoarele: să ne scoatem cruciulițele de la gât, cei care aveam; să renunțăm la comportamente de domnișoare de pension, adică la cele câteva maniere care ar fi putut exista, la rușine, mai ales, și la bunul simț. Iar în locul acestora să altoim cu sânge arctic, fățărnicie cât cuprinde, tupeu, ură, metode multiple de ponegrire, denigrare și hulă, forme de iscodire, de pândă și de

urmărire, formule de bătaie, de tortură și chiar modalități de a ucide. Da, da. Multe dintre acestea le aplicam mai întâi între noi.

Am învățat și ceva carte, ce-i drept: trei limbi străine, istorie, geografie, economie, tehnici și strategii militare, comunicații și așa mai departe, dar cu ce bilanț, să nu mă-ntrebi.

Vezi, când am murit, fiindcă eu am fost mort, băi-tataie, nu-i șagă, ascultă ce-ți spun, când am murit, eu n-am văzut d-astea... tunele cu luminițe, cu raze, azururi sau crânguri cu flori, nu, băi-tataie, eu am căzut mai întâi într-o beznă ca smoala, în care m-am tot dus, însoțit de șuierături groaznice ca de la o mie de trenuri, căzând așa... în negura aceea cumplită, cred că vreo două zile, după timpul de aici.

Când m-am oprit, nu mai eram eu. Mă deslușeam ca un boț de dureri. Îmi venea să plâng, dar nu puteam. Eu n-am plâns decât arareori copil. Nu m-am gândit niciodată cât de amară ar putea fi senzația asta. Să-ți fie necesar să plângi, să vrei, dar să fii stăpânit de-o sfâșietoare neputință. Nu pot să-ți spun.

Îi auzeam pe-ai mei de parcă ar fi fost acolo, lângă mine. Parcă. Fiindcă totuși ne despărțea întunericul ca un zid. O... anume distanță care nu poate fi descrisă. Sau eu sunt incapabil să o fac.

Îi auzeam tânguindu-se, dar nu mai înțelegeam ce spun. Era ca și când vorbele lor nu aveau conținut.

Asta s-a petrecut o vreme. Apoi n-am mai auzit nimic. Mi s-a descoperit în toată noaptea aceea nesfârșită, undeva,

o scară. O scară îngustă, cu treptele de piatră, pierzându-se înaltă în necuprinderi sumbre.

N-aș ști să spun despre întâmplarea asta dacă a fost o ultimă legătură cu târâmurile morții sau primul vis, revenind la somnul lumii acesteia.

Urcam, în orice caz, căutând să mă salvez din afundătură, dar scara aceea îmi sporea spaimele. Treptele ei erau foarte înguste, cu muchiile rotunjite, tocite, înclinate, lipsă sau sparte. Iar peste toate, n-avea nici balustrade.

Amsuit o bucată, târându-mă mai mult, aburcându-mă pe coate și genunchi, așa cum învățasem în școală la instrucția de front.

Deodată o rază pâcloasă a mijit peste toată împrejurarea. Uah!

De-a stânga și de-a dreapta era hăul. Era o prăpastie neagră și care nu era goală, băi-tataie. Zăream acolo, în hududoi, fojgăind niște creaturi înfricoșătoare, ceva între șopârlă, broască și pisică, sau altele foarte mari ca niște hipopotami cu capete de melci uriași. De auzit se auzeau numai niște plescăituri lipicioase și o horcăială înfundată.

Am întors privirea îngrozit, vrând parcă să mă-ntorc. Dar calvarul și-a mai adăugat un val. În urma mea pe scară urcau niște păianjeni gigantici ca niște roabe întoarse, având capete de oameni.

Ptiu, drace, mi-am zis, ăsta e iadul tău!

Am simțit, am înțeles și-am zis asta. Nu pot să uit. Îmi era clar. Ce-ți spun eu însă acuma e încă nimic pe lângă ce era cu adevărat acolo.

Când m-am uitat mai atent am descoperit că păianjenii aveau capetele foștilor mei subalterni și colaboratori. Am simțit o oarecare liniște recunoscându-i, dar apropiindu-se am înțeles ura și amenințările lor.

Aveau în prelungirea picioarelor gheare și foarfece care scrâșneau ca niște ghilotine de oțel. Pe gură scoteau un fel de abur roșcat, stropșindu-se la mine înfricoșător: „Ne-ai nenorocit, ticălosule!”, zicea câte unul, cu șoaptă sugrumată și găâită. „Vezi unde ne-ai adus, ucigașule?”, adăuga un altul. „Ne-ai târât după tine, nemernicule!” „Ăsta-i binele promis, pungașule?”

M-am răsucit cu gând s-o tai mai iute pe scara aceea cumplită și, ce crezi, băi-tataie, m-am dezechilibrat și ăla am fost. Am căzut rostogolindu-mă câteva trepte, apoi m-am prăbușit în tăuiala Gheenei. Gheena era acolo, băi-tataie. Gheena și nu alta. Pârdălnicia lui Scaraoțchi.

Clocoteau acolo toate spaimele cele mari. Nu există dogoare comparabilă cu temperaturile de-acolo. Deși n-am apucat să văd și n-am înțeles de unde veneau fierbințelile alea, nu le pot totuși uita. Nu le uit, nu le uit și nu mă slăbesc nici ele, băi-tataie.

Dar ce m-a rupt cu adevărat au fost vaietele.

Băi-tataie, n-ar putea înțelege nimeni. Erau niște văicăreli, că dacă ar fi fost cineva viu acolo, ar fi crăpat pe loc sfâșiat în mii de bucăți de larmele vaierului. Nu se poate închipui. Dacă lumea ar auzi asta, ar exploda. Jelania aceea funestă venea de pretutindenea. Întunericul acela clisos era total deprimant. Împărăția supliciului, îți spun.

Din timp în timp cădea câte un fulger năpraznic cu săgeți de foc, iar în lumina lui ucigașă puteai zări câte ceva în megieșime.

Am dat cu ochii de mama. Un fel de a zice. Nu era ea pe care o știam. Era... ca o rusalcă. Ca vâlva-pădurii înfiptă în suspine.

I-am întrevăzut apoi și pe toți foștii mei șefi. Colonei, generali, șefi de rețele de spionaj, anchetatori, torționari... Erau și ei ca cerberii și ca solomonarii. Nălucile nășâlniciei împietrite. Scăpărau de durere și gemeau. Atât. Atâta mai puteau.

Am înțeles atunci cu adevărat ce este spaima, blestemul păcatului, al urgisirii și al morții. Nu mai aveam scăpare.

Am simțit totuși un îndemn așa... ca un fior călduț și atunci am strigat: Doamne, scoate-mă de-aici!

*Auzi, Dumnezeule, glasul meu când mă rog Ție; de la
frica vrăjmașului scoate sufletul meu. (Psalmul 63, 1)*

– Vezi tu, atunci a fost pentru prima dată când am simțit să strig la Dumnezeu. Și... cred că mi-a și răspuns. Altminteri ar fi o coincidență prea mare.

Am ieșit din situația în care eram, din calvarul acela, așa... ușor, ușor, ca dintr-o chircitură hibernală.

Aveam ochii strâns închiși, maxilarele foarte încordate și mâinile pe piept.

În primul moment, minute bune, am refuzat orice înțeles. Aveam un sentiment de bine și de bucurie oarecum

pentru că părăsisem depresiunea aceea groaznică. Abisul.

Am deschis totuși ochii încetișor și... ha, am dat tot de întuneric. Hopaaa!

Am pipăit cu mâinile ușor și când am deslușit că spațiul acela strâmt, cutia în care eram culcat era chiar un sicriu... băi-tataie, am tras un urlet zdravăn, de-am crezut că i-au zburat toate cuiele lădoiului, apoi am căzut iar în starea aceea cataleptică.

De data asta scufundându-mă ca într-un vis cu zaiafeturi și bacanale. Cele mai strașnice saturnalii și dezvățuri.

Erau în „visele” astea toate muierile din viața mea și încă vreo câteva duzini pe care nu le-am identificat.

Mă cârdășeam cu ele și mă regulam drăcește, mai abitir decât a fost realitatea, fiindcă eu am fost un depravat și un pervers... greu de povestit, băi-tataie.

Eram, așadar, în năzăreala asta ca visul, într-un compartiment de tren, cu vreo zece țiitoare care făcuseră din mine giumbușlucul lor.

Ne-am pârjolit hachițele în toate chipurile până-ntr-un timp când, hodoronc-tronc, câtorva dintre ele le-a venit ideea să pună capăt hârjonelii distrându-se altfel, azvârlindu-mă pe geamul trenului.

Cum n-aveau prea multe gânduri, s-au pus pe-un behăit colectiv, râzând cu lacrimi și, nici una nici două, bâldâbâc cu mine afară. Alunecând în prăpăstuire le-am văzut rânjind la geam în urma mea. Își schimbaseră fețele.

Aveau mutre de râsoaice cu ochi de lutre și coarne de drigane. Îmm? Cine erau alea? Dracii! Cine să fie?

Când m-am trezit eram ca de la saună. Dar nu mai conta. Aproape că mă bucuram acum că eram acolo, viu în sicriu, iar nu pulbere pe șinele de tren.

Am bătut cu pumnii și cu palmele cât am putut în scândurile „pardesiului” și-am strigat: Băăăi, de ești careva să mă auzi, scoate-mă de-aiiici!

Aiurea. Nu apărea niciun semn. Dar ce crezi că mi-am amintit legat de asta?

Aveam vreo... șaispe ani, era chiar înainte să mă duc la școala de ofițeri, și a venit *bunică-miu* pe la mine. Pe la oraș, de. L-am luat și pe *vără-miu*, care era mai mare ca mine și lucra pe-un șantier, și hai să-l ducem pe moșneag să-i arătăm orașul.

L-am dus prin toate prăvăliile mai mari, prin parcuri, la circ, la aeroport, la Grădina Zoologică, l-am plimbat cu vaporeșul pe Herăstrău, ce mai, seara, când am ajuns acasă, a zis moșul: „Băi, nepoate, faină preumblarea asta, dar sunt zob. Mă simt ca după o săptămână de cosit numai în coastă. Nici să mănânc nu mai pot. Dă-mi un păhăruț de rachiu și mă-ntind coala, că până mâine nu cred că mă mai mișc”.

Și nu s-a mai mișcat. Avea obiceiul să sforăie dacă sforăit mai era ăla. Ziceai că-i rachetă dacă ațipea.

Numai că atunci, după ce și-a băut păhăruțu', l-am auzit de câteva ori sforăind, după care... pauză. M-am mai învârtit eu pe-acolo după una, după alta și la un moment

dat m-am dus să văd ce face. Când colo era rece. Băi-tataie, ce să mă fac? M-am dus imediat la *vără-miu*, i-am zis ce și cum. Ăla a încremenit.

Mi-a zis: „Știi ce-nseamnă asta? Circul lumii! Asta înseamnă! C-a murit, a murit, asta e; trebuia să se întâmple odată și odată. Dar c-a murit aici, la noi, e beleaua cât ursu', băiețică!

Trebuie să-l declarăm, să vină ăia de la morgă să-l ia și să-i facă autopsie. Apoi să-l ducem și să-l înmormântăm acasă, fiindcă-ți dai seama că aici nu se poate, e altă <distracție>. Trebuie aprobare specială pentru transport, un sicriu anume care se sigilează, mașină special închiriată. Înțelegi? E <nuntă> cu cheltuială, băiețică!”

O cam băgasem pe mânecă. Tot ce spunea ăla părea că știe. Și dacă așa era... chiar că „nuntă cu cheltuială” se chema, precum bine zisese.

Am stat nițel pe gânduri și ce-i zic? Băi, Mișule, că așa îl strigam, fii atent ce facem. Măine dimineată este un tren la cinci și patruzeci. Îl luăm frumușel pe bunicu', îl stropim bine cu rachiu pe sub haine ca să pută ca și când ar fi băut, chemăm un taxi să ne ducă până la gară, luăm bilete pentru toți trei, îl cărăm în cârcă până la vagon și, fiind așa, cu noaptea-n cap, poate că n-or fi prea mulți pe-acolo, îl urcăm în tren și pe-aci ți-e drumul! Scăpăm de toată tevatura.

Zis și făcut.

Uite-ne dis-de-dimineată cu mortul în taxi, băi-tataie, „veseli” spre excursiunea propusă.

Ne-am urcat în tren, am găsit locurile, l-am instalat pe bunicu' frumos lângă geam, forțându-i un pic încheieturile care, înțepenite, nu mai voiau să se „relaxeze” și să ia forma banchetei, l-am pus față în față cu o doamnă și cu bărbatul ei, iar la șase fără douăzeci... hu-huuuuuu-hu! Tai-tai, nenică, la drum lung.

Ei, acum, după toată zdroaba, l-am lăsat pe bunicuțu' „liniștit” și noi am ieșit pe culoar să tragem o țigare.

În timpul ăsta, trenul tâc-tâc-tac-tac, tâc-tâc-tac-tac... Bătrănu', nemaifiind stăpân pe ciolanele lui, se prăvălea din poziția în care îl lăsasem noi, căzând din timp în timp cu capul în poala doamnei.

O dată, de două ori l-au tot sprijinit oamenii la loc, atrăgându-i atenția de fiecare dată că, dacă nu se potolește și nu se abține de la gesturi d-astea... provocatoare, chiar dacă a băut un pahar, cât e de bătrân, s-ar putea să se trezească brusc cu o zmetie în frunte.

Bunică-miu cum să-i audă? La prima curbă, hâââ, iar cu capul în poala doamnei. Omul, scos din fire, l-a apucat de guler și trosc un ditai pumnul fix în barbă. Bunicuțu' a rămas o vreme așa... ca privind după avioane, apoi s-a prelins și-a căzut între banchete.

Vrând să-l ridice, fiindcă nu puteau sta cu el așa, printre picioare, femeia zise: „Aoleu, ce-ai făcut omule? Țsta e mort. E rece, rece!”

Și așa era. Îngroziți, s-au gândit că cel mai potrivit lucru pentru ca să scape repede de el ar fi să-l arunce pe geam. Și cum nu era timp pentru analiză și gândire, băști cu bunelu' în văzduh.

În timpul ăsta noi am terminat țâgările, am mai stat ce-am mai stat și, după o vreme, am dat să intrăm în compartiment. Hopaaa, nu e bunicu'! Zic, n-o fi ăsta compartimentul!? Dar *vără-miu* mi-a arătat bagajele și-mi zisă: „Nu simți, mă, mirosul de rachiu?”

Cei doi dormeau „tihniiți”, având fețele acoperite cu hainele care atârnavă agățate deasupra capetelor.

L-am bătut ușor pe umăr pe bărbat, întrebându-l dacă n-a văzut ce s-a întâmplat cu bunicul.

„Ba da, zice, aaa ieșit adineaori să fumeze o țigare”.

Cum să iasă, dom'le, să fumeze, când era mort?

Au sărit amândoi ca arși, trăgând bucuroși semnalul de alarmă: „Nu l-am omorât noi, așadar! Nu l-am omorât noi!”, strigau exuberant, ținându-se în brațe.

Trenul oprise undeva... între două mlaștini. Se auzeau broaștele orăcâind și, din când în când, câte o pasăre de baltă țipa, trecând pe deasupra noastră.

Am stat acolo o jumătate de zi. A venit poliția, procuratura, medicul legist, criminalistica...

L-au adunat cu greu pe bunicuțu'; ne-au „ridicat” apoi și pe noi, pe toți patru, și ne-au dus îndărăt la București, la Procuratură.

După toate cele care au urmat, pe mine și pe *vără-miu* ne-au amendat pentru că am „plimbat” vezi, Doamne, mortul cu mijloacele de transport public, iar pe cei doi i-au condamnat la închisoare pentru tentativă de omor și pentru profanare de cadavre.

Mi-am zis atunci: Ehe, bunelu', bunelu', „mișto preumblarea asta pe care-ai făcut-o”, dar ai ajuns, precum ai zis, „zob”, iar cu cioburile tale i-ai mai paradit și pe alții aproape mortal.

Omul cu deșertăciunea se aseamănă; zilele lui ca umbra trec... (Psalmul 143, 4)

Suferințele. O! Durerile de pe dinafară, dar mai cu seamă cele de pe dinăuntru. Nezăritele zgârieturi și impalpabilele tumori. Toate făpturile au suferințe (Romani 8, 21–22), dar la om sunt ca urmare a păcatului (Iov 4, 8; 20, 2–29; Psalmul 7, 14) și, deși suferim pentru păcat, nu ne curățăm de păcat prin suferință (Isaia 5, 25; 9, 11–20; 10, 4)!

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că cel ce s-a învrednicit să se răstignească împreună cu Hristos, prin omorârea desăvârșită și totală a patimilor, prin aceasta devine împreună-răstignit la dreapta Lui, adică străbate toată virtutea, cu rațiune și cunoștință, își păstrează viața pentru toți oamenii fără sminteală și n-are nicio mișcare care se abate de la calea credinței, acesta este asemenea tâlharului recunoscător.

Asemenea tâlharului nerecunoscător însă este cel care, pentru slavă sau pentru câștig urât, simulează în chip viclean, prin moravuri aparente, o viață virtuoasă, folosind în relația cu cei străini numai lingușirea în loc de orice virtute și cunoștință, iar față de cei apropiați este mereu cu gânduri ascunse și cu rea-voință.

Ca și tâlharul nerecunoscător este și cel care pătimește pentru păcate ca un vinovat și nu cunoaște, din pricina răutății voinței, pe Cuvântul care din iubire de oameni pătimește fără vină împreună cu el. Ba mai mult, respinge cu hulă cuvântul judecății rânduit lui cu dreptate, potrivit Proniei. Unul ca acesta, pentru că nu a cunoscut pe Cuvântul împreună-osândit cu el și, supus necinstirii din voia Lui, necerând iertare pentru greșelile sale, este lăsat afară de Împărăție, neprimind nicio făgăduință de la Cuvântul că o va dobândi pe aceasta.

Asemenea tâlharului recunoscător este cel care măcar când ajunge la sfârșitul vieții lui de aici vine la cunoștința greșelilor săvârșite și recunoaște cu înțelegere că rațiunea judecății dumnezeiești rânduite lui se împlinește acum și cere cu sinceritate și din tot sufletul iertare pentru păcatele lui.

Dar ca și tâlharul nerecunoscător este cel care, ajuns chiar la sfârșitul vieții de aici, respinge încă, din iubire de viață, legea și rânduiala despărțirii sufletului de trup, stabilite cu înțelepciune de dreapta hotărâre a lui Dumnezeu, socotindu-le rău rânduite.

Moartea necredincioșilor găsiți în păcate (Numeri 27, 3; Iov 4, 21; Ioan 8, 21–24) este fără nădejde (Iov 8, 13–14; Pilde 11, 7), este aspră (Numeri 14, 37; 16, 29–30; Iov 4, 8–9; Iuda 5) și adesea năprasnică (Iov 4, 20; 21, 21–24; Psalmul 36, 2; Psalmul 72, 17–19).

Păcătoșii râd de moarte (Isaia 28, 15) și zic: Să mâncăm și să bem căci mâine vom muri (Isaia 22, 13; I Corinteni 15, 32), negândindu-se că această moarte a lor îi

va lipsi pentru totdeauna de toate bunurile lor (Iov 21, 21; Psalmul 48, 10–18; Luca 12, 20).

Omul a fost făcut după Chipul lui Dumnezeu ca să se nască, având voința din Duh, și să primească asemănarea adăugată lui prin păzirea poruncii lui Dumnezeu; ca să fie același om, făptură a lui Dumnezeu – după fire, fiu al lui Dumnezeu și dumnezeu – prin Duh și după har!

Căci nu era cu puțință ca omul creat să se arate altfel fiu al lui Dumnezeu și dumnezeu prin îndumnezeirea din har, dacă nu se naștea mai întâi cu voința din Duh, datorită puterii de sine mișcătoare și liberă, aflată în el *prin fire*.

Dar trupul și semețiile mamonice au făcut omul neom, păgubindu-l de har și desfiindu-l de Dumnezeu.

Trupul și iubirea de sine! Izvoarele tuturor substanțelor letale pentru suflet prin trup și pentru trup prin suflet.

Căci trupul l-a dezduznezeit pe om, făcând din sufletul lui năpârcă, iar prin mândrie i-a potopit cea mai înaltă însușire divină – smerenia, prefăcându-l astfel într-o paiață mundană și mondenă, rânjind afabil și factice așa... de-a stânga și mereu de-a stânga, slujind, orbit și fără conștiință, hedoniilor multiple.

În fiecare clipă undeva pe planetă un suflet se desprinde de trup, iese din mantaua aceasta de carne și oase în care a „petrecut” și, după hotărârea lui Dumnezeu, suie spre locul rânduit.

Ah, dacă nu ne-ar îngreuna trupul acesta, Melc – Fluture – Centaur, am vedea urmele pe care le lasă sufletele în urcarea lor; așa cum, sporit în vederi duhovnicești,

Marele Antonie l-a văzut de la mii de kilometri pe Avva Amun cum se suia la Dumnezeu călăuzit de îngerii.

Sufletele nu pleacă de pe pământ singure. Le acompaniază întotdeauna îngerii lui Dumnezeu, iar demonii le ațin, desigur, calea, căutând să le smulgă din grija îngerilor.

Ce mișcare neconținută are loc din pricina asta în întinderile dintre pământ și cer, zice Sfântul Teofan Zăvorâtul.

Fizica nu vede nimic în atmosferă în afară de aerul amestecat întâmplător cu câteva alte corpuri atmosferice; în timp ce Revelația ne încredințează că există un tărâm al „stăpânirii văzduhului, al duhurilor răutății care sunt sub ceruri” (Efeseni 2, 2; 6, 12) și care nu dorm nici ziua, nici noaptea, îngrijindu-se minuțios cum să ne facă răi și prin asta răul.

*Mâhnit e duhul în mine și inima mea încremenită
înăuntrul meu. (Psalmul 142, 4)*

„Prin multe necazuri se cade nouă a intra întru Împărăția lui Dumnezeu”. (Faptele Apostolilor 14, 22) Aceasta este „ideea Crucii!”. Dacă ne asumăm viața pământească din această perspectivă, dacă evaluăm atenți condiția căderii, atunci nu ne vom mai mira că vin atâtea necazuri asupra noastră, ci ne vom minuna că mai sunt și clipe senine.

Părintele Alexander Schmemmann afirmă cu gravitate undeva în *Jurnalul* său că oamenii au încetat să mai creadă

nu în Dumnezeu sau în zei, ci în moarte. În moartea cea veșnică. În iminența ei. Astfel că ei nu mai cred nici în mântuire.

„Seriozitatea religiei a constat, înainte de toate, în alegerea evidentă dintre moarte și mântuire. Oamenii cred că înlăturarea fricii este benefică, deși experiența majoră a vieții este înfruntarea morții. Sfinții n-au devenit sfinți pentru că au biruit frica, ci pentru că au cunoscut frica de Dumnezeu”.

Frica și teama. O sinonimie păguboasă. O confuzie incorrigibilă între teamă și frică. Între cuibul de spaime (care este teama) și leagănul duioșiilor și al blândelor îngrijorări (care este frica). Frica de Dumnezeu!

Frica de Dumnezeu e poruncită (Levitic 19, 23; Psalmul 21, 23; 32, 8; 33, 9; Pilde 3, 7; Matei 10, 28), este dar de la Dumnezeu (Ieremia 32, 39-40), este începutul revigorării cunoștinței (Psalmul 110, 10; Pilde 1, 7), începutul înțelepciunii (Psalmul 110, 10; Pilde 9, 10), izvor de viață (Pilde 14, 27), comoară (Isaia 33, 6), curată (Psalmul 18, 9) și firească (Evrei 12, 9).

Religia. Biserica, în special ca loc al manifestării și expresiei religiei, dacă ar fi azi înțeleasă autentic, la măsura rolului său, mare responsabilitate și mare lucrare ar trebui să aivă asupra umanității. Dar ea este pretutindenea, în orice colț al pământului, precum putem lesne observa și înțelege, un mijloc prin care, vai, tot mai mult sieși își slujește.

Părintele Alexander, îngrijorat de ceea ce vedea că se întâmplă în creștinism, în Biserica Ortodoxă în particular, spunea că Biserica noastră este amenințată de pericolul intern al secularizării și al unui profund declin spiritual. Semnele tragice ale acestui declin au apărut cu mult timp în urmă și aceasta face ca mulți oameni, îndeosebi tineri, deși cândva s-au îndreptat masiv spre Biserică, acum o părăsesc tacit unul câte unul. Astăzi sunt prea puțini cei care se mai străduiesc să descopere care este esența Bisericii, ce înseamnă să fii cu adevărat membrul ei, chemat fiind la o adâncire a vieții spirituale și religioase, deși bisericile sunt încă pline.

Testul la care este supus creștinismul în general și Ortodoxia în particular va evidenția ceea ce le va permite sufletelor să rămână vii în zilele noastre. Adică o raportare a tuturor lucrurilor la „Dincolo”, la caracterul eshatologic al întregii vieți. Izvorul acestei lumini eshatologice, înălțarea întregii vieți, este Taina Sfintei Euharistii.

Pentru a înțelege cuvintele Sfântului Apostol Pavel, „Chipul acestei lumi trece” (I Corinteni 7, 31) și pentru a le face reale avem nevoie încă din această lume de cunoașterea celeilalte lumi, de frumusețea, de profunzimea, de comorile sale, de experiența Împărăției lui Dumnezeu și de taina Sa – Sfânta Euharistie. Biserica a fost întemeiată în această lume pentru celebrarea Sfintei Euharistii! Pentru a-l mântui pe om prin restaurarea ființei sale euharistice. Sfânta Euharistie este imposibilă fără Biserică, adică fără o comunitate care să-i descopere caracterul și vocația unică

- dragoste, adevăr, credință și misiune - toate acestea desăvârșite în Sfânta Euharistie.

„Dă-ne, Doamne, cunoașterea ca să privim la Tine ca Tine și nu ca noi, să gândim despre Tine ceea ce este vrednic de Tine, Dăruitorule al tuturor darurilor noastre. Mare este bogăția Ta față de noi, adică dreapta cunoaștere care se mișcă în noi despre ființa Ta ascunsă! Căci bunătatea Ta, iubirea Ta și puterea binelui care este în Firea Ta sunt, Doamne, cumpăna pe care vei așeza povara păcatelor noastre. De aceea dai timp păcătosului chiar și fără să aștepți întoarcerea lui”. (Mar Isaac)

- Eu cred că toată dandanaua din viața mea mi se trage de la blestemul unui popă, zise Petre, continuând dialogul.

Schimbasesm de-o vreme locul destăinuirilor. Ne mutasem din Grădina Botanică în Cimitirul Belu. Ne întâlneam, mai des chiar decât înainte, iar noul „peisaj” îl ajuta pe omul acesta, care făcuse din sufletul lui un templu al catranului și al cucutei, îl ajuta, așadar, să încerce acum să se elibereze încetul cu încetul, descoperind nevoia de lumină.

- Îl aveam în „grijă” pe popă, fiindcă eu când luam un caz îl „tratam” complet. Îl preluam de la nivelul de bănuială sau de interes, acolo unde interesul „dikta”, și-l duceam până la cătușe.

Popa ăsta, Dionisie, așa îl chema, era fratele unui profesor mistic care îi punea pe studenți să se ducă la

biserică, să fie credincioși, d-astea. Noi însă, ca să-l putem ascunde, trebuia să avem un motiv mai tare. Trebuia dovedit că-i legionar. Nu aveam nicio probă. Singura cale sigură era popa. Dacă-l convingeam pe el să-mi dea trei rânduri din care să reiasă că știe că *frati-so*, profesorul, frecventează un „cuib” de legionari, asta ar fi fost „cheia” de la celula profesorului. Scăpam Universitatea de-o belea.

Da, dar mai întâi trebuia să-l prind pe popă cu ceva. El fusese mutat, tot prin niște manevre de-ale noastre, din mănăstirea lui de taici într-o mănăstire de maici. Avea acum o funcție acolo, nu știu eu exact cum de stătea el bărbat cu toate muierile alea... Maici, maici, dar tot femei erau, nu?

– Era duhovnicul lor, am căutat eu să-l lămuresc. Așa e rânduiala. E singurul bărbat care are „voie” să stea tot timpul într-o monastire de maici.

– Mă rog, continuă Petre, neconvins de argumentul meu, am să-ți povestesc eu mai multe... Oricum el se avea cu stareța de-acolo... ca mîța cu dulăul. Aia l-ar fi strâns de gât dacă n-ar fi avut el funcția pe care-o avea și dacă n-ar fi avut-o și el pe ea la mîna cu niște matrapazlăcuri. Repet, o să-ți spun eu mai încolo...

Preluasem, așadar, cazul de vreo două luni. M-am dus într-o zi și l-am căutat, dându-mă drept un credincios oarecare. Nu m-a crezut, după cum m-a privit și m-a primit. L-am spus, la un moment dat, vorbind noi, mări, părinte, fii atent că am auzit eu într-un loc că Securitatea e pe urmele voastre. Ale dumatăle și ale fratelui. Profesorul, despre care se zice că ar fi legionar. Dumneata, dacă știi ceva, mai

bine spune-le ălora dinainte ca să se termine, dracului, povestea, până să vină pe aici, pe la dumneata, să facă cine știe ce tevatură.

Îți spun! Și la noi în familie a fost un caz asemănător, cu un unchi de-al meu. Dar tata le-a dat scris de la început că știe că *frati-so* merge la întrunirile lor de „cuib”, și gata. L-a arestat pe ăla, a făcut vreo trei ani de pușcărie și acum e-acasă.

Cu toate că, vrei să-ți spun ceva: tata nu știa nimic de *unchi-mio*. Dar ce să fi făcut? Să-și fi băgat în cârd cu ăia? *Soru-mea* era educatoare și făcea naveta pe jos două sate mai încolo... asta era sora popii de fapt, știi, eu n-am avut nici o soră. I-am zis numai așa... ca să priceapă... ăia erau în stare să-i țină calea sorumii, când venea de la grădiniță, să-i facă cine știe ce... te pui cu ei...

Popa s-a uitat la mine odată scurt și m-a dat afară. Mi-a zis: Hai, gata cu bufonada! Du-te să nu care cumva să-i fi aținut ăia deja calea *soru-tii* și tu să nu fi fost acolo. Și, dacă te întâlnești cu ei, spune-le că eu nu sunt un căcăcios ca *taică-tu*. Așa că să plimbe ursu'. Auzi? Așa să le spui! Iar tu să vii într-o zi să te spovedești, că... oi fi având ceva pe sufletul ăla al tău, Petrică, taică!

Asta m-a năucit. Mi-a zis pe nume deși eu îi zisesem că mă cheamă Nicu. Mă doare capul și acum când mă gândesc. De unde știa, băi-tataie, popa numele meu?

M-a înfuriat îngrozitor cu toată „atitudinea” aia a lui. N-am înțeles nimic. M-am perpelit toată noaptea. A doua zi însă, m-am dus și-am așteptat-o pe educatoare când venea de la grădiniță și am regulat-o într-un lan de

floarea-soarelui. Uite, așa! Să se-nvețe minte cu popa și cu profesorul ei cu tot. Ah, ce m-am răcorit!

Avea vreo treizeci de ani sora popii. Umbla îmbrăcată și îmbrobodită ca o măicuță. Și mai era și fată mare...

Daaa... ce faci? Nu m-ascuți? Băi-tataie, te-a furat peisajul!? Te gândești cum i-am tras-o io educatoarei, hm?

– Da, da... Petre, Petre. Nu mă gândeam la tine de atunci. Mă gândeam la tine de-acum. Nu te-ai schimbat prea mult. Au trecut anii, ai trecut și tu prin destule, dar povestești cu aceeași voluptate...

– Ei, nuuu. Nu te gândi...

Hai să-ți spun ce s-a întâmplat mai departe...

Păcatul, păcatul. Acesta este mai îngrozitor decât însuși Diavolul. Pentru că păcatul l-a preschimbat pe îngerul luminat în diavol.

– M-am dus un timp și l-am filat pe popă în fiecare noapte. Voiam să văd ce face el acolo, în coșmelia lui. Cu atât mai mult cu cât îmi șoptise stareța, care era în „colaborare” cu instituția noastră, că e „cam vânzoleală noaptea pe la el”.

Și ce crezi că făcea asta noapte de noapte, băi-tataie? Aia nu știa nimic. Băga doar strâmbe. Ei bine, în loc să doarmă ca omul în pat, fiindcă era dotată coșmelia cu pat, popa se ruga ce se ruga, stând în genunchi, de mi se lungea gâtul uitându-mă pe geam, apoi făcea mătăanii până mă săturam, iar pe urmă stingeia lumânările și se așeza pe un scăunel. Stătea așa nemișcat până pe la unu.

Apoi se ridica de-acolo, aprindea iar lumânările și se pornea din nou la rugăciune și mătănii până pe la patru-cinci dimineața. În fiecare noapte, fără nici o excepție, o lună de zile cât l-am ținut „sub lupă” făcea același ritual. Baaa... nu, sâmbăta parcă și duminica nu făcea mătănii. Nu mai știu.

Într-o noapte, era pe la începutul lunii noiembrie, ziua fusese călduț și am plecat cam dezbrăcat. Odată cu noaptea însă, stând acolo la geamul „sfântului”, s-a lăsat un frig că am început să dârdâi pur și simplu. După vreun ceas, când deja nu-mi mai simțeam cărca de frig, ce zici, băi-tataie, iese popa din coșmelie cu o pătură, o scutură nițel și pe urmă o pune pe marginea cerdacului, așaaa... parcă să se usuce. Eu m-am ascuns după magazia de lemne, iar când l-am auzit că a intrat înapoi, m-am dus la loc. Am luat, bineînțeles, pătura și am pus-o pe mine. Nu știu ce să zic. Ori îmi era mie prea frig, ori acolo nu era lucru curat. Pentru că pătura aia era atât de caldă că parcă o luasem de pe-o sobă. Și așa a rămas peste mine până spre dimineață, când am plecat. Deși popa nu făcea nici un foc, știu sigur.

Petre vorbea despre ceea ce Teoclit Dionisiatul numește „monstru divin”. Nu vă scandalizați! Nu este oare monstru ceea ce este paradoxal, tot ceea ce nu este natural? Monahii adevărați nu trăiesc după fire. Firea cere căsătorie – monahul calcă porunca ei. Firea cere hrană – monahul zice că nu. Firea cere libertate, dar el se face rob de bunăvoie. Trăiește aici, dar se gândește la cele de sus.

Petrece pe pământ, dar privește la cele dumnezeiești. Pe acelea și le închipuiește, spre ele se îndreaptă, pe acelea le dorește. Disprețuiește cele de jos și trăiește cele de Dincolo. Monahul unește ceea ce este natural cu ceea ce este supranatural. E un amestec de prezent și viitor, de trecător și veșnic, de pământ și de duh, de animal și de înger, de omenesc și de dumnezeiesc. Iar după expresia unui Părinte al Bisericii: „Monahul e un dumnezeu care petrece în trup.”

Și toate acestea sunt în ascuns trudite, precum în taină și în depărtare Botezătorul a lucrat, dar și ca Apostolii – în centrul lumii chiar, înțelegând astfel că valoarea lucrului bine-plăcut lui Dumnezeu nu ține de teritorii, de domenii sau de spații, așa cum calitatea conținutului nu este nicicum determinată de formă sau de volum.

Petre însă era departe de a înțelege lucrurile acestea. El avea gândirea adâncită în condiția patimilor și în amintirea plăcerilor, așa încât în ființa lui nu avea loc descoperirea lucrurilor celor slăvite ale lui Dumnezeu. Cum să se fi îmbogățit în vreun fel cu bogăția Duhului? Cum să-și fi schimbat robia cea grea a păcatelor cu iubirea față de Dumnezeu și cu uimirea în fața descoperirilor Lui?

Eu am zis: Doamne, miluiește-mă; vindecă sufletul meu, că am greșit Ție. (Psalmul 40, 4)

– În altă noapte, își relua firul Petre, stând și „filmându-l” pe popă, m-au tăiat brusc niște crampe de

ziceai că stau să nasc, nu alta. Am îndurat eu câteva minute, dar nu era chip. Nu aveam decât să mă duc urgent după magazia aia de lemne, fiindcă altfel WC-ul era la dracu-n praznic. Când dau să plec – pleacă, Petre, dacă poți. Înlemnisem acolo lângă geamul popii. Gândeam, simțeam, vedeam, auzeam, dar nu mă puteam mișca. Loc și deloc!

Și ca să fie toate ca la carte, mai iese și popa afară. Când am auzit că deschide ușa, eu fiind cu frânele blocate, am scăpat toate crampele alea cumplite în pantaloni. Și-au mai căzut și cu zgomot.

Popa a ieșit, s-a învârtit nițel prin fața coșmeliei, s-a uitat la cer, adevărul e că era așa de frumos că-mi venea și mie să fac cruce, s-a închinat de vreo două, trei ori, s-a uitat apoi înspre mine și, ca și când n-ar fi auzit nimic și n-ar fi simțit nimic – căci trebuie să-ți spun că puteau crampele alea de mă ofilisem așa împietrit cum eram –, dar, cum îți spun, ca și când nici nu m-ar fi văzut, a intrat calm sub acoperișul lui, lăsându-mă ca pe un tort în ploaie și cu gura ca la dentist.

Dacă stau să mă gândesc, disperat cum eram, am dat chiar să îngân ceva când s-a uitat înspre mine. Nu știu, cred că am vrut să zic bună seara, ori *săru-mâna*, dar nu mi-a ieșit nici un sunet pe goarnă. Nici măcar un guițat. Mi-am zis hai că-i tare, băi-tataie. Să vezi cum stai tu restul vieții, colea statuie lângă geamul lui tata-moșu', rânjind fasolea până ți s-o usca vreju'.

Spre dimineață însă, cam pe la ora când mă retrăgeam de obicei din „obiectiv”, am început să-mi simt ciolanele și să le mișc ușor-ușor, ca Pinocchio după ce l-a încleiat tâmplarul.

Am plecat acasă hotărât să nu mă mai întorc acolo niciodată. Văzusem tot ce era de „văzut”, ba încă unele, de-a bașca, le „simțisem” chiar din plin pe propria-mi piele.

A doua zi însă, mi-am amintit că nu-i făcusem „sfântului” nicio poză cum stătea el chircit acolo în genunchi și cum îi ieșeau uneori din cap așa... ca un fel de aburi. Eu am crezut la început că mi se pare, dar se repeta cam în fiecare noapte, iar câteodată îi ieșeau tot timpul cât se ruga. Am văzut eu!

I-am spus comandantului meu și m-a luat în balon. Mi-a zis să am grijă să nu mă aburească și pe mine. Nu m-a crezut. De-aia m-am dus a doua zi să fac poze. Aveam un aparat japonez profesionist, pricopsit rău de tot – făcea niște poze, fără gălăgie, în infraroșu, de ziceai că le-ai făcut în studio! Voiam să vadă toți că n-aveam eu orbul găinilor. Da' mai bine îmi căutam de treabă. Să-i fi lăsat pe toți să creadă, cum a zis șefu', că am vedenii, decât să mă fi întors în noaptea aia. Fiindcă atunci s-a lipit beleaua de mine.

Mă pregăteam să fac primele poze, fiindcă tocmai începuseră să se vadă aburii, când colo s-a ridicat popa în picioare și-a început să strige niște lucruri înspăimântătoare. Eu n-am înțeles atunci pe loc ce făcea, pentru că m-am speriat grozav de tare când l-am auzit cum striga și ce striga. Am crezut că trezește toată mânăstirea. În realitate, curios lucru, n-auzise nimeni nimic. Eu am reținut totuși niște frânturi din toate blestemele alea, căci blesteme erau, și-am întrebat apoi pe unii din „branșă” despre ele. Am aflat că rostea de fapt niște rugăciuni foarte puternice care se numesc „Pâsalni”. Dar eu cred, precum

ți-am zis, că pe mine m-a blestemat. Și că tot dezastrul care a urmat în viața mea de-atuncea mi se trage.

Dumnezeule, lauda mea n-o ține sub tăcere. Că gura păcătosului și gura vicleanului asupra mea s-au deschis.

Grăit-au împotriva mea cu limbă vicleană și cu cuvinte de ură m-au înconjurat și s-au luptat cu mine în zadar.

În loc să mă iubească, mă cleveteau, iar eu mă rugam.

Pus-au împotriva mea rele în loc de bune și ură în locul iubirii mele.

Pune peste dânsul pe cel păcătos și diavolul să stea de-a dreapta lui.

Când se va judeca să iasă osândit, iar rugăciunea lui să se prefacă în păcat.

Să fie zilele lui puține și dregătoria lui s-o ia altul.

Să ajungă copiii lui orfani și femeia lui văduvă.

Să fie strămutați copiii lui și să cerșească; să fie scoși din curțile caselor lor;

Să smulgă cămătarul toată averea lui; să răpească străinii ostenele lui;

Să nu aibă sprijinator și nici orfanii lui miluitor.

Să piară copiii lui și într-un neam să se stingă numele lui.

Să se pomenească fărădelegea părinților lui înaintea Domnului și păcatul maicii lui să nu se șteargă.

Să fie înaintea Domnului pururea și să piară de pe pământ pomenirea lui, pentru că nu și-a adus aminte să facă milă.

Și a prigonit pe cel sărman, pe cel sărac și pe cel smerit cu inima, ca să-l omoare.

Și a iubit blestemul și va veni asupra lui; și n-a voit binecuvântarea și se va îndepărta de la el.

Și s-a îmbrăcat cu blestemul ca și cu o haină și a intrat ca apa înlăuntrul lui și ca untdelemnul în oasele lui.

Să-i fie lui ca o haină cu care se îmbracă și ca un brâu cu care pururea se încinge.

Aceasta să fie răsplata celor ce mă clevetesc pe mine înaintea Domnului și grăiesc rele împotriva sufletului meu.

Dar Tu, Doamne, fă cu mine mile, pentru numele Tău, că bună este mila Ta.

Izbăvește-mă, că sărac și sărman sunt eu și inima mea s-a tulburat înlăuntrul meu.

Ca umbra ce se înclină m-am trecut; ca bătaia de aripi a lăcustelor tremur.

Genunchii mei au slăbit de post și trupul meu s-a istovit de lipsa untdelemnului.

Și eu am ajuns lor ocară. M-au văzut și au clătinat din capetele lor.

Ajută-mă, Doamne, Dumnezeul meu, mântuiește-mă, după mila Ta.

Și să cunoască ei că mâna Ta este aceasta și Tu, Doamne, ai făcut-o pe ea.

Ei vor blestema și Tu vei binecuvânta. Cei ce se scoală împotriva mea să se rușineze, iar robul Tău să se veselească.

Să se îmbrace cei ce mă clevetesc pe mine cu ocară și cu rușinea lor, ca și cu un veșmânt să se învelească.

Lăuda-voi pe Domnul foarte, cu gura mea și în mijlocul multora Îl voi preamări pe El, că a stat de-a dreapta săracului ca să izbăvească sufletul lui de cei ce-l prigonesc. (Psalmul 108, 1-30)

Părintele Filip era unul care cunoscuse lumina dragostei. Îl aflate pe Dumnezeu, văzându-L! Înălțându-se în el înflăcărarea Bucuriei, descoperind taina lucrurilor ascunse prin luminarea gândurilor. Trăia ceea ce dumnezeiescul Pavel istorisise: „Fie în trup, fie în afară de trup, nu știu”. (II Corinteni 12, 2–3)

Bătrânul se arăta ca un monah desăvârșit. Așa precum îl descria Sfântul Maxim Mărturisitorul, spunând: „Monah este cel ce și-a desfăcut mintea de lucrurile pământești și, prin înfrânare, prin dragoste, prin cântare de psalmi și prin rugăciune se lipește statornic de Dumnezeu”.

Gheronda² Filip părea să fi dobândit cele patru „virtuți cuprinzătoare”, cum le numește Sfântul Grigorie Sinaitul: Bărbăția, Chibzuința, Neprihănirea și Dreptatea. Cele care sunt în opoziție și care luptă împotriva celor opt păcate socotite azi „virtuțile” omului modern: semeția și agresivitatea, viclenia și neștiința, desfrânarea și indiferența, lăcomia și nedreptatea.

Sfântul Grigorie spune că aflarea întregii cete a virtuților, (după puterea, lucrarea și mireasma fiecăreia), și identificarea fiecărui păcat, (după formele și nuanțele lui distructive), nu sunt lucruri pe care le poate avea oricine voiește, ci doar cel care a dobândit de la Duhul darurile cunoștinței și deosebirii.

Astfel, Sfântul Grigorie descoperă dintr-o anumită perspectivă opt patimi mari și grele și opt virtuți care se împotrivesc acestora.

² Gheronda = gheron = bătrân. Gero = Element prim de compunere savantă cu semnificația de bătrân, bătrânesc, dar și cu semnificația de preoțesc, sacru. Așadar, Gheronda = Bătrân, stareț, duhovnic bătrân.

În fruntea tuturor patimilor celor mari stau trei: lăcomia pântecelui, iubirea de argint și slava deșartă. Iar cele ce urmează acestora sunt încă cinci: curvia, mânia, întristarea, trândăvia și mândria. Dar tot așa sunt și trei virtuți cuprinzătoare care se împotrivesc primelor patimi: Înfrânarea, Sărăcia și Smerenia. Iar după acestea sunt cele care le urmează: Curăția, Blândețea, Bucuria, Bărbăția și Umilința.

Acestea sunt virtuți susținute propriu-zis de Dragostea dumnezeiască, de Răbdarea dumnezeiască și de Smerenie, socotite ca fiind „mai mari ca virtuțile”.

Despre răbdare, spre exemplu, Mântuitorul zice: „Prin răbdarea voastră veți câștiga sufletele voastre”. (Luca 21, 19) Ea este „împărăteasa virtuților și temelia bunătăților bărbătești”, precum spune Sfântul Grigorie Sinaitul. Ea este pacea în războaie, seninul în furtună și statornicia neștrămutată în toți cei ce-au dobândit-o.

Noaptea, când toate glasurile, mișcările omului și orice fel de tulburare se liniștesc, luminează întru Tine sufletul nostru cu mișcările sale, o, lisuse, Lumina celor drepți.

În ceasul în care întunericul se întinde ca mantie peste toate, fă să strălucească pentru noi harul Tău, Doamne, în locul luminii simțite a soarelui creat, care bucură ochii trupului nostru.

Strălucește în întunericul nostru lumina Ta mai largă decât soarele.

Noaptea, când toată alergarea lumii, ostenită de lucrările ei, se liniștește, primește sufletul nostru în uimirea

Ta, în care se află liniștea mai mare decât tăcerea.

În ceasul care dă odihnă celor osteniți, Doamne, fie ca prin somnul dulce mai mult decât toate gândurile noastre să se îmbete întru Tine, desfătarea Sfinților!

În vremea somnului, când toți cei ce se culcă se îmbată cu meșteșuguri ale lucrurilor stricăcioase, trezește, Doamne, în noi cunoașterea care nu înșală.

În ceasul în care toți îmbracă cu haine mădularele lor, îmbracă, Doamne, cu bucurie omul nostru dinlăuntru. (Sfântul Isaac Sirul – Convorbiri în rugăciune ale singuraticilor)

Chilia părintelui Filip este undeva mai departe de „cetatea” monastirii. Sub umărul unei coline. Zărită din clopotniță, între câțiva cedri și un gorun umbros, pare că stă sprijinită în cei trei stâlpi înfiți în prispă ca într-un toiag, mijindu-și de sub streșinile cu șindrilă verzurie două ochiuri de geam încețoșate de vremuri și de vreme.

De patru zile ploaia n-a conținut nici cât să tragi pendulul vechi și ignorat în umbra tindei. Curg înneguratele zenituri mereu, iar picurii lor lungi bat ritmuri de percuții mușalide, isonuri tainice care tivesc pe margini cu oftaturi frazele tristelor povești.

Părintele-și desfiră amintirile și niciun detaliu nu lipsește din diacroniile multiple. Cei nouăzecișitrei de ani relevă o memorie încă riguros structurată. Nicio ezitare, nicio sincopă.

Drama în trama!

- În anul al cincilea de medicină, la jumătatea semestrului al doilea, am hotărât să mă opresc și să mă retrag în monahism. Aveam *douăzecișicinci* de ani.

S-a stârnit însă dintr-o dată o mare frământare. Începând cu mama și sfârșind cu prietenul meu, Paul Moruzi, care era și nepotul decanului, toată lumea nu avea decât o singură preocupare: să mă convingă cât de mare era nebunia pe care urma s-o săvârșesc. Eu am săvârșit-o și ei au avut dreptate.

Numai că dacă n-aș fi săvârșit atunci „nebunia”, eu n-aș mai fi fost eu. Nu cel de-acum, ci nicidecum.

Despre călugărie? Nu știam nimic sau, în orice caz, ceea ce știam eu era ca și nimic. Călugărul era egal monastire. Și monastirea era egal slujbe frumoase, sfinte moaște, straturi cu flori, multe binecuvântări, ce mai, o viețuire de-a valma cu sfinții și chiar mână-n mână cu Dumnezeu. Și la urma urmei nu-i altfel, dar până la această „urmă a urmei” se numără oile turmei.

La vremea aceea nu știam că până la poarta monastirii te conduc îngerii, iar de-acolo te preiau dracii. Asta aveam s-o aflu după ce cu multă „ospitalitate” m-au preluat și pe mine și m-au băgat în morile lor și în cuptoarele lor și în cazanele lor, unde nu vedeam nicio binecuvântare și niciun strat cu flori.

Totuși o binecuvântare, o mare binecuvântare a fost tot timpul. Mai întâi binecuvântarea bătrânului Simeon. Cel care m-a îndemnat spre călugărie și care, în dimineața când eu am plecat la monastire, a plecat la Domnul. Mi-a lăsat îndemnul lui, imaginea lui de călugăr, spre care eu tind încă

și acum. Și dulcea lui blagoslovenie pe care cu nevrednicie profundă o rostesc și eu acum când cineva își pleacă fruntea înaintea mea: „Duhul Înțelepciunii, al Înțelegerii, al Sfatului, al Tăriei, al Bărbăției, al Fricii de Dumnezeu și tot Darul Cel Bun și tot Darul Cel Desăvârșit care vine de Sus, de la Părintele Luminilor, Căruia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh, să se reverse peste tine și să te însoțească pretutindenea, acum și pururea și în veacul vecilor, amin!”

Îl ascultam pe părintele și de fiecare dată vedeam cum duhul lui relaționa cu Duhul în Lumină, iar această împărtășire continuă „în putere” făcea ca, deși vorbea despre lucruri și întâmplări înfricoșătoare din vremea întemnițărilor, de pildă, nimic teluric și omenesc nu se mai consuma în microcosmosul său. Trăia într-o părtășie personală față către Față, persoană către Persoană. „Ale Mele toate ale Tale sunt, și ale Tale ale Mele și M-am proslăvit întru dânsii”. (Ioan 17, 10)

N-ar fi putut transla calvarurile din viața lui dacă n-ar fi aflat „taina aceasta ascunsă din veci și din neamuri”. (Coloseni 1, 26) Prin Întruparea lui Dumnezeu i s-a dat omului putința de a se pune pe Calea cea temeinică spre Tatăl, prin petrecerea în duhul poruncilor lui Hristos în toate împrejurările vieții.

Părintele a trăit ani cumpliți, de aspră prigoană. Atât de haină, încât cu greu ar putea cineva să o pună într-o comparație.

A fost arestat și anchetat, în condiții de coșmar, de șapte ori și de șase ori a fost eliberat după trei zile, după câteva luni sau după un an. „Din lipsă de probe!”

Era în fond o formă de sălbatică hărțuială, sau, și mai meschin, o draconică manieră de a-l scoate din condiția liturgică. Prezența preotului în altar, slujind în adevăratul Har Sfânta Liturghie, zădărnicește planurile Mamonei, îi arde ramazanul și îl zvârle cu totul în pustiile cele negre.

În lumea aceasta Liturghia este grindă și temelie. Este rugăciunea biruinței absolute și adâncirea în cunoașterea Jertfei de viață aducătoare printr-o sfâșiere metamorfotică a întregii noastre ființe. Este singurul mod și unica instrucție prin care deprindem încetul cu încetul a trăi în planul celor două realități: cea dumnezeiască și cea a lumii noastre. În orice moment liturgic, în stare liturgică, suntem și aici, acum, și în veșnicie, Acolo. Ne înălțăm slavoslovind până la Scaunul lui Dumnezeu și coborâm egal în centrul nevoilor acestei lumi.

Dimensiunile Sfintei Liturghii sunt cu adevărat dumnezeiești. Cuprinsul ei nu poate fi cuprins.

Făcându-ne părtași cu Hristos Paharului Său, împărtășindu-ne cu Trupul Lui și cu Sângele Lui, căpătăm Dumnezeirea Lui, așa cum ne-a arătat-o El Însuși fiind în trup și pe Pământ.

Liturghia este Lucrarea lui Dumnezeu Însuși. Ea ține în totalitatea ei de planul veșniciei. În ea descoperim Dragostea Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh, într-o împreună-trudă cu noi cei păcătoși și pieritori.

Prin puterea Sfintei Liturghii, de viață făcătoare, viața lumii devine de Viață păstrătoare!

„Ca să se dea nouă... putere să ne întărim prin Duhul Lui întru omul cel dinlăuntru, ca să locuiască Hristos prin credință în inimile noastre... ca să cunoaștem, împreună cu toți sfinții, ce este lățimea și lungimea, adâncul și înălțimea, ca să cunoaștem dragostea lui Hristos cea mai presus de cunoaștere, ca să plinim întru toată plinătatea lui Dumnezeu”. (Efeseni 3, 14–19)

Dar Sarsailă, știind că toate acestea sieși îi sunt potrivnice de moarte, îl cercetează și îl luptă pe om încă din pruncie, pentru ca nu cumva să rămână în „puful” Harului, să nu descopere cunoașterea Celui Dintâi Început al tuturor începuturilor, să nu-L caute pe Cel Care, prin plânsul pocăinței, reface ființa, ucisă ori mutilată prin păcat, reînnoindu-i vrednicia de a primi Lumina Nezidită, Cea care purcede de la Dumnezeu – Treimea Sfântă, nu, ci îl atrage, așadar, pe om, încă din zorii tinereților, mai întâi în vertijul păcatelor, îl desparte apoi de Cea Nedespărțită, îl cufundă în hăul întunericului, îi șterpelește acolo toate cele bune, pentru ca în final, pustiit, fără de adăpost și fără apărare, omul să îi devină slugă și aliat în moarte. Nu s-a dat și nu se dă în lături pentru asta de la nimeni și cu nimic. Pe mame le ațâță ucigaș împotriva propriilor prunci, pe fii împotriva dătorilor de viață, pe frați îi face pentru frați omorători, pe mulți din clericii Dreptei Credințe la idoli nesfârșiți închinători, pe mai-marii neamurilor tirani ai popoarelor și cruzi siluitori, pe om deci carevasăzică, întru totul hulitor de Tată, răstignitor de Fiu și vânzător de Duh.

De aceea a luptat Sarsailă mereu să-l smulgă și pe preot din mijlocul comunității, pentru ca astfel comuniunea să devină precară. „Bate-voi păstorul și se vor risipi oile”. (Marcu 14, 27)

Astăzi, precum se și vede, acesta este chiar tragismul umanității: comunitatea fără comuniune! Și planurile lui Sarsailă au devenit în sensul acesta tot mai perfide. Nu se mai străduiește azi ca lup să se insinueze undeva în turmă luându-și doar chip de oaie, nu, ci în însuși păstor se deghizează adesea spre a duce turma întreagă ofrandă haitelor de mult hămesite.

*Căci, atunci când se ridică sus oamenii de nimic,
nelegiuirii mișună pretutindeni. (Psalmul 11, 8)*

„Călăuză a celor vii fii Cel care îndreaptă gândul meu spre Tine și deschide înaintea gândurilor mele ușa cugetării mele la Tine. Tu, Care le-ai făcut noi pe toate (Faptele Apostolilor 21, 5), înnoiește-mă prin cunoașterea Ta și pune în mișcare înăuntrul inimii mele adevărata Ta nădejde”. (Isaac Sirul – *Cuvinte către singuratici*)

Ultima arestare a părintelui a avut loc în aprilie 1948. În Vinerea Mare. Înainte de Prohod. A fost ridicat chiar din fața bisericii, transportat la închisoarea Jilava, obligat să asiste în noaptea aceea la execuția fratelui său, apoi torturat cu bestialitate și sadism patruzeci de zile și, în sfârșit, condamnat la *douăzecișicinci* de ani „muncă silnică”.

– Nu mai eram stareț de mult și nici nu mai trecusem măcar pe la monastirea mea de metanie încă din '45, înainte să-l aresteze pe fratele meu. Fusesem mutat ca duhovnic la o monastire de maici și aveam interdicție să părăsesc locul. Eram supravegheat ziua și noaptea. Dinăuntru și din afară. Aveam „îngeri păzitori” peste tot. Știam bine lucrul acesta, însă treceam peste el de ca și când n-ar fi fost. Mă țineau rugăciunea și Biserica. Dintotdeauna am mers devreme la biserică, dar mai ales de când fusesem hirotonit ieromonah, când slujeam mergeam la altar cu un ceas înainte. „Ațâțam focul”, ca să zic așa, le puneam pe toate „la încălzit” și așteptam să vină ceilalți să pornim „Corabia”.

În vinerea aceea, a Prohodului, am plecat de la chilie chiar mai devreme. Am mers agale, m-am mai oprit și m-am uitat la florile de prin ogradă, am ascultat păsările, iar când am ajuns în dreptul Agheazmatarului din fața bisericii am auzit un motor. Mi-am aruncat ochii înspre poartă și-am văzut duba securității. Îmi era foarte cunoscută. În ultimii ani mă tot plimbaseră...

Câteva clipe metanierul³ s-a oprit poticnindu-se

³ Metanier = „sabia călugărului”. Un șirag de boabe negre, ca niște mărgele, împletite din lână, în conținutul cărora nodurile au forma Sfintei Cruci. Metanierul este nelipsit călugărului adevărat. În el își ascunde monahul puterea rugăciunii și a nevoinței, ca într-un hambar de taină. Duhul lui se înalță la Domnul pe funiile nevăzute ale rugăciunii „Doamne Iisuse...”, iar trupul lui se strânge, se adună și se stinge în mișcarea discretă a două degete care pun mereu pe fiecare boabă câte o rugăciune. În bobița aceea tocită și lustruită își dau întâlnire Cerurile cu Pământul. Acolo se odihnesc roadele cele scumpe ale rugăciunii, peste mormintele cele grele ale patimilor.

„Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine păcătosul și pe toată lumea Ta!” Așa este rugăciunea corectă „Doamne Iisuse...” rostită de monahi. Știut fiind faptul că monahul se roagă pentru sine, dar se roagă și pentru lume.

îndărătnic între degete. O „boabă” frământată a dojană rostogolită îndelung părea că nu mai vrea s-alunece în cursul ei obișnuit.

„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine păcătosul și pe toată lumea Ta!”⁴

⁴ Aceasta este „Rugăciunea Minții” sau „Rugăciunea Inimii”.

Această rugăciune este unul dintre cele mai importante mijloace de a ne curăți inimile și de a ne apropia de Dumnezeu. Ea cuprinde în sine o întreagă teologie și ne așează în cea mai potrivită relație cu Dumnezeu.

Când spunem *Doamne...* înseamnă că-L recunoaștem pe Iisus Hristos ca Împărat al Universului și Stăpân al nostru.

Iisuse... înseamnă că-L recunoaștem ca Dumnezeu Întrupat, ca pe Unul care a luat natura noastră omenească pentru a ne da natura Sa Dumnezeiască.

Hristoase... înseamnă că-L recunoaștem ca Mântuitor, ca pe Unul și ca pe Mesia care a venit în lume ca să ne scape din starea de păcat și de „dușmănia” cu Dumnezeu.

ai milă de mine sau miluiește-mă pe mine... înseamnă că ne apropiem de El cu umilință, apelând nu la drepturile noastre, ci la îndurarea Lui. Ne apropiem de El cu „frică”, cu „credință” și cu „dragoste”, dar și cu nădejde, pentru că El este un Dumnezeu îndurător și iubitor de oameni.

păcătosul... este cuvântul prin care identificăm și mărturisim starea noastră de păcat, este atitudinea de pocăință și umilință, este recunoașterea că nu ne apropiem de El prin meritele noastre, ci pentru că avem o infinită nevoie de ajutor.

Sfinții ne recomandă să avem întotdeauna această rugăciune în străfundul inimii noastre și să o aducem adesea la suprafață prin rostirea ei cât mai frecventă. Dar, în același timp, cuvintele ei nu trebuie rostite în mod mecanic, ci cu o participare a întregii noastre ființe. Astfel rugăciunea nu mai este „o activitate” exterioară, ci noi înșine devenim rugăciune. Sfântul Teofan Zăvorâtul ne spune că în adevărata rugăciune mintea se coboară în inimă, în loc să hoinărească aiurea.

Pentru a ne feri de greșeala de a crede că această rugăciune ar fi o formulă magică, sfinții ne învață că putem folosi diferite variante ale acestei rugăciuni, dar și alte rugăciuni asemănătoare care ne ajută să ne curățim și să ne apropiem de Dumnezeu. Putem spune *Doamne Iisuse, ai milă de mine sau ai milă de mine, păcătosul*. Puterea nu este în cuvintele noastre, ci în Numele Lui. Concentrarea nu trebuie să fie la corectitudinea cuvintelor, ci la starea inimii noastre înaintea Lui. Dacă inima nu participă, actul fizic al rugăciunii este cu totul inutil.

Când această orânduială lăuntrică s-a stabilit, tot ce era în minte trece în inimă. Atunci un fel de lumină lăuntrică luminează tot ce este într-însul și tot ce face, zice sau gândește, este făcut cu toată conștiința și atenția. Este capabil să deosebească clar natura gândurilor, intențiilor și dorințelor ce vin la el; de bunăvoie își supune mintea, inima și voia către Hristos, îndeplinind degrabă

– Nici nu știi când s-au apropiat cei trei haidamaci și m-au înșfăcat pe sus, lovindu-mă cu bocancii peste gambe și cu pumnii în coaste. Mi-au smuls metanierul, zvârlindu-l peste clopotniță și mi-au pus cătușele. În

fiecare poruncă a lui Dumnezeu și a Părinților. De se va îndepărta de la ele în orice fel, își va ispăși vina cu inima căzută într-o pocăință și părere de rău, închinându-se cu smerenie în fața lui Dumnezeu, plin de tristețe adevărată, implorând și așteptând cu încredere ajutor de Sus într-o slăbiciune sa. Și Dumnezeu, văzând această smerenie, nu îl va lipsi pe rugător de mila Sa.

Rugăciunea minții în inimă vine repede la unii oameni, în timp ce pentru alții procesul este îndelungat, zice Avva Agapie de la Valaam. Astfel, din trei oameni pe care îi cunosc, la unul a venit imediat ce i s-a spus despre ea; la altul a venit după vremea a șase luni; la un al treilea după zece luni, în timp ce în cazul unui mare stareț a venit abia după doi ani. De ce se petrece așa, singur Dumnezeu știe.

„Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi”. (Ioan 1, 14)

Înainte de toate Numele Iisus ne descoperă nouă sensul sau țelul venirii lui Dumnezeu în trup pentru mântuirea noastră. În aceasta consistă și starea noastră de fii, în împărtășirea noastră din existența dumnezeiască: „Căci în El locuiește, trupește, toată plinătatea dumnezeirii”. (Coloseni 2, 9) Numele Iisus ne-a fost dat prin revelație de Sus. El vine din Sfera Dumnezeirii veșnice și nicidecum nu poate fi o născocire a rațiunii pământești cu toate că este exprimat printr-un cuvânt creat. Revelația este un act, o energie dumnezeiască, aparține unui alt plan și transcende energiile cosmice. În slava Sa cea mai presus de lume Numele Iisus este metacosmic, cum zice Fericitul Sofronie.

Istoria acestei puternice rugăciuni începe din timpurile apostolice. Nu se regăsește ca atare, dar întreg Noul Testament dovedește că Apostolii au săvârșit multe minuni cu acest Nume.

De altfel Domnul Însuși în ultimele Sale ceasuri ale vieții a spus: „Adevărat, adevărat zic vouă, orice veți cere de la Tatăl în numele Meu, El vă va da”. (Ioan 16, 23–24) Iar după Înălțare El S-a așezat de-a dreapta Tatălui și ca Fiul al Omului iată ce spune: „Și slava pe care Tu mi-ai dat-o le-am dat-o lor, ca să fie una, precum Noi suntem. [...] Și le-am făcut cunoscut Numele Tău și-L voi face cunoscut, ca iubirea cu care M-ai iubit Tu să fie în ei și Eu în ei”. (Ioan 17; 22, 26) „Sfințească-ne Numele Tău”.

Toate slujbele dumnezeiești sunt întemeiate pe chemarea Numelor Dumnezeiești. Noi nu le socotim fenomene sonore ale unor puteri magice, ci le rostим cu adevărată mărturisire de credință, într-o stare de frică dumnezeiască, de evlavie și iubire. „Nu este sub cer niciun alt nume dat între oameni în care trebuie să ne mântuim noi”. (Faptele Apostolilor 4, 12)

Everestul culturii este rugăciunea!

Întinericul dubei o lovitură atroce peste șale m-a trântit cu fața în jos. Acolo am primit bocanci în cap și în abdomen până mi-am pierdut cunoștința.

Când mi-am revenit eram într-o încăpere sordidă dintre acelea în care mai fusesem, turnau apă peste mine și mă înjurau. „Hai, sfinte, hai, nu te da cu somnu-n Rai! Hai sus, banditule, sus! Ridică-te, nenorocitul, n-auzi?”

Auzeam, desigur, și dădeam să mă ridic, însă cum îmi săltam capul cum mă pocneau cu picioarele în față. Leșinam și-mi reveneam iarăși de zeci de ori. Eram ud leoarcă și-mi simțeam sângele cald șiroid peste tot.

„Îți scoatem noi sfințenia și toți gărgăunii din cap. Sfințenia *mă-tii*, de bandit. Te învățăm noi minte! Na, să nu zici că nu ți-am dat”.

Îmi puseseră lanțuri și mă lăsaseră desculț. Într-un târziu m-au târât trăgându-mă de cap, apoi de picioare pe niște coridoare lungi și m-au scos afară, rezemându-mă de un zid, așa, în șezut. Eram atât de buimac, încât nu reușeam să înțeleg unde mă aflu. Cunoșteam cam toate locurile de anchetă. Mă purtaseră în anii din urmă prin toate stabilimentele nelegiurii lor, dar acum nu-mi dădeam seama unde sunt.

M-am gândit că vor să mă împuște sau să pună câinii pe mine, ori vreo altă blăstămăție nouă născociseră, căci așa, să mă scoată noaptea afară și să mă pună ca pe-un sac lângă un zid, nu mai „experimentasem”. Și nici nu puteam să-mi închipui că mă scosese la aer să mă odihnesc.

După câteva minute, am auzit zgomot de lanțuri târâte, gemete grele și urletele gardienilor. Cinci deținuți

fuseseră aduși în aceeași curte și aliniați lângă gard. Tot nu puteam pricepe unde sunt și ce se petrece. Mă așteptam să mă ducă și pe mine și să mă alinieze. Dar nu. Ca un muget de bivoli turbat s-a ridicat deodată în beznă strigătul gardianului: 1077! Apoi pe înfundate, dar suficient de tare ca să pot auzi eu, a rostit un nume. Era fratele meu. A răspuns cu greu sărmanul și la îndemnul fiarei și-a îngânat ultima dorință: „Să-i spuneți maicii mele că n-am fost o lepădătură... și că nu L-am vândut pe Hristos!”

„Să nu vă purtați ca niște lepădături și să nu-L vindeți pe Hristos pentru nimic în lume”, așa ne îndemna măicuța ori de câte ori plecam de-acasă.

Numele celorlalți deținuți nu le-au mai rostit. Erau doar niște cifre și nici pe-acelea nu le-am mai auzit, deși aș fi vrut să-i pomenesc măcar așa în rugăciunile mele.

„Ca pe niște câini turbați o să vă ucidem pe toți, îmi suieră gardianul, auzi, băi, banditule?”

Mi-am pierdut cunoștința lovit de acesta în tâmpla dreaptă.

Cuvintele lor nu mă mai răneau. Îl rugam pe Dumnezeu să aibă milă de ei. „Doamne Iisuse Hristoase, ai milă și de robul Tău acesta și scoate-l din robia vrăjmașului!” „Maică Sfântă, mijlocește, rogu-te, și izbăvirea sufletului acestuia!” Se mai înmuiau, dar erau greu stăpâniți de Mamona. Aveau legături mari și strânse, erau cu totul la cheremul lui. Mulți dintre anchetatori, dintre gardieni sau dintre magistrați aveau chipurile schimonosite. Aveau priviri și expresii

demonice. La vederea sângelui mulți torționari deveneau și mai aprigi. Durerea le stârnea o voluptate a urii și atunci loveau sau chinuiau mai înverșunat. Vrăjmașul storsese din inima lor orice urmă de milă.

În noaptea aceea am crezut că mă extermină. Și nici mult nu mai aveau. A fost una dintre cele mai cumplite.

Când m-au băgat iarăși înăuntru, m-au legat de mâini și de picioare pe o bârnă suspendată de un lanț și m-au învârtit până m-am cufundat din nou în moarte. Pierderea cunoștinței era momentul milei lui Dumnezeu. Până acolo însă, adeseori îți doreai moartea cea adevărată. Învințitura aceea era însoțită de lovituri de bâtă și de împunsături de furcă.

După a treia „repriză” simțeam că-mi vomit viscerele. M-au dat jos de pe bârnă și m-au așezat pe un soi de prici. Un pat lângă un perete, așa... ca o vatră zidită din cărămizi sau din piatră. A venit lângă mine un anchetator, era cel care venise cândva la monastire ca un credincios oarecare, încercând să mă convingă că ar fi bine să-l înfund pe fratele meu. M-a șters pe frunte și la gură cu batista lui pe care a aruncat-o îndată cu un gest plin de silă, adresându-mi-se apoi mios: „Părinte, iertați-i pe colegii aceștia ai mei că s-au purtat puțin mai brutal cu dumneavoastră. Eu știu cine sunteți și vreau să vă ajut să ieșiți de-aici. Știu că sunteți îndurerat și pentru ceea ce-ați văzut azi-noapte... nu vreau să intru în amănunte. Vă cer o simplă formalitate. Să completați o declarație prin care recunoașteți un adevăr pe care amândoi îl știm la fel de bine, acela de a fi frecventat în câteva rânduri, împreună cu fratele dumneavoastră, locuri

de întâlnire ale legionarilor. Nu vă acuză nimeni că ați aderat la <Mișcare> și nici măcar că ați fost simpatizant, intrând de câteva ori în acele locuințe unde se întâlneau ei”.

Schimbaseră tactica. La primele arestări m-au torturat să declar că știam despre fratele meu că frecventează în mod regulat locuri („cuiburi”) de întâlnire ale legionarilor. N-a mers.

M-au arestat în alte două rânduri și m-au schingiuit până m-au băgat în spital. Prima dată cu ficatul rupt și cu stomacul zdrențe. Ficatul rupt de la bătaie și stomacul perforat de la apa cu sare pe care m-au obligat s-o beau în loc de mâncare.

A doua oară am avut dublă fractură de bazin. Îmi cereau să recunosc că fratele meu m-a îndemnat de mai multe ori să mă înscriu în „Frățiile de Cruce”. Frățiile acestea erau organizațiile de tineret ale Mișcării Legionare.

Îmi cereau un lucru absurd. Nu gândeau absolut deloc. Doamne, iartă-mă, nu aveau nicio logică și nicio chibzuință. Frățiile erau alcătuite din tineri care, în 1940, când au ființat, erau toți sub douăzeci și unu de ani. Eu aveam atunci treizeci și șapte, iar fratele meu avea treizeci și doi. Nu puteam, așadar, să fim membri în aceste organizații. Importantă era însă declarația mea, iar nu logica situației.

Acum, iată, după ce-l ucisese ei nevinovat pe bietul *frate-meu*, îmi cereau acum să-l ucid încă și eu sufletește, declarând mincinos că am frecventat amândoi „cuiburi” de legionari.

Dacă aş fi făcut-o, fie şi o singură dată, aş fi declarat fără nicio sfiiciune. De altfel eram pregătit să primesc moartea în orice chip şi oricând ar fi îngăduit Domnul, dar nu să mint în felul acesta.

Am deschis ochii şi-am privit scurt faţa lui spelbă, apoi i-am închis la loc şi am început să fredonez palid o strofă din Prohodul Domnului la care eu în noaptea aceea n-am mai apucat să slujesc: „O, Cuvinte, Doamne, a mea bucurie, cum răbda-voi eu acum îngroparea Ta? Frântă mi-e, ca la o maică, inima”.

Mierea de pe buzele „binefăcătorului” care era gata să mă scoată din pacostea aceea a fost înghiţită într-o clipă sub un munte de otravă şi toată condescendenţa şi bunăvoinţa s-au convertit brusc într-o vâlvătaie surescitabilă, într-o neagră turbăciune şi într-o aţâtare dezlănţuită.

A strigat sufocat de ură: „Să vină bătauşii şi să aducă <crucea> şi un patent!”

„Crucea” era un dispozitiv din lemn pe care te întindeau pe burtă sau pe spate, în funcţie de planul şi formula de tortură, având gâtul, mâinile şi picioarele imobilizate cu nişte brăţări de fier.

M-au răstignit cu faţa în sus şi „blândul” ofiţer a preluat personal iniţiativa barbariei.

„Mă sfidezi, carevasăzică, scârnăvie ce eşti! Eu mă port frumos cu tine şi tu mă scuipi şi urinezi pe mine, mă? Ia stai să vezi cum îţi schimb eu imediat alura şi figura. Vezi patentul ăsta? Am să-ţi smulg cu el tot bărboiul ăla scârbos într-un fel pe care ai să-l ţii minte şi când te-oi duce în Rai”.

A urmat un șir de injurii și de invective la care nu voi să mă întorc niciodată cu gândul.

Toți temnicerii, toți anchetatorii și toți securiștii pe care i-am întâlnit eu aveau o ură nemărginită împotriva a tot ce ținea de Dumnezeu. Toți, până la unul, Îl înjurau pe Dumnezeu Tatăl și pe Dumnezeu Fiul în felurite feluri. Înjurau pe urmă Sfânta Cruce, Icoana, Împărtășania, Anafora, Aghiazma, Biserica, morții și mormintele acestora. Nu rămânea nimic sfânt și nici chiar omenesc să nu fie josnicit și scuipat de buzele lor. O, Veliar, Veliar!

Pe mine mă înjurau cel mai ades de evanghelia mamei, de cădelnița mamei și de crucea bieteii mame. Dar mama are oare o evanghelie și o cădelniță a ei, m-am întrebat eu, la un moment dat. Ei bine, da. Noi toți avem o Evanghelie. „Vestea cea bună”! Așa se traduce „evanghelie” în limba greacă, de unde a fost preluat.

Vestea cea bună este învățătura Domnului Hristos cuprinsă în cele patru cărți din Noul Testament, scrise de cei patru evangheliști: Matei, Marcu, Luca și Ioan. Și noi toți creștinii, așadar, avem aceeași învățătură, aceeași „Veste bună”, aceeași Evanghelie.

Cădelnița de care mă înjurau ei reprezintă „altarul tămâierii” din Cortul Mărturieii și din Templu, unde se aducea lui Dumnezeu jertfă de tămâie (Ieșirea 30, 1–8 și Evrei 9, 4). Despre simbolismul cădelniței Sfântul Gherman al Constantinopolului spune: „Cădelnița este simbolul

umanității Mântuitorului. Focul din cădelniță reprezintă divinitatea Sa, iar fumul de tămâie este mireasma Duhului Sfânt”.

Iată ce țintește Mamona prin gura celor care împrășcă mereu înjurăturile. Să întineze, chipurile, esențialitatea sfințeniei. Numai că sfințenia nu poate fi întinată cu nimic. Este ca în exemplul acela cu aurul mânjit în felurite chipuri și care clătît cu puțină apă ne arată că nu a fost nicicum atins. Sfințenia încă și mai abită. Ea sfințește și curăță tot ce atinge, iar nu se împrășcă și nu se întinează prin cele ce-o ating.

Nouă însă ne arată în felul acesta Diavolul altceva, cu mult mai important, dacă putem înțelege, ne arată care sunt elementele sfințeniei care-l lovesc cel mai aspru și împotriva cărora el nu se poate ridica. Și atunci doar prin gura celor pe care și i-a făcut valeți și aghiotanți și prin atitudinea lor își poate exprima ura, adâncindu-i pe aceia cu acestea, vai, tot mai mult spre Iad.

Știam că își vor pune în mișcare în noaptea aceea toate sălbăticiile împotriva mea.

Toți cei care au trecut prin temnițele comuniste au putut observa un lucru. În zilele de post, în preajma și în timpul praznicelor și al sărbătorilor, temnicerii, ca de altfel toți cei posedați, deveneau strașnic de furioși și căutau să-și descarce năbădăile predilect pe cei credincioși.

Nu numai că mi-au smuls barba şuviță cu şuviță, m-au frecat apoi cu sare și m-au spălat cu oțet. M-au bătut cu o furculiță peste testicule și m-au înțepat în creștet și în tălpi cu un fel de andrea încinsă. Mi-au strâns degetele într-o menghină, mi-au turnat ceară încinsă pe nări... O, Doamne, Doamne.

Știam, știam că nu mă vor cruța nicicum și de îndată ce m-au răstignit pe „crucea” lor, am început să mă rog mai intens: *Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul m-am rugat... Strigat-am către Tine, Doamne, zis-am: „Tu ești nădejdea mea, partea mea ești în pământul celor vii”.*

Ia aminte la rugăciunea mea, că m-am smerit foarte. Izbăvește-mă de cei ce mă prigonesc, că s-au întărit mai mult decât mine.

Scoate din temniță sufletul meu, ca să laude numele Tău, Doamne... (Psalmul 141; 1-2; 4-7)

Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, întru credincioșia Ta, auzi-mă, întru dreptatea Ta...

(Psalmul 142, 1)

...Vrăjmașul prigonește sufletul meu și viața mea o calcă în picioare; făcutu-m-a să locuiesc în întuneric ca morții cei din veacuri... (Psalmul 142, 3)

... Întins-am către Tine mâinile mele, sufletul meu ca un pământ însetoșat.

Degrad auzi-mă, Doamne, că a slăbit duhul meu. Nu-ți întoarce fața Ta de la mine ca să nu mă asemăn celor ce se

coboară în mormânt.

Fă să aud dimineața mila Ta, că la Tine mi-e nădejdea...

(Psalmul 142, 6-8)

Și dimineață "companionii" îmi erau sleiți de puteri, stropiți de sângele meu din creștet până-n tălpi, iar singurul lor rezultat era trupu-mi extropiat. Nu obținuseră de la mine niciun cuvânt.

Toate rănilile și durerile toate le simțeam undeva în afara corpului, aproape de mine, fierbinți, dar nu ale mele.

Spre amiază s-a decis internarea mea în Spitalul Jilava. Atunci am aflat unde ajunsesem. Fusesem dus, așadar, în Penitenciarul Jilava spre a fi martor la execuția fratelui și tot acolo supus și primei anchete.

Am adormit îndată ce m-au pansat și mi-au făcut analizele, iar când m-am trezit deținutul din patul de alături mi-a șoptit: „Hristos a Înviat!” N-am putut să-i răspund. Aveam în gură un aparat de fixat limba, pentru ca să nu mi-o înghit în stare de leșin sau de comă. I-am încuviințat, însă, clipind prelung, semn că am înțeles și că prin asta i-am și răspuns: „Adevărat a Înviat!”

Era Duminica Sfintelor Paști.

Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le.

A șaptea zi în zori ne întorceam de la Miezonoptică⁵, ploaia încetase în sfârșit și aurora se arăta albăstrie de după munte.

Ne-am oprit pe băncuța din fața chiliei coplesii de concertul zorin al păsărilor, de aerul de după ploaie și de bucuria de încă laolaltă de la rugăciune.

Părintele s-a adunat cu coatele pe genunchi, a oftat – cum o făcea adesea – cât pentru tot Universul, apoi mi-a zis:

⁵ Miezonoptica sau Polușnița (lat. Nocturnus; gr. Mesonikitiko; slv. Polușnița). În cultul ortodox este cea dintâi dintre slujbele divine care formează ciclul rugăciunii zilnice de dimineață. Odinioară, ca și azi pe ici, pe-colo, se săvârșea la miezul nopții în tinda bisericii. Azi se realizează, unde se mai face, ca o slujbă matinală, premergătoare Utreniei, și se ține în Naos.

Această slujbă, tare osebită, este alcătuită din două părți: una cu caracter doxologic, de slăvire a lui Dumnezeu, adică, și a doua o rugăciune pentru cei trecuți în veșnicie: „Pomeneste, Doamne, pe robii Tăi...”

Privită însă din perspectiva istoriei sfinte, a izbăvirii, Miezonoptica este, simbolic, o aducere aminte a pătimirilor Domnului începute în Grădina Ghetsimani, unde S-a rugat cu sudori de sânge: „Doamne, de este cu putință, să treacă de la Mine paharul acesta...”

Miezonoptica este totodată și o aducere aminte a Învierii Domnului, care s-a petrecut în a doua parte a nopții, către ziua. De aceea trezirea noastră din somn pentru rugăciune la miezul nopții este ca un simbol al propriei noastre învieri din morți când, la Judecata din urmă, Iisus va veni pentru a doua oară „să judece viii și adormiții” ca în parabola celor zece fecioare, când Mirele vine la miezul nopții, pe neașteptate. (Matei 25, 6)

Toaca de la miezul nopții este asemănată cu trâmbița îngerilor care vor vesti chemarea la Judecată. „Iată, Mirele vine în miezul nopții” și „La ziua cea înfricoșătoare gândind, suflete al meu, priveghează!...”

Aceste două Tropare conțin ideea Parusiei (a doua venire a Mântuitorului), idee care accentuează cu evidență că a doua venire va fi la miezul nopții (Marcu 13, 35). Troparele acestea sunt și un avertisment pentru propriul nostru sfârșit, căci nimeni nu știe când va pleca la Domnul și, deci, trebuie să fim pregătiți prin pocăință și rugăciune.

Să ne îmbrăcăm cu faptele noastre ca și cu o haină de mare preț, dar nu ca să ne fălim cu ea, ci spre cinstirea Mirelui când va fi să ne cheme la Cină.

Așadar, „Privegheați, că nu știți ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului”. (Matei 25, 13)

- Aș vrea să revenim la discuția de zilele trecute. Vezi tu, ți-am povestit câte ceva din perioada asta tragică, nu doar pentru mine, nu doar pentru Biserică, ci pentru țara toată, pentru neamul acesta întreg, dar vreau să fac o precizare. Nu împărtășesc deloc ideea derulării unui film al călătoriilor prin temnițele comuniste. Dar știi cum, deloc!

M-a vizitat îndată după 1989 un scriitor care fusese și el închis și mi-a spus că a pregătit un plan strașnic privind scrierea unui memorial al pușcăriilor.

L-am ascultat mai bine de două ceasuri prezentându-mi „proiectul”, iar la sfârșit, cu entuziasmele în flăcări, mi-a cerut binecuvântarea. I-am spus „nu”. Cum nu, s-a mirat el, crezând că e o șăgălnicie a mea „nu-ul” acela.

I-am repetat categoric, și iată de ce. Lumea, desigur, este atrasă bolnăvicios de pătrunderea în mediul suferinței, al durerii, al morții prin porțile poveștii, ale relatărilor de orice fel. Dar ce știe ea cu adevărat despre durere? Ce știe ea despre intoxicarea cu suferință? Cât cunoaște ea despre duhul otrăvit al morții pe care-l inhalează privind un accident, spre exemplu, sau, și mai „nevinovat”, uitându-se la un film, unde sunt fel de fel de scene ori, de ce nu, cetind un „memorial al pușcăriilor?” Cine a pregătit omul în vreun fel pentru ca să știe cum să se apere de virusul întristării care face ravagii înlăuntrul inimii? Câți știu să mai facă „profilaxia” și „terapia” asta?

Iată ce spune Sfântul Ioan Casian în Filocalia, volumul I, pagina 151: „A cincea mare *luptă* (după cele împotriva duhurilor lăcomiei, desfrânării, iubirii de arginți și mâniei) o avem împotriva duhului întristării care întunecă sufletul

ca să nu poată avea nicio vedere duhovnicească și-l oprește de la toată lucrarea cea bună. O, Doamne!

Când duhul acesta viclean tabără asupra sufletului și-l întunecă în întregime, nu-i mai îngăduie să-și facă nicio rugăciune cu osârdie, nici să stăruie cu vreun folos pe lângă sfintele citiri și nu-l rabdă nicicum pe om să fie blând și smerit față de frați și de semenii”.

Ești convins, l-am întrebat, că după ce vei scrie ce vei scrie cei care vor ceti nu se vor înnegura? Scrie! Eu însă nu sunt sigur și de aceea nu-ți dau binecuvântare. De ce să transformi durerea noastră într-o otravă pentru unii ce o vor îngurgita fără să știe ce fac și fără să aivă la îndemână mijlocul adecvat de protejare care este rugăciunea? O anumită rugăciune! Cine le va spune care e aceasta? Tu o știi? N-o știa.

Majoritatea celor care au supraviețuit acestor temnițe L-au aflat pe Hristos în suferință și s-au întărit apoi trăind în rugăciune. Atâta rugăciune câtă era și cum se putea. Dar nu putem vorbi despre o înduhovnicire riguroasă și temeinică, așa cum au avut-o într-adevăr unii ca Valeriu Gafencu, Sandu Tudor, Mircea Vulcănescu și mulți alții asemenea care aveau această alcătuire dinainte.

„Avem nevoie de mult discernământ, spune Sfântul Ioan Scărarul, ca să știm când trebuie să stăm pe loc și în ce lucruri și până unde să ne luptăm cu prilejurile și cu mijloacele patimilor și când să ne retragem”.

Cum vei face, l-am întrebat, cu cei ce vor citi despre toate ororile îndurate de noi fără ca ei să-și piardă sau, în cel mai bun caz, să nu-și știrbească pacea lăuntrică?

Cum vei face cu cei mulți, curioși, precum am spus, nealcătuiți sau slab alcătuiți duhovnicește, doritori să privească însă prin gaura cheii de la ușa iadului, fără să știe că astfel vor cădea îndurerați în judecare, în grăirea de rău, în îngrijorare, în spaime chiar, în mirare, în compătimire, în toate acestea care rănesc sufletul și-l pustiesc chiar? Te-ai gândit? Nu te-ai gândit. Așa cum nu s-au gândit nici alții care au scris despre astfel de lucruri. Intenția lor a fost, ca și a ta, categoric una bună. Au făcut cunoscute aceste lucruri din dorința ca ele să nu se mai repete. Să rămână în felul acesta pe veci condamnate. Condamnate zic și eu, dar fără tulburare, fără să se achite un alt preț morții.

Sfântul Siluan Athonitul spune că „pentru a avea pace în suflet trebuie să fii cumpătat și înfrânat. Căci iute se pierde pacea... Nu trebuie să fii curios și iscoditor”.

Vezi, de aceea spune încă Sfântul Ioan Casian că „dacă avem de gând să luptăm lupta duhovnicească și să biruim cu Dumnezeu duhurile răutății, să păzim cu toată străjuirea inima noastră dinspre duhul întristării.

Căci precum molia roade haina și cariul lemnul, așa întristarea mănâncă sufletul omului. Ea îl face să ocolească toată întâlnirea bună și nu-l lasă să primească cuvânt de sfat nici de la prietenii adevărați, precum nu-i îngăduie să le dea răspuns bun și pașnic. Ci, învăluind tot sufletul, îl umple de amărăciune și de nepăsare. În sfârșit, îi pune în minte gândul să fugă de oameni, ca de unii ce i s-ar fi făcut pricină de tulburare și nu-l lasă să-și dea seama că nu din afară vine boala, ci mocnește înlăuntru, făcându-se arătată când vine vreo ispită care o dă la iveală. Căci niciodată nu s-ar

vătăma omul de om, dacă nu ar avea mocnind înlăuntru pricinile patimilor”.

Ori lumea de azi trăiește tocmai sub zodia patimilor. Și nu prea are cine s-o mute de-acolo și nici ea nu-și dorește, se pare, un alt „domiciliu”.

S-au scris, se scriu și se vor mai scrie astfel de memorii. Și sunt încredințat că sunt foarte necesare dacă vor fi fost scrise sub semnul nădejdiei în Dumnezeu, puse sub cheia rugăciunii, iar conținutul lor centrat pe cugetarea la cuvintele dumnezeiești. Altfel devin nocive, căci este cu nepuntință să nu nască întristare.

Ți-am spus toate acestea ca să știi și să înțelegi că tot ce vorbim noi și vei scrie tu va trebui raportat la Cuvântul lui Dumnezeu și ferecat în aliajul scump al rugăciunii.

Acum să ne întoarcem. În cei *douăzecișiunu* de ani petrecuți de mine în iad, continuă părintele, după o oarecare pauză, cu un alt oftat, Dumnezeu mi-a înlesnit de fapt parcurgerea celor *douăzecișiuna* de trepte ale Iubirii Desăvârșite. Știi care-i aceasta? *Iubirea de vrăjmași!*

Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului.

Fericiți cei care păzesc poruncile Lui și-L caută cu toată inima lor... (Psalmul 118, 1-2)

Eram după *treizecșitrei* de zile de anchetă suplicială. Internat de două ori cu moarte clinică. Cu mandibula și piciorul drept în ghips și cu tot trupul negru de vânătaii. „Experimentul Pitești” s-a inaugurat în camerele de

tortură ale Securității. Acolo și-au făcut ucenicia și practica de-alde Țurcanu. Eram, așadar, în a *treizecișitreia* zi. Spre seară m-au bărbierit, căci începuse să-mi crească barba, m-au spălat și m-au schimbat, mi-au dat o cană mare de compot și m-au dus într-o cameră mai curățică. Între timp mă transferaseră de la Jilava la Rahova.

Pe la vremea Vecerniei a intrat în cameră unul dintre arhieriei vicari ai Arhiepiscopiei. Mi-a făcut semnul tăcerii, punându-și degetul pe buze, l-a slobozit pe milițianul care-l însoțise și m-a binecuvântat.

Nu mă puteam ridica, așa că am rămas în șezut în mijlocul laviței. El nu s-a așezat, ci doar s-a aplecat ușor spre mine și mi-a șoptit tainic, chipurile: „Părinte drag, am venit personal să-ți spun că noi am intervenit, cu puterile noastre reduse, și am obținut făgăduința eliberării dumitale, dar lasă și Sfinția Ta să treacă ceva. Scrie-le trei rânduri prin care îți recunoști vina și... ei ne-au promis că imediat îți închid dosarul și te eliberează.

Hai, ce păcatele, că doar n-oi fi vrând să-ți lași ciolanele pe aici. În câteva zile te întremezi. Hai, părinte, te rog, te-așteaptă obștea! Dă-le declarația și se termină bâlciul”.

S-a întors și a ieșit grăbit, uitând chiar să mă și binecuvânteze...

Ce schimonoseală!

N-am putut decât să mă chircesc în mine și să strig cu tot duhul: „Miluiește-mă, Doamne, miluiește-mă, strig Ție, când vei veni cu îngerii Tăi să răsplătești tuturor după vrednicia faptelor”.

Cât de naiv aş fi putut fi, încât să nu înţeleg că mă aduseseră în halul în care eram fără nici cea mai mică vină şi fără să aivă nici o dovadă a vreunei presupuse vinovăţii, dar dacă ar fi avut acele „trei rânduri”?

M-am întrebat atunci cine este Vräjmaşul nostru? Şi mi-am amintit că Sfântul Vasile cel Mare spune: „Caracteristic Vräjmaşului este să vatăme şi să pună la cale cele rele. Deci, orice om care vatămă pe cineva, în orice chip, poate să fie numit Vräjmaş”.

Multe religii îndeamnă la iubirea de aproapele, însă numai creştinismul cere să-i iubim pe vrăjmaşi.

Aceasta-i perspectiva din care Noul Testament se osebeşte de Vechiul Testament care răspunde violenţelor cu legea talionului. „Suflet pentru suflet, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior, arsură pentru arsură, rană pentru rană, vânătaie pentru vânătaie”. (Ieşirea 21, 23-25)

Hristos Domnul vine şi spune: „Aţi auzit că s-a zis: Să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău. Eu însă vă zic vouă: Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonesc, ca să fiţi fiii Tatălui vostru Celui din Ceruri, pentru că El face să răsară soarele peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie peste cei dreپţi şi peste cei nedreپţi”. (Matei 5, 38-45)

Legea talionului genera şi întreţinea o înlănţuire de violenţe care nu se mai sfărşeau. Pe câtă vreme Porunca

lui Hristos dizolvă această înlănțuire. Mai mult, Hristos nu poruncește să răspundem răului cu rău, ci să răspundem răului cu bine.

Ucenicul lui Hristos se deosebește astfel nu numai de păcătoși, ci și de păgâni prin aceea că el nu se mărginește la a-i iubi pe cei care-l iubesc și-i fac bine, ci se străduiește să-i iubească pe cei care-l urăsc și-l prigonesc. Căci „dacă iubiți pe cei care vă iubesc, ce mulțumire aveți? Căci și păcătoșii fac același lucru”. (Luca 6, 31–33). „Și dacă îmbrățișați numai pe frații voștri, ce faceți mai mult? Au nu fac și păgânii același lucru? Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este”. (Matei 5, 47–48)

Așadar, ucenicul lui Hristos este chemat la desăvârșirea care-I este proprie lui Dumnezeu, Cel care se îngrijește deopotrivă de toți oamenii, fie ei buni sau răi.

Este chemat astfel omul la asemănarea cu Domnul!

Iubirea ca stare în sine, ca însușire a sufletului, nu poate fi descrisă cu ușurință, ci cu mare dificultate i se poate stabili o definiție adecvată.

După cuvintele Sfinților Părinți însă, îi putem descoperi condițiile și manifestările, deslușind încetul cu încetul conținuturile ei delicate în contextul cărora, ca un miez, se relevă cel al iubirii de vrăjmași. Iubirea desăvârșită!

Sfântul Ioan Gură de Aur propune, pentru a ajunge la aceasta, un parcurs sistematizat pe nouă trepte: să nu începi să faci rău; după ce răul a fost săvârșit, să nu răsplătești răului cu rău; să nu faci celui ce te-a supărat ceea ce tu ai suferit; îndură să ți se facă rău; rabdă să ți se facă mai mult

rău chiar decât vrea cel ce-ți face răul; nu-l urî pe cel ce ți-a făcut răul; iubește-l; fă-i chiar bine; roagă-te lui Dumnezeu pentru el. (Omilia la Matei 28, 4)

Așa începe arta de a trăi! Așa începi să trăiești filocalic!

*Apucatu-m-ai de mâna mea cea dreaptă. Cu sfatul
Tău m-ai povățuit și cu slavă m-ai primit.*

(Psalmul 72, 23)

Sfântul Isaac Sirul zice că atunci când vrei să pui început unei lucrări bune, cum ar fi exercițiul iubirii, de exemplu, să te pregătești pentru ispite ce vor fi aduse asupra ta și să nu te îndoiești de adevăr. Stă în obiceiul Vrăjmașului ca, atunci când vede pe cineva că începe cu credință fierbinte o bună viețuire, să-i aducă în cale ispite felurite și înfricoșătoare, pentru ca astfel prin frică și prin îndoială să-și răcească hotărârea lui cea bună și să nu mai aivă râvnă fierbinte de a-și împlini lucrarea propusă și bine plăcută lui Dumnezeu.

– Procesul meu a fost, ca al multora, o bufonadă juridică.

Am trecut o vreme înainte pentru o oarecare întremare pe la Spitalul Văcărești, unde am rămas vreo douăzeci de zile pentru ca să-mi scoată tot atunci și ghipsurile. Mandibula nu se refăcuse, iar piciorul era șubrezit cu totul. Avusesem șapte fracturi pe tibie. Mă bătuseră într-o noapte aprigă cu ciocanul.

Arătam astfel încât nici eu nu m-am recunoscut când m-am revăzut acolo, într-un cabinet în oglindă. Ce să mai spun despre ai mei, mama și soru-mea, care au fost în sală la Tribunalul Militar unde s-a judecat „procesul”. Nici n-au bănuț care sunt. Mă uitam la ele din boxă, iar ele mă căutau cu privirea fără să mă recunoască printre ceilalți.

Am făcut parte dintr-un „lot” supranumit „Grupul mistic”. A fost primul grup numit astfel. Apoi am aflat că au mai urmat și altele până la cel de cu zece ani mai târziu, din care au făcut parte Părintele Andrei Scrima, Părintele Benedict Ghiuș, Părintele Roman Braga, Părintele Adrian Făgețeanu, Părintele Sofian Boghiu, Savantul Alexandru Mironescu, Filosoful Anton Dumitriu, Poetul Vasile Voiculescu, întemeietorul și sufletul „Rugului Aprins” – Ieroschimonahul Daniil de la Rarău și mulți alții.

Cu unii aveam să mă întâlnesc pe-acolo, cu ceilalți cu toți nădăjduiesc că m-oi întâlni pe Dincolo.

O, Doamne, ce e omul?! Într-o discuție cu Părintele Daniil de la Rarău, că tot l-am pomenit, am ajuns la concluzia că omul este un tot de puteri neobișnuite și tainice care se ignoră. Din pricina aceasta, în chip paradoxal, el nu are la îndemână decât totalul slăbiciunilor sale, iar nu puterea.

Care să fie pricina acestei ignorări de sine? De ce nu poate fi ea biruită de obicei?

„Cunoaște-te pe tine însuți” rămâne mai mult un deziderat decât o realitate cu puțință de atins. Dintre toate animalele pământului, din punct de vedere al posibilităților de apărare și luptă, omul pare cel mai fragil.

Tot așa și sufletește, omul e singura făptură care își este sieși, de cele mai multe ori, dușmanul cel mai mare.

Omul este singura făptură care nu se acceptă, se tăgăduiește și chiar se sinucide.

Adevăratele puteri și virtualități din om le aflăm de cele mai multe ori legate, dacă nu total anulate.

Am ajuns la „Canal” cu o sentință definitivă de douăzeci și cinci de ani muncă silnică. Am fost printre puținele cazuri care au ajuns la „Canal” cu o condamnare de peste zece ani. Aici ajungeau cei cu condamnări între unu și zece ani. Mi s-au făcut formalitățile de „întâmpinare” și am fost preluat de gardianul Cheleneagră, deși i s-ar fi potrivit mai degrabă „inimă neagră”.

Încă din seara în care am ajuns am fost introdus în „exercițiul iubirii”.

Aveam o recomandare spitalicească pentru a fi cruțat o perioadă de șaiszeci de zile de la eforturi mari. Asta l-a înfuriat pe Cheleneagră, făcându-l, pentru multă vreme, mult mai negru. „Bine ai venit în <stațiune>, <Părinte, Patriarh>! Vom avea mare grijă de sfinția ta”. Și pentru ca ironia să nu fie inaspectuoasă și-a asortat-o cu un pumn zdravăn pe care mi l-a administrat în stomacul gol și subred.

M-a condus undeva la marginea coloniei, iar pe drum mi-a făcut „instructajul”: „Ca să nu fii <deranjat>, mai ales în astea șaiszeci de zile, vei locui singur. Nu ai voie să schimbi nicio vorbă cu niciunul dintre deținuți. Programul tău este unul simplu. Vei avea de măturat barăcile și curtea. Mătura

și fărășul ți le voi înmâna mâine-dimineață, înainte să te apuci de treabă.

În noaptea asta, fiindcă ești obosit de pe drum, ai somn de voie, nu înainte însă de a face cunoștință cu <stațiunea>. Pentru asta, înainte să te culci ai să-mi măsoari gardul, de jur-împrejurul coloniei, cu instrumentul acesta de măsură”.

Și-a aprins țigara, iar bățul de chibrit, „instrumentul de măsură” adică, l-a mai lăsat încă puțin să ardă, scurtându-l și mai mult, apoi mi l-a zvârlit în față. „Ia-l! Și mi-l predai mâine-dimineață când îmi raportezi rezultatul măsurătorii. O precizare. Gardul se măsoară numai la rădăcină! Ai înțeles, popo?”

Am înțeles, i-am răspuns eu, pe cât de amabil mai puteam fi. Dar în clipa următoare m-am trezit pocnit cu bocancul exact în tibia fracturată și un urlet de fiară mi-a străpuns timpanele. „Nu așa se răspunde, pomanagiule. Nu așa. Că eu nu sunt vreun țârcovnic sau vreun colivar de-al tău. Mie-mi răspunzi luând poziția de drepti și îmi spui: Am înțeles, domnule gardian, să trăiți! Acum ai înțeles, banditule?”

Mi-am adunat toate puterile și, mai mult gemând, i-am răspuns, luând poziția de drepti: Am înțeles, domnule gardian, să trăiți!

„Așa, Patriarhule, veezi?! Pe loc repaus! Și fii atent. Din zece în zece metri te ridici și strigi către lună, chiar dacă nu se vede, <cucurigu-gaga!> Asta-i parola către santinelă ca să poți să te apropii de gard, altminteri te împușcă, fără somație, ca pe un bătlan ce ești. Și mi-ar părea rău, fiindcă am gânduri mari cu tine”.

Gardul, pe unele porțiuni numai de sârmă ghimpată, era zona unde santinela putea să tragă într-adevăr fără somație. S-a și întâmplat, de altfel, în neștiute rânduri. Când voiau să scape de un deținut, aceasta era forma cea mai la îndemână. I se ordona să se apropie de gard sub cine știe ce pretext și, în înțelegere cu santinela, era împușcat „ca un bățlan”. Cu mine a fost Dumnezeu.

În baracă mi-a repartizat o cameră imediat lângă intrare. Când s-a aprins lumina, zeci de șobolani au dispărut sub dușumele și pe sub pereți.

Aveam să aflu mai târziu că baraca aceea era numită „șobolarnița” și era „rezervată” pentru izolări speciale.

În cameră nu era nimic. Nici pat, nici saltea, nici învelitoare. Am rămas doar eu în urma gardianului cu ecoul fugii șobolanilor în urechi și cu o durere seacă în tot trupul.

Mi-am atârnat trăistuța cu obiectele personale admise de clanța ușii, apoi am privit îndelung „instrumentul acela de măsură”, care era mai curând de tortură. Trebuia, așadar, să măsoar cu bățul acela de chibrit ars pe jumătate un gard de câțiva kilometri lungime, târându-mă în genunchi sau mergând „pasul piticului”.

Nu mă puteam sustrage nicicum. Pe de-o parte erau ochii vigilenți ai santinelor din foișoare, iar pe de-o alta era cifra pe care trebuia să i-o raportez a doua zi lui Cheleneagră, cifră care îi era, probabil, foarte cunoscută de la alții mulți care măsuraseră și ei înaintea mea „gardul la rădăcină”.

Mi-am amintit ce spunea Filaret – Mitropolitul Moscovei: „Dacă Cel Bun ne trimite suferință, atunci desigur că și suferința aceea este ceva bun”.

*Cel ce locuiește în ajutorul Celui Preaînalt, întru
acoperământul Dumnezeului Cerului se va sălășlui.
(Psalmul 90, 1)*

– În primul an a trebuit să învăț că acea măsurătoare a gardului cu bățul de chibrit era măsura măsurilor mele. Nu știu să spun de câte ori l-am măsurat.

Șase luni am stat la „șobolarniță”, dintre care trei luni au fost de iarnă. La două, trei nopți făceam măsurătoarea. Cheleneagră era mereu nemulțumit de cifra pe care i-o raportam, iar eu naivul încercam mereu o alta. De multe ori uitam ce-am numărat, pierdeam șirul sutelor de mii, al milioanelor. Alteori ațipeam sau amețeam. Iarna mi s-a întâmplat să cad amortit în zăpadă, cu mâinile ude și înghețate. Intervenea santinela și mă arunca în camera aceea înghețată și ea. Dumnezeu m-a păzit că nu m-au mâncat șobolanii, deși de multe ori m-au mușcat. Mă trezeam cu ei pe mine sau țipând agresiv în jurul meu.

La un moment dat m-a luminat Domnul și am început să-i spun gardianului aceeași cifră. Constant. Cu obstinație. Încerca să mă deruteze schimbând dimensiunea bățului. Eu, însă, nu schimbam cifra. Noaptea măsuram, iar ziua măturam barăcile și curtea cu o măturică cât palma. Anume făcută așa. Genunchii sângerau continuu, iar după

primele două luni m-am pricopsit cu o anchiloză în coloana vertebrală pe care o port și acum.

Toți ceilalți deținuți știau că eu stau la izolare pentru că sunt recalcitrant și pentru că am refuzat să ies la muncă. Le era interzis să ia legătura cu mine.

Am primit totuși câteva bilețele prin care eram îndemnat să renunț la condiția mea; să caut să-mi înfrâng starea, să cer să ies la raport la directorul coloniei și să solicit participarea la muncă.

Nu făcusem eu asta oare în nenumărate rânduri? Dar Cheleneagră îmi îngropa de fiecare dată solicitările. Nu-i spusese niciodată nimic directorului. Făcuse de la început o fixație pe chinul meu. Era bolnav. Era vântuit. Tueș. Alienat. Ca mulți temniceri, de altfel.

S-a împușcat de ziua lui în closetul unei cârciumi din Medgidia. În aceeași zi în care eu împlineam șase luni de izolare.

M-a cutremurat vestea. M-am rugat pentru el dar n-am putut vărsa nicio lacrimă. Vezi, nu l-am iubit. Nu l-am iubit! Îl port însă în inima mea și acum cu durere. N-am putut schimba nicio vorbă bună. În fond ceea ce mi-a făcut el mie a fost o... instrucție sufletească. Ne-a examinat Dumnezeu pe amândoi. Numai că el...

Atunci am înțeles pentru totdeauna ceea ce-am spus mai devreme, că nu trebuie să lași să se întristeze sufletul tău nicicum pentru necinstirile, batjocurile, încercările, ispitele și necazurile pricinuite de vrăjmași, cum zice Mar Isaac. Sau cum spune Sfântul Simeon Noul Teolog: „La vremea ispitelor să aivă omul, în chip neschimbat, aceeași

bună simțire egală pentru cei care-l batjocoresc în față, îl calomniază, îl judecă, îl osândesc, îl înjură, îl scuipă în față ca și pentru cei ce iau în afară înfățișarea prieteniei, dar pe ascuns fac aceleași lucruri, fără să se poată ascunde de fapt”.

„De vă robește cineva, de vă mănâncă cineva, de vă ia ce este al vostru, de vă privește cineva cu mândrie, de vă lovește cineva peste obraz, răbdați!” (II Corinteni 11, 20)

Aceasta este prima treaptă a iubirii desăvârșite!

Că ne-ai cercetat pe noi, Dumnezeuule, cu foc ne-ai lămurit pe noi, precum se lămurește argintul.

Prinsu-ne-ai pe noi în cursă; pus-ai necazuri pe umărul nostru; ridicat-ai oameni pe capetele noastre, trecut-am prin foc și prin apă și ne-ai scos la odihnă...”
(Psalmul 65, 9-11)

Al doilea an, ca și ceilalți care au urmat, n-au fost grei prin munca epuizantă la săpatul pământului. Normele acelea, oricât de aberante, deveneau rezolvabile, atitudinea temnicerilor, oricât de inumană, ajungea suportabilă, lupta cea grea am dat-o cu mine însumi. Am luptat să accept toate josniciile, ocările toate, drept o mare binefacere (conform *Regulilor mici* ale Sfântului Vasile cel Mare), să pot să mă bucur (conform Sfântului Simeon Noul Teolog), să-I mulțănesc lui Dumnezeu pentru ele (conform Sfinților Varsanufie și Ioan). Căci Dumnezeu îngăduise ca să ajung acolo pentru folosul meu. Îmi era limpede. Era o înaltă și complexă școală, iar eu trebuia să-i cuprind și să-i accept „programa”, altminteri totul era zadarnic. Devenea și

pentru mine, așa cum a fost pentru mulți, un chin, o caznă, un supliciu și o îndurerare superfluă.

„Fericiți veți fi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine”. (Matei 5, 11)

Domnul pune voia peste toată nevoia!

În mai toate învățăturile patristice găsim îndemnul de a-l privi pe cel care ne ocărăște ca pe un doctor trimis de Pronie ca să ne tămăduiască sufletul, mai ales de ciurma *chenodoxiei*.

Chenodoxia asta este slava deșartă, în limbajul curent, sau vanitatea. Patimă de căpetenie și sursă a nenumăratelor boli sufletești.

Sfântul Ioan Casian spune despre această patimă că se manifestă în multe forme, pentru că are multe fețe, dar că, în esență, este de două feluri. Primul fel este cel „prin care ne mândrim pentru foloase materiale sau pentru lucruri care se văd”.

Este cea mai obișnuită, evidentă și ferventă formă de chenodoxie.

Ea constă în principal în lauda cu bunurile pe care le are sau pe care crede că le are cel vanitos, arătându-și-le pentru a fi lăudat(e), apreciat(e), admirat(e), onorat(e), etc.

Dar vanitosul se mai îngâmăfă și cu darurile sale „naturale”, cum ar fi frumusețea (reală sau închipuită), purtarea, îndemânarea, priceperea...

Chenodoxia îl face pe om să se fălească și să vrea să fie admirat și lăudat pentru bogățiile și bunurile materiale

pe care le-a dobândit. Din această pricină ea se transformă în imboldul principal pentru o altă patimă: arghirofilia – iubirea de arginți, adică. Cea care, la rândul ei, naște și sporește slava deșartă. De aceea zice Sfântul Maxim Mărturisitorul că „slava deșartă și iubirea de arginți se nasc una pe alta. Căci cei ce iubesc slava deșartă se silesc să se îmbogățească; iar cei ce s-au îmbogățit doresc să fie slăviți”.

Această patimă este cea care-l împinge pe om să-și dorească puterea sub toate formele ei. Și atunci ea se împreună și pune în lucrare altă patimă – „iubirea de stăpânire”. Este evident că acela care deține puterea, rob de slavă deșartă, va căuta lauda și admirația oamenilor și se va strădui întotdeauna să placă acestora pentru că în felul acesta își întreține și păstrează puterea și foloasele ei.

Mai veninoasă, mai primejdioasă și mult mai subtilă este însă *chenodoxia* care constă în lăudăroșenia cu darurile intelectuale (inteligența, imaginația, memoria, cunoștințele dobândite, înalta învățătură, stăpânirea unui limbaj, talentul de a vorbi sau de a scrie bine etc.).

Ambițiile în domeniul intelectual și cultural, ca și în cel politic sau financiar, sunt rezultatul lucrării acestei patimi. Dacă vrem să ne facem o idee despre sănătatea oamenilor de azi, fie și numai din această perspectivă, este suficient să vedem pe unul dintre canalele televiziunii un sfert de oră dintr-un buletin de știri.

În sfârșit a doua formă a *chenodoxiei*, după cum o găsim descrisă de Sfântul Ioan Casian, consistă în aceea

că omul se făleşte „pentru cele spirituale și ascunse, din dorința de laudă deșartă”, cum zice Sfântul Ioan Hrisostom. Mai cu seamă atunci când se luptă împotriva patimilor și când pune în lucrare virtuțile contrare lor, omul este războit de acest soi de slavă deșartă. De aceea Sfântul Ioan Scărarul zice că „duhul slavei deșarte se bucură văzând înmulțindu-se virtutea”. Căci după cum „furnica așteaptă să se isprăvească strânsul grâului, și slava deșartă așteaptă să se adune bogăția duhovnicească”.

Această patimă are o putere neobișnuită. Caracterul ei subtil, capacitatea de a îmbrăca nenumărate forme, conform Sfântului Ioan Casian, viclenia de a se strecura pretutindeni și de a ataca omul din toate părțile, o fac greu de sesizat și de recunoscut și foarte greu de combătut.

Aproape orice situație și lucru poate fi pentru om prilej de slavă deșartă. În sărăcie și în bogăție egal. Sfântul Evagrie se arată uimit de dibăcia diavolilor de a profita de această stare de fapt.

Frumos înfățișează bătrânii natura acestei boli, constată Sfântul Ioan Casian. Ei o descriu în felul unui bulb de ceapă căruia, înlăturându-i-se un înveliș, îl află acoperit de altul și tot așa, oricâte foi îi scoți, tot atâtea îi descoperi dedesubt.

Sfântul Ioan Scărarul zice astfel: „În toate strălucește soarele cu îmbelșugare, și de toate străduințele se bucură slava deșartă. De pildă, sunt stăpânit de slava deșartă când postesc. Dezlegând însă postul ca să nu fiu cunoscut ca postitor, iarăși mă stăpânește slava deșartă, pentru modestia mea. Îmbrăcându-mă în haine luxoase, sunt

biruit de ea, schimbându-le în haine nearătoase, iarăși mă stăpânește. Vorbind, sunt biruit de ea, tăcând, mă biruiește. Oricum voi arunca acest glob cu trei coarne, totdeauna unul stă drept și el e cel din centru”.

Greu se scapă de gândul slavei deșarte, zice Evagrie, căci ceea ce faci ca să te cureți de el devine pricină pentru altă slavă deșartă.

Chenodoxia este privită de Sfinții Părinți ca una dintre cele mai grele boli. Este „un soi de nebunie”, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Apostolul Pavel însă zice că este chiar o nebunie să se laude omul pe sine însuși. (II Corinteni 12, 11)

Chenodoxia îl aruncă pe om în amăgire și în delir. Aceste efecte patologice fundamentale îi îndreptățesc pe Sfinții Părinți s-o numească nebunie și s-o privească grozav de îngrijorați.

„Vai, nefericitul de mine, strigă Sfântul Ioan din Singurătate, Dumnezeu m-a făcut liber, iar eu am atâția stăpâni, căci voind să plac oamenilor, am ajuns robul tuturor”.

Este necesară o luptă asiduă, complexă și nu întotdeauna ușoară, ca să poți înainta duhovnicește, iar ca să ajungi să poți primi suferința și durerea ca pe un beneficiu veșnic... lupta se întetește și mai aprig. Poți să te lași împins și, alunecând, să cazi în sus, să te semețești adică în felul acesta, gândind că „iaca, eu îndur răul ca pe ceva bun. Sunt eu însumi unul bun!”

Și încă-i o luptă „de-ți vei fi amintit de cel ce te-a necăjit sau te-a necinstit, ori te-a păgubit cumva, să-ți amintești de el ca de un doctor trimis de Hristos și să-l ai pe el ca un făcător de bine, pentru că însuși necazul tău arată că-ți boleşte sufletul. Pentru că dacă nu boleani, nu pătimeai. Așa zice Patericul! Dator ești să mulțumești fratelui și să te rogi pentru el, căci prin el cunoști boala ta. Să primești cele de la el ca pe niște doctorii trimise de la Iisus”. (Pateric XVIII, 22)

Avva Ioan de Gaza zice: „Dacă suntem drepti, încercarea de la vrăjmași ni se face spre sporire, iar de suntem păcătoși, spre iertarea păcatelor și spre îndreptare, spre deprinderea și învățarea răbdării”.

*Că nu până-n sfârșit va fi uitat săracul, iar răbdarea
săracilor în veac nu va pieri. (Psalmul 9, 18)*

Al treilea an m-am străduit să mă ridic din toată boala și din toată durerea și să pășesc, cu ajutorul Sfintei Treimi, pe-a treia treaptă, a iubirii, să mă predau de bunăvoie ocărilor, după cuvântul Mântuitorului: „De te lovește cineva peste obrazul drept, întoarce-l și pe celălalt”. (Matei 5, 39)

Am lucrat o vreme la taluzări în grupe de câte șase. Unul bătea la târnăcop, doi săpau la cazma, unul încărca la lopată și doi lucrau la roabe. Eu am lucrat din martie până-n octombrie numai la târnăcop. De regulă ne schimbau, rotindu-ne în fiecare zi de la o formă la alta. Dar pentru că îl ajutasem pe fizicianul Dospinescu, slăbit și foarte bolnav, să-și poată face norma la târnăcop, am fost

turnat de un profesor din grupă și pentru asta am căpătat trei zile de carceră și opt luni de târnăcop.

M-a ajutat Dumnezeu și-mi făceam norma în fiecare zi, deși bronșita mea astmatiformă îmi dădea tot mai mult de furcă, iar rana din palma dreaptă dăduse în gangrenă.

M-a tămăduit până la urmă un doctor din Timișoara. Era la bucătărie și-mi aducea în taină o oblojeală pe care o puneam noaptea în palmă. Și bronșitei i-a venit de hac cu flori de pintenul-cocoșului și cu frunze de varză. Dar a plătit scump pentru asta. Același profesor-informator ne-a turnat și am primit amândoi câte patru zile de carceră, iar lui i s-a făcut raport la Direcția Generală a Canalului. Când am ieșit de la „Neagra”, a fost mutat de la bucătărie la taluzări.

În scurtă vreme însă, informatorul nostru a devenit „supraveghetor” cu pretenții de „pontator”, aceasta fiind una dintre funcțiile sistemului de organizare. Urmărea corectitudinea lucrului, relația dintre deținuți, distribuirea apei și mai ales realizarea normelor.

Umbla ce umbla printre deținuți iscoditor, apoi se lungea emfatic rezemat de malul proaspăt săpat, bucurându-se ispititor de răcoarea pământului. Fuma, sorbea zgomotos și cu poftă apă dintr-o ulcică de aluminiu și striga la deținuți ca un gardian, îndemnându-i să muncească mai cu spor: „Hai, hai, că n-o să fac eu în locul vostru, putorilor!”

Toamna s-a îmbolnăvit. A făcut brusc febră mare și a căzut în inconștiență. S-a crezut că are enterocolită. Era o suferință frecventă. Mâncarea foarte proastă, apa stătută.

De la infirmerie însă l-au dus urgent la spital și s-a mai întors abia în aprilie. Făcuse o formă gravă de TBC.

Între timp conducerea penitenciarului fusese schimbată, urmare a unor evadări, iar el, rămas fără stăpâni, a revenit printre deținuți la muncă.

În tot timpul acesta eu am continuat să mă rog pentru el așa cum puteam și-l pomeneam mai ales în cadrul Sfintei Liturghii substituită prin Cei doisprezece Psalmi aleși și Acatistul Mântuitorului. Îi îndemnam și pe cei din cameră, care veneau seara lângă mine la rugăciune, să-L roage și ei pe Hristos Dumnezeu să aibă milă de robul Său Andrei.

Prin iulie a fost din nou repartizat în celulă cu mine. Acum echipele erau doar de câte trei. Unul la târnăcop, unul la cazma, iar cel de la roabă încărca și căra. Se schimbase accentul. Era grozav de împovărat pentru cel de la roabă.

Andrei era tot mai slăbit și nu-și mai putea face norma nici la cazma, nici la târnăcop și cu atât mai puțin la roabă. Se împleticea și cădea. În câteva rânduri ar fi putut să se prăbușească de pe podișca îngustă a taluzului și să cadă în gol zece, doisprezece metri, peste celelalte etaje de taluz, cu roaba peste el.

Am început să-l ajut, iar după mine au făcut-o îndată și ceilalți, mai cu seamă că noul Brigadier închidea ochii încurajator.

De la un timp a început să vină lângă noi noaptea la rugăciune. Plângea continuu și la sfârșit îmi cerea suspinând să-l binecuvânteze și mă ruga să-l las să-mi sărute mâna.

Tânăr am fost și am îmbătrânit și n-am văzut pe cel drept părăsit, nici seminția lui cerând pâine; toată ziua dreptul miluiește și împrumută și seminția lui binecuvântată va fi.

Ferește-te de rău și fă binele și vei trăi în veacul veacului. (Psalmul 36, 25-27)

Neținerea de minte a răului este semnul adevăratei pocăințe, zice Sfântul Ioan Scărarul. Cel care nu uită răul și își închipuie totuși că se pocăiește este asemenea celui care în vis i se pare că aleargă, pe când în realitate el stă pe loc.

Atunci vei cunoaște că te-ai izbăvit de putreziciunea din tine, nu când te vei ruga pentru cel ce te-a întristat, nu când îi vei da în schimb un dar, nu când îl vei chema să ia masa împreună cu tine, ci când, auzind că se află într-o nenorocire sufletească sau trupească, vei suferi și vei plânge împreună cu el.

Până în cel de-al șaptelea an L-am rugat pe Dumnezeu să mă învrednicească în tot coșmarul acela să înțeleg cum ar trebui lucrate virtuțile.

Citisem cândva la Mar Isaac că orice fire rațională, alcătuită pentru a primi învățătura lui Dumnezeu, a fost întocmită de înțelepciunea Slăvitului Creator plecând de la aceste trei puteri principale: *Pofta* (concupiscenta), *Irascibilitatea* și *Rațiunea*. Trebuie să știm însă care este conținutul inițial și adevărat al fiecărei puteri pentru a înțelege valoarea și importanța pentru care au fost alcătuite.

De prima putere (*Pofta*) țin *jindul* și *stârnirea* față de tot ce-i frumos și bun. *Smerenia*, *blândețea*, *înjosirea*, *nesfârșita milă...* Acestea sunt lucrurile pe care le putem primi prin această primă putere (*Pofta*) când suntem puși în mișcare de ea. Când astfel domnește ea în suflet, aceste lucruri se arată în firea rațională.

Cea de-a doua putere (*Irascibilitatea*) gestionează *agerimea* și *zelul* împreună cu *stăruința vitejească* în fața necazurilor și a tuturor ispitelor. *Tăria împotriva a tot ce vatămă și înfricoșează*, fie că vine de la demoni, oameni, reptile sau fiare sălbatice, de la foamete, osteneli, sărăcie, boli și alte lucruri, inclusiv moartea.

De cea de-a treia putere (*Rațiunea*) țin *credința limpede a inimii*, *libertatea față de mișcări sau stârniri*, *nădejdea și meditația neîncetată la înțelepciunea lui Dumnezeu*.

Primele două puteri se numesc laolaltă *partea activă a sufletului*, în timp ce ultima se numește *contemplare dumnezeiască*. Buna întrebuințare a părții cunoscătoare, inteligența adică.

Dacă învățăm să arătăm răbdare în lucrurile părții active, adică în virtuțile care pot fi simțite prin trup, atunci partea contemplativă, adicătealea calitate a puterii raționale, apropie inteligența de amestecarea desăvârșită cu Dumnezeu, făcând-o să scruteze limpede tainele dumnezeiești care sunt mai presus de lume.

Când acest parcurs se desfășoară potrivit firii, atunci el va fi calea pe care o urmează de obicei atât învățătorii, cât și învățăceii. Dacă însă firea este tăgăduită, atunci ea

va dori să treacă spre tot ce i se opune, pregătind puterile care sunt în trup spre lucrări contrare și îndemnând partea rațională și inteligența spre tot felul de gânduri și porniri rele.

Pronia lui Dumnezeu însoțește calea de-a dreapta, care ține de fire, cu neîncetate binefaceri, mângâieri și bucurii dumnezeiești, iar pe cea de-a stânga o însoțește cu multe necazuri, fără nădejde, cu părăsirea în tot felul de primejdii și ispite care s-o facă să simtă nevoia de îndreptare.

Doamne, scăpare Te-ai făcut nouă în neam și în neam. (Psalmul 89, 1)

Situația mea la Canal a fost paradoxală. Mai întâi prin faptul că acolo ajungeau deținuți care aveau condamnări între unu și zece ani. Eu am fost însă printre cei puțini, dacă nu singurul, precum știu, cu *douăzecișicinci* de ani.

Cei cu rechizitorii ca al meu ajungeau la Gherla, la Aiud, la Pitești. Eu am ajuns dintru început la Canal și, ca o nuanță a paradoxului, nu am fost mutat, cum se obișnuia, în niciun alt penitenciar, nici măcar o singură dată.

În cei *douăzecișunu* de ani, trei luni și șase zile cât am executat efectiv din „pedeapsă”, m-au învârtit dintr-o colonie într-alta de zeci de ori, conform unor principii ce deveniseră tocite și previzibile. Canal, Canal, Canal. C-A-N-A-L!

D.G.C.-ul, cum era cunoscută Direcția Generală a Canalului, era organizată „ultrasecret” în cincisprezece colonii, fiecare colonie având între cinci și șapte mii de

suflete. Cea mai mare dintre ele fiind Poarta Albă. Acolo unde m-a întâmpinat la început Cheleneagră și unde am petrecut, printre cele douăsprezece mii de suflete, cea mai lungă perioadă. Una peste alta adunate „rotirile”, aici, la Poarta Albă, am istovit nouă ani, șapte luni, două săptămâni, trei zile și unsprezece ore.

Ziua de muncă era, în cea mai mare parte a anului, de douăsprezece ceasuri, iar norma era de patru metri cubi de pământ dislocat și cărat cu roaba. Nu se poate evalua dificultatea și povara aceasta decât de către cineva care a trecut prin asta, altminteri nicio parțialitate nu este relevantă, precum neimpresionant ar putea fi pentru mulți și procentul de 30% (treizeci la sută) dintre deținuți TURNĂTORI! Oamenii brigadierului, ai gardianului sau ai ofițerului politic. Nu întotdeauna aceiași și nu întotdeauna ai aceluiși, ceea ce făcea schimonoseala și mai mare. Doamne, iartă-i! Doamne, iartă-ne! Doamne, iartă-mă, căci slab și păcătos sunt. Încă nu-i plâng destul.

*Miluieste-mă, Doamne, că neputincios sunt,
vindecă-mă, Doamne, că s-au tulburat oasele mele.
(Psalmul 6, 2)*

Pe 10 septembrie 1952 – prăznuirea Sfințelor Mucenițe Minodora, Mitrodora și Nimfodora. Eram pe șantierul Tașaul, acolo unde este astăzi lacul Năvodari și unde ar fi trebuit să fie un mare port maritim. Capătul Canalului. Nu știu când, cum și de ce s-a decis altfel. Era un șantier mare și greu, iar vara aceea fusese una foarte

fierbinte, cu temperaturi de *treizecișicinci*, *treizecișiopt* de grade la umbră. Ni se îngăduise să lucrăm în chilofi și în bocanci. Eram de polojenie. Burlești, rizibili și tivilchii. Parcă jucam într-o pantalonadă neizbutită. Ne uitam unii la alții și rânjeam tragicomic. Schelete învelite în piei zbârcite și pârlite de soare.

La pauza de prânz ne-au adunat pe toți pe platoul tehnic pentru o comunicare importantă. Se schimbase comandantul lagărului!

Pentru ca să se vadă bine, actanții se cocoțaseră pe cabina unui buldozer. În capul trebii era Șomârku, directorul D.G.C.-ului, care l-a prezentat, după „fișa de caracterizare de la dosar”, pe tovarășul Moșârku, noul comandant al lagărului. O, ce bucurie! „Se rotunjise versul și se întregise mersul: lângă directorul Șomârku venise mândrul comandir Moșârku”.

Moșârku ăsta fusese comandantul unei închisori de pe lângă Făgăraș și, dintr-un exces de „dragoste frățească”, într-o Sfântă zi de Paști a scos vreo treizeci de deținuți în curtea interioară a închisorii și i-a jucat în picioare timp de-o jumătate de oră frângându-le coastele, mâinile și gâturile.

Când s-a aflat despre bravura lui i s-a întocmit dosar penal, cu un rechizitoriu lung și urât. Dar, precum se știe, „corbii nu mănâncă ochi de corb”, așa că și în cazul lui „corbii” au închis ochii și dosarul, desigur, și l-au trecut pe Moșârku de la soare la umbră, făcându-l din comandant de închisoare comandant de lagăr.

Cum nu înțelesese nicicum de ce nu-i fusese apreciat gestul lui de loialitate de la Făgăraș, tovarășul comandant

Moșârku se hotărâse acum să-și schimbe funciarmente atitudinea pășind în noua sa funcție în mod revoluționar, aducând astfel un nou regulament de muncă pe care ni l-a citit atunci, în premieră absolută, nouă celor de la Tașaul. Memorabil moment!

Totul era năucitor în regulamentul Moșârkului. Șomârku însuși era ca trăznit. Privea ca melcul la gladiole, ofta la fiecare a treia expirație, dând din cap ca vaca la muște, ori de câte ori Moșârku, cu anumite ezitări emoționale, întârzia intelectual pe câte o vocală sau apăsa elinește pe consoanele „grețesti” în opoziție cu natura lui turco-tătară.

„A-am făcut o a-analidză atentă a ceea ce este și ceea ce a-ar trebui să fie a-acest mare lagăr de i-ispășire prin muu-muncă”.

Ni se dăduse dintr-un început comanda „pe loc repaus”, dar cei mai mulți rămăseseră așa... țepeni, înfiți în bocancii lor grei ca în niște socluri, privind căhui înspre buldozer ca înspre o ploaie de meteoriți.

La fiecare articol din regulament erau chicoteli și comentarii înfundate. La articolul cincisprezece însă, au fost „aplauze la scenă deschisă”: „Personalului de su-supraveghere îi este cu desăvârdzire interdzis să bruschedze sau să a-agresedze în vreun fel pe dedzinudzi.

Nu este permis să-i numească ba-bandidzi în niți o împrezurare, ți să li se a-adresedze oricând și o-oriunde politicos cu formula du-dumneata”.

Râsetele și aplauzele au fost generale. Chiar și directorul Șomârku a hohotit fără abținere din toți plămânii lui cavernoși.

Moșârku privea și primea toate acestea însă ca pe un succes. S-a șters de nădușeală, și-a dres glasul și a continuat ca un actor ce fusese gratulat.

„Articolul șaispredzedze, alineat unu: Nimeni nicicum nu are voie să fordzedze oamenii la muncă!...”

Ptiu, ziceau deținuții, scuipându-și în sân.

Dacă articolul precedent produsese rumoare, acesta din urmă adusese înghețul. Înarmămurisem.

Că Moșârku, ca și cei mai mulți comandanți, gardieni, ofițeri sau chiar brigadieri, nu era în toate facultățile mintale era evident. Dar că ar fi putut să prezinte public un astfel de document fără aprobarea ministerului era imposibil. Ce ascundea cu adevărat acest comic document era greu de dibuit deocamdată. Părea o taină chiar și pentru Șomârku.

După cum asculta era limpede că nu văzuse înainte regulamentul și că Moșârku venea cu o înaltă susținere, cu gânduri și cu planuri ce nu i se mărturisiseră.

„Nimeni nicicum nu are voie să forțeze oamenii la muncă!” Ha.

Era atât de perfidă această „prevedere” încât nici de râs n-a putut râde nimeni. Deși de râs era.

Peste liniștea aceea de cremene, atârnată între breteaua râsului și spaimă, s-a ridicat deodată, fâlfâind imprudent, glasul unui învățător din Tulcea: „Ete, pârl! O provocare ordinară! Nu cumva ne distribuiți și bilete pentru Coasta Dalmației?”

Cei doi n-au avut o reacție spontană, dar adunarea avea să se isprăvească brusc după ce noii oameni ai lui Moșârku l-au înșfăcat pe învățător și l-au dus la „Neagra”.

Peste cinci zile l-au pus în poarta coloniei ciuruit sub pretextul evadării și l-au lăsat acolo, pilduitor, patru zile.

*Paharul este în mâna Domnului, plin cu vin curat
binemirositor, și îl trece de la unul la altul, dar drojdia lui
nu s-a vărsat; din ea vor bea toți păcătoșii pământului.*
(Psalmul 74, 8)

În 1953 eram în Colonia Peninsula, fostă moșie a familiei Brătianu. Acolo am primit vestea că a murit I.V. Stalin. Nu m-am bucurat. Majoritatea a jubilat, nădăjduind că se vor schimba multe, îmbunătățindu-se situația. Zadarnic. S-a întrerupt lucrul în toate coloniile, au sunat îndelung și lugubru sirenele, claxoanele mașinilor și ale utilajelor, s-au tras chiar și clopotele, dar îndată ce acestea s-au oprit, călăii și-au suflecat mânecile la loc, gâlgâind setoși mai departe sângele răstignirii noastre.

În același an, spre toamnă – dacă-mi amintesc bine –, în aceeași colonie, pe moșia familiei sale, carevasăzică, a ajuns, condamnat, chiar unul dintre fiii lui I. C. Brătianu.

Un timp a fost ținut și el la poartă și pus să șteargă cizmele cadrelor. L-am văzut în câteva rânduri, ghemuit sau în genunchi, lustruind cizmele opresorilor. Era senin.

Umilința, dacă nu e găzduită generos chiar în inimă, înlesnindu-se astfel uzurparea mândriei, schimonosește, întunecă și ucide. Când e primită însă așa cum i se cuvine, ea pregătește, smălțuind cu fluide divinatorii, vasul de argilă – cum numește trupul nostru Sfântul Ioan al Scării – pentru a se sălășlui în el acel fără de nume har al sufletului – smerenia!

Cel ce s-a unit cu Smerenia ca și cu o mireasă, zice Sfântul Ioan Scolasticul, este bun, blând, umilit, milostiv, senin mai mult decât toți, vesel, supus, nemâhnicios, priveghetor, sânguitor, într-un cuvânt nepătimaș. Așa e cugetul smerit!

Dar ce voi face, fiindcă nu știu cum să dobândesc cugetul smerit, întreabă în locul lui, al tău, al meu Mar Isaac, răspunzând apoi în „Cuvântul 27 către singuratici”. În loc să te rogi pentru un lucru sau altul, lasă toate aceste cereri și stăruie într-una singură zicând: „Dumnezeule, dă-mi smerenie, ca să scap de <bici> și pentru ca așa să mă pot apropia de desfătărilor minții pe care altfel nu le cunosc, chiar dacă vreau atât de mult”. Și Dumnezeu îți va da în taină mai întâi darul Duhului Său, despre care nu poți spune, nici gândi, cât de mare este, și prin el, doar prin el, ai să te poți smeri apoi și tu în ascuns. Asta numai dacă neobosit și neîncetat ai să-l ceri și dacă neabătut ai să te rogi ca să-l dobândești. Și numai și numai dacă în tăinicie ai să-l păstrezi.

Crede, frate, zice mai departe Mar Isaac, că smerenia e o putere pe care limba nu o poate zugrăvi și pe care nicio putere omenească nu o poate dobândi, dar care e dată cui îi este dată doar în rugăciune și e primită în privegheri, cu cereri și cu implorări fierbinți.

Dacă dorești acest dar, ascultă încă și acest lucru care vine de la părinții noștri: smerenia lăuntrică nu e dată decât atunci când omul meditează și se gândește la ea în rugăciunea sa și în singurătate.

Cel care n-are smerenia, n-o are pentru că n-a cerut-o, nici nu și-a silit sufletul cu totul spre ea. N-are omul odihna

aceasta pentru că n-a vegheat la ușa Domnului cerând și implorând cu lacrimi de durere să-i fie dată.

Domnul și-a adus aminte de noi întru smerenia noastră și ne-a izbăvit de apăsătorii noastre, că în veac este mila Lui. (Psalmul 135, 23-24)

Duhul omului nu se va odihni în smerenie până ce nu se va fi ostenit mai întâi în Dragoste, în Milă și în Virtuți!

După cincisprezece ani petrecuți în galeriile nimicniciei aceleia aveam să mă dumiresc ce sunt cu adevărat răspasurile acestea rare ale duhului.

Dragostea, cea dintâi fiind, una dintre desăvârșirile lui Dumnezeu (II Corinteni 13, 11 și I Ioan 4, 7), Dumnezeu Însuși fiind numit al dragostei (II Corinteni 13, 11), este poruncită (Matei 19, 19; 22, 39; Marcu 12, 31; Ioan 3, 11), fiind una dintre cele mai mari porunci (Matei 22, 39). Ea este lege împăratească (Iacov 2, 8), prescurtarea legii (Matei 22, 40; Romani 13, 9) și împlinirea legii (Romani 13, 8-10; Galateni 5, 14).

Cine are dragoste față de Dumnezeu este iubit de El (Pilde 8, 17), are milostivire de la El (Ieșirea 20, 6; Deuteronom 5, 10; 7, 9), vorbește cu Dumnezeu (Ioan 4, 16), este păzit de Dumnezeu (Psalmii 96, 11; 144, 20), este ascultat (Psalmul 36, 4), bucurându-se de bunuri negrăite (I Corinteni 2, 9). Fiind astfel cunoscut de Dumnezeu (I Corinteni 8, 3), omul va fi izbăvit (Psalmul 90, 14) și va primi fericirea veșnică (Psalmul 68, 36).

„Căci de-aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște, orice știință de-aș avea și atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt”.

(I Corinteni 13, 2)

„Dragostea îndelung rabdă, dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de dreptate, cât se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată”. (I Corinteni 13, 4–8)

Iar *Mila* este una dintre însușirile înțelepciunii lui Dumnezeu (Iacov 3, 17) și unul dintre attributele Lui (Ieșirea 22, 27; 34, 6; Numeri 14, 18; Deuteronom 4, 31; Psalmii 61, 11; 85, 14; 88, 15; 102, 8; Luca 6, 36; Iacov 5, 11). Dumnezeu se numește Tată al milostivirii! (II Corinteni 1, 3)

Mila, ca și Dragostea, este poruncită (Pilde 19, 22; Miheia 6, 8; Zaharia 7, 9; Coloseni 3, 12; I Petru 3, 8). Este pusă ca îndatorire prin exemplul lui Dumnezeu (Matei 18, 33; Luca 6, 36; Efeseni 5, 1) și ar trebui să fie întipărită în inimă (Pilde 3, 3).

Cuprinzătoare a mii de generații (Ieșirea 20, 6; Deuteronom 5, 10; Ieremia 32, 18), înaltă ca cerurile (Psalmii 35, 5; 56, 13; 102, 11; 107, 4), neasemănată (Miheia 7, 10), prețioasă (Psalmul 35, 7), continuatoare în veci de veci (Paralipomena 5, 13; 20, 21; Psalmii 102, 17; 117, 1, 29; 135, 1; 137, 8), mila este mai plăcută lui Dumnezeu decât jertfele (Osea 5, 6; Matei 9, 13; 12, 7). O,

dacă am înțelege noi asta, am merge și am învăța neîntârziat ce înseamnă „Milă voiesc, iar nu jertfă”.

Sfântul Ioan Gură de Aur a spus în repetate rânduri că milostenia n-a fost lăsată pentru cei ce primesc, ci pentru cei ce dăruiesc; nu pentru cei ce iau, ci pentru cei ce dau, fiindcă aceștia sunt cei care câștigă cu adevărat.

„Cel ce face milostenie, imitând pe Dumnezeu, nu cunoaște deosebire între rău și bun, între drept și nedrept, când e vorba de cele ce sunt de trebuință trupului, ci împarte tuturor la fel, după trebuință, chiar dacă cinstește mai mult, pentru buna aplecare a voii, pe cel virtuos decât pe cel leneș”, spune Sfântul Maxim Mărturisitorul în Filocalia, volumul II, pagina 64.

Părintele Dumitru Stăniloae spune că organul sufletesc prin care simțim mila și devenim miloși este inima. Ea este puntea simțitoare între Persoană și persoană. Prin ea dăm mila, dar și simțim mila lui Dumnezeu.

Mila este plata pentru răscumpărarea sufletelor noastre, zice „cel cu gura de aur”.

*Miluieste-mă, Dumnezeule, miluieste-mă, că spre
Tine a nădărdit sufletul meu. (Psalmul 56, 1)*

Mai mult de șapte ani i-au trebuit Domnului să trudească acolo cu mine, își amintește părintele Filip, până în ultimul ceas al eliberării mele, până în cea din urmă clipă a luptat cu cerbicia mea pentru ca să pot, în sfârșit, să pot vărsa lacrimi, rugându-mă pentru cei ce mă oprimbau, pentru toți cei care mă schingiuiseră, mutilându-mă trupește.

Sfântul Siluan Athonitul răspunde perfect la întrebarea asta dificilă: Cum pot să-i iubesc pe vrăjmașii mei? „Sărmanul tău suflet nu L-a cunoscut pe Dumnezeu. N-a cunoscut cât de mult ne iubește și cu câtă dragoste așteaptă El ca toți oamenii să se căiască și să se mântuiască. Domnul e iubire și a dat pe pământ pe Duhul Sfânt, care învață sufletul să iubească pe vrăjmași și să se roage pentru ei, ca și ei să se mântuiască. Aceasta e iubirea!”

Porunca de a-i iubi pe vrăjmașii noștri, dată de Însuși Hristos Dumnezeu (Matei 5, 38–45), răsună cu putere din învățăturile Părinților. Dar dacă vom cerceta învățăturile lor vom descoperi lesne că la niciunul aceasta n-a căpătat un loc mai important și un rost mai deplin ca la Sfântul Siluan. Această poruncă și aceea de a-și ține mintea în iad fără să deznădăjduiască întemeiază teza sa teologică. Iubirea și smerenia, înălțate pe culmea desăvârșirii, acolo unde puterea harului dumnezeiesc dezmargineste firea omenească.

Este o asumare și o nevoie grea iubirea vrăjmașilor. Această iubire înseamnă nu doar să-i înduri, să le suporti supărările pricinuite, ci să le înduri pe toate acestea cu bucurie, pentru Domnul. Și să-I mulțămim Domnului pentru ele, ca pentru un mare folos întru sporirea duhovnicească.

Iubirea asta presupune a ne păstra pacea sufletului și a trupului în fața tuturor silniciilor.

Ajunsesem să nu mă mâni și nici măcar să nu mă mișc lăuntric. Trăiam, retrospectiv, adânci regrete, amintindu-mi situații în care i-am nesocotit pe cei ce mă osândiseră cândva. Îmi aminteam, de pildă, de stareța obștii aceleia

de unde fusesem arestat. Știam că era, sărmăna, nu numai colaboratoare a securității, ba chiar ofițereasă acoperită. O, câte mizerii și câte neajunsuri mi-a creat. Și era adesea vădită de Dumnezeu că nu era în slujba Sa. Uneori se situa comic în fața întregii obști sau chiar în mijlocul bisericii, unde erau și laici, credincioși veniți să se roage.

Biruită de mândrie, nu lăsa pe nimeni niciodată să citească „Apostolul”. Își lua mantia de călugărie și „bastonul” de stavroforă, se proțăpea în mijlocul bisericii și gâtlejea răgușită cu laringita ei permanentă, Liturghie de Liturghie, opintindu-se în bietele texte.

În Postul Mare, cu excepția sărbătorilor și a prăznuirii unor Sfinți, la Liturghia Darurilor Înainte Sfințite, în loc de „Apostol” se citesc Paremiile⁶. Iat-o citind din Geneză cu o pseudogravitate legănândă, psalmodiind prelung: „... și așa aaaaa a făcut Dumnezeu pe Eva aaaaa...” și, neatentă, a dat mai departe două pagini, trecând la Facerea Corăbiei lui Noe: „... Și a uuuuns fundul ei cu smoaaaaalăăă...”

E lesne de închipuit ce s-a întâmplat în clipa următoare. Toată biserica duduia de hohote. Se țineau maicile de burtă, iar cele mai bătrâne, cum ședeau pe jos,

⁶ Paremie sau Parimie = Proverb, pildă, parabolă. Denumire pentru anumite lecturi biblice. Pildele lui Solomon, de exemplu. Acum termenul s-a extins pentru toate lecturile biblice folosite la slujba Vecerniei, poate pentru că de cele mai multe ori aceste lecturi se iau din Proverbele lui Solomon. De aceea conținutul lor e plin de înțelepciune.

Cartea de slujbă care cuprinde aceste lecturi se numește Paremiar sau Parimiar. Acesta a fost tradus în limba română de Dosoftei, Mitropolitul Moldovei, la Iași în 1683. Din Paremiar se citește la Vecernia sărbătorilor din perioada Octoiului și a Penticostarului, precum și la Vecernia zilelor de rând din perioada Triodului (miercuri și vineri seara, în săptămâna premergătoare Postului Mare, și în toate zilele din Postul Mare).

în genunchi, se tăvăleau, gemând de râs. Râdeam cu toții, molipsindu-ne unii pe alții, iar unii mai și repetau: „și a uns fundul ei cu smoală”.

Altă dată, citind Psalmii Vecerniei, când a ajuns la Psalmul 103, versetul al 12-lea care zice: „Adăpa-se-vor toate fiarele câmpului, asinii sălbatici setea își vor potoli”, ea a citit „asasinii sălbatici setea își vor potoli”.

Sau la Acatistul Mântuitorului, la Icosul al 12-lea, în loc să citească „Isuse, Floarea cea cu bun miros, bine înmiresmează-mă”, ea zicea de fiecare dată „bine mirosește-mă”.

Aveam *douăzecișunu* de ani de temniță, credeam în sinea mea că înțelesesem cam totul despre iubirea asta de vrăjmași. Mă spovedeam zilnic înaintea Domnului și Maica Sfântă îmi împrumuta lacrimile ei pentru ca să-mi pot spăla rănilor păcatelor.

Într-o noapte mi-a apărut Sfântul Isaac Sirul. Nu știu să spun dacă era în vis sau aievea. Eram cu ochii deschiși, dar parcă îl vedeam și îl auzeam înlăuntrul meu. Părea că eram dincolo de dormitorul acela sordid, iar cuvintele pe care mi le-a spus nu le-am uitat până azi. Iar, mai târziu, după eliberare, aveam să le aflu scrise în lucrarea *Cuvinte despre nevoiță*: „Silește-te, când te întâlnești cu aproapele, ca să-l cinstești peste măsura cuvenită. Sărută-i picioarele și mâinile, strângându-le mult cu multă cinstire și, punându-le pe ochii tăi, laudă-l și pentru cele ce nu le are. Iar când se desparte de tine, spune-i numai de bine și tot ce este spre cinstirea lui. Căci prin acestea îl atragi pe

el la bine și-l silești să se rușineze de numele bun cu care l-ai numit. Și vei semăna în el semințele virtuții. Iar prin această obișnuință pe care ai luat-o asupra ta, se întipărește în tine chipul bunătății și vei dobândi o mare smerenie și vei împlini, fără osteneală, lucrurile cele mari. Ba nu numai aceasta, ci și de are acela niscai scăderi, fiind cinstit de tine, primește de la tine cu ușurință vindecarea, rușinându-se de cinstirea ce i-ai arătat. Acesta să-ți fie pururi chipul purtării: grăirea frumoasă și cinstitoare către toți. Să nu te iuțești asupra cuiva, să nu mustri, nici pentru credință, nici pentru faptele sale rele. Și păzește-te pe tine ca să nu defăimezi și să nu osândești pe cineva pentru ceva. Căci avem Judecător nemitarnic în ceruri. Iar de voiești să-l întorci pe el la adevăr, plângi pentru el și spune-i cu dragoste o vorbă sau două și să nu te aprinzi cu mânie împotriva lui, ca să nu vadă în tine semnul dușmăniei. Că dragostea nu știe să iuțească sau să se mânie sau să osândească pe cineva cu patimă. Semnul iubirii și al cunoștinței este smerenia care se naște dintr-o bună conștiință în Hristos Iisus, Domnul nostru”.

Iată binele cel bun! Iată ce-a pierdut omul! Acesta este drumul de la OM la om.

Atunci când privim de sus spre ceilalți să înțelegem că noi suntem primejduiți. Pe noi ne va păgubi mândria. Necunoașterea însă, falsa știință nu ne îngăduie să înțelegem că în ochii lui Dumnezeu fiecare om se odihnește întâi de toate în milă și în iertarea nehotărnicită. Așadar, cinstirea și purtarea cea bună înalță și pe frate și pe noi cu adevărata înălțare duhovnicească.

Sfântul Grigorie cel Mare, fostul papă al Romei între 590 și 604, notează într-un text: „Iubirea de aproapele pe acestea două le poruncește. Prima, rostită de un drept, ceea ce urăști tu însuși, aceea nimănui să nu faci (Tobit 4, 15); și a doua, rostită de însăși gura Adevărului: <Toate câte voiți să vă faceți vouă oamenii, asemenea și voi faceți lor>. (Matei 7, 12) Prin aceste două porunci, una a Legii, cealaltă a Noului Legământ, pe de o parte e strunită răutatea, pe de alta bunătații i se dă imbold...

Cu câtă luare-aminte nu se va păzi pe sine cel care se îngrijește să nu facă altuia ce n-ar voi să i se facă lui? Și cum nu va răspunde răului cu bine, iar binelui cu și mai mare bine acela care se străduiește să se poarte cu ceilalți așa cum i-ar plăcea și lui să se poarte aceia cu el; și cum nu va sta în blândețe și răbdare în fața celor mânioși, cum nu-i va bucura cu bunătația sa pe cei robiți de răutatea întristătoare? Unul ca acesta știe să aducă la pace și unire pe cei aflați în ceartă [...], îi miluiește pe săraci, iar rătăciților le arată calea; și mângâie cu vorba și cu mila pe cei întristați; pe cei puternici care se iuțesc îi îmblânzește și-i face cuminți; celor năpăstuiți le alină din răspuseri mahnirea. Pe răzvrățiți îi domolește cu răbdarea; pe cei cu suflet mândru îi suferă, voind să-i și dezvețe de mândria lor (...). Cu facerile de bine pleacă spre milă pe cei nemiloși și-i ține în mulțumire, prin slujire, pe cei care nu sunt din fire nemulțumitori. Metehnele de nelecuit ale fratelui [...] le îndură fără să țină în suflet supărare”.⁷

⁷ *Commentaire moral du livre de Job [Moralia]*, Ed. du Soleil Levant, Namur, 1964, L, X, Cap. 6, p.p. 142-144

*Văzut-am pe cel necredincios fălindu-se și înălțându-se
ca cedrii Libanului. Și am trecut și iată, nu era, și l-am
căutat pe el, și nu s-a aflat locul lui...*

(Psalmul 36, 35-36)

I-am istorisit lui Petre într-una dintre întâlnirile noastre că Sfântul Ioan Scărarul în *Cartea despre nevoințe* povestește cum, mergând într-o monastire, a asistat la o judecată făcută de păstorul acelei obști, bun judecător – cum îl numește Sfântul.

S-a întâmplat ca acolo un tâlhar dintr-o ceată de temut să intre în viața călugărească. Acel prea bun doftor și păstor i-a poruncit tâlharului să se bucure șapte zile de toată odihna și să vadă numai din afară viețuirea din acel loc. După a șaptea zi păstorul l-a chemat și l-a întrebat dacă îi place ce-a văzut și dacă ar vrea să locuiască acolo. Tâlharul a răspuns fără tăgadă că da. Văzându-l că a răspuns așa de convins și de sincer, l-a întrebat despre ce lucruri necuviincioase a făcut în lume. Și acela fără să stea pe gânduri a început să toarne toate blăstămățiile pe care le făcuse. Atunci păstorul l-a oprit și i-a zis, încercându-l: „Aș vrea să descoperi toate acestea în fața întregii frății”. Iar tâlharul, urând în mod evident tot ce făcuse, neluând în seamă rușinea care-l încerca, s-a învoit fără nicio șovăială, zicând că, dacă vrea păstorul, el e gata să se mărturisească și în mijlocul cetății lui Alexandru, în Alexandria, adică.

Păstorul a adunat de îndată păstoriții în biserică, după câte spune Sfântul Ioan vreo 230 la număr, și, la sfârșitul Sfintei Liturghii, l-a adus pe cel osândit legat cu mâinile la

spate, îmbrăcat în sac de păr și cu cenușă în cap, așa încât la vederea lui toți s-au cutremurat. A fost oprit înainte să intre în biserică, spunându-i-se că nu-i vrednic să intre acolo. Atunci tâlharul a căzut cu fața în jos și udând pământul cu lacrimi a început să spună toate câte făcuse, înspăimântând și mai mult asistența. Păcate grele trupești potrivnice firii și mai presus de fire, săvârșite cu fapte cuvântătoare și cu cele necuvântătoare, vrăjitorii și ucideri și câte altele, care nu e îngăduit a le auzi sau a le preda scrisului, cum zice Sfântul. După un timp a fost tuns și socotit între frați.

Sfântul Ioan l-a întrebat pe stareț de ce procedase astfel. Iar bătrânul i-a spus că pentru două lucruri. Întâi pentru ca să-l scape pe cel ce se mărturisise prin rușinea aceea de atunci de rușinea veșnică. Iar aceasta s-a și întâmplat, căci a povestit bătrânul cum acela nu s-a sculat de la pământ până când n-a dobândit iertarea. Unul dintre frați a mărturisit că văzuse pe „cineva” care nu era din obștea lor și care ținea o hârtie scrisă și un condei din trestie. Și când cel ce zăcea pe jos își striga un păcat, acela îl tăia de pe hârtie. Precum zice psalmistul David în Psalmul 31, versetul 6: „Am mărturisit fărădelegea mea Domnului și El a iertat nelegiuirea inimii mele”.

În al doilea rând, a zis bătrânul, „îi am pe unii care au păcate nemărturisite și prin aceasta i-am îndemnat să se mărturisească și ei, căci altfel nimenea nu va dobândi iertare”.

Petre ședea cu capul pe spate și cu ochii închiși, strângând din buze de ca și când și-ar fi oprit cuvintele să

nu-i cadă de pe limbă. Am tăcut o vreme amândoi și aș fi tăcut încă, așteptându-l să-și rupă singur strânsorile.

– E lucru mare ăsta, zise într-un târziu. E lucru mare, zău! Mă gândesc de-o bună bucată de timp... m-am tot gândit, de altfel, stând de vorbă cu tine, că bine ar fi pentru mine dacă, uite, vorbind, aș putea să scap de toate astea. Am în minte ca o dorință toată treaba asta și am imaginea unui bătrân așa... liniștit, neiscoditor. Să mă lase pe mine să mă vărs cu totul și el să mă asculte. Să mă asculte fără să mă oprească și fără să mă ocărăască. Ba, nu m-aș da înapoi dacă mi-ar zice câteva. Am și visat odată că mă spovedeam. Da unde să gălesc eu unul așa cum e-n capul meu și așa cum am visat?

– Și dacă eu te-aș duce la un astfel de bătrân, i-am zis, ai fi pregătit să mergi?

– Păi, băi-tataie, ce-am făcut eu cu tine de-atâta amar de timp? Asta n-a fost o pregătire? Toată sporovăiala asta a noastră n-a fost ca o spovadă?

– Știu eu, Petre, o fi fost. Dumnezeu cunoaște. În orice caz îți propun ca... uite, astăzi e marți, să ții post până vineri, iar eu până atunci am să mă duc să vorbesc cu un duhovnic bătrân pe care îl cunosc și care cred că seamănă foarte bine cu cel pe care ți-l dorești tu. Ce zici?

– Ești tare, băi-tataie. Hai, să te văd!

– Aș vrea să-ți spun, Petre, că Dumnezeu a avut întotdeauna oamenii Săi. În cele mai grele și urâte vremuri, chiar și atunci când omul n-a mai vrut să știe de Dumnezeu, sau poate mai abitir atunci, El i-a avut pe-ai Lui tăinuți

departe de lume sau uneori chiar în mijlocul ei. Bărbații cei mari ai lui Dumnezeu n-au lipsit niciodată. Și nu lipsesc nici acum. Iată, unul dintre aceștia mulți, contemporan cu noi, fost mare stareț în Athos, recunoscut în lumea duhovnicească drept sfânt în viață, cu dovezi incontestabile ale sfințeniei lui, trăiește acum în sălbăticia lumii celei noi, având o grea, dar roditoare lucrare.

Știi ce spune omul acesta al lui Dumnezeu despre ceea ce vrei tu să faci? Despre spovedanie și despre pocăință? Spune că este cea mai mare și mai binecuvântată Taină care ne-a fost lăsată. Ea ne pregătește cel mai bine pentru ceruri. Niciun păcat de pe pământ nu este de neiertat pentru om și pentru Dumnezeu iubirii. Dumnezeu se odihnește în omul care se pocăiește, oricât de păcătos ar fi el. Dumnezeu dorește doar mărturisirea greșelii, apoi totul se va încheia sigur bine.

Lacrimile sufletului curățesc inima, mintea, trupul și fac în felul acesta fără prihană orice exprimare a omului. Dar dacă harul lui Dumnezeu nu ne umbrește, nu ne putem schimba. Ca să vină însă harul lui Dumnezeu trebuie să fim și noi primitori de har. Și eu mă bucur enorm că tu ai primit cercetarea asta a lui Dumnezeu. Toți suntem păcătoși, nimeni n-a pășit pe pământ fără păcat în afară de Iisus Hristos, Dumnezeul-Om. Prin urmare toți avem nevoie de pocăință și de întoarcere la Dumnezeu. Toți ar trebui să alergăm la atotputernica taină a Spovedaniei, numai că nu toți putem. Unii suntem legați cu funiile groase ale patimilor și înnegurați de pâclele grele ale necunoașterii

și neînțelegerii. Este nevoie de multă cunoaștere pentru a putea crede cu adevărat în Dumnezeu. Asta nu se obține băbește, nu este treaba incușilor. Credința autentică nu este pentru proști! Încrederea în forțele proprii izvorăște din mândrie și este rodul egoismului.

Diavolul zi și noapte ne întinde fel de fel de curse, deschide prăpăstii, organizează tabere de război, iar noi cădem la înțelegeri cu el, făcând parte din planurile lui, încheiem contracte și armistiții cu ucigașul cel viclean. Când omul caută mântuirea găsește moduri și metode multiple ca să smulgă mila lui Dumnezeu.

Pocăința șterge păcatele chiar și din amintirea lui Dumnezeu și le arată ca și cum nu s-ar fi întâmplat.

Dacă nu ni s-ar fi dat pocăința, nimeni nu s-ar fi mântuit!

Și tu ai văzut, Petre, ai văzut prea bine ce se întâmplă cu cei nepocăiți. Tu ai trăit experiența aceea înfricoșătoare, văzând iadul episodic, fragmentar. Dar gândește-te că ai fi putut rămâne în conținutul tragediei aceleia pe veci, așa cum sunt toți cei pe care i-ai văzut acolo.

– Nu vreau să-mi mai aduc aminte, m-a întrerupt Petre. Caut cu fiecare zi care trece să mă depărtez de tot ce-am trăit acolo. Mi-a făcut bine toată perioada asta în care am stat de vorbă cu tine. M-a ajutat așa cum nu m-aș fi gândit atunci, la început, când ne-am întâlnit pe scările metroului. Îți mulțumesc, băi-tataie!

*Că fărădelegea mea eu voi vesti și mă voi îngriji
pentru păcatul meu. (Psalmul 37, 18)*

Ce seară! Cerul rămăsese în urma soarelui învăluit într-o horbotă de nori roșii, portocalii și galbeni, tiviți azuriu și din loc în loc cu pâlcuri de rotocoale verzurii.

Munții de jur împrejur, ascunzându-se domol în faldurile neguratic, păreau că dublează ca un ecou zidurile monastirii.

Sedeam cu Petre pe o băncuță în fața chiliei părintelui Filip și așteptam să-l cheme la spovedanie. Ne-a sugerat să ajungem joi seara pentru ca să-l spovedească îndată după Vecernie. Molitva pentru mărturisire o făcuse un ieromonah tânăr în biserică, după slujbă.

Părintelui îi spusese, firește, despre cine-i vorba, dar când i-am pronunțat numele lui Petre a tresărit, mi-a strâns mâinile la pieptul lui, a ridicat privirea înspre cer și a zis: Doamne, Doamne, aş vrea să treacă paharul acesta de la mine. Dar facă-se voia Ta!

Mi-a strâns mâinile și mai tare și m-a întrebat: Știi cine este omul acesta?

Îi spuseseam tot ce știam despre el și tot ce putea fi spus din cele multe pe care mi le încredințase. Dar că ar fi putut fi unul și același cu securistul și mai apoi cu cel mai aprig anchetator al său, la asta nu m-aș fi gândit.

– Greu examen îmi dă mie Domnul, iată, la sfârșitul vieții. Mă întreabă cu limpezime dacă am învățat să iubesc. „Cred, Doamne, ajută necredinței mele!”

Să nu mă lași, Doamne, să nu mă lași, că slab sunt și de nimica bun în stare. Ajută-mă, Doamne, să stau drept și să fiu drept. Să nu mă prăbușesc și să cad din dreptatea Ta, pierzând puținul adunat din preamultul ce mi-ai dăruit. Să nu mă lași, Doamne, să nu mă lași!

Plângea părintele și striga din adâncurile sale. Ca un copil plângea și îmi strângea mâinile și îi simțeam carnea tremurând și ființa cu totul cutremurându-se.

Spre sfârșit s-a liniștit și printre suspine grele mi-a spus să venim astăzi. Și-a cerut iertare și m-a rugat să-l las singur.

Se înserase bine și deodată roiuri de licurici ne-au împresurat. Nu mai văzusem niciodată atâția. Era tulburător. Dacă ar fi trebuit să mă ridic ar fi fost cu neputință să nu amețesc.

Petre privea și el uluit, zicând: Băi-tataie, zici că ești în Rai. Vântul ăsta călduț, licuricii, cerul așa colorat, mirosul ăsta parfumat... n-am mai văzut și n-am mai simțit asta.

Mirosul venea dinspre livadă. Era de la fânul proaspăt cosit și se amesteca discret cu câte un firicel de fum de tămâie dinspre chilia părintelui sau... Dumnezeu știe, poate că el simțea alt miros. Toate acestea însă făceau așteptarea mai blândă și răbdarea mai viguroasă.

Sfântul Grigorie Sinaitul zice că răbdarea în tot lucrul naște bărbăția; bărbăția – hotărâre; hotărârea – stăruință; stăruința – prelungirea lucrului sau adăugirea lui; prelungirea asta potolește neînfrânarea trupului și domolește împătimirea poftelor de plăcere, trezind dorul; dorul – dragostea; dragostea – râvna; râvna – căldura; căldura – mișcarea la lucru; mișcarea – sânguința; sânguința – rugăciunea; rugăciunea – liniștirea; liniștirea naște vederea; vederea – cunoștința; cunoștința – pătrunderea tainelor; iar sfârșitul tainelor e cunoașterea lui Dumnezeu.

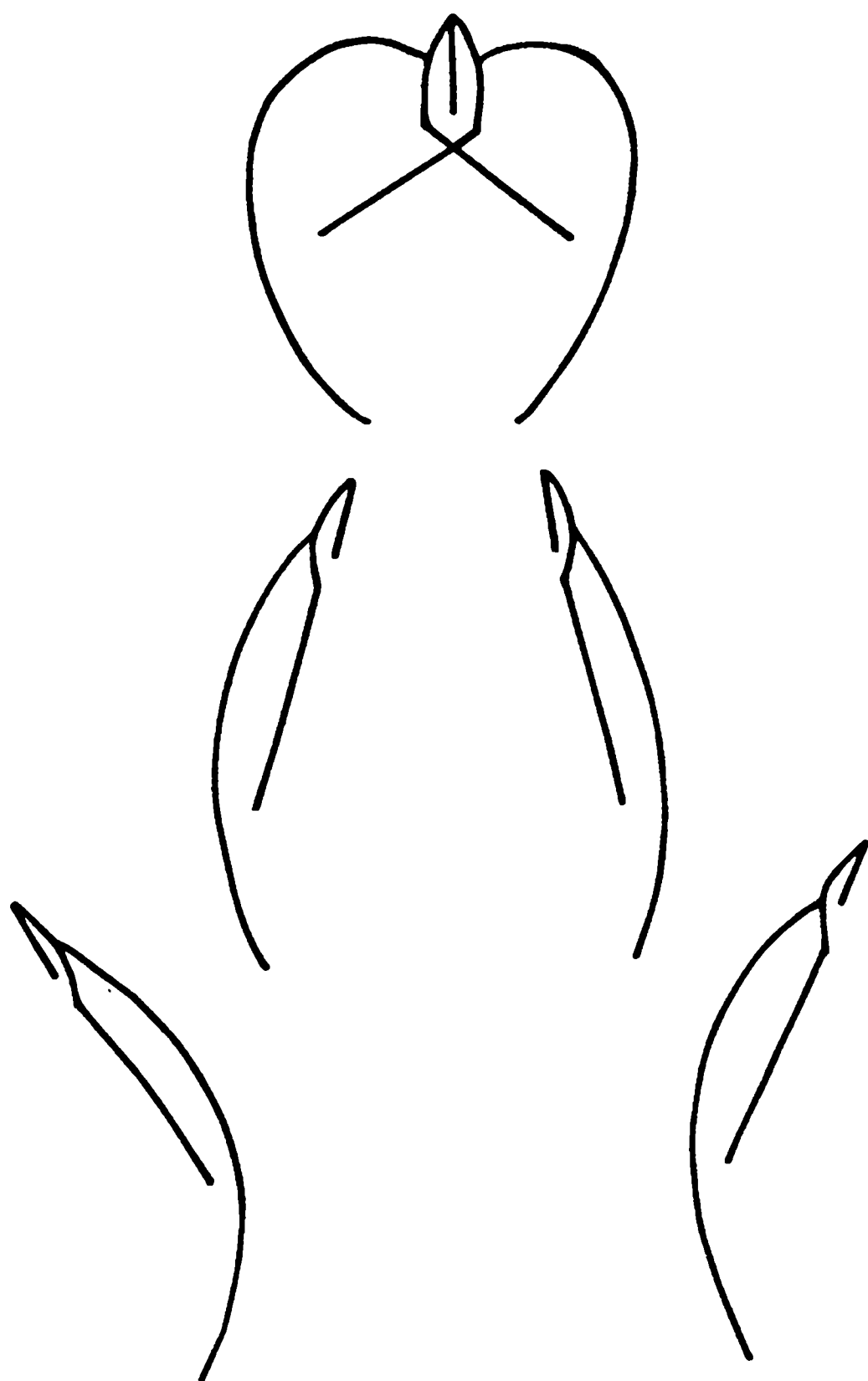
Teologia! Rodul cunoașterii lui Dumnezeu este dragostea desăvârșită; al dragostei – smerenia; al smereniei – nepătimirea; al nepătimirii – vederea înainte, proorocia și preștiința. Dar încă nici aici nu are cineva virtuțile desăvârșite, nici nu micșorează dintr-o dată păcatul. Ci sporind încetul cu încetul virtutea, ajunge și păcatul câte puțin la neființă.

*Poruncește, Dumnezeule, puterii Tale; întărește,
Dumnezeule, această lucrare pe care ai făcut-o nouă.
(Psalmul 67, 29)*

Părintele l-a întâmpinat dincoace de intrare. Aveam inima cât o boabă de coriandru. Petre s-a aplecat sfios și i-a sărutat mâna, iar părintele l-a sărutat pe creștet și l-a binecuvântat. Părea o relație duhovnicească demult înfiripată. Și poate că așa și era, dacă mă gândesc că părintele stăruise toată viața să deprindă a trăi după porunca cea nouă și temeluitoare a lui Hristos: „Ați auzit că s-a zis: să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău. Eu însă vă zic vouă: iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blastămă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui vostru celui din ceruri” (Matei 5, 38–45)

Au intrat în odaia spovedaniei și îmi era limpede că nu va mai ieși niciunul așa cum a intrat.

Lucru mare, cum zicea Petre. Mare lucru!

În tratatul *Therapeutica bolilor spirituale* Jean-Claude Larchet scrie: „Examinând *învățătura și practica* referitoare la Taina Mărturisirii, se poate observa cu ușurință caracterul lor terapeutic. Sfinții Părinți și întreaga Tradiție a Bisericii, textele slujbelor și textele liturgice vorbesc în termeni medicali despre această Taină”.

Vorbind despre perioada bizantină teologul John Meyendorff zice că mărturisirea și penitența au fost interpretate în primul rând ca forme de vindecare duhovnicească. Căci însuși păcatul, în antropologia creștină răsăriteană, este mai întâi de toate o boală.

P. Lain Entralgo afirmă în același sens: la mijlocul veacului al III-lea, despre păcătos și despre păcat se vorbea ca despre bolnav și despre boală. Referitor la aceasta, atestările sunt numeroase și impresionante.

Potrivit *Didascaliei*, episcopul, căruia în primele veacuri îi revenea sarcina spovedirii, trebuie să fie ca un doctor priceput iubitor și plin de milă.

Constituțiile apostolice, care sunt de fapt o compilație, realizată undeva la sfârșitul veacului al IV-lea, din *Didahie*, *Didascalie* și *Diataxeis*, cuprind aceeași învățătură. Găsim acolo mai cu seamă astfel de sfaturi: se cuvine să-i ajutăm pe cei bolnavi, pe cei aflați în primejdie și pe cei care se clatină; și pe cât este cu putință să-i vindecăm prin propovăduirea Cuvântului, izbăvind-i de moarte.

A. Almazov afirmă lămuritor că în Răsărit s-a înțeles întotdeauna că iertarea este exprimată prin rugăciune și, chiar dacă se utilizează o formulă declarativă, faptul că

iertarea păcatelor I se atribuie lui Dumnezeu însuși este de la sine înțeles.

Este evident acest lucru de vreme ce, în Rugăciunea pe care o citește arhiereul sau duhovnicul pentru iertarea tuturor păcatelor celor de voie și celor fără de voie și la tot jurământul și blestemul, aceștia rostesc: „Că Tu singur ești fără de păcat și puternic a ierta păcatele”.

Mărturisirea este cu adevărat eficace mai ales dacă penitentul nu se înfățișează înaintea lui Hristos cu o listă inventarială pe care și-a înșirat păcatele, ca și când Atotcunoscătorul și Preștiutorul Dumnezeu n-ar cunoaște căderile și bolile noastre.

Este necesar pentru cel ce dorește să se mărturisească să cunoască, să înțeleagă și să țină seama de câteva lucruri. Mai întâi mărturisirea impune o pregătire îndelungă și minuțioasă, mai ales atunci când nu s-a făcut niciodată sau nu s-a mai făcut demult.

Căința! Regretul. Părerea de rău. Remușcarea. Pocăința!

CĂINȚA – este temelia POCĂINȚEI. Nu este nicidecum unul și același lucru, precum eronat găsim în atâtea locuri.

Pocăința este post-căința! Este, așadar, starea de după căință. Dar aceasta nu apare ca urmare a simplei înșiruii a erorilor existențiale. Este nevoie de-o cercetare amănunțită, pe fiecare păcat în parte.

Trebuie înțeles logic și legic de ce o anumită faptă a noastră devine păcat. Trebuie înțeles apoi ce rău, ce pagubă sau ce rană sufletească ne produce păcatul acela și, peste toate, ce stricăciuni, ce prejudicii și primejdii apar în relația

noastră cu Dumnezeu ca urmare a săvârșirii păcatului. Fără o astfel de cercetare căința nu are cum să existe. Iar fără căință nu putem vorbi de pocăință. Post căință!

Păcatul meu l-am cunoscut și fărădelegea mea n-am ascuns-o împotriva mea.

*Zis-am: Mărturisi-voi fărădelegea mea Domnului;
și Tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu.*

(Psalmul 31, 5-6)

Nenumărate sunt acele locuri și fără de număr acei credincioși care de mulți ani merg și se mărturisesc, iar listele lor cu păcate, din păcate, rămân aceleași. Neschimbate! Acesta este semnul tragic al nelucrării. Și tragică este și nepăsarea. Și a duhovnicului, și a penitentului. Dacă nu constăți zădărnicia, dacă nu observi sterilitatea este fie pentru că ești în înșelare, fie că ești în întunericul necunoștinței. Să ne gândim așa, că în locul păcatului am pune o măsea dureroasă sau o rană purulentă și rău usturătoare, iar în locul duhovnicului am pune doctorul specialist. Că ne-am duce la acesta convinși că ne vom face bine, iar el ar tăia, ar înțepa, ar pune substanțe și alifii și ne-ar trimite acasă cu nădejdea că ne vom face bine. Și dacă ajunși acasă suferința noastră ar fi aceeași? Și dacă ne-am întoarce și situația s-ar repeta de două, trei ori. Am persuadea în mod rutinard? Nu. Nu, nu. Nu am stărui pentru că nu ne-ar lăsa suferința, nu ne-ar îngădui durerea, nu ne-ar răbda neodihna. Dar pentru că păcatul nu doare întotdeauna fizic și imediat, pentru că patima nu

supurează și nu presează în chip sâcâitor, perseverența superfluă și prisoselnică, simulacru duhovnicesc adică, face, vai, adesea legea morții.

Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte; Doamne, să-mi ajuți mie grăbește-Te! (Psalmul 69, 1)

Dumnezeule, milostivește-Te spre noi și ne binecuvintează, luminează fața Ta spre noi și ne miluiește. (Psalmul 66, 1)

Bat clopotele Miezonopticii.

Ecourile nopturoșilor codri sparg ferecăturile misticelor acalmii.

Vremea cântării, ceasul Rugăciunii!

Marile prisăci liturghiare își reîntocmesc fagurii candelariilor.

Aripile camilafcelor se înalță în zenituri adoratorii.

Petulanții rugători se înlănțuie cu sfinții în rostiri icosiale.

Se înfiripă hora!

Slugile credincioase își așteaptă Stăpânul „dănțuind”.

Mireasa stă în expectația Mirelui ce va veni negreșit, după făgăduință,

la miezul nopții.

Bat clopotele...

Petre s-a întors de câteva clipe.

Șase ore și douăzeci de minute a durat întâlnirea lui cu Părintele. Nu l-a recunoscut. Pare istovit dar voios.

- Ce loc, ce om! Unde am trăit eu până acum, băi-tataie?

Omul ăsta e, precum ziceai, omul lui Dumnezeu. Ce întâlnire! N-aș mai fi plecat de-acolo. N-am trăit asta niciodată și nici n-aș fi crezut că există așa ceva. Mi-a citit câteva rugăciuni la început și pe urmă m-a îndemnat să spun ce mă frământă, ce mă apasă și mă luptă.

Stăteam în genunchi în fața icoanei lui Hristos și el în picioare în spatele meu. Aveam pe cap partea aceea din față a veșmântului⁸ și cred că-mi pusese și crucea pe creștet. Băi-tataie, în loc să încep să vorbesc ca omul, am început să plâng ca prostul. N-am mai pățit asta, îți spun. Nu mă puteam opri din icneli. Plângeam de sărea cămașa de pe mine.

M-a simțit și mi-a zis, mângâindu-mă, să nu mă rușinez. Să plâng cât de tare îmi vine și cât de mult pot. A zis că există un sfânt care ne îndeamnă să plângem mereu, că cică plânsul este singura scofală din viață. Auzi tu!

Ei, bine, da' nu zici că pe loc m-a apucat și mai tare plânsul. Și dă-i și plângi, și dă-i și plângi, tataie, de-mi venise ciuda pe mine. Ia uite, băi-tataie, d-aia am venit eu aici? M-am oprit la un moment dat, learcă de sudoare și suspinând din toți bojocii, și am început să povestesc din cele multe pe care le aveam.

M-a sfătuit să nu intru în detalii. Să numesc faptele și eventual anumite împrejurări. M-a întrebat și el unele lucruri, dar interesant este că, din timp în timp, am auzit că

⁸ Epitrahilul

parcă plângea și el. Nu l-am întrebat, nu m-am uitat, îți dai seama, dar cred că așa s-a întâmplat.

Cum să nu fi plâns bătrânul. Cum să nu fi plâns când în fața lui, în genunchi, era călăul vieții sale, mărturisindu-și toate isprăvile oripilatorii; vorbind însă și despre cele mai grele, urâte și împovărătoare întâmplări din chiar viața părintelui.

Putere multă pogorâse Dumnezeu în ființa lui, răbdare mare și iubire sfântă îi dăduse să poată mai întâi să ajungă ziua aceasta, să trăiască o astfel de întâmplare, apoi să îndure ca martor înaintea Domnului, ca duhovnic, să-l audă recunoscând că i-a ucis fratele și că a pus la cale anume ca în noaptea execuției părintele să fie de față, bătut, schingiuit, umilit.

Să-l audă povestind cum i-a ucis suflătește sora, profanându-i fecioria, violând-o sălbatic într-un lan de floarea-soarelui, abandonând-o leșinată, după ce urinase pe ea.

Să-l audă apoi istorisind cum i-a întocmit lui însuși dosarul, inventându-i tot rechizitoriul, urmărind diabolic prin instanțe strâmbe și corupte să capete pedeapsa cea mai mare.

Ce altceva mai bun ar fi putut să facă bătrânul într-o astfel de împrejurare decât să plângă și să-l plângă pe cel ce se dezrobea după zeci de ani de osândă, pe cel ce ieșea liber, iată, de sub lunga opresiune a atâtor ucigașe legiuni.

Că, iată, vrăjmașii Tăi, Doamne, vor pieri și se vor risipi toți cei ce lucrează fărădelegea.

Și se va înălța puterea mea ca a inorogului și bătrânețile mele unse din belșug.

Și a privit ochiul meu către vrăjmașii mei și pe cei vicleni, ce se ridică împotriva mea, îi va auzi urechea mea.

Dreptul ca finicul va înflori și ca cedrul cel din Liban se va înmulți.

Încă întru bătrânețe unse se vor înmulți și bine viețuind vor fi, ca să vestească:

Drept este Domnul Dumnezeuul nostru și nu este nedreptate întru Dânsul. (Psalmul 91, 9-15)

– Părintele mi-a zis când am ieșit să revin cam peste vreo lună. Dar eu n-aș vrea să mai plec deloc de-aicea, zise Petre cu hotărâre și cu o apăsată părere de rău.

Ce-ar trebui să fac oare pentru ca să mă primească?

Ostenit și evident mișcat de tot ce se întâmplase, bătrânul m-a chemat totuși să grăim.

Stătea în genunchi în fața icoanelor și mi-a făcut semn să mă așez lângă el.

– Neverosimilă întâmplare! șopti stins, ca și când n-ar fi vrut să răvășească cu vorbele rostite mai tare lucrarea sfântă care încă se mai simțea.

Dacă mi-ar fi spus mie cineva, în timpul acelor lungi și grele anchete pe care le-am trăit, că cel mai aprig dintre anchetatorii mei, torționarul cel mai strașnic, va veni cândva înaintea lui Dumnezeu să-și plângă acele fapte și atâtea altele încă, n-aș fi putut crede, știind totuși că la Domnul

totul este cu ușurință și posibil. Apoi că tocmai eu am să fiu de față, asta nicidecum nu mi s-ar fi părut de întâmplat.

Stau aici chircit și mut înaintea Domnului și nu-mi vine să mișc.

– Și el, Părinte, mi-a zis, chiar înainte să intru, că n-ar vrea să mai plece de-aici. Se întreba ce să facă pentru ca să-l primiți.

– O, Doamne, Sfinte!

Lucrurile Domnului ne îndreaptă, zice Sfântul Isaac în *Cuvântul 6 către singuratici*, nu ale noastre. Prin cele ale Sale moștenim Cerul, nu prin cele ale noastre. Căci s-a zis: „Nu prin faptele sale e îndreptat omul înaintea lui Dumnezeu”. (Romani 3, 20; Galateni 2, 16); și: „Nimeni să nu se laude cu faptele sale, ci cu dreptatea din credință”. (Romani 4, 13) Fiindcă despre această dreptate se spune că „nu vine din fapte, ci numai din credință. Din credința în Iisus Hristos”. (Romani 3, 22; Galateni 2, 16)

Sfântul Isaac mai spune că omul „nu se îndreptează din fapte. Nu se poate îndrepta doar din faptele văzute, adică din cele ce țin de Lege. Fiindcă numai trupul nu e în stare să împlinească tot ceea ce este poruncit și să-l îndrepteze pe om.

Omul se îndreptează din faptele Credinței!”

Ascultă aceasta, zice Mar Isaac: „Dacă ar spune cineva că poate să dobândească dreptatea potrivit Legii, prin faptele trupului, atunci ar fi dator ca tot ceea ce poruncește Dumnezeu să fie împlinit, și numai atunci ar fi socotit drept.

Nu există dreptate care să nu vină din căință, nici conștiință fără Har! [...]

Dumnezeu iartă atât ce este mare, cât și ce este mic. Și chiar dacă cei care primesc iertarea nu sunt la înălțimea ei, o primesc totuși deopotrivă. Fiindcă pentru El amândouă acestea sunt egale, pentru că nu Se obosește să socotească atunci când îl iartă pe cel ce a greșit mai mult. Și nu Se mâhnește și nu-I e mai greu decât atunci când iartă pe cel ce a păcătuit mai puțin. Fiindcă El, iubindu-i pe oameni, nu iubește dreptatea despărțită de milă.

Gândurile Mele nu sunt gândurile voastre: Eu sunt un Dumnezeu milostiv!"

„Am contemplat toate aceste lucruri și m-am minunat de înțelepciune: strălucitor e Domnul a toate! Am scrutat bunăvoința Lui, a cărei măreție întrece înțelegerea tuturor ființelor raționale.

Aceasta e voia Lui: să ierte pe orice om pentru orice prilej de păcat!

De aceea, chiar dacă omul e păcătos, agățându-Se de cel mai mic pretext, El îl numește numaidecât drept; și pentru binele unei singure zile îi iartă ticăloșiile întregii sale vieți. Pentru o singură faptă bună El îl socotește nevinovat pe cel care și-a petrecut toate zilele sale în păcat. [...] El primește de la cel ce a greșit chiar și cea mai mică voință. Și pentru păcate de ani de zile, grele și îndelungate, îi e de ajuns căința unei singure clipe! [...]

Milostiv Domn este El!

Se îndoiește oare cineva de ceea ce am spus?

Sau este oare cineva a cărui conștiință nu dă mărturie despre Dumnezeu, pentru aceste slăvite lucruri?

Un prilej de binecuvântare este pomenirea tâlharului răstignit de-a dreapta Lui (Luca 23, 43), fiindcă el face parte dintre cei care au primit mila în dar. [...]

Să fie poate o ființă rațională atât de orbită în voința ei, încât să nu înțeleagă toate acestea? Și mai ales faptul că El nu ne judecă după dreptate, ci, din iubire, Își schimbă dreapta Sa judecată astfel încât, măcar că suntem ticăloși, să-și găsească încă bucuria în noi! (...)

Mai mult, a adăugat și darul Fiului Unul-Născut al lui Dumnezeu. Cum spune fericitul Pavel: <În aceasta își arată Dumnezeu iubirea Sa față de noi, că Hristos a murit pentru noi în timp ce eram încă păcătoși>. (Romani 5, 8)

Și <dacă încă pe când eram noi vrăjmași, Dumnezeu s-a împăcat cu noi prin moartea Fiului Său, cu atât mai mult acum, când suntem împăcați, vom fi mântuiți prin Viața Sa>. (Romani 5, 10)

Bucuria Lui este mântuirea creației!"

(Isaac Sirul – *Cuvinte către singuratici* – Deisis – Partea a III-a – recent regăsită. Cuvântul 6, paginile 70–81)

Am revenit la monastire după vreo patruzeci de zile. Voiam să-l revăd pe Gheronda, dar mai cu seamă să aflu despre Petre cum s-a așezat.

Primise ca ascultare (îndeletnicirea lui acolo, adică) să-l ajute pe un părinte la iazuri, la păsări și la stupină.

Avea mult de lucru, dar rigoarea activităților și buna înțelegere cu părintele Marc îl făceau să se simtă util și odihnit sufletește.

Părintele acesta Marc nu e sărit de treizeci de ani. E nepotul Părintelui Filip, după soră, venit în monastire, cu o binecuvântare aparte, încă de la trei ani. Are chip încă de copil, evlavios, bine școlit, doctorand și la multe priceput, nu contenește să-l uimească pe Petre, destăinuindu-i în fiecare zi câte ceva din cele ale călugăriei, vorbindu-i despre sfinți sau despre universul albinelor.

La început i-a spus că dacă vrea să rămână în monastire va trebui să învețe ce este lepădarea de lume. Adică să înțeleagă ce spune Sfântul Ioan Scărarul că bun creștin este cel ce îl imită pe Hristos, atât cât îi este posibil unui om. În gânduri, în cuvinte și în fapte...

Iubitor de Dumnezeu este cel ce se află într-o împărtășire a tuturor celor firești și nepăcătoase.

Înfrânat este cel care, în toiul ispitelor, curselor și învălmășagurilor, se străduiește din toate puterile să-i imite pe cei ce le-au îndepărtat pe acestea.

Monah însă este acela care realizează, într-un trup material și josnic, rânduiala și starea celor netrupești. Monah este acela care se ține numai de poruncile și cuvintele lui Dumnezeu în tot timpul și locul și lucrul. Monah este acela care fără încetare face război firii și care neîntrerupt își păzește simțurile.

Monah este acela care are trupul nepătat, gura curățită și mintea luminată. Monah este acela care are sufletul îndurerat, care neconținut își aduce aminte de moarte și veghează.

Îndepărtarea de lume este dușmănirea de bunăvoie a materiei celei lăudate și negarea firii pentru dobândirea celor mai presus de fire.

Toți cei care au părăsit de bunăvoie lumea, negreșit au făcut aceasta fie pentru împărăția viitoare, fie pentru mulțimea păcatelor, fie pentru iubirea de Dumnezeu, fie pentru toate acestea. Căci dacă n-au fost călăuziți de niciunul dintre scopurile mai sus amintite, îndepărtarea lor de lume este fără niciun sens. [...] Cel ce se leapădă de lume din frică, pe bună dreptate poate fi comparat tămâiei care arde la început, răspândind un miros frumos, pentru a se sfârși apoi în fum urât mirositor.

Cel ce se leapădă însă de lume, din dragoste de Dumnezeu, dobândește zelul cel bun încă de la început.

Toate acestea însă, i-a spus mai apoi tânărul Marc, nu se pot realiza dacă n-ai pus temelie bună pe pietrele sincerității, ale simplității și ale smereniei.

Petre auzise tot mai mult vorbindu-se în jurul lui de când era acolo mai ales despre smerenie, dar într-o zi l-a întrebat pe tânărul său „dascăl” ce-i aceea smerenie și cum o poți căpăta.

Marc i-a răspuns că despre smerenie, dacă ar fi să vorbească, nu le-ar ajunge toate zilele, dar pentru început a ales să-i spună ceea ce ne-a lăsat Avva Isaia: „Să te socotești că ești cel mai păcătos dintre toți oamenii și să te umilești înlăuntrul tău într-atâta, cum că nu săvârșești nimic bun înaintea lui Dumnezeu”. Lucru atât de înalt și atâta de adânc, încât omul, fără un pospai de cultură duhovnicească, nu numai că nu-l poate pricepe, dar îl va găsi demn de calificat drept „aberant”.

Faptele smereniei sunt: „să taci, să nu te compari cu alții, să nu intri în dispute, să te supui tuturor, să-ți ții privirea

plecată în jos, iar înaintea ochilor să ai întotdeauna moartea, să nu minți, să nu grăiești în deșert, să nu grăiești împotriva mai-marelui tău, să nu dorești să-ți arăți înțelepciunea, să suporti jigniri, să urăști trândăvia, să te ostenești spre orice virtute, să trăiești cu luare-aminte, să-ți tai voia, să nu te superi pe nimeni și să nu pizmuiești pe cineva”.

– Minunat e copilul ăsta, se bucura Petre, povestindu-mi. Nu mai pot de dragul lui. Îmi spune tot felul de lucruri. Toate noi pentru mine. Unele mai tari ca altele. Da’ ce să se facă, săracul, cu o hoască îmbătrânită în rele cum sunt eu. Pe unele nu le-nțeleg și-l tot întreb în loc să-l las să vorbească, pe altele le uit, cu altele nu sunt de acord și le găsesc tâmpite, după mintea mea.

E drept că-i și cam naiv. El crede că toți sunt ca el. Da’ eu i-am spus, că-i văd pe ăștia pe-aici și mă cam pricep la oameni, nu sunt toți iubitori de Dumnezeu. Unii sunt șulfe mari, nu știu cum au ajuns aicea și nu știu cum de-i ține starețul. Da’, vorba lui, nu-i treaba mea.

Mi-a povestit o întâmplare haioasă; are pentru toate câte un răspuns, câte o povestioară, pilde, cum le zice el.

Cică un călugăr s-a întâlnit într-o împrejurare cu dracul. Și dintr-una într-alta l-a întrebat monahul: sunt mulți călugări în iad? Nu, i-a răspuns dracul. Eeei, zice călugărul, cum așa, nu este niciun călugăr acolo? Nu, i-a repetat dracul ferm și convingător, nu este niciunul! Dar călugărul, neîmpăcat, încă l-a mai iscodit: de ăștia, așa îmbrăcați în negru, ca mine, nu este nici unul, zici? Aaaa, d-ăștia e plin iadul! Dar călugări nu există!

Îți dai seama, îmi preciză Petre, satisfăcut că prinsese tâlcul, cine a ajuns călugăr adevărat nu mai ajunge în iad. Dar, îți repet, din ăștia care-s pe-aicea îmbrăcați în negru... nu știu, zău.

Păi, uite, pe mine m-a repartizat starețul, pentru că nu sunt locuri, să stau în cameră, în chilie, cum se zice, cu unul îmbrăcat în negru. Zice că e rasofo.

În lume a fost director la o bancă. E economist. Țștia de pe-aici îl respectă și-l cred de ispravă, da' eu care stau cu el, uite, de-o lună, l-am văzut cine e.

Băi-tataie, n-are ășta nici o treabă cu călugăria. Ziua o flendurește pe la cancelarie, că se pricepe, chipurile, la astea cu hărțile. Seara însă, când ajung eu, e deja „ciupit”. Bea fără să-l vād. Da' eu îl cunosc. Și pute a alcool de la o poștă. Vorbește numai porcării. N-are în cap nimica sfânt. Nu l-am văzut o dată să se roage. Adoarme de cele mai multe ori îmbrăcat și nu vine niciodată la slujba de noapte. Ei, ășta-i călugăr?

I-am spus și Părintelui Filip. Acum mă spovedesc în fiecare săptămână și de fiecare dată i-am spus că mi-e greu cu ăla-n cameră.

El zice că, pe de-o parte, nu există o altă posibilitate. Și că, pe de altă parte, trebuie să iau lucrurile toate ca îngăduite de Dumnezeu. Să nu mă supăr și să caut să înțeleg slăbiciunile și neajunsurile mele.

Dumnezeule, Tu ai cunoscut nepriceperea mea și greșalele mele de la Tine nu s-au ascuns...

(Psalmul 68, 7)

Tot răul, toată boala și orice patimă se întâmplă să fie prin îmbolnăvirea celor trei puteri fundamentale ale sufletului, despre care omul de azi nu mai știe nimic și nu știe nici măcar că nu știe că Dumnezeu i-a pus în zestrea cea mare de daruri și aceste puteri. Pe care, dacă le-ar cunoaște, ar trebui să se deprindă să lucreze cu ele spre restaurarea sănătății sale sufletești.

Rațiunea, Pofta și Mânia!

Tămăduirea puterii raționale începe prin chibzuință, a celei poftitoare prin virtutea cumpătărilor și înfrânării, iar a celei mânioase prin virtutea bărbăției.

Sfinții Părinți spun că pentru a pune în acord și armonie aceste trei puteri, virtuți de căpetenie, este nevoie de-o a patra: dreptatea.

Avva Dorotei spune că „precum am scos virtuțile și am sădit patimile contrare lor, așa trebuie să ne ostenim nu numai să scoatem patimile, ci și să sădim virtuțile și să le așezăm la locul lor propriu”.

I-a răspunsul Domnul bogatului care L-a întrebat cum să moștenească viața de veci: „Păzește poruncile!” Și, când cel bogat a vrut să afle care sunt acestea, Domnul i-a spus că mai întâi să se înfrâneze de la faptele rele.

Pentru a putea omul să se „îmbrace în omul cel nou”, împlinitor al virtuții, sănătos și desăvârșit lucrător al asemănării cu Hristos, trebuie să se lepede și să se „dezbrace de omul cel vechi”.

„Să vă dezbrăcați de viețuirea voastră de mai înainte, de omul cel vechi, care se strică prin poftetele amăgitoare, și

să vă înnoiți în duhul minții voastre, și să vă îmbrăcați în omul cel nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate și în sfințenia adevărului”. (Efeseni 4, 22–24)

Omul vechi de-ar ști să moară,
înainte de-a muri,
atunci, când ar fi să moară,
omul nou n-ar mai muri.

Vedem noi, dară, că pentru a se înnoi omul cel vechi, pentru a muri în el patimile omorâtoare, răul făcător de rău, pentru a se ridica apoi dintre ruinele acestei prefaceri, este nevoie de știință. Verbul determinativ al poveței este „a ști”.

Pentru a ști însă, e nevoie de cunoaștere.

Nu tot ce-am învățat înseamnă că știm, dar ceea ce știm se cheamă că am învățat!

Dacă s-ar face din această perspectivă o analiză simplă, punându-se în balanță pe de-o parte cantitatea de informații furnizate de o școală oarecare, iar pe de-o alta știința utilă pe care o mai au, peste un timp, cei care au trecut prin școala respectivă, s-ar observa două lucruri importante și grave. Mai întâi, prețul incomensurabil, dramatic, plătit în ore, zile, săptămâni, luni, ani de viață pentru un rezultat discutabil care ar putea fi, în alte condiții, total diferit și cu o altă investiție de timp. Apoi cantitatea uriașă de lest informațional furnizat în acele ore, zile, săptămâni, luni, ani de viață pentru care se percepe, suplimentar, o taxă în neuroni, prin șirul interminabil de emoții și tensiuni din timpul multiplelor teste și examinări,

cele mai multe, să recunoaștem, total inutile sau, în orice caz, ineficiente.

Cui bono? Cui prodest?⁹

Elevul, mai întâi, și, mai apoi, studentul sunt captivii unui sistem ce se prezintă aparent pozitiv și necesar, dar care se devoalează finalmente, în cea mai mare parte, iluzoriu și superfluu.

Învățământul este atât de necesar pe cât de util devine!

Dacă societatea, prin organismele sale, ar fi pentru om, precum pretinde, dacă omul ar fi onest cu sine, atunci și unii și alții ar recunoaște sincer că învățământul trebuie reformulat din temeliile sale, după criteriile utilității prin eliminarea tuturor savurilor.

Ar trebui să fie un sistem dinamic, cu programe suple, atractive și astfel și costurile ar fi incomparabile.

Oriunde în lume aceasta ar fi cea mai blândă, necesară și spectaculoasă revoluție, iar în anumite locuri, principiu de evoluție.

Și dacă nu se întâmplă așa este numai pentru că diavolul trișor, atât de neluat în seamă, nu ratează niciun prilej prin care poate să-l păgubească pe om în ce are el mai valoros. Iar timpul este cel mai important capital care odată pierdut nu mai poate fi redobândit.

Ce timp! Ce ani! Copilăria, adolescența, tinerețea, în bună parte, împruținate implacabil, mortifiant, printr-o formulă ce pare indestructibilă, printr-un sistem ce nu se va lăsa răscroît fără „război” și fără „victime”.

⁹ Ce beneficiu? Cui folosește? (lat.)

„Cea mai mare înșelare este a te crede liber de înșelare.

Cu toții suntem înșelați, cu toții suntem amăgiți, cu toții ne aflăm într-o stare mincinoasă, având nevoie să fim sloboziți de către adevăr.

Adevărul este Domnul nostru Iisus Hristos!

[...] El ne va scoate din prăpastia amăgirii de sine și a amăgirii de către demoni.

Jalnică este starea noastră!

[...] Ea este acel pământ întunecat în care a fost surpată viața noastră de către vrăjmașul care ne pizmuiește și ne prigonește. (Psalmul 142, 3)

Ea este cugetarea trupească (Romani 8, 6) și *știința* cea cu nume mincinos (I Timotei 6, 20) de care a fost molipsită întreaga lume, care nu-și mai recunoaște boala, numind-o sus și tare sănătate înfloritoare!" (*Despre înșelare* – Sfântul Ignatie Briancianinov)

O dimineată până după prânz am grăit cu Gheronda despre ce se întâmplă în lume cu lumea, în România cu românul și mai cu seamă în român cu România.

Gheronda nu are nici un mijloc de comunicare sau comunicație. Nu are televizor, nu are radio, nu are computer, nu are telefon, nu citește ziare și totuși știe totul despre toate.

– Am vrut să mă dumiresc și eu de unde mă trag și unde trăiesc, zise Gheronda, și am căutat și am cetit tot felul de studii și cercetări istorice ale unor specialiști incontestabili, nu ale unor moftangii, bătători de câmpii,

cum sunt azi pe toate drumurile. Am cetit de la Homer și Herodot la Densușanu și de la Socrate la Gordon Childe. Acesta din urmă, profesor la Universitatea din Oxford, de unde a publicat în 1993, la Barnes & Noble Books – New York, o lucrare *Istoria Civilizației*, explorând, printre altele, într-un mod minuțios argumentat, originea și difuzarea limbilor în Europa preistorică. Acolo, la paginile 176–177, publică o hartă a leagănului arienilor în timpul primei lor apariții și, ce crezi? Spațiul carpato-dunărean este cel despre care vorbește ca fiind cel dintâi și cel mai important.

Nici n-ar fi avut cum altfel când a descoperit că roata, plugul, jugul, carul cu două și cu patru roți au apărut întâia dată pe acest teritoriu.

Vezi tu, un biet călugăr, cum sunt la anii mei, trecut prin toate cele prin care a îngăduit Domnul să trec, nu-mi sunt indiferente lucrurile acestea; mai ales că am vrut să-mi îndrept mintea strâmbată de niște schimonoseli istorice pe care le întâlneam în manuale și prin cărțile de istorie scrise, conjunctural, de niște haimanale cu titlu de istorici și chiar de academicieni care au stricat atâtea generații.

Păi România este atâta de hulită astăzi, culmea, de către unii dinăștia cu mintea strâmbă care, după ce au crescut legănați în culcușurile-i calde, o scuipe acum și o vând pe treizeci de gologani. Niște bastarzi! România asta, zic, a fost, după afirmațiile lui Herodot, Platon, Pitagora și Socrate, vatra lumii civilizate. Un lucru greu de acceptat astăzi de marile națiuni și de aceea se vrea tăcut.

În Oltenia, de pildă, au fost descoperite cele mai vechi locuințe subterane. Cu cinci mii de ani înainte de Hristos. Și cea mai veche îndeletnicire metalurgică, privind prelucrarea aramei, tot aici a fost. Neamului acestuia i-a dat Dumnezeu cea mai veche scriere din lume, fapt demonstrat cu asupra de măsură prin tăblițele de la Tărtăria.

Aici s-a inventat arcul, aici au apărut primele furnale autentice din Europa. Aici s-a practicat cea mai veche agricultură, horticultură și apicultură.

La vremea aceea eram singurul popor care foloseam cercul pentru dispozitive de măsurare a timpului.

Neamul acesta a fost singura civilizație din istorie care nu a folosit nicicum sclavagismul, în nicio formă a sa. Asta spune ceva, nu?

Dar despre faptul că aici, în jurul anului 1400 î.H., mai exact în Tracia de Nord, s-a construit cea dintâi școală de pe Pământ cu clădire de sine stătătoare, numită Androniconul, ce zici?

Aici, preoții zamolxieni predau toate disciplinele universitare, începând cu teologia, cultul Zeului Soare, al celor douăsprezece constelații și chiar medicina.

Conform mărturiilor lui Platon și Socrate, Pitagora și-ar fi desăvârșit studiile în această școală.

Ei spun în scrierile lor, nu noi, că în Dacia se practica cea mai aparte medicină de către cei mai de seamă medici ai timpului, iar astăzi niște moftangii de doi bani perechea, niște tiriplici, personulități, nu personalități cum se pretind, au făcut din medicina românească amanta unor guvernanți sezonieri.

Partea nord-dunăreană, România de astăzi, a fost socotită de-a lungul timpului un paradis terestru. Având un pământ bogat cu de toate, „Grânarul Europei”!

Toate formele de relief sunt aicea, și un sistem hidrografic natural care uimește încă și astăzi.

Este uluitor, pentru cine poate pricepe și aprecia, faptul că studii meticuloase demonstrează că noi nu ne-am pierdut puritatea genetică, limba, obiceiurile și tradițiile, în ciuda tuturor invaziilor și mai cu seamă a mult trâmbișatei, strâmb prezentată, ocupație romană.

M-am amuzat cetind nu de mult un material al doctorului Napoleon Săvescu în care spune: „M-am întrebat de multe ori care este motorul schimbărilor pozitive într-o societate. Și trebuie să recunosc că de cele mai multe ori sunt tinerii, tinerii ăștia care refuză să accepte un adevăr relativ, mincinos, contestabil.

Ei nu sunt legați de interese politice ori religioase. Ei sunt cei care caută un adevăr absolut. Deci pe ei îi îndemn să-și întrebe profesorii de istorie și de limbă română următoarele:

– Cât la sută din Dacia a fost cucerită de romani? Și dacă știe bine profesorul va răspunde că 14% din teritoriul Daciei, care se întindea de la vest la est, de la lacul Constanța din Elveția, până dincolo de Nipru.

Urmează o altă întrebare.

– Câți ani au ocupat romanii acel 14% din teritoriu? Și dacă răspunde 164 de ani, e corect și atunci puteți merge la următoarea întrebare.

– Soldații romani veneau chiar de la Roma și vorbeau ei chiar fluent limba latină?

Aici le va fi mai greu să răspundă, căci acei soldați vorbeau orice limbă, numai latina, nu!

Cohortele acelea aflate pe pământul Daciei cuprindeau soldați din diferite părți ale Imperiului Roman. Erau britani din Anglia de azi. Asturi și lusitanieni din Peninsula Iberică. Bosforeni din nordul Mării Negre. Antiocheni din regiunile Antiochiei. Ubi de la Rin. Batavi de la gurile Rinului. Gali, reți de prin părțile Austriei și Germaniei. Comageni din Siria. Numizi și mauri chiar din nordul Africii, după cum afirmă C.C. Giurescu în *Istoria Românilor* la pagina 130.

În sfârșit, o ultimă întrebare. Cum a fost posibil ca într-un așa de scurt interval istoric TOATĂ populația Daciei să-și uite limba și să învețe o limbă nouă, limba latină, de la niște soldați care nu o vorbeau nici ei?

Dacia a fost cotropită de romani, carevasăzică, în proporție de numai 14% și pentru o perioadă istorică de 164 de ani.

86% din teritoriul Daciei nu a fost călcat de picior de legionar roman. Este greu de crezut că într-o așa de scurtă perioadă dacii să fi învățat latina, fără ca pe 86% din teritoriile lor să-i fi întâlnit pe „vorbăreții” aceia de latină.

Și dacă nu de la romani au învățat dacii latina, atunci de la cine?

Herodot ne spune că cel mai numeros neam din lume, după indieni, erau tracii! Iar Dio Casius spune: „Să nu uităm că Traian a fost un trac veritabil!

Luptele dintre Traian și Decebal au fost războaie fratricide, iar tracii au fost daci!”

Faptul că dacii vorbeau „latina vulgară” este, așadar, un „secret” necunoscut doar ignoranților, care refuză să-l afle.

„Când sub Traian romanii i-au cucerit pe daci la Sarmisegetuza n-au trebuit tălmăci!” Asta afirmă Densușanu și asta schimbă totul!

Dacii și romanii vorbeau aceeași limbă!

Profesoara de arheologie lingvistică, Maria Gimbutas, de la Universitatea din Los Angeles, California, demonstrează prin studiile sale că vatra vechii Europe, locul de unde a început să existe aceasta, este spațiul carpato-dunărean!

Profesorii Leon E. Stover și Bruce Kraig în cartea *The Indo-European heritage*, apărută la Nelson-Hall Inc., Chicago, Illinois, vorbesc la pagina 25 despre vechea Europă a mileniului V î.H., care își avea locul în centrul României de azi!

De curând s-a descoperit un document extraordinar. O carte veche de o mie de ani, care a fost păstrată la Budapesta și care desfide orice teorie negativă despre cultura strămoșilor noștri.

Manuscrisul acesta vechi, scris cu caractere dacice, de la dreapta la stânga și de jos în sus, a fost descoperit mai întâi într-o revistă de către arheologul Viorica Enachiuc în anul 1982. El se află în arhivele Academiei Ungare, sub titlul de *Codul Rohoncz*.

Douăzeci de ani a trudit femeia aceasta să-i deslușească tainele, aflând până la urmă că textele lui

fuseseră redactate în secolele XI și XII, în limba latină vulgară, cu caractere moștenite de la daci.

Documentul, legat în piele, despre care nu se știe ce traseu o fi urmat de-a lungul secolelor, a fost dăruit Academiei Ungare în 1938 de către Groful Batthyany Gusytav.

După al Doilea Război Mondial, doctorul Vajda Joysef, preot misionar, i-a scris unui cercetător, Otto Gyurk: „În arhivele Academiei de Științe a Ungariei există o carte rară, *Codexul Rohoncz*, având o scriere secretă pe care nimeni n-a reușit s-o descifreze până acum. Eu am încercat în baza vechii scrieri ungurești să-l înțeleg, dar n-am reușit. Literele par a fi grecești sau feniciene, dar totuși nu sunt. Toate încercările le-am aruncat în foc”.

Codexul Rohoncz, numit astfel după un orașel Rohonc (Rohoncz după grafia maghiară veche), Rechnitz în germană, pentru că se află în provincia Burgenland din estul Austriei, cuprinde 448 de pagini, fiecare cu 9–14 rânduri.

Este o culegere de discursuri, solii, cântece și rugăciuni, ilustrate cu 86 de miniaturi, executate cu pana, într-o manieră grafică de excepție, prezentând scene laice și religioase.

Documentul acesta mai demonstrează ceva uimitor, și anume că în bisericile vechi, daco-românești, cultul ortodox s-a oficiat în limba latină vulgară până în secolele XII – XIII când s-a trecut la oficierea în limba greacă și slavonă.

Măi, măi, măi! Minunate-s lucrurile Tale, Doamne!

Are Dumnezeu un plan mare cu neamul acesta. Iar cei care l-au nesocotit vor înțelege asta și amar vor regreta. Mari profeții au fost făcute despre pământul țării acesteia și despre adevăratul român. Se vor împlini toate negreșit nu peste mult, și în mare cinste și bucurie se va trăi aici. Opus trecutului și, vai, prezentului.

Sunt semne la fiecare pas în istorie care confirmă asta. Dar marile construcții se pun pe temelii robuste. Iar cea mai durabilă temeluire pentru propășirea unui neam e smerenia sa.

În România sunt ascunse eminențe rare în toate domeniile. Mai mult ca niciodată, în acești ani de mare restriște, Dumnezeu a făcut ca în taină să se dezvolte valori inestimabile pe care le va pune El în lumină curând, când vremea vulpăriilor politice va apune, când vulgarele organizări tip gașcă se vor destrăma, când zaharicatele formule religioase, făurite în laboratoare de bulevard, se vor topi, curgând în turlupinade, dezvăluind, de sub pulpane grele de mătăsurii, facețioase cacealmale, renghiuri și farse caricaturale.

Copii frumoși, cunoscători de carte, mânați de îndemnuri sfinte și de năzuințe mari și bune, își vor sufleca mânecile cutezanței și vor zvârli la gârla istoriei leșurile, stârvurile și putrejunile unui sistem care a șterpelit normalitatea, căutând să stagneze veșnicia, refuzându-i unui neam dreptul la identitate.

În ultimii două sute de ani, numai în planul inventicii, România a dat omenirii atâtea valori cât n-au dat alte neamuri în două mii de ani.

Ca un omagiu, adus în numele tuturor celor ce știu să se bucure de scrisul cu stiloul, să-l numim întâi pe secretarul lui Tudor Vladimirescu, Petrache Poenaru, cel care, punând tocului un rezervor anume, avea să inventeze stiloul în anul 1827.

În 1858 Bucureștiul a fost cel dintâi oraș din lume iluminat cu petrol, și tot atunci în România se obține și prima rafinare a petrolului în lume.

În 1880 Dumitru Văsescu a dat lumii primul automobil cu motor care funcționa cu abur.

În 1881 Alexandru Ciurcu își brevetează în Franța ideea zborului cu reacție, pentru ca cinci ani mai târziu, în 1886, să-și construiască prima ambarcațiune cu reacție.

În 1885 Victor Babeș realizează primul tratat de bacteriologie din lume.

În 1895 D. Hurmuzescu a descoperit electroscopul.

În 1900 Nicolae Teclu inventează bacul cu reglarea curentului electric și gaz.

În 1904 Emil Racoviță oferă o nouă știință: biospeologia.

În 1905 Augustin Maior inventează telefonie multiplă.

În 1906 Traian Vuia zboară pentru prima dată în lume cu un avion care avea tren de aterizare pe roți cu pneuri, care decolează autonom, doar cu aparatura de la bord. Acesta este primul avion din istoria omenirii.

În 1906 A. Beldiman inventează un aparat hidraulic cu daltă de percuție pentru sondaje adânci.

În 1908 Lazăr Edeleanu realizează prima rafinărie de petrol din lume pe bază de sulf.

În 1908 Academicianul Nicolae Vasilescu Karpen a inventat pila Karpen care funcționează neîntrerupt până astăzi.

În 1910 Aurel Vlaicu lansează primul avion din lume cu fuselaj aerodinamic.

În 1910 Gheorghe Marinescu descoperă tratamentul paraliziei generale.

În 1910 Henri Coandă reușește primul zbor din lume cu un avion cu reacție, fabricat chiar de el.

Între 1913 și 1916 Ioan Cantacuzino descoperă vaccinarea antiholerică.

În 1918 Gogu Constantinescu întemeiază și el o nouă știință: sonicitatea.

În 1920 Emil Racoviță pune bazele primului institut de speologie din lume.

În 1920 Gheorghe Botezatu a calculat traiectoriile posibile Pământ-Lună, calcule care s-au folosit la pregătirea programelor Apollo, al căror părinte a fost sibianul Herman Oberth. Botezatu a fost și șeful echipei de matematicieni care a lucrat la proiectul rachetei Apollo.

În 1921 Aurel Perșu inventează automobilul fără diferențial, cu motor în spate și aerodinamic, semănând cu picătura de apă.

În 1921 Nicolae Paulescu descoperă insulina.

În 1925 Traian Vuia a inventat generatorul de abur cu ardere în cameră închisă și cu vaporizare spontană.

În 1933 Henri Coandă născocesc aerodina lenticulară, ceea ce azi unii numesc farfurie zburătoare.

În 1952 Ana Aslan descoperă Gerovital H3.

Lista este lungă, cu multe nume care ar face mare cinste oricărui popor. Geniul românesc uimește încă și astăzi.

Doctorul fizician Eugen Pavel, de la Institutul de Fizică Atomică de la Măgurele, a realizat un CD-Rom din sticlă cu o capacitate de stocare de 15000 de ori mai mare decât a unuia obișnuit. Invenția lui a fost răsplătită cu aur la Salonul Mondial al Invențiilor, în 1999, la Bruxelles.

La Salonul Invențiilor de la Geneva din 2001 România s-a clasat pe locul întâi în privința numărului de premii obținute.

Se știe că la Microsoft Corporation și în Silicon Valley a doua limbă vorbită este româna, și unii, preținși români, se stânjenesc s-o vorbească în România, iar alții, care au învățat-o de prin „almanahe”, când o grăiesc, stârnesc rușini și „râsuri”.

În 2001 Profesor Doctor Ștefania Calomfirescu a primit medalia de onoare a mileniului din partea Universității Cambridge, fiind aleasă în Consiliul director al prestigioasei instituții britanice. Ea este primul medic din lume care a scris un tratat despre edemul cerebral, primind și medalia de onoare a mileniului din partea Institutului Biografic American. Este posesoarea a două certificate de invenție și autoare a opt tratate de neurologie, fiind șefa Clinicii de Neurologie din Cluj Napoca.

În medicină nu sunt atâtea medalii câți iluștri profesioniști români ar trebui medaliați.

Și dacă toate valorile românești nu pot fi cuprinse nici pe departe într-o astfel de discuție, un lucru am să zic, căci poate ai să-l spui și mata mai departe. Valorile generează valori atunci când sunt puse în valoare!

Doctor Maria Georgescu, ucenica Profesoarei Doctor Ana Aslan, a tratat de pildă pacienți ca Charlie Chaplin, Leonid Brejnev, J.F. Kenedy, Charles de Gaulle, președintele Ferdinand Marcos, generalul Augusto Pinochet, contesa Zwarowsky, contele Olivetti și pe câți încă din varii domenii importante, la care alții n-au ajuns nici cu insistente diligențe diplomatice.

Generalul De Gaulle știa de la un luminat consilier tibetan că în România trăia în necunoscut un mare înțelept al lumii, un mare inițiat, cum îl numeau ei. Avea răspuns la orice întrebare și soluții pentru cele mai complexe probleme.

Venind în România pentru tratament, a cerut autorităților să-i înlesnească o întrevvedere cu înțeleptul. Securitatea a intrat în acțiune și, din pământ din iarbă verde, l-au scos pe bătrân de undeva din munți și, cu chiu, cu vai, l-au adus la București.

După o oră petrecută cu înțeleptul, generalul a rămas uimit, spunându-le celor care îl însoțeau: „Înainte să mă întâlnesc cu omul acesta știam sigur cine sunt; acum mă întreb dacă am știut vreodată cine am fost. Și încă mă întreb cum este posibil ca în țara asta să trăiască un astfel de om, iar oamenii țării să se stingă în sărăcie, în suferință și ignoranță, fără să fi știut că el a existat?”

Se pare că generalul ar mai fi vrut să-l reîntâlnească pe „inițiat”, dar bătrânul nu s-a mai lăsat găsit.

Nici astăzi nu-i altfel, continuă Gheronda, nu e vremea valorilor, cum nici timpul lui Dumnezeu nu e.

Valoarea are preț doar dacă-i membră de partid ori dacă-i însoțită de recomandarea vreunui organism internațional.

Omul căzut în întunericul patimilor umblă orbecăind pe cărări încurcate, bâjbâind între bine și rău, alergând tot între poftă și mânie, căutând să aleagă între „pomul binelui” și „pomul răului”, refuzând cu obstinație să se îndrepte către „Pomul Vieții”, întorcându-i mereu spatele, pentru a-i spune răului în fiecare dimineață „da”. Guten morgen, liebe sorgen!¹⁰

Doamne, nu s-a mândrit inima mea, nici nu s-au înălțat ochii mei, nici n-am umblat după lucruri mari, nici după lucruri mai presus de mine.

Dimpotrivă, mi-am smerit și mi-am domolit sufletul meu, ca un prunc înțărcat de mama lui, ca răsplată a sufletului meu. (Psalmul 130, 1-2)

Cu o noapte în urmă s-a petrecut ceva urât. Îndată după Sfânta Liturghie, înainte să răsară soarele, Petre ne-a chemat la chilia Gherondei să ne povestească. Era de necrezut. Avea fața tumefiată, obrazul drept umflat și vânăt până spre tâmplă, iar ochiul nu-l putea deschide.

– Băi-tataie, huiduma aia e dementă de tot. E nebun de băutură, zise Petre despre companionul său.

¹⁰ Bună dimineața, dragi probleme! (germ.)

Nu știe cine am fost la viața mea. Mânca-v-aș, mi-a venit să-i iau beregata azi-noapte.

Păi, după ce că nu face niciodată curat, nu mătură, nu spală, împuțitu' dracului – să mă ierți, Părinte... – se întoarse el către Gheronda, bătându-se cu palma peste gură, aseară, băi, e de balamuc, eu spălam closetu' și el a venit pe la spate și a început să mă mângâie pe cur.

Mamă, m-am întors și, din ridicare, când i-am tras o zmetie, cu tot cu spălătorul ăla de budă, l-am lipit ca pe țânțar de perete.

Ce faci, băi ordinarule, i-am zis, vrei să mă faci la buci la vârsta mea, băi? Băi, te fac fleică și te dau la câini, băi nenorocitul ce ești!

Ei, da nu ziceți, băi-tataie, că s-a năpustit imediat asupra mea matahala, mi-a ras un pumn de nu-mi mai aduc aminte nimic. M-am trezit în pat, cu un prosop ud pe față, puțind a oțet.

El stătea în mijlocul camerei, fără hanteriu, cu o sticlă în mână, și, de cum am deschis ochii, îmi zise: Ce faci iepuraș, te-ai trezit?

Băi-tataie, aveam capul cât Casa Poporului, nu mă puteam mișca, altfel m-aș fi ridicat și l-aș fi mâncat ca un rechin flămând.

Pe urmă îmi zice cu vorba aia tâmpită a lui, pe care o tot repetă la fiecare trei cuvinte: Hai, dă-i a treia! Bagă somn, puișorule, că ai nevoie de odihnă. Și... ține minte! Dacă mâine află careva că te-ai dat la mine, azi a fost ultima ta zi de mănăstire. M-ai înțeles? Și a dispărut toată noaptea.

Auzi, băi-tataie, ce școală are ăsta! Zice că dacă află careva că „eu” m-am dat la el. Fir-ar mamițica aia care l-a făcut a dra... – iartă-mă, Părinte, iartă-mă.

Ce director de bancă o fi fost ăsta, măi fraților? Ăsta-i un golan și un șmenar, clasa-ntâi. Ce caută ăsta aicea, măi Părinte? Ce mă fac eu cu el? Ce mă fac, că eu nu-l pot lăsa așa...

*Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, ia aminte la mine,
pentru ce m-ai părăsit? Departe sunt de mântuirea mea
cuvintele greșalelor mele... (Psalmul 21, 1)*

– Ai dreptate să te întrebi ce te faci. Dar nu cu el, ci cu tine, interveni Părintele Filip. În lumea aceasta și în viața noastră trebuie să înțelegem că noi suntem problema, atunci când ea există.

Iată ce vreau să-ți spun, Petre dragă. Și vouă fraților, de asemenea, ni se adresează Gheronda.

Sfântul Siluan zice că monahul trebuie să lupte cu patimile și, cu ajutorul lui Dumnezeu, să le biruiască. Uneori monahul este fericit în Dumnezeu și trăiește ca în Rai lângă Dumnezeu. Alteori plânge pentru întreaga lume, fiindcă vrea ca toți oamenii să se mântuiască.

Numai că nu toți cei care vin la monastire, nu toți cei care sunt îmbrăcați în straie călugărești sunt monahi. Așa cum sfințenia nu rodește prin copaci, nici călugăr nu e cel de pe sub haine.

Toți cei care au urmat Domnului, spune Sfântul Siluan, duc un război duhovnicesc. Acest război l-au învățat sfinții

printr-o îndelungată experiență de la Harul Duhului Sfânt.

Duhul Sfânt îi povățuia, îi lumina și le dădea puterea de a birui pe vrăjmași. Fără Duhul Sfânt sufletul nu poate nici măcar să înceapă acest război, pentru că nu știe și nu înțelege cine și unde sunt vrăjmașii lui.

Lupta noastră se duce în fiecare zi și în fiecare ceas.

Dacă îi reproșezi fratelui, îl judeci sau îl întristezi, ți-ai pierdut pacea.

Dacă ai căzut în slava deșartă sau te înalți deasupra fratelui, ai pierdut harul.

Dacă iubești puterea sau banii, nu vei cunoaște niciodată iubirea lui Dumnezeu.

Dacă îți împlinești voia proprie, ești biruit de diavol și urâtul intră în sufletul tău.

Dacă urăști pe fratele tău, înseamnă că ai căzut din Dumnezeu și un duh rău a pus stăpânire pe tine.

Dar dacă faci bine fratelui, atunci vei afla odihna conștiinței.

Dacă ierți fratelui tău ocările și necazurile pricinuite, dacă iubești pe vrăjmași, atunci dobândești iertarea păcatelor tale și Domnul îți va da să cunoști iubirea Duhului Sfânt.

„Rugați-vă să nu intrați în ispită” (Luca 22, 40) căci „în lume necazuri veți avea”. (Ioan 16, 33)

O, ce subțire e calea învățăturilor Tale, Doamne, zice Sfântul Isaac Sirul. Din această pricină cel neînțelept și cel care citește fără cunoaștere e totdeauna în afara ei. Când fiii lui Zevedei și mama lor au dorit să aibă un scaun cu Tine în Împărăție, le-ai spus: „Puteți bea paharul încercărilor pe

care Eu îl voi bea și să vă botezați cu botezul cu care eu mă voi boteza?" (Matei 20, 22)

Roagă-te, zice Mar Isaac, să nu intri în ispitele privitoare la credință, roagă-te să nu intri în ispitele părerii de sine a minții, însoțit de dracii hulei și ai mândriei!

Roagă-te să nu intri, din părăsirea lui Dumnezeu, în ispita vădită a diavolului, prin relele amintiri ce-ți vin în cugetul tău, pentru care ai și fost părăsit!

Roagă-te să nu se depărteze de tine îngerul neprihănirii tale, ca să nu fii războit de războiul fierbinte al păcatului și să te desparti de înger!

Roagă-te să nu intri în ispita ațâțării din partea cuiva împotriva altcuiva...

Nu vreau să spun că e ușor pentru cine se află în ispită și nici pentru cine trăiește vreo cercare nu-i atrăgător. Dar tot Sfântul Isaac spune că nu gustă omul binele dacă nu e probat mai întâi prin cercarea celor rele.

Părintele Dumitru Stăniloae zice că în necazuri se întâlnește omul cu binele, dacă se folosește de ele prin libertate și cunoaștere. Căci oamenii, având înțelegere și nefiind ca animalele, văd un sens în necazurile ce le vin. Nu se deprind să le îndure în chip simplu, fără să câștige prin aceasta o experiență, o cunoaștere, fără să tragă o concluzie...

– Părinte, să mă ierți, dar ce experiență să câștig eu din treaba asta cu nemernicul; ce concluzie să trag după ce sunt, ca-n vorba aia, „și bătut și futut și cu banii luați”.

Uitați-vă la mine, umflat, cu ochii vineți și cu buza spartă, n-am pățit asta în viața mea. Păi, de asta am venit eu aicea?

– Dragul meu, continuă Părintele, îți repet: Sfântul Isaac zice că nu este cineva care să nu se întristeze în timpul de deprindere, de exercitare. Și nu este cineva căruia să nu i se pară amară vremea în care bea fierea încercărilor. Încercarea este de folos oricărui om. Căci dacă este ea de folos lui Pavel...

– Părinte, îl întrerupse iarăși Petre, mata vorbești frumos, nu zic, cu Sfântul Isaac mereu, cu Sfântul Cutare, cu Părintele Cutare, dar chestiunea concretă e ce fac eu. Mă prefac că nu s-a întâmplat nimic și mă duc la noapte să dorm cu poponaru'? Tremură carnea pe mine și-mi fierbe sângele în cap. Ce fac, concret?

– N-ai să te duci acolo. La noapte vei rămâne aici cu noi, iar mâine, când se întoarce starețul din Grecia, o să grăim cu el și-om vedea ce hotărăște.

Caută să te liniștești, și să înțelegi că Satana nu se împacă așa, cu una, cu două, la gândul că te-ai rupt mata de cele mari și spurcate ale lui și că vrei acum să te apropii de cele ale lui Dumnezeu. Astea-s examene grele. Dracul are metode și viclesuguri nenumărate; creează prilejuri și are, precum vezi, pretutindenea oameni pregătiți să-i facă poftele și să-i împlinească planurile.

Nu te mânia! Oricât de greu îți este. Mânia se vădește a fi o grea patimă ori de câte ori se îndreaptă spre noi. În *Terapeutica Bolilor Spirituale* a lui Larchet scrie că omului i se cuvine să se mânie numai pe Cel Rău, iar nu pe cei înșelați de acesta, căci așa cum spune Apostolul „lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpâniilor, împotriva

stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduhuri”.

(Efeseni 6, 12)

Păcatul trebuie urât, Petre, iar nu cel care păcătuiește!

Urăște boala, iar nu pe cel ce boalește!

Pot să-mi închipui că nu-ți este la îndemână să înțelegi aceste lucruri și cu atât mai nelesne să le primești. Dar dacă mă asculți, totuși e un câștig. Este ca în situația unui pacient, să zicem, care deși nu cunoaște compoziția chimică a unui medicament, asta nu-l împiedică să se însănătoșească. Dacă mă asculți, așadar, cuvântul cu putere sfântă va rodi pe când noi nici nu ne vom aștepta.

De ce te îndemn eu să nu te lași prins în mrejele acestei ispite și nici să nu intri în țepușa mâniei? Deocamdată, ceea ce s-a petrecut acolo între tine și omul acela, este numai o provocare, o „momeală” cum o numesc unii Sfinți.

Dând la iveală mecanismul ispitei, ei spun că dacă nu stă în puterea noastră să ne ferim de momelile diavolilor, de noi depinde, însă, dacă le primim sau le alungăm.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că: „Dintre gândurile rele, unele nici nu pot să treacă pragul sufletului nostru, dacă-l îngrădim cu bune metereze; altele, după ce s-au ivit în noi, dacă nu ne îngrijim, cresc și sporesc; dar dacă știm ce trebuie să facem ca să nu le lăsăm să crească, ele pot fi îndată înăbușite și nimicite. În sfârșit, altele se nasc, cresc și chiar ajung fapte ale răutății și strică cu totul sănătatea sufletului, dacă lipsa noastră de grijă este peste măsură de mare”.

Deci, cunoașterea acestui proces înlesnește aplicarea unei strategii potrivite pentru a zădărnici năvala gândurilor rele și meșteșugurile diavolești care le insuflă în astfel de situații.

Isaia Pustnicul zice, după Scripturi, că atunci când ceri: „Iartă-mă”, spui ca în Evanghelia după Marcu: „De veți ierta oamenilor păcatele lor, vă va ierta și Tatăl vostru Cel din Ceruri”. (Marcu 11, 25)

– Ei, asta-i bună, acumă să-l și iert, izbucni Petre. Să mă duc la el să-i pup mâna și să-i zic te rog să mă ierți că ai vrut să mi-o tragi și pentru că n-am stat m-ai umflat în bătaie.

Părinte, cu tot respectul vă spun că imbecil nu sunt și nici de ramolit nu m-am ramolit, așa încât să pierd azimutul normalității. Mai dă-l în morții măsii de poponar nenorocit! Eu nu văd decât două posibilități: ori pleacă el de-aici, ori eu. Noi doi în același loc, nici măcar separat, nu mai putem sta. Fiindcă ăsta nu se va da pe brazdă în veci. Eu am întâlnit mulți de ăștia la viața mea. E o vorbă: din coadă de câine sită de mătase nu poți să faci.

– Petre, să știi că și eu am văzut câte ceva în viața mea. Am văzut oameni cu mult mai răi decât acesta, care s-au îndreptat. Știu pe unii despre care eu însumi m-am îndoit că ar putea râvni vreodată îndreptarea, vrând să se apropie de Dumnezeu.

Haide să vă povestesc o întâmplare mai de pe la începuturile călugăriei mele. Venise în monastire unul, dacă v-aș spune cine este el astăzi nu m-ați crede, era stăpânit, sărmanul, rău, de multe patimi. Dar dintre toate

cea mai îndârjită era cea a băuturii. Praf îl făcuse! Când îl căutai n-aveai cu cine să te înțelegi.

Într-o zi i-a zis Părintele care era de rând la altar să se abțină să mai bea că la Vecernie o să-i dea să citească la Psaltire. A venit el târâș-grăpiș, dar tot cu pitpalaci în cap. Sigur că nu i-a dat să citească din psalmii slujbei, dar, ca să nu-l mintă, i-a dat să citească vreo câțiva psalmi înainte de a începe. A fost o clovnerie. A început să citească Psalmul 131 cu mare dificultate, iar la versetul patru nu a mai rezistat nimeni. Versetul zice: „Nu voi da somn ochilor mei și genelor mele dormitare și odihnă tâmplilor mele.” El citea, aproape silabisind, poticnindu-se în fiecare cuvânt. Nu voi da somn ochilor mei – „băi să fie!”, a adăugat, ... nici genelor mele „dormitoare” și odihnă „templilor mele”.

Altă dată a venit la Sfânta Liturghie abia ținându-se pe picioare. De cum a intrat în biserică aproape că s-a prăbușit în genunchi și a și adormit. La un moment dat Părintele care slujea a ieșit să cădească. Ajungând aproape de el, de la zgomotul cădelniței, probabil, s-a trezit și, cum stătea ghemuit acolo în genunchi, a văzut poalele veșmintelor părintelui și din cădelniță ieșind fum. A ridicat cu greu capul și a început să strige: Alo, alooo, doamnă, v-a luat foc poșeta!

Când venea mai puțin abțiguit zicea și el Tatăl Nostru și Crezul. Dar când ajungea la versetul „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut”, striga, acoperindu-i pe toți, „născut, <iarna> făcut!”

Oricât s-a încercat o vreme să i se spună că nu este corect cum zice, n-a fost chip să se lase înduplecat. O ținea

una și bună, căutând să-i corecteze el pe cei care încercau să-l îndrepte, susținând sus și tare că Mântuitorul iarna-i făcut, adică pe 25 Decembrie.

Și, uite, pentru ca să ne arate Dumnezeu cu adevărat că faptele Lui nu sunt ca faptele noastre, l-a izbăvit într-o zi de patima aceea și de altele, desigur, pentru ca astăzi să fie nu numai un călugăr bun, ci chiar Ieromonah și duhovnic.

Mânia lor după asemănarea șarpelui, ca a unei vipere surde care-și astupă urechile ei. (Psalmul 57, 4)

A existat un mare duhovnic ortodox al secolului XX mai puțin amintit: Părintele Serghie Șevici (1903 – 1987). El și-a trăit cea mai mare parte a vieții în preajma Parisului și a fost foarte preocupat de iubirea de aproapele.

Toată Legea dumnezeiască, zicea el, e cuprinsă în aceste două porunci: iubirea de Dumnezeu și iubirea de aproapele.

Iubirea de aproapele dă preț întregii vieți duhovnicești. Fără ea toate sunt deșertăciune. Fără ea omul „nu e decât chimval răsunător”, cum zice Apostolul Pavel.

Iubește-ți fratele, îndeamnă Părintele Serghie. În Domnul și prin Domnul. Iubește-l de dragul lui Dumnezeu – pentru Dumnezeu.

Dragostea fără Dumnezeu, spune Părintele, e iubire de sine.

Iubirea are multe laturi și se arată în felurite chipuri. Mai întâi de toate, ea nu judecă și nu osândește. Judecarea

aproapelui e un mare păcat; e mare lucru să-l facem pe celălalt să simtă că nu-l judecăm nicicum, niciodată.

Iubirea e blândă și îngăduitoare. De cremene să fii în adevăr și bine, spune Părintele Serghie, dar peste măsură de blând cu cei aflați în înșelare și păcat.

Iubirea e smerită. Nu află cel iubitor vreo pricină de trufie, că el ar fi ceva, creștin, de pildă, iar alții nu. E drept, creștinul stă în Adevăr, Care-i Hristos și care Însuși zice: „Eu sunt Adevărul”, dar să nu se mândrească în credința sa, ci să o socotească o sfântă datorie. Să nu se înalțe, ci să vadă cât de puțin vrednic este de o așa bogăție.

În fața celorlalți ar trebui să stăm mereu în duh de căință, cugetând la mulțimea păcatelor noastre și la puținul bine pe care-l facem.

Dacă vezi păcat la altul, zice Părintele Serghie, nu-l judeca, nu-l osândi, nu-l dușmăni. Ia asupra ta păcatul lui. E aici o oglindire a simțirii pe care o aflăm cel mai bine în evlavia monahală rusească. Îl auzim pe Starețul Zosima care zice: „Suntem cu toții vinovați față de toți și pentru toate”.

Dar mai presus de toate, iubirea înseamnă luare aminte la celălalt, e pătimire împreună cu acela, e milă și îndurerare pentru el.

Iubirea nu cere mari isprăvi și nici planuri mari; ea face mult bine doar cu o vorbă bună, cu o privire, cu un surâs, cu o mică rugăciune.

Fii bun cu toți, îndeamnă Părintele Serghie, că toți sunt în nevoi, bolnavi cu toții, nu-i nimeni cu suflet sănătos. Chiar dacă ți se pare că le merge bine, stau rău, dacă stai să cugeți la ce le-a fost hărăzit și la ce-au ajuns.

Pe lângă asta, sunt și necazurile vieții; privește în jurul tău, citește ziarul și-ai să vezi cum omenirea se zbate în mare chin și suferință. N-au oare toți acești oameni nefericiți nevoie de mila și de bunătatea ta?

Fiecare om pe care Domnul ni l-a scos în cale să simtă că ne este drag, că-i vrem binele și avem dorința vie de a-l ajuta. Să simtă că îl iubim.

Iubirea cere să-i prețuim pe toți. Că fiecare, după cum spune Dostoievski, mărunț și neînsemnat de-ar fi, are o soartă măreață și zguduitoare și e vrednic de luat în seamă și de iubit. Că pentru toți, până la unul, S-a întrupat și S-a jertfit Hristos.

De altfel, spune Părintele Serghie, niciodată nu-i prețuim pe oameni așa cum se cuvine; de aceea, pe cei ce par că sunt mai de necinste, pe aceia încă și mai mult să-i onorăm.

De fiecare să ne pese, pe fiecare suntem datori să-l ajutăm și să-i dorim mântuirea. Să ne apropiem de toți cu gingășie; să nu le ținem predici, ca să nu-i supărăm, iar pe noi să ne vătămăm. Nici sfaturi să nu dăm, dacă nu ni s-au cerut. Dacă faci vreun bine, fă-l cu duh smerit. Să ne fie pildă adâncă smerenie cu care Sfântul Serafim de Sarov întâmpina pe toți cei care veneau la el, mic ori mare.

O mare potrivnică a iubirii este mânia. Urmând Părinților Evagrie și Maxim Mărturisitorul, Părintele Iosif Isihastul (1898-1959) spune că mânia este „nervul sufletului”, dat nouă de Dumnezeu ca să ne războim cu păcatul și cu patimile și să ne războim împotriva lui Celui Rău.

În fața celui care ne batjocorește, ne ocărăște, ne învinuiește sau ne rănește în vreun fel, chiar pe nedrept, e bine să tăcem. Și atunci șarpele mâniei, care se ridică până în gât, neaflând ieșire se înăbușă și crapă. Iar dacă vom face mereu tot așa, până la urmă ne vom izbăvi de mânie. Cei care, zi de zi, își silesc inima lor să îndure în tăcere ocări, batjocuri și muștrări și rabdă, nelăsându-se pradă mâniei ca să nu rănească pe fratele, trebuie cinstiți ca niște adevărați mucenici. „Adu-ți aminte de numele celor care au răbdat până la moarte în vreme de ispită, până când în gura lor saliva s-a schimbat în sânge, nevrând să cârtească. Pe aceștia să-i ai la mare evlavie și să-i cinstești ca mucenici, ca mărturisitori ai credinței [...]. Vezi doar că au ales să moară de o mie de ori, decât să scoată din gura lor vreo vorbă aspră.

Loviturile primite de la oameni, adică de la Cel Rău prin ei, să le socotim ispite pe care trebuie să le îndurăm și cu care trebuie să ne luptăm. Dumnezeu a îngăduit să fim ispitiți din pricina patimilor noastre; ca prin răbdarea lor să ne curățim de patimi. Cel care nu rabdă necazurile se împotrivește voii lui Dumnezeu și luptă împotriva Lui.”
(*Iubirea Creștină* – J.C. Larchet)

*Că am pizmuit pe cei fără de lege, când vedeam
pacea păcătoșilor.*

*Că n-au necazuri până la moartea lor și tari sunt
când lovesc ei.*

*De osteneli omenești n-au parte și cu oamenii nu
sunt biciuiți.*

*Pentru aceea îi stăpânește pe ei mândria și se îmbracă
cu nedreptatea și cu silnicia... (Psalmul 72, 3-6)*

„Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi.

Luați jugul Meu asupra voastră și învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre. Că jugul Meu e bun și povara Mea este ușoară”. (Matei 11, 28–30)

Așa ne cheamă la Sine Hristos, făgăduindu-ne odihnă și despovărare, cum zice Sfântul Tihon din Zadonsk că spune Hristos: „O, voi sărmanilor și osteniților de deșertăciunile lumii, destul v-ați obosit împovărându-vă cu gânduri, planuri, năzuințe, griji și întristări lumești.

Nicăieri nu veți găsi adevărata odihnă și fericire afară de Mine. Oriîncotro v-ați întoarce, nicăieri nu veți afla adevărat folos. În afara Mea, pretutindeni vă întâmpină nevoia și răul. Bogăția, cinstea, slava și desfătarea lumii acesteia pe care le căutați mai mult vă apasă decât vă ușurează, mai mult vă ostenesc decât vă odihnesc.

Căutați binele? Tot binele este la Mine și de la Mine vine.

Căutați fericirea? Nu este nicăieri în afara Mea.

Căutați frumusețe? Ce este mai frumos decât Mine și în afară de Mine?

Căutați noblețe? Cine este mai nobil decât Fiul lui Dumnezeu?

Căutați lucruri înalte? Cine este mai înalt decât Împăratul Cerurilor?

Căutați slava? Cine este mai slăvit decât Mine?

Căutați bogăție? La Mine și în mâna Mea este toată bogăția cea nestricăcioasă.

Căutați înțelepciune? Eu sunt Înțelepciunea lui Dumnezeu.

Căutați prietenie? Cine este mai plăcut și mai iubitor decât Mine care mi-am pus sufletul pentru toți?

Căutați ajutor și ocrotire? Cine vă va ajuta și vă va ocroti, dacă nu Eu?

Căutați doctor? Cine vă va vindeca, dacă nu Eu, doctorul sufletelor și al trupurilor?

Căutați desfătare, veselie și bucurie? Cine vă va desfăta și vă va veseli, dacă nu Eu?

Căutați tihnă și pace? Eu sunt pacea și odihna sufletului și nicăieri nu le veți găsi decât numai la Mine.

Doriți lumină? Eu sunt Lumina lumii și oricine îmi urmează Mie nu va umbla întru întuneric. Vreți să veniți la Dumnezeu? Nu vreți să vă amăgiți și să vă rătăciți? Nu vreți să muriți, ci să trăiți în veci? Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!

Nu îndrăzniți să vă apropiați de Mine? De cine vă poate fi mai lesne să vă apropiați? Pe toți îi chem și îi primesc. Veniți la Mine!

Vă temeți să cereți? Cine a cerut de la Mine cu credință și Eu nu i-am dat?

Păcatele vă opresc să veniți la Mine? Eu pentru păcătoși mi-am pus sufletul. Mulțimea păcatelor vă tulbură? Milostivirea Mea covârșește toate păcatele întregii lumi.

Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi!"

Petre n-a pus geană pe geană toată noaptea. Nici la Miezonoptică nu s-a dus ca de obicei. S-a zbatut și s-a învârtit ca o panteră încolțită de vipere.

Clocotea în el ura și mânia. Gemea uneori înăbușit, alteori ofta din adâncul viscerelor. Dădea să se așeze și îndată sărea ca ars, umblând de colo-colo, bombănind și chiar suduind înfundat.

Vorbind despre ură, Sfântul Marcu Ascetul spune că această boală îi cuprinde mai cu seamă pe cei stăpâniți de duhul întâietății, a iubitorilor de onoruri. Cât despre mânie el spune că patima asta se temeluiește pe mândrie. Prin ea se fortifică, devenind de neînvins.

Prin ravagiile pe care le produce în ființă, mânia a fost socotită de Sfinții Părinți nebunie. Nu este nicio diferență între mânie și nebunie, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Mâniosul este într-un totu asemenea unui nebun, socotește Sfântul Vasile cel Mare. Iar Sfântul Ioan Scărarul o analizează ca pe o formă de epilepsie a sufletului.

Sfântul Grigorie cel Mare face următoarea descriere acestei patimi: „În formele ei de exprimare paroxistice este aidoma nebuliei. Împunsă de boldul mâniei inima se zbate, trupul tremură, limba se bâlbâie, obraji se aprind, ochii scapără, omul devine de nerecunoscut chiar pentru cei care-l cunosc. Unul ca acesta vorbește fără să știe ce spune. Cu ce se deosebește un asemenea om de un nebun, se întreabă Sfântul. De aceea adeseori mânia pornește pumnii spre lovituri cu o furie pe măsura nebuliei sale. Mentea nu mai este în stare să țină frâiele, căci a ajuns bătaia de joc a unei puteri străine, și dacă furia mișcă membrele

omului făcându-l să lovească, aceasta se întâmplă pentru că înlăuntrul lui turbarea a înrobit sufletul, lipsindu-l de fireasca lui putere de stăpânire”. (Sfântul Grigorie cel Mare – *Comentariu la Iov*)

Putem spune că mânia se înrudește și chiar se identifică cu unele forme de nebunie și de posesie demonică, zice Larchet în *Terapeutica Bolilor Spirituale*, și asta pentru faptul că au în comun un mare număr de simptome cu totul asemănătoare.

Să examinăm puțin această patologie care se vede limpede în formele cele mai violente ale mâniei, dar care poate fi regăsită în diferite grade și în celelalte forme ale ei.

Pe plan somatic, mânia, în manifestările ei acute, provoacă o tulburare caracteristică, ușor de observat din exterior.

Înlăuntrul trupului, ea se traduce prin tulburări de ordin fiziologic. Formele înăbușite și cronice cunosc și ele asemenea dereglări. Toate acestea tulbură funcționarea firească a trupului și-i zdruncină sănătatea.

Sfântul Ioan Gură de Aur atrage atenția asupra acestui fapt, spunând că mânia vatămă trupul.

Mânia obișnuiește mai mult decât celelalte patimi să tulbure și să zăpăcească sufletul, spune Sfântul Diadoh al Foticeei.

Patima nerațională a mâniei pustiește, zăpăcește și întunecă tot sufletul, zice Sfântul Marcu Ascetul. Ea strică sufletul și tulbură cu totul starea lui firească, arată, de asemenea, Sfântul Ioan Gură de Aur.

*Miluieste-mă, Doamne, că mă necăjesc; tulburatu-s-a de
mânie ochiul meu, sufletul meu și inima mea.*

(Psalmul 30, 9)

Printre primele lucruri pe care le-a aflat Starețul când s-a întors din Grecia, în toiul nopții, a fost întâmplarea dintre Petre și rasofo.

Dis-de-diminează i-a chemat pe rând la cancelarie.

Petre auzise de pe la alți călugări că rasofo era într-o relație specială cu Starețul.

Încă de pe vremea când era director de bancă se spovedea la Stareț și, în plus, umblând cu banii cei mulți ai celor mulți cu bani, știa cum să facă astfel încât cei mulți să verse puțin din multul lor și către monastire. Și puțin câte puțin monastirea a înflorit de la an la an, starețul a devenit tot mai apreciat pentru dezvoltarea și înfrumusețarea locului, iar relația dintre ei tot mai articulată.

Într-o zi însă, directorul a intrat într-un grav derapaj profesional: deturnări de fonduri, credite acordate ilegal, relații cu lumea interlopă, spălare de bani, dar mai presus de toate a intrat într-un scandal ultramediatizat cu un grup de pedofili străini din care făceau parte și câțiva români printre care și el.

Anchete, dosare, procese, condamnări, dar din toate el a ieșit „basma curată”, retrăgându-se în final la monastire.

Petre ședea în fața Starețului în picioare, țănoș ca o santinelă lângă drapel, refuzând să se așeze. Era poate o strategie din vechile lui tehnici de dominare a

adversarului, să stea în picioare și să-l privească fix și de sus pe Starețul care se lăsase pe spate în jilțul încărcat de sculpturi grele.

– Frate dragă, zise Starețul, nimeni nu-i drept înaintea lui Dumnezeu...

– Știu, Părinte Stareț, îl întrerupse fără nici un scrupul Petre. De o lună și mai bine de când sunt aici cel mai des lucru rostit este ăsta: nimeni nu-i drept, toți suntem păcătoși! Păi, om fi toți păcătoși, Părinte, dar nu suntem toți poponari și bețivi.

– Frate dragă, hai să fim decenti, înțelegători și mai ales iertători.

Amândoi sunteți niște oameni deosebiți, aveți în spate niște cariere...

– Părinte, îl tăie iarăși Petre, una-i una și două-s mai multe. Uite ce e, pe mine să nu mă comparați cu scârbelnicu' ăsta pervers. Mie să-mi spuneți clar care dintre noi pleacă, deși eu știu prea bine care ar trebui să plece. N-am timp de dulcețuri d-astea zaharisite.

– Petre, frățioare, nu putem pune problema atât de tranșant. Este loc sub soare pentru toți. Și cel pe care astăzi îl urăști, mâine poate face Dumnezeu să îl iubești...

– Părinte, sunt prea bătrân ca să aștept o astfel de zi, și p-ormă, băi-tataie, n-am nicio nevoie să iubesc o căzătură ca asta și de-aș ști că mâine se face sfânt.

– Trecutul Bisericii lui Hristos, Petre, este înrâurit de „căzături”, cum le zici mata, care s-au ridicat cu mila Domnului și au ajuns, într-adevăr, unii chiar mari sfinți.

Iată, dacă-mi îngădui, aş folosi ca pildă viaţa Cuvioasei Maria Egipteanca, despre care tot omul a auzit.

Stareţul se ridică şi se duse la raftul din faţa sa, unde ştia că este cartea cu viaţa Sfintei, şi, întorcându-se în jilt, continuă:

– Viaţa acestei mari Sfinte din care îţi voi citi doar un fragment este scrisă de Sfântul Sofronie al Ierusalimului care, pentru ca să fim noi încredinţaţi despre adevărul celor scrise, a precizat că nimeni nu trebuie să pună la îndoiala cele auzite de alcătuitoarea acestei scrieri, nici să creadă că istoriseşte ceva ce depăşeşte adevărul, nici să se mire de măreţia celor întâmplare.

Pe Sfânta Maria i-a descoperit-o Dumnezeu unui mare nevoitor Zosima în pustiuul Iordanului. La început a văzut-o ca pe o umbră, apoi, când i s-a arătat cu totul, s-a speriat crezând că vede o nălucire diavolească. „Vedenia era cu trupul gol, neagră la trup, înnegrită ca din pricina arşiţei soarelui; părul capului îi era alb ca lâna, dar şi puţin, încât nu trecea mai jos de grumazul trupului. Văzând aceasta, Zosima s-a făcut, de bucurie, ca o floare; şi vesel de minunăţia priveliştii, a început să alerge spre locul spre care se zărea vedenia”.

După ce au reuşit să stea de vorbă, Zosima i-a cerut cu multă insistenţă să-i spună cine este, de unde vine, de când şi în ce chip a locuit în pustiuul acela.

„Îmi este greu, părintele meu, să-ţi spun ruşinea faptelor mele. Iartă-mă, pentru Domnul. Dar de vreme ce ai văzut trupul meu gol, atunci să-ţi dezgolesc şi faptele

mele, ca să cunoști de câtă rușine și nerușinare a fost plin sufletul meu [...].

Eu sunt de loc din Egipt. Pe când eram de doisprezece ani și trăiau părinții mei, am lepădat dragostea față de ei și m-am dus în Alexandria. Mi-e rușine să mă gândesc cum, de la început, mi-am stricat fecioria și cât de neînfrânată și nesățioasă îmi era patima împreunării. Dar este mai cinstit să ți-o spun acum. Aceasta ți-o voi istorisi pe scurt, ca să cunoști firea mea pătimașă și dorul meu după plăceri.

Timp de mai bine de șaptesprezece ani, iartă-mă, i-am petrecut în dragoste publică, supusă fiind destrăbălării. Și pe adevăr mă jur, nu pentru plată, căci n-am luat nimic de la cei care de multe ori voiau să mă plătească. Acest chip – de a-mi satisface pofta în dar – l-am născocit pentru a atrage atenția a cât mai mulți asupra mea. Iarăși, să nu crezi că nu luam bani pentru că eram bogată. Nu, căci trăiam ca o cerșetoare și adeseori torceam câlți. Aveam însă o poftă nesățioasă și o dorință neînfrânată de a mă tăvăli în noroi. Acesta socoteam că era scopul vieții, de a batjocori neîncetat trupul.

Ducând deci o astfel de viață, văd într-o vară norod mult de bărbați din Libia și din Egipt, alergând spre mare. Am întrebat pe unul care se afla atunci lângă mine:

– Unde se zoresc oare bărbații aceștia care aleargă?

Acela mi-a răspuns:

– Se duc cu toții la Ierusalim, de sărbătoarea Înălțării Cinstitei Cruci, care se prăznuiește peste puține zile.

– Oare nu mă vor lua și pe mine, i-am spus aceluia, dacă voi voi să-i urmez?

– Dacă ai bani de drum și de hrană, nu te împiedică nimeni.

– În adevăr, frate, n-am bani nici de drum, nici de hrană. Dar mă duc și eu și mă urc într-una dintre corăbiile pe care le-au angajat. Și mă vor hrăni, chiar dacă nu vor. Trup am, și-l vor lua în locul banilor de drum.

Pentru aceasta am voit să plec – și-ți cer iertare, părintele meu –, pentru ca să am mai mulți iubiți la cheremul patimii mele. Ți-am spus, Părinte Zosima, să nu mă silești să-ți spun nerușinarea mea. Mă cutremur; știe Domnul că te pângăresc și pe tine și văzduhul cu vorbele mele [...].

Așadar, acel tânăr a plecat râzând când a auzit nerușinarea cuvintelor mele. Eu însă, aruncând furca pe care o purtam, am alergat la mare, acolo unde vedeam că fug oamenii și, văzând pe câțiva tineri, cam zece la număr sau chiar mai mulți, că stăteau pe țărm, bănuiesc că așteptau pe alți tovarăși de călătorie, căci cei care veniseră înainte se urcaseră în corăbii, părându-mi-se îndestulători pentru scopul ce urmăream, am sărit, cu nerușinare, după cum îmi era obiceiul, în mijlocul lor. Luați-mă și pe mine, le-am spus, unde plecați și nu vă voi fi ne folositoare. După ce am rostit și alte cuvinte mai nerușinate, i-am pornit pe toți pe râs. Dar când au văzut stăruința mea în nerușinare, m-au luat și m-au dus pe corabia pe care o aveau gata [...].

Iar cele ce au urmat după aceasta, cum ți le voi înfățișa, omule? Ce fel de limbă le va rosti sau ce auz va primi faptele săvârșite pe corabie în timpul călătoriei. Nu există chip de destrăbălare, din cele ce se pot spune și din cele ce nu se pot spune, pentru care să nu fi fost învățătoare acelor nefericiți. Eu mă minunez cum de n-a înghițit marea destrăbălările mele! Cum de nu și-a deschis pământul gura și nu m-a cufundat de vie în iad, pe mine, care am prins în lațuri atâtea suflete! Bănuiesc însă că Dumnezeu căuta pocăința mea, căci El nu vrea moartea păcătosului. El este îndelung-răbdător și așteaptă întoarcerea.

Cu astfel de sânguință am ajuns în Ierusalim. Iar în zilele câte le-am petrecut în oraș înainte de sărbătoare, am făcut fapte la fel cu celelalte, dar mai vârtos și mai rele, căci n-am fost îndestulată cu tinerii pe care i-am avut pe mare, ci m-am folosit și de mulți alții, locuitori din Ierusalim și străini.

Când a sosit sfânta sărbătoare a Înălțării Crucii, eu umblam, ca și mai înainte, de colo-colo, ca să pescuiesc sufletele tinerilor. Foarte de dimineață am văzut că aleargă toți la biserică. Am plecat și eu, alergând împreună și am ajuns odată cu ei în pridvorul bisericii. Când a venit momentul dumnezeieștii Înălțări, mă împingeam în mulțime, silindu-mă să intru împreună cu poporul. Și m-am apropiat cu multă trudă și năduf de ușa prin care se putea intra în biserică, unde se arăta lemnul de-viață-făcător. Când am pășit pe pragul ușii și toți ceilalți au intrat neîmpiedicați, pe mine m-a oprit o putere dumnezeiască, neîngăduindu-mi să intru. Iarăși m-am împins și iarăși am

fost respinsă și m-am văzut din nou stând singură în pridvor. Socotind că din pricina slăbiciunii femeiești s-a întâmplat aceasta, m-am amestecat iarăși cu alții și mă sileam, pe cât puteam, făcându-mi loc cu coatele și mă împingeam. Dar m-am ostenit în zadar. Când nemernicul meu picior a călcat din nou pe prag, biserica i-a primit pe ceilalți, fără să împiedice pe cineva, numai pe mine, nefericita, nu mă primea.

După ce am făcut și am pățimit aceasta de trei ori, am obosit și nu mai aveam putere nici să mă împing, nici să mă îndes – căci trupul, din pricina violenței, ostenise foarte tare – și, întorcându-mă, am plecat și am stat în colțul curții. Abia atunci mi-a venit deodată în minte pricina care m-a împiedicat să văd lemnul de-viață-făcător. Cuvânt mântuitor a atins ochii inimii mele, arătându-mi că tina faptelor mele a fost aceea care mi-a închis intrarea.

Am început să plâng, să mă tângui și să-mi bat pieptul, scoțând suspine din adâncul inimii mele. Pe când plângeam, am văzut că deasupra locului în care stăteam se afla icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și, uitându-mă către ea cu statornicie, am spus:

Fecioară Stăpână, care ai născut după trup pe Dumnezeu Cuvântul. Știu că nu este cuviincios și nici binecuvântat ca eu, atât de necurată, atât de spurcată, să văd icoana ta, care ai trupul și sufletul curate și neîntinate. Este drept să fiu urâtă eu, pierdută de tine, care ești curăția, și să simți dezgust de mine. Dar, de vreme ce, după cum am auzit, Dumnezeu pe care L-ai născut pentru aceasta

S-a făcut om, ca să cheme pe păcătoși la pocăință, ajută-mi mie, singura care n-am pe cineva într-ajutor. Poruncește să mi se îngăduie să intru în biserică. Să nu mă lipsești să văd lemnul pe care S-a răstignit Dumnezeuul născut de tine [...].

Poruncește, Stăpână, ca să-mi fie deschisă și mie ușa dumnezeieștii închinăciuni a Crucii. Dumnezeuului născut din tine te aduc chezășuitoare îndestulătoare că niciodată nu voi mai pângări acest trup prin vreo împreunare, iar când voi vedea lemnul Crucii Fiului tău, mă lepăd numaidecât de lume și de toate cele din lume și îndată plec acolo unde tu, ca o chezășuitoare a mântuirii mele, mă vei povățui și mă vei conduce.

După ce am spus acestea, am căpătat, prin ardoarea credinței, un fel de încredințare și m-am mișcat din locul unde am stat. Am venit iarăși și m-am amestecat cu cei care intrau. Nu mai era nimeni care să mă împiedice, nimeni care să mă dea înapoi. Am intrat în biserică. Frică m-a cuprins și mirare. Eram cu totul zdruncinată și tremuram. Am intrat fără osteneală, am ajuns înăuntrul celor sfinte, am fost învrednicită cu vederea făcătoarei de viață Cruci, am văzut tainele lui Dumnezeu și eram gata să primesc pocăința. După ce m-am aruncat la pământ și m-am închinat aceluia loc sfânt, am alergat zorindu-mă spre chezășuitoarea mea.

Când am ajuns în acel loc în care a fost scris zapisul făgăduinței, mi-am plecat genunchii înaintea Pururea Fecioarei și am spus aceste cuvinte: Tu, Stăpână prea bună, ți-ai arătat față de mine iubirea ta de oameni. Nu

te-ai dezgustat de rugăciunea unei nevrednice. Am văzut slava pe care nu este drept să o vedem noi, cei pierduți. Slavă lui Dumnezeu, Care primește prin tine pocăința păcătoșilor [...].

Este timpul, Stăpână, să fie îndeplinită făgăduința pe care am făcut-o. Condu-mă acum unde poruncești. Fii acum învățătoarea mântuirii mele, călăuzindu-mă pe calea care duce la pocăință.

Și, zicând acestea, am auzit din depărtare strigând: Dacă vei trece Iordanul, bună odihnă vei găsi! Ascultând acest glas și, fiind încredințată că aceasta pentru mine s-a făcut, am strigat cu lacrimi și am zis Născătoarei de Dumnezeu: Stăpână, Stăpână, să nu mă părăsești!

Când am ieșit, m-a văzut cineva și mi-a dat trei monede, zicând: Primește-le pe acestea, maică! Iar eu, luându-le, am cumpărat cu ele trei pâini și le-am luat ca pâinile binecuvântării [...].

Din întrebare în întrebare, după ce am mers toată ziua, la apusul soarelui am ajuns la biserica Sfântului Ioan Botezătorul, care se află lângă Iordan. Am coborât la Iordan, mi-am spălat mâinile și fața în apa aceea sfântă, am intrat apoi în biserică, m-am împărtășit cu preacuratele și de-viață-făcătoarele Taine, am mâncat o jumătate dintr-o pâine, am băut apă din Iordan și m-am culcat, noaptea, pe pământ.

A doua zi de dimineață am trecut pe țărmul celălalt cu o mică barcă pe care am găsit-o acolo, m-am rugat iarăși de călăuzitoarea mea să mă conducă acolo unde îi este ei drag și mie bine.

În chipul acesta am ajuns în acest pustiu. De atunci până astăzi, m-am îndepărtat fugind. Sălășluiesc în această pustie, așteptând pe Dumnezeu meu, Care mântuiește de deznădejde și de vifor pe cei care se întorc către El”.

Și am zis: „Cine-mi va da mie aripi ca de porumbel, ca să zbor și să mă odihnesc?”

Iată, m-aș îndepărta fugind și m-aș sălășlui în pustie. Așteptat-am pe Dumnezeu, Cel ce mă mântuiește de pușinătatea sufletului și de vifor. (Psalmul 54, 6-8)

Petre se așezase între timp pe un scaun. Ședea nemișcat cu capul între mâini și cu ochii închiși. Părea ațipit.

Vrând parcă să-l trezească, oarecum indignat, Starețul lovi cu palma în birou, zicând tare:

– Da. Iată, cum lucrează Dumnezeu!

Petre n-a schițat niciun semn, n-a mișcat niciun mădular, ci a șoptit cumva gutural și răgușit, făcându-l pe Stareț să tresară.

– Nu dorm, Părinte Stareț. Nu dorm, dacă asta v-ați închipuit. Am ascultat atent tot ce ați citit. Năucitor! Mă gândeam cât o fi rezistat femeia asta acolo...

– *Patruzecișisapte* de ani, după mărturisirea ei. Dintre care șaptesprezece în niște chinuri de nedescris. Uite ce zice: „Am petrecut șaptesprezece ani în acest pustiu, luptându-mă cu poftele mele nebunești ca și cu niște fiare sălbatice. Când încercam să gust din hrană, doream cărnurile și peștii pe care îi are Egiptul. Doream băutura de vin, atât de plăcută mie, căci am băut mult vin pe când

eram în lume. Aici însă nici apă n-am avut să gust. Intra în sufletul meu pofta necugetată a cântecelor desfrânate, tulburându-mă chinuitor totdeauna și înduplecându-mă să cânt cântecele diavolești pe care le-am învățat. Dar eu îndată lacrimam și-mi loveam pieptul cu mâinile și-mi aminteam făgăduința pe care o făcusem când am plecat pe drumul acesta.

Gândurile care mă mâneau la desfrânare foc aprindeau înăuntrul nefericitei mele inimi. Toată mă ardea și mă ațâța spre pofta împreunării. Îndată însă ce un gând ca acesta mă ataca, mă aruncam la pământ și udam pământul cu lacrimi, socotind că apare chezășuitoarea mea ca o ocrotitoare în fața mea, călcătoarea de lege. Nu mă sculam de la pământ – și se întâmpla să stau așa zi și noapte – până ce nu mă lumina acea dulce lumină și îmi alunga gândurile care mă tulburau”.

– De mirare, într-adevăr, zise încă Petre, dar cu adevărat folositoare i-ar fi povestea asta depravatului ăluia de rasofor. Nu credeți? Ar trebui să se roage și el la Maica Domnului și să-l ducă... unde și-a dus surdu’ roata și unde și-a înțârcat mutu’ iapa. Tai-tai! Departe la pustie! Acolo ar trebui să se ducă. Și tot așa, vreo *patruzecișicinci-cincizeci* de ani să stea acolo, până l-oi chema eu înapoi.

Hai, Părinte Stareț, că nu sunt așa de fraier precum par. Îl țineți în brațe, ce să mai. N-o mai dați cotită. Vă are în spate și i se rupe de tot ce se întâmplă. Trăiește aici ca-n sânul lui Avram. N-are nicio grijă și nicio treabă băiatu’. Mâncare, băutură, somn mult și bun, d-aia i se scoală ștrobălăul și vrea să mi-o tragă mie sau cine știe câtora pe aicea.

Petre se ridicase și pe toate acestea i le-a spus Starețului apropiindu-se mult de biroul acestuia, gata să se lase peste. Apoi a plecat brusc, întorcându-se energic înainte să deschidă ușa, zicând:

– Cu mine nu ține, băi-tataie, nu stă mangusta la tuns! Mulțumesc de găzduire. Păcat de-atâtea lucruri și întâmplări frumoase care sunt aicea. Mare curvă-i viața asta, zise Petre, lăsând ușa larg deschisă în urma sa.

Anii noștrii s-au socotit ca pânda unui păianjen, zilele anilor noștri sunt șaptezeci de ani; iar de vor fi în putere optzeci de ani și ce este mai mult decât aceștia, osteneală și durere. (Psalmul 89, 10–11)

La unu fără un sfert, pe șoseaua de jos trecea un autobuz spre București. Mai erau mai bine de două ceasuri până atunci, dar Petre știa că din monastire până acolo, în mers susținut, ar fi putut face cam un ceas și jumătate.

S-a dus într-un suflet la chilia Părintelui Filip, a bătut scurt la ușă și a intrat până să-i răspundă Gheronda.

– Gata, Părinte, s-a închis comedia. Am vrut să mă fac sfânt, dar nu mi-a ieșit. N-am vocație de sclifosit. Sunt alții mult mai bine pregătiți, privilegiați și bine susținuți. E-adevărată vorba aia: „Până la Dumnezeu, te mănâncă Sfinții”. Da’ eu cred că nici la Sfinți n-apuci s-ajungi, că te mănâncă oamenii. Haidăii dracului!

Îmi pare rău de dumneata, de Părintele Marc, de alți câțiva Părinți pe care i-am cunoscut și care mi-au arătat atâta omenie încât de multe ori mi s-a făcut rușine de

micimea din mine. Grozav de rău îmi pare. Începusem să mă-nvăț. Și mai ales îmi pare rău că n-am să mă mai duc noaptea la biserică...

– Petre, l-a întrerupt Părintele, când mintea ți-i învălmășită și sângele prin vine curge învolburat, ascultă-mă pe mine, Petre dragă, ascultă-mă, e bine să rămâi pe loc. Nu-i de la Domnul să pornești acuma nicăieri.

Mânia trece, ți-am mai spus, ispita se va îndepărta. Topește Domnul toată pacostea aceasta. E un prag al matală și poți, cu ajutorul Domnului, să-l treci.

Petre însă era prea furios și mult prea hotărât să plece. S-a întors, și tot ce i-a spus Părintele a ascultat, depărtându-se.

Îi spusese de altfel Părintelui de cu o zi în urmă că decât să îndure hărțuiala aceea murdară, dacă Starețul nu-l va da afară pe rasofo, mai bine pleacă și, la vârsta lui, se face „pește”. Țiitor de curve.

„Plec, îi spusese Părintelui, am să mă opresc în primul bordel pe care-l știu și, cu toate puterile vârstei mele, am să mă destrăbălez până la epuizare. Până crăp! Mai bine mort în brațe cu o curvă, decât îmbrățișat c-un trământău care pretinde că-i călugăr”.

„O, suflet zbuciumat”, zise Părintele, binecuvântându-l câtîncă-l mai zărea pe cărăruie. Apoi, bătând metanii înaintea Domnului, Îl rugă să-l aivă în grijă pe robul său Petre și să-l păzească cu Îngerii Lui de toată reaua întâmplare.

„Când vă mâniați vă faceți propriul vostru călău, vă torturați pe voi înșivă. Ce poate fi mai vrednic de milă decât un om cuprins de mânie?”, zice Sfântul Ioan Gură de Aur.

Părăsește mânia și lasă iuțimea; nu căuta să viclenești. Că cei ce viclenesc de tot vor pieri; iar cei ce așteaptă pe Domnul vor moșteni pământul.

(Psalmul 36, 8-9)

Spre seară Petre a tras la un hotel în apropierea unui cartier cunoscut pentru bordelurile clandestine și ca teatru al mișcărilor subterane interlopiare.

A făcut o baie strașnică, s-a bărbierit și îndată a coborât la un magazin de confecții bărbătești, de unde și-a cumpărat haine, lenjerie, o pălărie cu boruri largi și chiar un parfum de mâna a treia cu etichetă clasa întâi.

Deși liber într-un oraș care te îmbie la fiecare pas la o distracție sau la o dulcegărie, Petre nu era în largul său. Ceva din ființa lui îl împiedica să simtă frenezia la care s-ar fi așteptat.

Cu două mii de ani în urmă Aristotel susținea că una dintre marile provocări pe care trebuie să le înfrunte omul este cum să-și organizeze timpul liber. Platon credea că forma cea mai deosebită de a-ți petrece timpul liber este aceea de a rămâne nemișcat și de a surprinde tot ce se întâmplă în jurul tău, viziune cu care s-au împrietenit eronat și mulți intelectuali de peste timp. Astfel Kafka înțelegea că nu trebuie să-ți părăsești camera, ci să rămâi așezat la masă și să asculți. Că nici măcar nu trebuie să asculți, ci să aștepți. Că nici macar nu trebuie să aștepți, ci să rămâi singur și neclintit. Astfel lumea ți se va deschide de bunăvoie pentru a o cunoaște. Nu are de ales. Ți se va desfășura în extaz la picioare.

Un exercițiu de schizoidie perfect. Schizoidie. Schizo-Deus.

„Să rămâi închis în odaia ta pentru început, la masă și să asculți (pe cine?); ba, nu, nici măcar să nu asculți, ci să aștepți; nici măcar să nu aștepți, ci să rămâi singur și neclintit”. Acesta este triumful diavolului. O lume, o societate, o comunitate fără comuniune! „Singur și neclintit”. „Lumea ți se va deschide de bunăvoie pentru a o cunoaște. Nu are de ales. Se va desfășura în extaz la picioarele tale”.

În *Sentințele Înțelepților* a lui Ilie Ecdicul, capitolul 182, se zice că asinul sălbatic râde de gloata orașului; iar rinocerul nu poate fi legat de nimenea (Iov XXXIX, 7, 9–10). Adică mintea, care împărățește peste fire și peste rațiunile firii, râde de deșertăciunea gândurilor atunci când se roagă, iar inima devine puternică precum rinocerul, nemaifiind stăpânită de nimic din cele supuse simțurilor.

Petre era sfâșiat între ceea ce lăsase în urmă și cele ce-i stăteau în față. Rugăciunile Gherondei îl chemau să-și urmeze drumul salvării, iar îndemnurile Mamonei îl împingeau spre funestele cărări.

Numai o înțelegere duhovnicească l-ar fi ajutat să-și biruie starea și să opteze pentru o hotărâre benefică. Dar înțelegerea duhovnicească se naște dobândind cele opt vederi duhovnicești care i-au fost descoperite de Dumnezeu Sfântului Petru Damaschin. Șapte dintre ele fiind ale veacului acestuia, iar a opta lucrarea veacului viitor, după cum zice Sfântul Isaac.

Vederile acestea mintale sau duhovnicești au ca început cunoștința necazurilor, vederea ispitelor vieții acesteia, cum zice Sfântul Dorotei, vedere ce se întristează de toată paguba pe care a pățimit-o firea omenească atunci când a cunoscut păcatul.

Vorbind despre patologia omului căzut, Larchet spune în tratatul *Terapeutica Bolilor Spirituale* că Sfinții Părinți au constatat că la omul căzut cunoașterea și organele ei sunt bolnave. „Cum ar putea fi sănătos un suflet rațional a cărui putere de cunoaștere ar fi bolnavă?”, se întreabă Sfântul Grigorie Palama.

Această boală constă în mod fundamental în necunoașterea lui Dumnezeu. Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că Adam s-a îmbolnăvit de necunoștința cauzei sale. Ceea ce sunt sănătatea și boala pentru trupul care viețuiește [...] sunt cunoștința și neștiința pentru cuget. Evagrie consideră necunoașterea lui Dumnezeu ca fiind o boală a sufletului, în timp ce sănătatea sufletului sunt nepătimirea și cunoștința.

Neștiința și nebunia vin din reaua întrebuintare a puterii raționale, zise Sfântul Maxim. În timp ce sufletul omenesc a fost făcut ca să-l vadă pe Dumnezeu și să fie luminat de El, cum zice Sfântul Atanasie cel Mare, prin păcat el s-a pervertit, zice iar Sfântul Maxim, s-a depărtat de Dumnezeu și de realitățile spirituale, întorcându-se spre realitățile sensibile, singurele de care mai poate ține seama.

Dacă Adam n-ar fi căzut, crescând și sporind duhovnicește ar fi ajuns să vadă făpturile cu ochii lui

Dumnezeu, adică să se bucure de cunoștința fapturilor ca dumnezeu, nu ca om, având după har în chip înțelept aceeași cunoștință a lucrurilor ca Dumnezeu, datorită prefacerii minții și simțirii prin îndumnezeire. Omul ar fi putut să spună atunci ca și înțeleptul Solomon: „Dumnezeu mi-a dat cunoștința cea adevărată despre cele ce sunt, ca să știu întocmirea lumii și lucrarea stihilor, începutul și sfârșitul și mijlocul vremurilor, [...] firea dobitoacelor, [...] puterea duhurilor și gândurile oamenilor, felurile neamuri ale plantelor și însușirile rădăcinilor. Toate cele ascunse și cele arătate le-am cunoscut, fiindcă înțelepciunea, lucrătoarea tuturor mi-a dat învățătură”. (Înțelepciunea lui Solomon 7, 17-21)

Carevasăzică, prin păcat, ochii spirituali ai lui Adam s-au închis, iar în locul lor s-au deschis ochii trupești. Despre acești ochi vorbește Sfânta Scriptură când zice că „li s-au deschis ochii la amândoi” (Facere 3, 7). Adam și Eva au văzut atunci că erau goi. S-au cunoscut pe ei goi nu atât de haine, ci s-au făcut goi de vederea celor dumnezeiești și și-au mutat cugetarea spre cele contrare, cum zice Sfântul Atanasie.

Răul, spune Sfântul Maxim, consistă în necunoașterea Cauzei celei bune a lucrurilor. Acesta, orbind mintea omenească și deschizând larg simțirea, l-a înstrăinat pe om cu totul de cunoștința lui Dumnezeu și l-a umplut de cunoștința pătimașă a lucrurilor care cad sub simțuri. Toată mintea omenească, rătăcind și abătându-se de la mișcarea cea după fire, se mișcă spre patimi și simțuri și spre cele supuse simțurilor, neavând unde să se miște în

altă parte, odată ce s-a abătut de la mișcarea care o ducea în chip firesc spre Dumnezeu.

Pentru a pricepe toate acestea așa cum se cuvine este necesară o anume cunoaștere, o înțelegere temeinică a termenilor și, desigur, o practică duhovnicească bine strunită de către un iscusit povățuitor. Altfel acestea ne pot părea ca și viața: ori prea simple, ori prea meandrice. Oricum privitye nonșalant, inactiv și păgubitor.

Lui Petre i-a aținut Dumnezeu calea cu Gheronda Filip, cruțându-l de toate tevaturile cunoașterii, dându-i posmagii pocăinței înmuiți și toate așternuturile duhovnicești curate și întinse întru odihna mântuirii. Dar...

*Eu eram fără de minte și nu știam; ca un dobitoc
eram înaintea Ta. (Psalmul 72, 22)*

Petre a servit masa la restaurantul hotelului, a băut un vin bun la care de mult jinduisse, apoi, odată cu noaptea, s-a îndreptat către unul dintre locurile acelea de luxură.

Mai călcase el pe astfel de podele, mai ales când se iviseră unele ocazii și ajunsese pe pământuri străine, prin țări cunoscute parcă mai mult pentru cartierele acestea de perdiție decât pentru muzeele lor de artă. Acum însă un fior rece parcă-l încolăcea, trăgându-l mai mult îndărăt. Îl mânau ele entuziasmele vechi, ațâțate de multele amintiri, fierbințeala vinului băut și ura față de cele trăite în monastire îl înflăcărau, dar ceva îi poticnea totuși pașii.

Pițipoance de tot felul unduiau prin penumbre, împrăștiind în aer arome de parfumuri dubioase și tutun. Pe afară erau declassate. Cele obosite de ani și trude blestimate, cele cu defecte ascunse, cele mai puțin performante, dar și începătoarele atractive, puse mai în lumină și către intrare. Marfa mai de soi era însă la adăpost. Altă calitate și alt preț de cost!

Petre a decis să intre destul de repede. Voia să scape de abordările lipicioase ale ofertantelor, dar și pentru ca să evite riscul de a fi văzut de careva.

În holul stabilimentului, același amestec de parfumuri cu feromoni, aburi de cafea, tabac și, pe dedesubt, aproape disimulat, se furișa câte un firicel de fum de „iarbă”.

Într-un colț, sub un lampadar uriaș, câteva fotolii mari, ferecate în piele, ascundeau niște bărbați care jucau cărți. Peretele opus intrării era îmbrăcat în oglinzi, astfel încât fotoliile erau ca un punct de observare.

– Bună seara și bine ați venit în clubul „Iepurașul fără somn”, l-a abordat pe neașteptate o hulancă brunetă cu buze cărnoase și cu pieptul lăudăros. Ce dorește domnul ambasador?

– Președinte, drăguță, nu mă micșora, i-o tăie Petre tăfnos, vrând să-i arate că nu-i vreun „ciocârlan” și că are vorbele la el... Păi, ce să vreau dacă am intrat aicea? Uite, sunt și eu orfan și aș vrea să mă înfieze pentru o noapte o iepuroaică d-asta somnambulă.

– Ați dori una mai tânără, mai zveltă și cu dor neostoit de morcovi sau una mai...

– Da' n-aș putea să văd câteva, o întrerupse Petre. Mi-ar fi mai ușoară alegerea. Știi, sunt încă la vârstă la care aleg mai bine dacă văd decât dacă mi se povestește.

– Vă rog să intrați, îl pofti hulanca, după ce îi făcuse semn unul dintre cei de pe fotolii.

Cu spatele spre intrare, dar cu vedere totală la oglindă, stătea Titi Baros, proprietarul și „acționarul” principal al stabilimentului. Un interlop bătrân, staroste și cap al celor mai grele clanuri.

De cum l-a văzut intrând pe Petre l-a și recunoscut, deși nu-l mai văzuse de *treizecișisase* de ani.

Baros fusese închis pe atunci la Jilava cu un dosar gros și greu, iar Petre intrase ca ofițer voluntar în aceeași celulă, după o tehnică veche a securității, să-l tragă de limbă pe unul Predescu, închis pentru „uneltire împotriva regimului popular”.

În celulă erau paisprezece deținuți și Baros era șef de cameră. Într-una din zile s-au luat la harță dintr-o treabă de nimica. Ceva legat de locul tinetei sau de la niște țigări. Cert este că Baros, iute la mânia, nu s-a codit și i-a tras un cap în figură lui Petre că i-au căzut pe loc doi dinți și a ajuns la spital cu mandibula spartă.

La ieșirea din spital Petre nu s-a mai întors în celulă cu Baros, dar nici nu l-a răbdad ranchiuna să treacă peste ceea ce se întâmplase. Cum era în teritoriile lui și avea toate pârghiile la îndemână, a făcut o manevră de transfer, mutându-l pe Baros într-o celulă cu trei periculoși p.p.v.-iști¹¹ și cu alți patru cu pedepse mai mari de cincisprezece ani.

¹¹ pușcăriași pe viață

Nu se știe cum i-a condiționat pe cei șapte, cerându-le să-i caute pricini lui Baros să-l „încingă” bine, apoi să-l violeze și să-l supună la perversiuni repugnante.

A fost o noapte crâncenă pentru Baros. A fost tratat cu un sadism indescritibil, cu o câinoșenie feroce și cu brutalitate sălbatică.

Să nu mă dai pe mine, Doamne, din pricina poftei mele, pe mâna păcătosului; viclenit-au împotriva mea; să nu mă părăsești ca să nu se trufească. (Psalmul 139, 8)

De cum l-a revăzut Baros pe Petre, spontan i s-au derulat în minte toate scenele abominabile din noaptea aceea monstruoasă și umilitoare. Flăcările tartarului l-au cuprins. Ochiul i s-a înroșit brusc, mâinile îi tremurau, buzele îi erau vinete și uscate, și-a azvârlit cât colo haina, simțind că se sufocă, gema și cerea apă cu gheață.

S-au adunat îndată în jurul lui toți „slujitorii” stabilimentului, speriați și agitându-se, neînțelegând ce s-a întâmplat și ce-ar trebui să facă. Le-a făcut semn tuturor să plece, rămânând doar cu locotenenții lui. Când s-a mai liniștit le-a povestit ceea ce nu spusese nimănui până atunci. În timp ce Baros își prezenta epopeea torturii, pe chipurile gealaților săi se reflecta ura care-i cuprinsese.

„E mâncat, bos, zise unul dintre ei. Îl dau să-l halească pitbulii de viu, să n-am parte!” „Nu, vere, zise altul, îl aducem pe Fane măcelaru’ și-l punem să-l tranșeze în viu de la picioare-n sus”.

– Nu, mânca-v-ar tata, nu așa, îi liniști Baros, singura satisfacție pe care o cere inima mea e să-l văd bucurându-se și el de ce-am trăit eu atuncea. Doamne, pupa-ți-aș tălpile, cum mi l-ai adus mie după atâta timp, și tocmai azi, de ziua mea. Ce cadou mișto!

Dați afară din local toți clienții, cu rapandule cu tot. Dați-le banii înapoi, dați-le și consumația, cereți-le scuze și curățați tot localul. Nu rămâne decât mușteriu și noi. Ba, chemați-i urgent și pe Piton și pe Bube.

Ce stai și te uiți ca la Madona, Șmangă, adu șampania și să sune cristalu'. Începe revanșa!

În zori a început să se dezmeticească Petre. Era într-o situație inhibitivă. Chircit pe jos, gol, într-o mare baltă de sânge, fecale, spermă și urină.

Amintirile îi erau confuze, o grea năprăznicie simțea în tot trupul. Brațele și picioarele refuzau să-i răspundă.

În odaia aceea unde, în toiul nopții, se dusesese să-și alerge caii, în locul în care ar fi trebuit să între curtezana pe care o alesese, a intrat Baros gardat de cinci haidamaci feroși. Trei dintre ei, cu țestele bărbierite și cu tatuaje pestrițe pe mușchii înfricoșători, purtau mănuși negre din piele cu inele metalice pe degete.

Unul dintre ceilalți doi, excesiv de înalt, tuns tip samurai, avea un paloș cu lama aurită. Cel de-al cincilea, mic, îndesat, cu ceafa mai groasă decât a celorlalți, șuiera un luncag, manevrându-l scurt în spatele starostei.

Baros, îmbrăcat în negru, cu eșarfă albă, lungă și cu pantofi de lac tot albi, fuma trabuc, scoțând rotocoale dese, neizbutite din pricina surescitării evidente.

– Gabore, i se adresă Baros lui Petre, care, în așteptarea „iepuroaicei”, se cocoțase dezbrăcat în patul cu baldachin roșu.

Gabore, ai venit cam târziu să-mi plătești datoria. S-a adunat ceva camătă și m-ai găsit și cam obosit ca să mă pot înfrupta singur din cadoul ăsta pe care mi-l faci tocmai azi, când am împlinit șaptezeci de ani. D-aia am venit cu băieții ăștia șucari.

„Va!”. Adică hai, se adresă el țigănește, întorcându-se către gorile. Și în clipa următoare, ca într-un ritual bine exersat, l-au înșfăcat pe Petre, târându-l în mijlocul camerei. L-au încercuit apoi și, ca într-un dans demoniac, se învârteau în jurul lui lovindu-l pe rând sau câte doi deodată, cu pumnii, cu obiectele pe care le aveau sau cu picioarele. N-a durat mult și Petre s-a prăbușit cu burta în jos, încercând să-și protejeze fața.

Baros se învârtea și el, dincolo de cerc, ca un arbitru în ring, privind, printre bătăuși, reacțiile lui Petre. El comanda prin cuvinte scurte, țigănește sau românește, ce să execute smardoii.

După cincisprezece, *douăzeci* de minute Petre era K.O. L-au dus în baie și l-au udat cu apă rece până și-a mai revenit, apoi l-au azvârlit în pat, unde s-au năpustit orgiatic asupra lui, sodomizându-l sardonice. Au fost câteva reprize de acestea. Îl duceau la baie, îl udau până își revenea, apoi continuau supliciul cu alte metode.

Abia către dimineață, când Petre părea fără suflare, Baros a dat comanda „ho!” „Dala! Dicta! Deșhalo!” Gata! Uite, e terminat! Zace!

Pe mine m-au așteptat păcătoșii ca să mă piardă.

Mărturiile Tale am priceput. (Psalmul 118, 95)

Unul dintre servii lui Baros rămăsese de caraulă, să-l vegheze pe Petre ca nu cumva să dea colțul, iar când se trezește să-l anunțe îndată pe bosul Titi.

– Gabore, zise Baros, apropiindu-se de Petre, împingându-l ca pe un stârv cu vârful pantofului, „șhăul” s-a termenat. Ne-am distrat destul și cred că suntem aproape chit. Dacă o mai fi rămas ceva mărunțiș din datorie, treacă de la mine.

Uite ce urmează. Unul dintre oamenii mei o să te ducă la un spital unde avem intrare, să-ți repare eșapamentul și să te remaieze pe ici-pe-colo, pe unde ți-au fugit firele. Omul meu va spune la camera de gardă, unde o să te ducă, cum că te-a găsit așa pe un trotuar. Tu ar fi bine să declari că un grup de necunoscuți cheflii ți-au făcut asta și cazul, precum știi, se poate închide cu autori necunoscuți. Dacă achiezezi la propunerea mea, dacă vrei s-o dăm la pace și să te bucuri de viață mai departe... Dacă nu, eu am și alte soluții. Uite, de exemplu, știu pe cineva care face săpun de casă și are mereu nevoie de materie primă.

Petre ridică cu greu mâna dreaptă și făcu un gest scurt cu pumnul strâns și degetul mare în sus, ceea ce însemna O.K., bine, sunt de acord, o dăm la pace.

Baros se aplecă pe vine lângă Petre, care era întins acolo pe podele, îi strânse mâna dreaptă, zicându-i:

– Frățioare, n-ai să uiți ziua asta, știu bine, cum n-am uitat nici eu noaptea aia. Știu o vorbă care zice că în viață

cu ce măsură dai, cu aia primești. Eu am ales astăzi să-mi fie totuși milă de tine și să te cruț că, cine știe, oi primi și eu înapoi, câte zile mai am, cu această măsură poate.

Să nu uiți, Gabore, Baros a fost și rămâne un domn!

„Omul cel viclean, din comoara cea vicleană a inimii sale scoate cele viclene”. (Matei 12, 35) „Pe cei vicleni, ce se ridică asupra mea, îi va auzi urechea mea”. (Psalmul 91, 11) „Căci cei ce viclenesc de tot vor pieri”. (Psalmul 36, 9)

Cumplit drac este cel al vicleșugului, zice Cuviosul Efrem Sirianul. Pentru aceea, luați aminte, ca nu căzând cineva sub robia lui, pe sine să se păgubească. Că cel viclean niciodată nu petrece în pace, ci totdeauna în tulburare; totdeauna de mânie, de vicleșug și de iușime este plin, totdeauna pândește pe aproapele său, totdeauna șoptește, totdeauna zavistuiește, totdeauna pizmuiește, totdeauna se asprește, totdeauna când i se poruncește, împotriva grăiește. Când i se dă sfat, face împotriva; când este îndreptat, batjocorește; când este iubit, ia în râs; pe cei ce sporesc îi urăște, de cei învățați se îngreșează, sfătuirile le micșorează, pe frați îi răzvrătește, pe cei fără de răutate îi necăjește, pe cei blânzi de la sine îi îndepărtează, de cei îndelung-răbdători râde, înaintea străinilor se fățarnicește, pe unul la altul îl clevetește, tuturor se împotrivește, la gâlceavă ajută, spre ceartă pornește, spre defăimări este gata, la clevetiri dulce, spre ocară lesnicios, în multă grăire viteaz, spre a certa osârdnic, spre tulburare cel întâi alergător, la cântare de

psalmi neputincios, la post slăbănog și la tot lucrul bun nepofticios, la cuvinte duhovnicești tâmpit, pentru că toată fărădelegea îi va astupa lui gura.

Deci, de multă plângere este vrednic unul ca acesta!
Pentru aceea, fraților, vă rog, păziți-vă de vicleșug!

Fericit este omul pe care îl vei certa, Doamne, și din legea Ta îl vei învăța pe el.

Ca să-l liniștești pe el în zile rele, până ce se va săpa groapa păcătosului. (Psalmul 93, 12-13)

Îndată ce-a ajuns la spital, Petre a rugat pe cineva să-mi telefoneze și să-mi spună unde este, cerându-mi să trec urgent pe la el.

Când am intrat în salon dormea. Am așteptat mai bine de două ceasuri să se trezească. Mi s-a spus că se întorsese de curând din sala de operații, că fusese anesteziat și că de aceea dormea.

S-a trezit speriat și buimac. Nu înțelegea unde se află și minute bune nu m-a recunoscut. Era nădușit, complet descumpănit și timorat. N-a putut să-mi spună mai mult decât că a trecut printr-un coșmar și că a văzut a doua oară iadul și pe ucigă-l toaca.

Peste treizeci de tăieturi îi fuseseră cusute. Altele fuseseră prinse în copci. Avea vânătași peste tot și suferise și o intervenție chirurgicală la anus. Medicii îl asiguraseră totuși că nimic grav nu descoperiseră și că în câteva zile ar fi putut părăsi spitalul.

Nu înțelegeam deloc ce se întâmplase. L-am întrebat dacă ar fi dorit să-i anunț familia; a refuzat cu fermitate, întrebându-mă în schimb dacă n-aș putea vorbi cu Gheronda Filip și dacă n-ar fi posibil să se întoarcă la mănăstire. Știa că în josul acesteia este un schit de maici care are o bolniță, un mic spital adică, unde nădăjduia că ar fi putut să se refacă.

Mi-am amintit atunci că, venind spre el, văzusem un graffiti mare pe un zid:

www.okazii.ro – caut Dumnezeu mișto pentru situații nashpa la un preț moka

Peste patru zile Părintele Marc a venit cu o adresă din partea mănăstirii, care certifica faptul că bolnița este atestată de Ministerul Sănătății, că are personal calificat și specialiști, astfel încât să-l poată prelua pe Petre în condiții de siguranță.

Pentru a nu fi nicio problemă în timpul transportului, întrucât intervenția anală necesita încă îngrijiri deosebite, spitalul a pus la dispoziție o ambulanță cu personal cu tot.

Pe înserat am ajuns la schit. Ne-a întâmpinat Maica Ilarina, stareța schitului, însoțită de alte două maici, Maica Agnes și Maica Damiana, toate trei doctorițe bine școlite, specializate prin te miri ce țări străine. Micul spital părea de top. Zece rezerve cu trei paturi, altele cu două, și câteva cu un pat. Utilat cu tehnică și aparatură de ultimă generație, foarte bine întreținut, aproape stânjenitor de dichisit.

Petre a fost rânduit într-o rezervă cu un pat, la parter, în capătul holului. Deasupra fiecărei uși era câte un mic text,

un citat din învățătura vreunui sfânt. El a fost întâmpinat de unul al Protosinghelului Eugen Popov: *Patria noastră este în Ceruri, iar aici e o țară străină, prin care trecem în drum spre veșnicie. Tocmai de aceea uneori suntem așa de plictisiți încât nimic din cele pământești nu ne poate risipi tainica noastră tristețe; acesta este dorul de cer, ca de țara cu adevărat natală.*

Înainte să ne luăm rămas bun de la Petre, lăsându-l în programul Bolniței, pentru că era vizibil ostent, Părintele Marc i-a făgăduit că va trece să-l vadă în fiecare zi, îndată ce-și va isprăvi treburile ascultării și celelalte obligații.

Asemănatu-m-am cu pelicanul din pustie, ajuns-am ca bufnița din dărâmături.

Privighet-am și am ajuns ca o pasăre singuratică pe acoperiș. (Psalmul 101, 7-8)

Ziua întâi. De dimineață a venit o maică infirmieră care a aerisit, a spălat toate pardoselile și a șters, ordonând totul. Cu ușa deschisă, din pat, Petre a văzut citatul de deasupra ușii rezervei din față: Acest veac e dat de Dumnezeu pentru pocăință. Dacă îl vom cheltui în zadar, trăind rău, va veni un moment când îl vom regreta foarte mult, dar nu-l vom afla a doua oară. (Sfântul Grigorie Teologul)

Infiriera i-a spus că în fiecare dimineață, cu excepția duminicilor și a zilelor de sărbătoare, în jur de ora nouă, Maica Stareță doctor Harina, însoțită de Maica Director doctor Iunia, Maica doctor Agnes, șefa Secției chirurgie,

Maica doctor Damiana, șefa Secției boli interne, Maica doctor Vicenția, șefa Secției boli infecțioase, alte maici, doctorițe și asistente, împreună cu Părintele doctor Iosif și cu Părintele doctor Casian vor veni la vizită. Dar până atunci maicile asistente îi vor schimba pansamentele și îi vor face tratamentul de dimineață conform celor stabilite de către medicii care-l operaseră.

În timpul vizitei Petre nu și-a putut desprinde ochii de la Maica Stareță. O cunoștea, fără îndoială, de undeva, dar nu reușea să-și dumirească amintirile. Ochii ei mari și ca miozotisul precum și alunița din obraz erau semne clare că o mai văzuse undeva, dar îmbrăcămintea monahală, contextul, poate vârsta și, desigur, situația în care se afla el îl împiedicau pentru moment s-o recunoască.

Părintele Casian a rămas puțin în urmă, să-i spună lui Petre că se va întoarce îndată după ce se va încheia vizita, pentru a-i vedea mai atent rănile și pentru ca să stabilească o strategie și un alt tratament. Părintele era un chirurg foarte bun încă dinainte de a intra în monahism. Și Maica Harina, medic specializat în cardiologie, recomandase ea însăși un set de investigații urgente pentru inimă, alături de cele pentru organele interne și de celelalte analize și investigații.

Spre seară, conform făgăduinței, Părintele Marc a venit să-l vadă. I-a adus într-un borcan o bucată de fagure încărcat de miere, o cărticică de rugăciuni și o icoană cu Sfinții Apostoli Petru și Pavel.

– Uite, a zis Părintele, eu voi căuta să vin să stăm împreună în fiecare zi un ceas. Propun ca în timpul acesta

să continuăm ceea ce începusem înainte de ispită, să vorbim despre cele pe care credem că le știm fără să le fi cunoscut; despre cele pe care nu le știm, dar ar trebui să le cunoaștem; despre cele pe care le-am cunoscut și ar trebui poate să le uităm; despre cum ajung faptele noastre în fața lui Dumnezeu, dar și despre cum sunt cele ale Lui în inima noastră.

– Ispită, ispită, ispită! Am tot auzit cuvântul ăsta, dar ce este ispita asta, Părinte? Întrebă Petre. Am impresia că e așa... un fel de fantomă care ne urmărește și când are ea chef sau toane proaste, jap, ne trosnește și ne pune la pământ. Așa cum m-a pus pe mine acum și, vai, de câte alte ori în viață.

– Nu. Ispita nu este o fantomă. Este o prilejuire păcătoasă căreia omul, printr-o pornire izvorâtă din voia sa, îi dă curs sau o respinge.

Învățătura de Credință Ortodoxă zice că ispita este însuși îndemnul la păcat. Ea trezește pofta spre a dobândi ceva prin călcarea legii morale.

Această pornire vine dinăuntru omului, adică din firea lui slăbită de păcatul strămoșesc sau din afară.

Ispita dinăuntru este prilejuită de pofta trupului, de pofta ochilor și de pofta inimii. „Pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului și pofta ochilor și trufia vieții, nu sunt de la Tatăl, ci sunt din lume”. (I Ioan 2, 16).

Ispita din afară însă vine de la diavol și de la lume, cum ne arată Sfânta Scriptură. Mântuitorul zice: „Simone, Simone, iată Satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu”. (Luca 22, 31) Iar Sfântul Apostol Petru îi spune lui Anania, care

ascunsese o parte din prețul unui ogor vândut: „Anania, de ce a umplut Satana inima ta ca să minți tu Duhul Sfânt?” (Fapte 5, 3)

Ispitele de la lume înseamnă îndemnul la păcat venit din partea oamenilor răi, care ațâță în alții felurite pofte și porniri păcătoase fie prin cuvinte, fie prin fapte.

– Păi și cum să faci, băi-tataie, să scapi de toate astea? Că se iau de tine, cum zice vorba aia, ca boala de omul sănătos.

– „Credincios este Dumnezeu; El nu va îngădui să fiți ispitiți mai mult decât puteți; ci odată cu ispita va aduce și scăparea din ea, ca să puteți răbda”. (I Corinteni 10, 13)

Pe pământ creștinul nu este ferit de ispite. Numai că ispitele în sine nu sunt păcate și, dacă omul le înfruntă cu bărbăție, ele pot fi de folos credinciosului, întărindu-l în virtute. „Fericit este bărbatul care rabdă ispita căci, lămurit făcându-se, va lua cununa vieții, pe care a făgăduit-o Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El”. (Iacov 1, 12)

– Părinte, și eu, care am trecut prin toată tăărășenia asta, ce cunună iau, Părinte?

– Asta nu pot spune eu. Nu știu cum va socoti Dumnezeu. Eu nu știu nici măcar ce, nici cum, nici unde, nici de ce s-a întâmplat ce s-a întâmplat. Dar știu, de pildă, că dreptul Iov a ieșit biruitor din războiul împotriva ispitelor, smerindu-se mereu și întărindu-se în virtuți. Mai știu și că Diavolul nu se sfiește să ne ispitească în varii feluri și chipuri, așa cum nu s-a sfiit defel ca pe Însuși Mântuitorul să-L ispitească, după ce postise patruzeci de zile și patruzeci de nopți, gândind că după o astfel

de experiență, slăbind trupul, va fi slăbit și sufletul, dar, precum putem citi în Sfânta Evanghelie, și poate o vom face într-o zi, Mântuitorul îl rușinează și-l minimizează caricatural pe Diavol.

Și acum s-a făcut ora să plec, nu înainte însă de a-ți istorisi o întâmplare din Pateric. Un frate a întrebat pe un părinte iscusit, zicând: Rogu-te, părinte, spune-mi care faptă este mai folositoare și mai odihnitoare omului? Și bătrânul i-a răspuns: Fiule, fapta cea mai folositoare și mai odihnitoare omului este aceasta: unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu.

Zis-a fratele: Spune-mi, părinte, în ce chip și cum este această unire a voii omului cu voia lui Dumnezeu? Zis-a lui bătrânul: Fiule, unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu este aceasta și în acest chip. Doamne, iată, de acum înainte îmi unesc toată voia mea cu a Ta pentru ca de acum înainte să nu se mai împotrivească, nici să mai bănuiască voia mea voii Tale, ci orice va vrea și va fi iubit voii Tale, aceea va vrea și va iubi voia mea. De va vrea și va fi plăcut voii Tale să nu-mi vină mie scârbe și supărări și neajunsuri, sau boală trupului meu, sau orice alte primejdii, sau pedeapsă, acelea le va vrea și vor fi bine-plăcute și primite și de voia mea. Așisderea, de va vrea și va fi bine-primit și plăcut voii Tale și se va porni un frate oarecare asupra mea cu mare ocară, sudalmă și defăimare, până și cu bătaie, acestea vor fi plăcute și bine primite și voii mele. Toate care vor fi primite, plăcute și iubite voii Tale, acelea vor fi plăcute, iubite și primite și voii mele; și de acum înainte voia mea din voia Ta nu va ieși, nici nu se va despărți, știind că voia

Ta este totdeauna spre binele și folosul meu și fără de voia Ta nimic nu se lucrează, nici nu se face în lume. De mi-a făcut mie cineva vreo scârbă sau vreo supărare, voia Ta așa a vrut și voia mea așa voiește. Iată, fiule, ți-am spus care faptă e mai folositoare și mai odihnitoare omului și ți-am arătat în ce chip este unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu. Deci, mergi și fă așa și vei fi pururea odihnit și te vei mântui, a zis bătrânul.

Așadar, continuă Părintele Marc, în viață apar multe și diferite încercări și ispite dar, precum zice Cuviosul Nichita Stihatul, veninul păcatului adunat în noi fiind mult, e nevoie și de foc mult care să-l curețe. De petele păcatului ne curățim numai prin osteneli de bunăvoie sau... prin necazuri fără de voie. Iar dacă nu lucrează cele de bunăvoie curățirea părții dinlăuntru a paharului și a blidului, împlinesc, în chip mai aspru, cele fără de voie, readucerea noastră la starea străveche. Așa a rânduit Făcătorul.

Asta înseamnă că, după cum zice Mitropolitul Hierotheos Vlachos, în tratatul *Psihoterapia Ortodoxă*, multe din încercările care ne războiesc se datorează faptului că nu ne-am îngrijit de pocăință. A ne lua crucea pocăinței de bunăvoie duce la evitarea crucii celei fără de voie a necazurilor și a suferințelor.

Ca o cortină grea și întunecoasă se dădeau în lături marile neînțelegeri ale lui Petre, izvorâte din noptaticele necunoașteri și din convingerile eronate care-i fuseseră o viață întreagă repere și coordonate.

Înțelegea limpede că toată viața lui, trăită după cu totul alte principii, fusese o brașoavă. Totul se dovedea a fi fost un fals, o grea denaturare, o desființalizare, o alterare continuă a realității ca într-o scamatorie. Existența lui cu totul fusese deformată simulativ. O născocitură pe care numai Sarsailă, urându-l pe om de moarte, o exersează, vai, de mii de ani, probând-o în mod letal cu atâtea miliarde de naivi.

Nicicând nu s-a gândit că voința lui ar trebui pusă în acord cu voia lui Dumnezeu. Cine era Dumnezeu? Mărturisise limpede cândva că toată viața lui se întâlnise numai cu Nichipercea.

A te învoi cu Dumnezeu presupune mai întâi să crezi în existența Lui bazându-te pe argumente și pe dovezi incontestabile pe care, dacă le vom căuta onești acolo unde trebuie tot El ni le va descoperi.

A te învoi cu Dumnezeu înseamnă să fii pe deplin lucid, înțelegând mai întâi lucruri simple privind Creația lui Dumnezeu, acceptând că numai El putea și poate încă să facă, de pildă, această infinitate de făpturi; că niciunul dintre cei care au crezut și cred încă altfel n-a reușit să reproducă identic nici măcar pulberele diafane de pe aripile unui fluture.

A. De Lamarck, mare naturalist francez, cel care a formulat teoria generației spontanee și transformismului (1744–1829), afirma în lucrarea *Histoire naturelle des animaux sans vertèbres*, la pagina 267: „Natura nefiind în ea însăși o inteligență, nefiind nici măcar o ființă, ci o orânduire de lucruri care constituie o putere supusă

pretutindeni unor legi, natura, zic, nu este Dumnezeu. Ea este produsul măreț al voinței Sale atotputernice. [...] Astfel voința lui Dumnezeu este pretutindeni exprimată prin funcționarea legilor naturii, fiindcă aceste legi vin de la El. Totuși voința lui Dumnezeu n-ar putea să fie restrânsă de natură, căci puterea lui Dumnezeu, din care ea pornește, nu are margini!”

Dar omul de știință nu este nici pe departe o excepție privind cunoașterea, recunoașterea și relaționarea întru slavă și adorație cu Dumnezeu. Multe minți luminate de peste veacuri, mii și sute de mii de scriitori, de filosofi, învățați, savanți, cercetători și sfinți au scris și au vorbit despre experiența lor privind cunoașterea lui Dumnezeu. Ar trebui mai multe biblioteci imense pentru a cuprinde cărțile pe care ei le-au scris și în care mărturisesc credința lor sau, mai mult chiar, iubirea lor de Dumnezeu.

Selectând numai câteva nume din cartea *Dumnezeu există* a lui L. Lenfant, vom argumenta poate ceea ce marele fizician și chimist englez Faraday (1791–1867) afirma în 1854: „A te îndoi de adevărurile dumnezeiești însemnează a lăsa viața ta pe seama întâmplării; a crede în acestea însemnează a-i da vieții tale greutatea care o face să-și păstreze totdeauna echilibrul”. (Tyndall, Faraday inventeur, apud *Moigno*, pag. 1438–1439).

J.J.Rousseau nota în *Emile* – cartea IV: „Să comparăm scopurile deosebite, mijloacele, legăturile prescrise de tot felul, apoi să ascultăm simțirea noastră lăuntrică. Ce minte sănătoasă poate să respingă această dovadă? Care sunt acei oameni, lipsiți de prejudecăți, cărora ordinea văzută

a universului să nu le arate o inteligență mai presus de toate?

Mintea se rătăcește și se pierde în această nesfârșire de raporturi dintre fapăturile din univers, care nu se confundă una cu alta. Sunt presupuneri absurde afirmațiile acelor care susțin că armonia din univers este datorată mecanismului orb al materiei care se mișcă la întâmplare. Acei care tăgăduiesc unitatea de plan, care se vădește în legăturile ce există între toate părțile acestui mare tot, în zadar încearcă să acopere vorbele lor neînțelese cu abstracțiuni, cu combinări, cu principii generale, cu termeni simbolici; orice ar face ei, îmi este cu neputință să concep un sistem de ființe așa de statornic orânduite, fără să nu concep o inteligență care poruncește toate acestea”.

„O uniformitate atât de minunată în sistemul planetar trebuie privită neapărat ca rezultat al unei lucrări de mare chibzuință și orânduire, zice marele matematician, fizician, astronom și filosof englez Newton (1642–1727). Același lucru este și cu uniformitatea care se constată în corpurile animalelor. Dacă, în afară de aceasta, priviți îndeosebi prima plăsmuire chiar a acestor părți din corp, care au o structură așa de delicată, ca de pildă aceea a ochilor, urechilor, creierului, mușchilor, inimii, plămânilor... dacă adăugați la aceste considerații și pe acelea privitoare la instinctul animalelor și insectelor, veți fi de acord că toată această lucrare, meșteșugit făcută, nu poate fi decât efectul înțelepciunii și inteligenței unui AGENT puternic și pururea viu care, fiind de față pretutindeni, este capabil să

miște corpurile... mai mult decât putem noi, prin propria noastră voință, să punem în mișcare propriul nostru corp. Cine să facă toate acestea dacă nu Dumnezeu?"

Să ne oprim puțin asupra corpului uman, propune marele literat, educator și învățat francez Fenelon (1651-1715). Să privim acest corp; el este acoperit în unele locuri cu o piele atât de subțire și delicată pentru împodobirea corpului. Dacă această piele care face corpul așa de plăcut și de un așa de frumos colorit ar fi scoasă, același corp ar fi hidos și ar produce chiar groază. Această piele este străpunsă de găuri pretutindeni ca un ciur. Deși sudoarea iese în afară prin acești pori, totuși sângele nu se scurge niciodată prin ei și nici apa din afară nu intră prin ei.

Dar cine nu va admira construcția oaselor? Ele sunt foarte tari și cu toate acestea sunt pline de nenumărate găuri care le fac mai ușoare. Ele sunt găurite și în locurile prin care trec ligamentele pentru a le lega pe unele cu altele. Mai mult, extremitățile lor sunt mai groase decât mijlocul și formează două capete semirotunde pentru a da puțința ca un os să se învâртеască mai ușor pe altul și pentru ca totul să se poată îndoi fără greutate. [...] Măinile sunt o țesătură de nervi și oscioare legate unele de altele care au toată tăria și toată mlădierea trebuitoare pentru a pipăi, a apuca, pentru a se prinde, a arunca, a ține și a împinge. Degetele, ale căror capete sunt prevăzute cu unghii, sunt făcute pentru a îndeplini meșteșuguri minunate. [...] Ochii sunt ca niște oglinzi în care se zugrăvesc rând pe rând și fără tulburare, în fundul retinei, toate obiectele lumii întregi.

Ce mână a știut și a putut să facă toate acestea?”

„Toate cărțile la un loc nu cuprind mai mult decât acest argument: când văd un ceas a cărui limbă este construită ca să arate orele, îmi dau seama că o ființă inteligentă a orânduit piesele acestei mașini pentru ca limba să arate orele. Tot așa, când văd mașinăriile corpului omenesc, îmi dau seama că o ființă inteligentă a orânduit aceste organe. [...] Trebuie să fii stupid ca să nu recunoști Autorul; trebuie să fii nebun pentru a nu-L adora”. (Voltaire. Poet și prozator francez 1694–1778, *Oeuvres complètes*, vol. XXIV, paginile 10–11)

Generalul Napoleon Bonaparte, într-o discuție cu Monge, unul dintre oamenii de știință ai vremii pe care îl aprecia foarte mult, îi zise: „Iată, religia mea este foarte simplă. Privesc acest univers așa de vast, așa de complicat, așa de măreț și minunat și îmi zic că nu poate să fie produsul întâmplării, ci opera unei Ființe necunoscute, Atotputernice, Superioară omului, în măsura în care universul este superior celor mai desăvârșite mașini ale noastre. Caută, Monge, caută, ajută-te cu prietenii tăi, matematicienii și filosofii, dar nu veți găsi o cauză mai puternică, mai hotărâtoare și, orice ați face, pentru a o combate, nu veți reuși s-o înlăturați”. (Thiers, *Histoire du consulat et de l'empire*, volumul III, pagina 220)

Iată ce relatează marele fabulist La Fontaine spre a doborî orice obiecțiune cu privire la Înțelepciunea lui Dumnezeu:

„Dumnezeu a făcut bine tot ce-a făcut! Fără a căuta dovada acestei afirmații în tot acest univers și a merge de-a lungul și de-a latul lui, eu o găsesc în dovleac.

Un sătean, văzând cât de mare este acest fruct și cât de subțire îi este vrejul, a zis: N-a făcut bine cine-a făcut așa! El a așezat rău dovleacul pe acest vrej. He! Eu l-aș fi atârnat colo, într-unul din stejarii aceia falnici. Ar fi fost astfel un lucru înțelept și fructul la locul lui. Așa fruct, așa arbore!

Îndată după raționament el se așează sub un stejar și se culcă. O ghindă căzu și îl lovi în nas. O! zise el, când se deșteptă, îmi curge sânge. Ha! Ce-ar fi fost dacă în locul ghindei ar fi fost dovleacul? Dumnezeu n-a voit acest lucru. Fără îndoială El a avut dreptate. Dând laudă lui Dumnezeu, săteanul se întoarce acasă, spunând în stânga și în dreapta despre cât de bun a fost Dumnezeu cu el". (La Fontaine, *Oeuvres*, volumul II, paginile 375–379)

Filosoful și teologul francez Lamennais (1782–1854) spune că „Dumnezeu există, pentru că toate popoarele mărturisesc despre El; Dumnezeu există, pentru că nici nu-i este cu putință omului să infirme aceasta. Pentru că, refuzând să creadă în El, cu toate că întreg universul îl mărturisește, omul ar pierde dreptul de a mai spune ceva!" (*Essai sur l'indifférence*)

În romanul *Mizerabilii* Victor Hugo descrie astfel trezirea conștiinței unui răufăcător: „Un glas, mai întâi slab cu desăvârșire, se ridicase din taințele conștiinței sale, ajungând din ce în ce mai puternic și mai îngrozitor... Îi părea că acest glas pornise din el însuși și că acum vorbea dinafara lui. Crezu că aude cuvintele aievea, cu limpezime, încât privi în cameră cu groază. <E cineva aici?>, întreabă el cu glas tare și buimăcit...

Era, într-adevăr, Cineva; dar Acela care era acolo nu era din aceia pe care poate să-i vadă oricum ochii omenești”.

Petre tresări și întrebă „cu glas tare și buimăcit: E cineva aici?”

*Mântuiește-mă din noroi, ca să nu mă afund;
izbăvește-mă de cei ce mă urăsc și din adâncul apelor.*

*Ca să nu mă înece furtuna apei, nici să mă înghită
adâncul, nici să-și închidă peste mine adâncul gura lui.*

*Auzi-mă, Doamne, că bună este mila Ta; după
mulțimea îndurărilor Tale caută spre mine.*

(Psalmul 67, 17-19)

Ziua a doua. Dis-de-dimineată o maică asistentă i-a luat câteva probe de sânge și îndată a venit Maica Harina să-i verifice tensiunea. În timp ce-i fixa tensiometrul, Petre a observat pe mâna dreaptă a Maicii o cicatrice. Ochii, alunița, acum semnul de pe mână... Gânduri multe și contradictorii îl năpădeau dezabuzându-l. Stări obtuze și confuze se succedau în întreaga lui ființă, zdruncinându-l ca niște obuze ce-i explodau năvalnice în stomac și sub tâmpile. Voia să-și acopere condiția critică, fasolindu-se ipocrit, simulând cabotinic gesturi artificioase de bunăvoință.

– Păreți neliniștit, zise Maica. Aveți emoții? Nu se întâmplă nimic. Luăm o tensiune, atâta tot. De ce să fiți îngrijorat? Nu aveți niciun motiv. Aici sunteți pe mâini bune, să fiți sigur...

Da, da. La mâini sau mai degrabă la mână se gândea și el, incapabil să răspundă. Tot ce i-a îngăduit starea a fost

să-și mai împingă aleanul din viscere cu un oftat așa de puternic, încât a mișcat perdeaua.

– După masă va veni în vizită Părintele Filip, îi spuse jovial Maica Harina. Totul e spre bine! Investigațiile pe care le-ați făcut la București, ca și cele făcute până acum la noi, ne spun că nu sunt probleme majore. Cu excepția unei oarecari hipertensiuni, a unui puls cam mare, care poate fi pus pe seama a tot ce s-a întâmplat în ultima perioadă și pe care, de altfel, vom căuta să-l restabilim cât de repede, totul e spre bine, repet. Părintele Casian mi-a spus că rănila arată că se vindecă, operația evoluează și ea pozitiv, ce mai, sunteți pe drumul cel bun.

În cartea de rugăciuni pe care i-o adusese Părintele Marc a aflat o rugăciune care l-a surprins cu totul, uimindu-l. Dimineață, de cum s-a trezit, a citit-o, iar acum, de îndată ce-a plecat Maica doctor Harina, a deschis iarăși cartea la această rugăciune pentru vrăjmași a Sfântului Nicolae Velimirovici:

„Binecuvântează, Doamne, pe vrăjmașii mei! Că și eu îi binecuvântează, și nu-i blestem. Vrăjmașii m-au împins în brațele Tale, și nu prietenii. Prietenii mă legau de lume, vrăjmașii mă dezlegau de ea și-mi spulberau toate nădejdlile lumești.

Ei m-au făcut un străin în împărățiile pământești și un cetățean netrebnic al acestei lumi.

Ca fiara hăituită ce-și află adăpost ferit, de care nu știe fiara care nu-i vânată, așa și eu, hăituit de vrăjmași, găsit-am

sălaș tihnit, ascuns în cortul Tău, unde nici prietenii, nici vrăjmașii, nu pot să ia sufletul meu.

Binecuvântează, Doamne, pe vrăjmașii mei! Căci și eu îi binecuvântează, și nu-i blestem.

Ei au mărturisit în locul meu păcatele mele înaintea oamenilor.

Ei m-au biciuit când pregetam eu să mă biciui.

Ei m-au chinuit când eu fugeam de chinuri.

Ei m-au batjocorit când eu mă laudam.

Ei m-au scuipat când eu mă fuduleam.

Binecuvântează, Doamne, pe vrăjmașii mei! Căci și eu îi binecuvântează, și nu-i blestem.

Când făceam pe înțeleptul, ei m-au făcut nebun.

Când făceam pe grozavul, ei au râs de mine ca de un nevolnic.

Când mă ițeam ca să-i conduc pe oameni, ei m-au pus la urma tuturor.

Când alergam să mă îmbogățesc, ei, cu mână de fier, m-au oprit.

Când gândeam c-am să dorm liniștit, ei m-au smuls din visare.

Când îmi clădeam casă pentru un trai lung și liniștit, ei mi-au dărâmat-o și m-au scos afară.

Cu adevărat, vrăjmașii m-au rupt de lume și mi-au întins mâinile spre poala hainei Tale.

Binecuvântează, Doamne, pe vrăjmașii mei! Căci nu-i blestem, ci-i binecuvântează.

Binecuvântează-i și înmulțește-i pe ei! Înmulțește-i și fă să fie încă și mai amarnici împotriva mea!

Ca fuga către Tine să-mi fie fără întoarcere.

Ca să se destrame ca pânza de păianjen nădejdea ce mi-am pus-o în om.

Ca pacea să-mi domnească desăvârșit în suflet.

Ca inima să mi se facă mormânt al celor două rele gemene ale mele: mândria și mânia.

Ca să-mi adun comori în cer.

Ca să mă izbăvesc odată de amăgirea care mă ține prins în mreaja cumplită a acestei vieți deșarte.

Vrăjmașii m-au învățat ce mulți nu știu: că n-are omul alți vrăjmași pe lume afară de el.

Nu-și va urî vrăjmașii cel ce pricepe că nu-s vrăjmași, ci niște prieteni neînduplecați.

Gheronda Filip a pătruns molcom în salon, a binecuvântat în cele patru colțuri, apoi l-a binecuvântat și pe Petre, dându-i un pachetel cu două obiecte și un fruct, spunându-i că fiecare dintre acelea poartă povara unui simbol.

– Iată, Petre dragă, ca semn al întoarcerii matală, chiar și în aceste condiții mai puțin plăcute, am pus aici o rodie care vrea să spună că așa cum ea este socotită un fruct cu totul deosebit, așa și viața matală să rodească de-aici mai departe fapte bune, comparabile cu fructul acesta departe.

Apoi am mai pus o cruce din lemn de păr sălbatic, sculptată și împodobită cu Chipul Mântuitorului, să o porți

la gât fără să o mai scoți vreodată, arătând astfel asumarea credinței acesteia a noastră și felul acesta de viață, până la sfârșitul zilelor. Și, în sfârșit, am mai pus încă și o sticluță cu mir, care înseamnă o binecuvântare și o urare. Tot ce vei înfăptui și vei grăi de aici încolo să fie așa de bine primit și bine privit precum se întâmplă cu aroma binecuvântării acestui untdelemn. Amin! Și acum spune-mi ce faci și cum te simți?

– Mulțumesc mult de tot, Părinte, mulțumesc mai întâi că ați pus un cuvânt bun să pot veni în locul acesta; mulțumesc că ați venit să mă vedeți; și mulțumesc din suflet pentru darurile și urările acestea pe care mi le-ați făcut.

M-ați întrebat ce fac? Știți, sunt ca-n vorba aia, când dă Domnul cu săracul, dintr-o bubă-i umple capul...

– Aaa, nu, nu. Vorba asta nu-i așa, îl întrerupse Părintele. Păi ce fel de Dumnezeu Atotbun ar fi Acela care, când ar fi să-i dea El săracului, i-ar umple capul de furuncule? Nu, nu! Corect este așa: Când dă Domnul cu săracul, dintr-o boabă-i umple sacul; și... când dă Dracul cu săracul, dintr-o bubă-i umple capul. Nu? Depinde cu cine vrea să facă săracul echipă, zise Părintele, amuzându-se.

– Ha, ha, ha, râse zdravăn și Petre. E bună asta! Reiese clar cu cine am făcut eu până acuma echipă, de-am ajuns ciuca-bătăii și proasta văii. Aoleu, aoleu, cu cine-am vrut să fac eu ceapeu¹²!

¹² C.A.P. = abreviere pentru Cooperativa Agricolă de Producție. Formă de asociere silită a agricultorilor în perioada comunistă.

Petre i-a povestit Părintelui toată schimonositura trăită în camera aceea blestemată de bordel, mărturisind că, atunci când Baros s-a apropiat de el, a doua zi dimineată, după ce fusese devastat, zăcând descompus ca un hoit hienizat, azvârlit într-o baltă de orduri, când s-a aplecat și i-a strâns mâna, așadar, a băgat de seamă că Baros avea labe cu păr și gheare, iar fața nu-i mai era de om, ci era atât de hădă...

– Cât eram de sleit, aș fi vrut să mă fac nevăzut, să se despice pământul și să mă înghită ca și altădată cu totul, continuă el. Nu pot să spun câtă înfricoșare am simțit. Fiori de gheață m-au paralizat cu totul. Când am deschis încă o dată ochii și l-am privit, se ridicase în picioare, iar chipul era din nou ca de om, și mâinile..., m-am uitat bine cum își fuma trabucul, mâinile păreau iarăși normale. Și n-a fost o nălucă, Părinte, n-a fost o vedenie aiuritoare ori vreo părere halucinantă. Era, fără nicio îndoială, Satana.

Satana, Satana... O, dacă n-am disprețui noi faptul că suntem într-un surghiun, dacă am înțelege și am conștientiza cât de meandrice ne sunt umbletele și cât de împovăraătoare clipele pe aici, dacă am căuta să cunoaștem câte primejdii ne pândesc în acest exil și cu câte lațuri letale ne aține căile „Prințul acestei lumi”. Am fi poate mai precauți și am prețui, desigur, cum se cuvine, toate întâmpinările pe care ni le-a făcut și ni le face încă Dumnezeu, toate mărturiile și mărturisirile de iubire pe care ni le-a făcut și ni le face încă prin Sfinții Săi.

Dacă am accepta, înainte de a-L nega, că nu-L cunoaștem și de aceea nu-L recunoaștem ca Domn și Stăpân

pe El, Domnul și Stăpânul. Dacă ne-am strădui minimal să observăm cât de puțin știutori suntem și cât de stângaci și de stânjeniți într-ale Sale, am căuta, poate, să deprindem, cunoscând și înțelegând, anumite lucruri, așa încât, în ziua aceea în care, negreșit, ne vom întâlni cu El, să știm Cine și cum ne așteaptă.

Marele Pascal avea un raționament privind relația lui cu Dumnezeu: „Dacă eu cred în Dumnezeu și El nu există, n-am pierdut nimic, căci acolo, în învățăturile Lui, este, fără îndoială, chintesențialitatea binelui. Dar dacă eu nu cred în Dumnezeu și El există, am pierdut totul!”

Este un raționament construit pe o speculație mercantilică, desigur, dar asta nu-L supără pe Dumnezeu, realizând noi o bună relaționare cu El.

– Vezi, mata, zise Părintele, Atotștiutorul și Atotbunul Dumnezeu nu s-a uitat și n-a ținut seama de niciuna dintre slăbiciunile pe care le-ai avut, ci, cunoscând ce urmărea Sarsailă, dând să te îndrepti, a strigat prin gura mea păcătoasă să rămâi pe loc atunci când tulburarea te întunecase.

Avva Isaac numește tulburarea „căruța și trăsură diavolului în care șezând intră în ticălosul suflet și-l îneacă”. Iar Petru Damaschin zice că „nicio răutate nu duce la păcat așa de repede ca tulburarea”.

Când suntem răniți sufletește, din căderea în păcat prin neputință ori răutate, Sfântul Nicodim Aghioritul zice să nu ne împruțăm cu duhul și să nu ne tulburăm, ci să ne întoarcem la Dumnezeu și să zicem: „Iată, Doamne, ce am făcut ca om ce sunt; nu era posibil să aștepti altceva de la

mine cel cu voia atât de slabă și neputincioasă. Nu era de așteptat decât cădere și prăbușire.”

Când ai hotărât să rămâi aici, la monastire, ai făcut-o sub dorința unei schimbări, apăi, asta nu putea fi pe placul pizmașului nostru opozant. Ce să gândească el? „Gata, l-am pierdut pe cutare sau pe cutare, s-a dus la monastire sau s-a hotărât să-și schimbe viața vrând să devină prieten bine-plăcut al lui Dumnezeu”. Nuuu. Lupta se schimbă. Uneori abia acum se face văzută, alteori devine pentru o vreme chiar aprigă. Și asta de ce? Pentru ca astfel Ucigașul să-i dea omului gânduri de felul acesta: „Păi eu am venit aici unde ar trebui să fie liniște și pace și, uite, liniște și pace nu e. Am venit aici unde ar trebui să mă pocăiesc și eu mai rău mă ispitesc. Am venit aici unde e sfințenia și mă întâlnesc cu dracu’ gol”.

Dacă vrem să știm când sunt bune, sănătoase și de nezdruccinat deciziile noastre trebuie să avem următorul reper: când sunt create pe temelia nădejdi în Dumnezeu și nu se sprijină pe încrederea în noi, precum propovăduiesc tot felul de științe aiuritoare care caută să-l nimicească azi cu totul pe om.

Sfântul Meletie Mărturisitorul ne avertizează că diavolii ne atacă din șase părți, de sus și de jos, din dreapta și din stânga, din față și din spate.

Sus sunt covârșirile peste puterea noastră; jos sunt lipsurile și slăbiciunile provenite din lenea noastră, pe care le întâmpinăm la realizarea virtuților; din dreapta, când diavolii, prefăcându-se că sunt motive drepte către virtute, ne aruncă în răutate; iar de-a stânga, când dintr-un evident

motiv al Celui Rău ne fac să păcătuim; din față, când diavolii ne asaltează cu închipuirile și gândurile lucrurilor ce ne vor întâmpina; iar din spate, cu amintirea celor petrecute.

„Fii smerit și teme-te de tine și de neputința ta”, îndeamnă Sfântul Nicodim.

La monastire, zise încă Gheronda, ca la stână și la stup. În stupul fără albine nu trăiesc trântorii și nici urșii nu caută miere, iar la stâna fără oi nu dă târcoale lupul. Așa și aicea, dacă n-ar fi cele ale lui Dumnezeu n-ar fi prezenți nici „trântorii” lui Belzebut. Și, apropo de stână, am cunoscut cândva un cioban care, dintr-un om rău prin care lucra Cel Rău, într-o zi le-a pus piciorul în prag patimilor, și-a ostoit relele și a devenit un om cu frica lui Dumnezeu și cu dragoste de Dumnezeu. Se uită odată în ochii mei și îmi zise: „Dumitale pot să-ți spun un lucru, pentru că ai să mă înțelegi și ai să mă crezi, altora nu-l pot spune fiindcă nu numai că nu m-ar crede, dar m-ar socoti nebun.

Într-o noapte am auzit câinii lătrând amenințător și dintr-o dată s-au oprit. Am ieșit în țarc și i-am zărit undeva lângă gard, întinși. M-am apropiat și am aprins lanterna. Dincolo de gard, întinși la fel, ședeau patru lupi. M-am oprit năucit. Nu mai văzusem asta. Îmi cunoșteam câinii foarte bine, n-ar fi lăsat să se apropie de țarc nici vrabia. M-am mai apropiat nițel și am îndreptat lanterna către lupi. N-au schițat nicio mișcare, doar unul dintre ei a schelălăit ușor. Stăteam și mă uitam așa buimac la ei, neputând să înțeleg nimic. Atunci o cățea carpatină, rea de s-ar fi luptat cu leul, s-a ridicat și a fugit la șopron de unde

a venit cu o bucată mare de mămăligă, punându-mi-o la picioare. Nu era de înțeles? Le-am dat lupilor bucata aceea și am adus încă vreo cinci, șase și le-am dat. De-atunci au stat mereu pe lângă stână. Ajunseseră că mergeau în urma oilor, iar seara făceam o mămăligă uriașă, fiartă în zer, pe care le-o împărțeam, mâncând-o de-a valma cu toții. Mă crezi?”

L-am crezut. L-am crezut, cum să nu-l cred? Îi arătase Dumnezeu trei lucruri. Mai întâi cât de importantă este schimbarea firii. Biruiește-ți firea și-ți vei dobândi mântuirea!

Ciobanul acela își recâștigase noblețea cea dintâi. Acolo, în vârful muntelui, Îl aflate pe Dumnezeu și Îl trăia atât de profund încât sălbăticiunile din jur îl recunoșteau ca stăpân, ca și câinii lui care înțeleseră atunci, în noaptea aceea, în limbajul lor câinesc, că lupii nu mai veniseră să atace și să fure, ci să se supună și să ceară.

Apoi i-a arătat că fiarele pădurii fug de om pentru că-i simt sălbăticia, condiția de fiară mai feroce decât a lor și, în sfârșit, încă și încă o dată, că la Dumnezeu ce pare de neînchipuit devine realitate, incredibilul devine un fapt oarecare, piedicile pot fi căi deschise, și tot ce la noi pare cu neputință la El este realizabil.

– Și cum de-a ajuns omul așa, Părinte, și de ce-a ajuns așa, întrebă Petre, retoric, evident.

– Într-o duminică, conducându-l pe bătrânul Ioil cel orb spre chilie, simțind rumoarea celor care ieșiseră de la biserică, m-a întrebat: E multă lume? Da, i-am răspuns. Da, da, a zis și el după mine. Multă lume, oameni puțini! Iar

cei care mai sunt, puțini, sărmani și orfani, nu vor decât casă, mașină și bani. Pentru ca să le obțină pe acestea, de aceea vin la biserică. Să-L roage pe Dumnezeu să înduplece Băncile să le dea credite, să procure case și mașini, iar în felul acesta să devină și ei, chipurile, „cineva”. Și după ce capătă creditele care-i înrobesc pe zeci de ani, casele devin niște dormitoare, unde se vor întoarce seara târziu epuizați, spre a dormi câteva ceasuri, adesea amorțiți în fotolii, în fața televizorului, iar dimineața se vor sui iarăși în mașinile cumpărate pe datorie, spre a se duce să câștige banii pentru a plăti ratele la casele luate cu împrumut.

Mai există o categorie, adăugă bătrânul Ioil, a celor care nu trebuie să facă împrumuturi. Ei au bani. Fac bani. Dar, din păcate, căci din păcate fac banii, aceștia sunt atâta de săraci, încât nu au decât bani! Acesta-i halul omului fără Harul Domnului!

Păi da, continuă Gheronda. Pentru că bietul om nu se mai gândește că, venind Hristos, l-a restaurat cu totul, ridicându-l și din blestemul căderii sale, atunci când, mâniindu-L pe Dumnezeu, Acesta i-a zis: „Blestemat va fi pământul pentru tine! Cu osteneală să te hrănești din el în toate zilele vieții tale!”

Hristos însă, când a venit cu mare milă a zis: „[...] Nu vă îngrijiți pentru viața voastră ce veți mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca; au nu este viața mai mult decât hrană și trupul decât îmbrăcăminte? Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele? Și cine

dintre voi, îngrijindu-se, poate să adauge staturii sale un cot? Iar de îmbrăcăminte de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc. Și vă spun vouă că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre aceștia. Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu astfel o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin credincioșilor? Deci, nu duceți grija spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? Că după toate acestea se străduiesc păgânii; știe doar Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de ele. Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă”. (Matei 6, 22-33)

Graiul gloatelor este sărac în înțeleșuri și bogat în presupuneri, zicea cineva. Doamne, să ne ferești de presupunerea că, prin acest fragment evanghelic, Hristos ne-ar îndemna la un repaus vegetativ, stând într-o expectație inactivă, așteptând ca para mălăiață să devină chezășia Veșniciei. El ne cheamă să fim preocupați de un singur lucru: să nu ieșim din purtarea de grijă a lui Dumnezeu. „Nu vă îngrijiți” și „Nu duceți grija!” Adică să nu ne „îngrijorăm”, căci, îngrijorându-ne, Dumnezeu, în sublima Sa grandoare, nu va da buzna, anulându-ne această râvnită „șansă” și dureroasă „bucurie” de a ne purta singuri de grijă.

„Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui...”. Așa suntem îndemnați. A căuta devine aici a aspira, a năzui, a râvni. Să fim dornici, râvnitori, atrași de Împărăția lui Dumnezeu. Să vrem să o cunoaștem nu

ca pe o destinație oarecare, ci ca pe moștenirea noastră împăratească pentru totdeauna. Nu rezolvă asta oare totul? Nu ni se vor adăuga oare prin asta toate? Principi divini ne-a făcut Dumnezeu, iar noi am dobândit obiceiuri de cerșetori. El ne așteaptă să fim moștenitori ai Împărăției celei fără de margini și fără de sfârșit, iar noi, împruținați, ne opintim derizoriu pe aici, în tribulații, în răfuiești și fustigații sindicaliste.

*Și omul în cinste fiind n-a priceput; alăturatu-s-a
dobitoacelor celor fără de minte și s-a asemănat lor.
(Psalmul 48, 12)*

A treia zi. Odată cu seara a venit Părintele Marc. Printre primele lucruri grăite au fost acelea legate de nedumerirea lui Petre față de rugăciunea cetită. Cum să faci să poți să-i binecuvântezi pe vrăjmași?

Părintele i-a spus că nu e lesne pentru început, că sunt necesare ceva ostenești, ceva voință și multă răbdare.

Sfântul Simeon Noul Teolog zice că „altceva este a nu ne mânia din pricina necinstirilor, batjocurilor, a încercărilor și a necazurilor, și altceva a fi mulțumiți de ele și a ne ruga pentru cei ce ne fac unele ca acestea. Altceva este a-i iubi din suflet pe aceștia și altceva să-ți întipărești pe deasupra în minte chipul fiecăruia dintre ei, îmbrățișându-i fără patimă ca pe niște adevărați prieteni, cu lacrimi de iubire nefățarnică, fără să se afle în acea clipă nicio urmă a vreunei supărări în noi. Iar un lucru mai mare decât toate acestea este ca în vremea ispitelor să aibă omul

în chip neschimbat aceeași bună simțire pentru cei ce-l batjocoresc în față, îl vorbesc de rău, îl judecă, îl osândesc, îl înjură și-l scuipă, și pentru cei ce au pe dinafară înfățișarea prieteniei, dar pe ascuns fac aceleași lucruri, fără să se poată ascunde de fapt. Dar neasemănat încă și mai mare lucru decât toate acestea socotesc că este ca cineva să uite cu desăvârșire cele îndurate și să nu-și aducă aminte de nimic din ceea ce i s-a întâmplat, fie că lipsesc, fie că sunt de față cei care l-au supărat, ci să primească și pe aceștia la fel ca pe prieteni, când se întâlnesc la mese, fără a se mai gândi la cele trecute”.

– Băi-tataie, asta-i ca limba sanscrită. Greu de învățat și inutilă pentru că n-o mai vorbește nimeni. Eu te ascult, Părinte, că mata vorbești așa de frumos că parcă citești din carte. Și nu mă îndoiesc că așa o fi zis Sfântul ăsta Simeon. Așa o fi fost pe vremea lui, dar în vremea noastră... uită-te, mata, e-o mardeală generală. Nu se vede om cu plop. Care pe cine! Și-n politică, și-n afaceri, și, uite, și-n biserică; păi ce, nu văd eu, și vede oricine, banu', funcția și ciolanu'.

Băi Părinte, hai să ne gândim amândoi, așa... pe bune, nu devii comic și nu te crede cu presiune la mansardă unu' care ți-o trage de te-ndoaie, și tu să te duci la el și să-i zici: Nenică, eu te binecuvântează. Vreau să te îmbrățișez fără patimă și cu lacrimi de iubire. Crede c-ai dat în bengă, îi cheamă pe ăia cu cămașa de forță...

– Așa este, precum spui. Aceasta este realitatea. Ai ilustrat perfect diferența dintre un mod de gândire sălbătic, format într-o lume care nu se mai conduce după reperele normalității, și un alt mod de a trăi și gândi

normal, sănătos, după Dumnezeu. E o diferență ca între tra-la-la și aleluia.

La modul de trăire despre care vorbește Sfântul Simeon Noul Teolog se ajunge printr-un complex proces de transformare. Catharsis. Să te descoperi pe tine însuși și, văzând cine ești cu adevărat, să-ți înnoiești mintea, ajutând-o să-și schimbe înțelegerile și reperele coordonative, să-ți învingi viciile, primenindu-ți ființa. Să descoperi Biserica lui Hristos cu toate splendorile și savorile ei. Îmbisericipindu-te apoi tu însuși, devenindu-i parte.

Urcușul pe înalta scară a iubirii vrăjmașilor îl face omul zicând „nu” dușmăniei și „da” prieteniei, cum zice J.C. Larchet într-un comentariu despre iubirea creștină. Este necesar să-și „strunească sufletul de la pornirea de a-l socoti pe celălalt dușman. Nu există <da> fără <nu>.

Cum ai putea să-l socotești prieten pe cel pe care nu încetezi să-l socotești dușman? Iar dușmăniei va putea să-i zică omul <nu> numai prin investire de multă voință, prin schimbarea de sine, prin lepădarea de sine, prin înfrânare și nevoință, prin surparea patimilor pe care se zidește, ca pe o temelie, omul lăuntric cel căzut; căci de la ele își are vlaga și puterea de a ne țintui de lutul lui. Căpeteniile patimilor sunt iubirea de sine și fiica ei dintâi, mândria, de care se anină slava deșartă, atât de înrudită cu ea, încât unii Sfinți Părinți le socotesc a fi totuna. Numai iubirea rea de sine și mândria ne fac gingași la învinuiri – fie că-s drepte ori nedrepte – , la necinstiri, batjocuri și relele de la ceilalți. Acestea două fac sufletul supărăcios, bănuitor, așadar slab în fața atacurilor și ușor de rănit. Acestea ne

mână să răspundem la rău cu alte rele care ucid iubirea: mânia, ura, ranchiuna, disprețuirea și judecarea celui alt. Așa se pierde sufletul și se înmulțește vrăjmășia. Pe cel care s-a lepădat de sine, săgetările răutății nu-l ating și nu se iuțește să răspundă răului cu rău. De piatră rămâne și cel nepăsător, și acela care-și disprețuiește vrăjmașul. Dar creștinește nu-i așa. Răbdarea răului se însoțește cu smerenia ca să rămână neștirbită. Cel smerit îndură ca un nesimțitor, pentru că pururi e gata să socotească dreaptă orice învinuire și orice ocară cuvenită. Vrăjmașul pentru el e un binefăcător și, după cum adesea spun Părinții, doctor al sufletului său, văditor al păcatelor și pricinuitor de îndreptare.

În fine, iertarea șterge pentru totdeauna orice pomenire a răului și dușmănia față de cel ce ne-a rănit. Sfântul Simeon pomenește aici și rugăciunea pentru vrăjmași; cu adevărat, ea curățește ochii ca să-i vedem că sunt sărmane victime ale diavolului care îi mână la rele. Astfel nu ne vom mai gândi la paguba noastră, ci la a celui de lângă noi. Și vom afla ce sunt mila și compătimirea.

Apoi rugăciunea, apropie mult omul de om și leagă sufletul de suflet. Întindem mâna noi, întinde și fratele mâna...

Cu smerenia, cu iertarea și cu rugăciunea se zice <da> iubirii, socotindu-i prieteni pe vrăjmași, iubindu-i ca pe frați. E un lucru greu, dar, iată, Sfântul Simeon ne arată prin cuvântul său calea, pas cu pas. Să recapitulăm. Întâia treaptă e să nu te mănii pentru necinstiri, batjocuri, încercări și necazuri pricinuite de cel de lângă noi.

A doua treaptă e să le primești cu mulțumire.

A treia, să te rogi pentru cel care te face să suferi. A patra, să-l iubești din tot sufletul, cu adevărat și profund. A cincea, așa să-l iubești, încât pururi să-ți amintești de el cu gând curat, fără mâhnire, ca de un prieten iubit. A șasea, să-ți păstrezi pacea sufletului când ești jignit, batjocorit sau chiar lovit, fără să te socotești pe tine sfânt, iar pe cel ce-ți face rău un nemernic. A șaptea, să nu te tulburi aflând că e fățarnic cel pe care-l ții de prieten. A opta, să uiți de răul îndurat și când e de față neprietenul tău și când nu e, și ca pe un prieten apropiat să-l primești”.

– Băi-tataie, asta mi se pare cea mai tare școală din lume. Părinte, dacă „școala” asta are absolvenți și practicanți cu rezultate, precum ziceți, lumea asta-i chiar ținută c-a ajuns să trăiască așa cum trăiește, dacă trai se cheamă viața asta a ei, în timp ce-ar putea s-o huzurească, la relanti, ca găina în hambar.

Veniți și vedeți lucrurile lui Dumnezeu, minunile pe care le-a pus Domnul pe pământ. (Psalmul 45, 8)

A patra zi. Mult s-a gândit Petre la discuția cu Marc. Dacă există oameni care nu numai că nu se supără pe cei care le produc necazuri, suferințe și rele, ci, mai mult îi socotesc binefăcători, doctori de mare folos, îi iartă și se roagă pentru ei, îi iubesc chiar. „Auzi, tu, băi-tataie, să-ți păstrezi pacea sufletului când ești jignit, batjocorit și chiar lovit, iar pe cel care ți face toate astea să nu-l socotești rău sau nemernic, ba chiar să-l chemi și să-l pui la masă, auzi, <ca pe un prieten

bun!>. Mie mi se pare hu-lu-la-la, o zărgheală treaba asta, dar dacă ar exista astfel de oameni, și întregi la cap, cum zice Marc, atunci Superman e la grupa mică. Înseamnă că lumea asta, așa cum încep eu s-o dibui, se împarte în două categorii de oameni. Unii, cei mai mulți, care circulă pe contrasens, grăbindu-se spre o destinație aparent cunoscută, dar care ar putea să le fie o mare și neagră surpriză, așa cum a fost și pentru mine; iar alții, puțini, neștiuți și nici măcar bănuți, care cunosc altceva, trăiesc altfel și se duc, mai mult ca sigur, altundeva. E tare treaba asta! Am la ce mă gândi. Băiatul ăsta mă întoarce pe dos”.

Dimineață, când i-a scos firele de la operație, Părintele doctor Casian l-a încurajat, spunându-i că toate plăgile arată foarte bine, și i-a recomandat să se mobilizeze încetul cu încetul. Către amiază a și ieșit pe hol și, plimbându-se, s-a gândit să-și noteze citatele de deasupra ușilor.

Nu te ridica la înălțime ca să nu te prăbușești în adâncime! (Sfântul Grigorie Teologul)

Orice ar gândi și orice-ar spune oamenii despre noi, în realitate noi suntem astfel cum ne vede Dumnezeu. (Avva Teognost)

Cei care trăiesc în păcate nu se deosebesc cu nimic de morți. (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Josnicia și mândria sunt surori de un pântec. (Filaret – Mitropolitul Moscovei)

Mândria este dovada unei minți sărace. Nimic nu te face atât de prost ca mintea înaltă. (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Când vă mâniați vă faceți propriul vostru călău, vă torturați pe voi înșivă. Ce poate fi mai vrednic de milă decât un om cuprins de mânie? (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Omul bun îi vede pe toți oamenii buni, iar cel viclean suspectează, învinuiește, osândește și vorbește de rău nu numai pe cei ce merg strâmb, ci și pe cei ce merg drept. (Mărgăritar Duhovnicul)

Omul lingușitor este mai grozav decât orice fiară. Fiara se arată așa cum este, iar lingușitorul adesea sub chipul smereniei și virtuții își ascunde veninul, așa încât e foarte greu să afli și să te ferești de mârșăvia lui. (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Există în lume ceva ce nu poate fi numit lingușire, dar care seamănă leit cu ea; asta este politețea. (Graful Budof)

De obicei noi preferăm în locul mediocrității fericite avuțiile. Dar acestea sunt un izvor aproape al tuturor nefericirilor din neamul omenesc, iar pentru ei înșiși, stăpânitorii avuțiilor, nu sunt deloc un izvor de adevărată fericire. (Lagarp)

Nu e niciun folos de bani când sufletul este sărac. Ce folos are bogatul când stăpânește toate bunătățile dacă nu-L are pe Dumnezeu care este bunul suprem. (Fericitul Ieronim)

Bogații vor intra în Împărăția Cerurilor numai atunci când îi vor introduce săracii. (Luca 16, 9)

Iubitorii de argint sunt cu adevărat cei mai năpăstuiți oameni atât în viața aceasta, cât și în cea viitoare. Aici ei se află în neconținute griji, osteneli și neliniști, iar dincolo trebuie să sufere chinuri veșnice. (Protosinghel P. Socolov)

Frumusețea sufletului are o astfel de însușire, încât și la bătrânețe se bucură de mulți adoratori, fiindcă niciodată nu se vestejește și întotdeauna înflorește. (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Astăzi a venit mai devreme Părintele Marc. I-a adus polen și tinctură de propolis pentru răni.

– E bun pentru întărire, zise Părintele despre polen, e drept că doar pentru cea a trupului, dar va face Dumnezeu ce știe și pentru întărirea cea sufletească. Am trecut mai devreme pentru că în seara asta avem Vecernia cu priveghere și vreau să ajung la timpul potrivit pentru că sunt de rând la Altar.

– Mulțumesc, Părinte Marc, mulțumesc că te străduiești să vii în fiecare zi la mine. Și chiar dacă-mi dai de lucru și mă frământă fel de fel de gânduri după ce-mi vorbești despre chestiuni care pentru mine sunt ca filmele science-fiction, întâlnirile astea cu mata sunt, totuși, încântătoare. Mă umplu de noutăți și de bucurie.

Părinte, am tot vrut să te întreb zilele astea, da' ne-am luat de fiecare dată cu altceva, ce-mi poți spune despre Maica Harina? De unde vine și ce-a făcut ea înainte? Dacă știi, *bunînțele*, și dacă îmi poți spune.

– Sigur că știu și pot să spun. Maica Harina este sora Părintelui Filip. Este aici chiar de la înființarea schitului, adică de acum *treizecișipatru* de ani. Părintele era întemnițat la Canal, iar Maica avea un copil de trei ani. Starețul de atunci, fie-i locul printre sfinți, a primit-o între cele vreo zece maici, câte erau atunci, în mod excepțional,

să-și poată crește pruncul și să-și facă un rost. A trudit laolaltă cu celelalte și au ridicat ușor-ușor splendoarea asta de schit, precum se vede. Când s-a putut a mers și a studiat medicina, s-a întors, și după un timp a fost numită stareță. Uite, asta-i pe scurt Maica Harina.

Petre se întinse în pat alb ca frișca, tremurând din toate încheieturile, dădea din cap continuu, ca și când ar fi negat ceva, apoi a închis ochii, respirând puternic și sacadat. Intuise retrospectiva. Imagini blitz cu toată ignobila situație îi biciuiau mintea și inima. Sentimente de rușine, spaimă și desperație îl asediau neîndurătoare. O așa tulburare, o angoasă ca aceasta nu mai cunoscuse. Cele mai prezente, mai vii și mai intolerabile imagini erau cu fosta educatoare, astăzi Maica doctor Harina, siluită în pustiuul unui ogor cu floarea-soarelui; și acelea cu Părintele Filip, Dionisie pe atunci, în noaptea în care i-a smuls barba cu patentul și când l-a dus mai mult mort să asiste la execuția fratelui său... Apoi brusc, toată admonițiunea anxioasă s-a stins sub un val negru și rece. N-a mai văzut și n-a mai simțit nimic.

Și-a revenit înainte să iasă din salon Maica Harina și Maica doctor Damiana. Îi făcuseră o injecție și îi verificaseră tensiunea. Fusese un leșin ușor.

– M-a furat somnu', Părinte, zise Petre sfârșit. Te rog să mă ierți... Ehe, „orice mânz ajunge gloabă, orice fată va fi babă!” Mi s-a învechit instalația, nu mai ține la presiuni mari. A cam obosit și <ceasu'>...

Părinte, Părinte, am bănuț. Am bănuț când am văzut cicatricea aceea de pe mâna maicii. Acolo sunt urmele dinților mei. Doamne Dumnezeule!

Mă simt de parcă mi-ar fi intrat un anaconda în stomac. Sunt capiu. Mă tem să nu mă scrântesc dracului, Doamne iartă-mă! Asta mi-ar mai lipsi.

Dar pe Părintele Filip?... Cum de nu l-am recunoscut? Extraordinar! Numele cred... Asta e! Numele schimbat!

- Da. Și-a schimbat numele la câțiva ani după ce s-a întors din detenție. E o rânduială călugărească. Atunci când treci într-o treaptă superioară, să zicem așa, se numește Schima cea Mare, atunci poți să-ți schimbi numele. Părintele purta un nume primit la călugărie, Dionisie, în acte însă era Damian, iar în cristelniță fusese botezat Filip. Era o superstiție în satul lor, ca numele din cristelniță să rămână în taina preotului, a nașilor și a părinților. Se zicea că în felul acesta nu se prind farmecele de el. De aceea, atunci când s-a putut, Părintele a revenit la numele de botez, la cel din cristelniță adică, cel fixat prin Taină și care se pomenește înaintea lui Dumnezeu: „Fiecare după numele său”. Robul lui Dumnezeu Filip!

Cu el s-au întâmplat însă multe. Multe și mari. S-a schimbat mult în timpul detenției. Când s-a întors nu l-a recunoscut aproape nimeni. Nici mama. S-a schimbat apoi reintrând în rânduielile monahale. A trăit experiențe duhovnicești deosebite. Aceste experiențe l-au schimbat uneori de la un an la altul, sub ochii noștri. Se adaugă și schimbările vârstei, desigur.

- Dar el m-a recunoscut, nu-i așa? Doamne, Doamne, ce experiență! Băi-tataie, dacă rămân zdravăn și după asta, încă-i una. Îmi zvâcnesc tâmpilele și îmi simt pulsul în timpane...

Și copilul? Copilul Maicii, ce s-a întâmplat cu el?

Părintele Marc se lăsă ușor în spătarul scaunului, expiră amplu și, cu gura larg deschisă ca într-un oftat, îl privi lung și atent, ca și când l-ar fi cercetat, întrebându-l: Ești pregătit?

– Copilul sunt eu! Chiar dacă nu mai sunt deloc un copil, eu sunt fiul Maicii Harina. Nepotul Părintelui Filip.

Petre a gemut odată adânc, a dat ochii peste cap și a început să horcăie fără să poată inspira. Se înroșise ca o sfeclă și valuri de sudoare i se prelingeau pe față.

În câteva minute Maica Harina, celelalte Maici doctorițe și câteva asistente erau în salon. Inima lui Petre cedase. Era un infarct. Cu câteva minute înainte se autodiagnosticase ironic: „A obosit <ceasu’>”.

Băteau clopotele, anunțând începerea Vecerniei. Părintele Marc i-a spus ceva în șoaptă Maicii Harina, apoi a plecat grăbit. Prezența lui acolo nu era de niciun folos. Era așteptat la biserică.

Rănită este inima mea și s-a uscat ca iarba; că am uitat să-mi mănânc pâinea mea.

De glasul suspinului meu, osul meu s-a lipit de carnea mea.

Asemănatu-m-am cu pelicanul din pustie, ajuns-am ca bufnița din dărâmături. (Psalmul 101, 5-7)

A cincea zi. După vizita de dimineață Părintele Marc, Gheronda Filip și cu Părintele doctor Iosif au intrat la Petre pentru a săvârși Taina Sfântului Maslu.

Această Taină, după învățătura Bisericii, prin rugăciunile preoților și prin ungerea trupului cu untdelemn sfințit, împărtășește credinciosului Harul dumnezeiesc pentru tămăduirea bolilor trupesti și sufletești, pentru iertarea păcatelor și pentru întărirea sufletului.

Este o Sfântă Taină care a fost așezată de Însuși Mântuitorul atunci când a trimis pe Ucenicii Săi la propovăduire zicându-le: „Celor ce vor crede, aceste semne vor urma: în numele Meu demoni vor scoate... peste cei bolnavi mâinile își vor pune și se vor face sănătoși”. (Marcu 16, 17-18)

Apostolii au practicat Taina Sfântului Maslu încă de la prima lor propovăduire: „Și demoni mulți scoteau și ungeau cu untdelemn pe mulți bolnavi și-i vindecau”. (Marcu 6, 13)

Această practică a ajuns și a fost regulă secole de-a rândul până în ziua de azi. Sfântul Iacov spune: „Este bolnav cineva între voi? Să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn întru numele Domnului. Și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și-l va ridica pe el Domnul; și de va fi făcut păcate, se vor ierta lui”. (Iacov 5, 14-15)

Taina se poate săvârși atât în Biserică, cât și în casa celor bolnavi trupesti sau sufletești. Ea începe prin rugăciunea pentru sfințirea untdelemnului, rugăciune rostită pe rând de către toți preoții care participă – cel puțin doi – până se plinește de șapte ori. Se citesc apoi șapte Epistole Apostolicești și tot atâtea Evanghelii, urmate fiecare de ectenia întreită și de câte o rugăciune

pentru tămăduirea bolnavului. La sfârșit bolnavul va fi uns de șapte ori cu untdelemnul sfințit, rostindu-i-se de fiecare dată rugăciunea: „Părinte Sfinte, doctorul sufletelor și al trupurilor, Cel ce ai trimis pre Unul-Născut Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, să vindece toată boala și din moarte să izbăvească, tămăduiește și pe robul Tău acesta de neputința trupească și sufletească ce l-a cuprins și fă-l să vieze cu darul Hristosului Tău. Pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre, Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria; cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci; cu folosirile cinstitelor, cereștilor, celor fără de trup puteri; ale Cinstitului, Slăvitului proroc Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan; ale Sfinților, Slăviților și bunilor biruitori mucenici; ale Sfinților și de Dumnezeu purtătorilor noștri părinți; ale Sfinților și tămăduitorilor fără de arginți: Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae, Samson și Diomid, Mochie și Anichit, Talaleu și Trifon; ale Sfinților, dreptilor și dumnezeieștilor părinți Ioachim și Ana și ale tuturor sfinților. Că Tu ești izvorul tămăduirilor, Dumnezeuul nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Unuia-Născut Fiului Tău și Preasfântului Duh, acum și pururea și în veacul vecilor. Amin!”

Era bine cunoscut de către toți cei ce fuseseră, fie și o singură dată, la o slujbă ținută de Părintele Marc că astfel se ruga și cânta, încât de piatră să fi fost cineva și ar fi mișcat, și mort de-ar fi fost ar fi lăcrimat. În situația dată însă, toți cei de față știau încă ceva în plus și anume cine și la căpătâiul cui va citi. Iar Evanghelia Sfântului Apostol

Luca, pe care urma s-o citească, stârnea emoții aparte: „În vremea aceea, trecea Iisus prin Ierihon; și iată, un om anume, Zaheu, era mai-marele vameșilor și era bogat. Și căuta să vadă pre Iisus, cine este și nu putea de popor, că era mic de stat; și alergând înainte s-a suit într-un smochin, ca să-l vadă pre El, că pre acolo avea să treacă. Și dacă a venit la locul acela, căutând Iisus, l-a văzut pre dânsul și a zis către el: Zahee! Grăbește de te pogoară, că astăzi în casa ta Mi se cade să fiu. Și grăbindu-se s-a pogorât și L-a primit pre Dânsul, bucurându-se. Și văzând, toți cârteau, zicând că la un om păcătos a intrat să găzduiască. Iar Zaheu stând, a zis către Iisus: Iată, jumătate din avuțiile mele, Doamne, dau săracilor și de am năpăstuit pre cineva cu ceva, întorc împătrit. Și a zis către el Iisus: Astăzi se făcu mântuire casei acesteia, pentru că și acesta fiul lui Avraam este, că a venit Fiul Omului să caute și să mântuiască pre cel pierdut”.

Când s-a terminat slujba, Petre, sub efectul acesteia și al medicamentelor, vlăguit de tot ce trăise cu o seară în urmă, ațipise. Nu s-a trezit nici când cei trei au ieșit. Dormea adânc și liniștit, iar două lacrimi i se furișau printre brazdele obrazilor ca atunci când ne-am întâlnit prima oară pe scările metroului.

Ecocardiografia pe care i-o făcuse Maica Harina relevase un infarct miocardic. Nu erau consecințe grave. Dar, precum a zis ea: „Un infarct miocardic este totuși un infarct miocardic. Este greu de vorbit despre un atac de cord mic sau mare”.

De aceea, atunci când s-a întâmplat, Maica a făcut de gardă, supraveghindu-l toată noaptea minut de minut. Mai cu seamă că inima lui purta semnele unor probleme mult mai vechi.

La o vreme, Petre a deschis ochii când Maica doctor Harina îl ștergea pe față. Ochii lui s-au micșorat de îndată ce-a văzut-o, dând parcă să se-ascundă de-o rușine ce n-o puteau îndura.

– Vă rog să mă iertați, Maică, a șoptit Petre, înțelegând amândoi foarte bine pentru ce-și cerea el iertare.

Maica și-a dres ușor glasul, așezându-și cu o gingășie cordială ochelarii:

– Sunt nenumărate situații în viață, zise, în care iertarea este necondiționată. Eu n-aș fi putut fi acum aici și nici ceea ce sunt dacă nu i-aș fi iertat pe toți cei care trebuiau iertați. Nu este acum un moment potrivit spre a vorbi despre astfel de lucruri. Fiți însă liniștit, aici sunteți în grija Celui de Sus, și când e așa, este sigur foarte bine, credeți-mă. Acum trebuie să vă odihniți. Lăsați-L pe Dumnezeu să vă refacă, atât.

Petre oftă și dădu ușor din cap în semn aprobativ.

Stăpâne, Doamne, Dumnezeul nostru, care singur știi suferința ticălosului meu suflet și leacul acestuia, tămăduiește-l cum știi, după mulțimea milei Tale și a îndurărilor Tale! Căci din faptele mele nu-i cu putință a pune peste el alifie, nici untdelemn, nici legături. Ci Tu, Cel ce ai venit să chemi la pocăință nu pe cei drepecți, ci pe cei păcătoși, ai milă și îndurare și Te milostivește spre dânsul; rupe zapisul

faptelor mele celor rele și urâte și mă povățuiește la calea cea dreaptă, ca umblând întru adevărul Tău să pot scăpa de săgețile vicleanului și așa să stau fără osândă înaintea înfricoșătorului Tău divan, slăvind și lăudând Prea Sfântul Tău nume, în veacul vecilor. Amin! (Rugăciune după a noua Catismă)

A șasea zi. Stând în perfuzie atâta timp Petre slăbise vizibil, îi crescuse barba și chipul cu totul i se schimbase. Se gândea tot mai mult la tot ce s-a petrecut cu el în ultimii ani. La experiența morții sale, la tot ce se întâmplase acolo în mormânt și la situația aceasta terifiantă în care era acum...

„A fost nevoie să mor, carevasăzică, pentru ca să mă rup de viața mea și de lumea în care trăiam. De fapt, mai bine zis, odată întors din mormânt, lumea s-a rupt de mine, căci eu, așa cum se zice, nici mort nu m-aș fi lăsat de ea.

Încep să înțeleg tot mai bine că are Dumnezeu într-adevăr un plan cu fiecare și, precum am auzit de multe ori de când sunt aici, „nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu”.

Eu m-am întors din mormânt, din iad m-am întors.

Eu m-am întors? El m-a ridicat de-acolo de sub pietrele alea și mi-a redat lumina soarelui.

Pe câți i-am înfundat eu în viața mea, lipsindu-i de lumina asta a soarelui, și câți dintre aceștia n-au mai văzut-o poate niciodată? Nu pot să spun nimănui câtă amărăciune și câtă părere de rău simt acum în ființa mea. În ființa mea, zic, pentru că o simt peste tot, din creștet până-n călcâie și adânc în inima mea.

Eu nu știu ce este sufletul și nici unde este, dar durerea pe care o simt, cel puțin acum de două zile, cred că este durerea sufletului. Nu mă doare ceva anume sau undeva să pot spune, mă doare rău în străfundul măruntaielor și mă arde la lingurică. Îmi vine să plâng cum nu mi-a venit mie niciodată, parcă aș fi devenit muiere. M-aș ridica din pat și m-aș duce la oamenii ăștia să-i iau în brațe și să le spun că vreau și eu să trăiesc ca ei. Ce diferență între ceea ce-am trăit și am crezut eu că este viața și ce cred ei și cum trăiesc.

Eu l-am urât pe Părintele Filip, fără să-mi fi făcut niciun rău, și l-am trimis la moarte, iar el m-a primit ca pe un prieten și, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat, i-am simțit iubirea sinceră și încurajarea. Nu cred că i-a făcut cineva un rău mai mare decât i-am făcut eu, iar el s-a purtat cu mine ca și cu un frate. Iar Maica Harina... ce să zic? Este mila și iubirea la un loc întruchipate. Când intră dimineața în salon, băi-tataie, mi se face atâta rușine cât n-am simțit toată viața. Are o bunătate în ea pe care eu n-am mai văzut-o. I-a transmis-o și lui Marc, Părintelui Marc. Cred că-i a neamului lor mila asta și iubirea”.

Sfântul Grigorie de Nyssa, fratele Sfântului Vasile cel Mare, zice că „mila este împreună-pătimire iubitoare cu cei chinuți de dureri. Căci precum cruzimea și sălbăticia își au obârșia în ură, așa și mila odrăslește din iubire, neputându-se ivi decât din aceasta. Și dacă ar cerceta cineva cu luare-aminte însușirea milei, ar afla că e o întărire a simțirii iubitoare, amestecată cu pătimirea întristării.

Căci părtășia la cele bune e năzuită de toți la fel, atât de dușmani, cât și de prieteni. Dar voința de a te face părtaş la dureri e proprie doar celor stăpâniți de iubire. De aceea se recunoaște că dintre toate cele ce țin de viața aceasta cea mai tare este iubirea. Iar mila este întărirea iubirii. Iar fericit, în sensul propriu, este acela care-și are sufletul în această simțire, fiindcă a ajuns la culmea virtuții.

Să presupunem că ar fi proprie tuturor această simțire față de cei mai prejos; atunci n-ar mai fi unul mai sus și altul mai jos, n-ar mai fi viața împărțită prin numiri contrare, n-ar mai întrista sărăcia pe om, nu l-ar mai umili robia, nu l-ar mai supăra necinstirea. Căci toate ar fi comune tuturor, și viața omenească ar stăpâni egalitatea”.

Dar nu egalitatea aceea doctrinară de tip comunist, „ci egalitatea izvorâtă din mila pentru celălalt. Cel ce are făcându-se de bunăvoie deopotrivă cu cel lipsit. Iar dacă ar fi așa, n-ar mai rămâne nicio pricină de dușmănie; pizma ar înceta; ura ar pieri; amintirea răului, minciuna, înșelătoria, războiul ar dispărea. Căci toate, zice Sfântul, sunt odraslele poftei de mai mult. Iar prin smulgerea acestor răutăți s-ar înmulți bunătățile: pacea, dreptatea și tot șirul celor cugetate ca fiind bune și ale binelui”.

Miluieste-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta. Și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. (Psalmul 50, 1-2)

A șaptea zi. În curtea monastirii de sus totul părea în obșnuitul diurn. Un frate mătura meticulos aleea dinspre

poartă, îngânând, într-o afonie evidentă, fragmentar, cât apuca să audă, din cântările ce răzbeau anevoie prin geamul bucătăriei dintr-un aparat al cărui sistem de redare nu era deloc punctul lui forte, ba mai era și bruiat în mod necruțător de un abric sau un circular care răzbătea impetuos de undeva dinspre grajduri.

Un călugăr bătrân ședea pe un scăunaș în fața chiliei lui, învârtind osârdnic metanierul tocit, în timp ce se uita când la cei câțiva pelerini hliziți care nu mai pridideau să-și facă poze cu o mătă birmaneză dolofană, dormind fără sinchiseli în ghiveciul unui trandafir japonez doldora de flori, când la cei patru călugări care montau o cruce mare, nouă, de inox pe turla bisericii.

Deodată se auzi o vuitură, o hurducătură și o zdrăngănitură pe tabla turlei și apoi o duduitoră scurtă și înfundată în pământ. „Doamne, apără și păzește!”, zise bătrânul călugăr, îndreptându-se îndată către partea cealaltă a bisericii, dincotro venise lărmălăul. Unul dintre călugării de pe turlă căzuse. În drumul lui, bătrânul a strigat către fratele acela care mătura și care, auzind bufneala și huruiala, căuta să priceapă ce s-a întâmplat. „Du-te repede și trage clopotul mic!”, zise bătrânul. Clopotul mic era alarma. În câteva minute s-a adunat aproape toată obștea. Unul dintre pelerini sunase la salvare. Care și cum sosea se închina minunându-se. Starețul, alb la față ca peretele de care se rezemase, își ridicase mâinile deasupra capului și, cu privirea înspre cer, se întreba: „De ce l-am lăsat eu, Doamne, pe ăsta să se suie pe turlă, de ce? Doamne, ce ispită!”

La câțiva metri de biserică, în spatele altarului, cu fața în jos, zăcea „directorul”, cum îi ziceau cam toți rasoforului aceluia care locuise împreună cu Petre. Căzuse de pe turlă și, ca și când înălțimea de la care se prăbușise cu toată greutatea lui n-ar fi fost destul, nimerise și cu capul într-un soclu de beton al unui proiector care lumina noaptea biserica. Între timp sosise și Părintele doctor Casian care, după ce l-a examinat pe rasofor, se adresă starețului: „Din păcate n-a avut nicio șansă. Dumnezeu să-l ierte!”

Mulți dintre călugări se strânseseră în jurul celor trei care fuseseră pe turlă. „Era băut, ziceau aceștia. Noi i-am zis de la început Părintelui Stareț să nu-l lase să se urce. Și lui i-am zis să-și vadă de treabă, că ne suim noi și montăm crucea. Nu și nu. Părintele Stareț l-a încurajat mai mult. Că să-l lăsăm și pe el să se bucure, zicea, că s-a zbătut și că a făcut rost de ea. Și... uite, acum!”

După o vreme au început să vină cei de la Salvare, Jandarmeria, Poliția, Procuratura. Răsunau pădurile de atâtea sirene, iar girofarurile lor împrăștiu în toată curtea, pe ziduri și pe chipurile tuturor valuri roșii-vineții.

De cum au sosit i-au îndepărtat pe toți cei ce se adunaseră, au înconjurat cu niște benzi galbene biserica și locul unde zăcea rasoforul, au făcut măsurători și fotografii în timp ce mai mulți cameramani filmau, l-au adunat apoi pe rasofor și l-au suit învelit în niște folii într-o salvare, pe stareț și pe cei trei călugări i-au recuperat apoi din încercuirea reporterilor, suindu-i în mașina Poliției și, în mai puțin de două ceasuri, se așternuse din nou liniștea. E drept că parcă nu mai era aceeași. Apăsa ceva din toate

părțile, și, pentru că o ploaie amenințătoare stătea să înceapă, toți se adăpostiseră, așa încât locul părea pustiu. Doar țipetele prelungi ale turturelelor din clopotniță întâmpinau tunetele asurzitoare. Ploaia aceea venise parcă să spele tot ce se întâmplase acolo și să ascundă urmele de sânge ale rasoforului.

Către seară, discret, numai cu știrea câtorva, a trecut fugitiv Exarhul – locțiitorul Mitropolitului –, spre a afla detalii și spre a transmite câteva porunci ale Vlădicăi, printre care și aceea ca Vitalie iconomul să preia încă din seara aceea conducerea, până la întoarcerea Starețului.

Vitalie era nu numai iconomul monastirii, administratorul adică, ci și „pupila” și chiar irisul Vlădicăi. Toți știau asta, nu era nici o taină, așa cum nici pentru Vitalie nu era o taină aversiunea de care se bucura, cu câteva excepții oportunistice, din partea obștii.

Când s-a mai potolit ploaia, Părintele Marc s-a dus la Petre. Aflase și el, *bunăntăles*, ce se întâmplase, și primele vorbe schimbate au fost despre moartea rasoforului.

– Părinte, zise Petre, îmi pare rău de el așa, na, ce să zic, dar... nu pot să mă prefac. Mai mult mă las gădilat de șarpele bucuriei. Mă gândesc în sinea mea că a scăpat mânăstirea asta de un beleuz și că mulți o să-și găsească liniștea. Zău!

Părintele oftă, își trecu degetele de câteva ori prin barbă, făcându-și de lucru pentru ca să-și poată organiza gândurile, astfel încât ceea ce urma să-i spună lui Petre să nu-l tulbure în vreun fel, să înțeleagă, să poată primi și să folosească.

– În Pateric, precum am mai vorbit noi, sunt multe istorioare frumoase și cu tâlc spre înțeleptirea noastră. Iată, zice acolo că „un oarecare dintre Sfinți <a auzit> despre un frate că a căzut în curvie și a gândit: O, rău a făcut! După un oarecare timp a răposat fratele. Și a venit îngerul cu sufletul fratelui către bătrânul acela zicând: Iată-l pe cel pe care l-ai judecat, s-a mutat! Unde poruncești să-l așezăm? În Împărăție sau la chinuri? Atunci, înțelegând bătrânul ce făcuse, că-L substituise în felul acela pe Dumnezeu, tăcu până la moarte, rugându-se lui Dumnezeu să câștige iertare pentru aceasta, plângând, ostenindu-se și rugându-se inclusiv pentru fratele acela”.

Nu este poruncă mai mare, zic Sfinții, decât aceasta: „Să nu judeci pe fratele tău și astfel nu vei fi nici tu judecat. Iar de-l vezi pe fratele tău greșind și nu-i vei zice să-și recunoască greșelile, din mâinile tale se va cere sângele lui. Iar de va auzi și nu se va întoarce de la păcatele sale, atunci el va da seamă pentru greșeli. Deci bine este a-l înfrunta cu dragoste, iar nu a-l cleveti și a-l ocări ca pe un vrăjmaș”.

Îți amintești?

„Dragostea îndelung rabdă, dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de dreptate, cât se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată”.

– Părinte Marc, e minunat ce spui mata sau, uite, cum zice Apostolul Pavel, dar eu mă întreb încă și încă ce să fac,

ce să-i fac inimii ăsteia bolnave a mea ca să nu se bucure că a crăpat poponaru', ci să se întristeze și să-i pară rău. Nu pot. ăsta sunt. Să vă mint?

– În înțelepciunea de care s-au bucurat Sfinții luminați de Dumnezeu găsim atât explicații spre înțelegere, cât și soluții și metode privind schimbarea noastră, prefacerea, transformarea și înnoirea minții noastre, a inimii noastre, a ființei noastre cu totul.

Ce vedem noi acum? Vedem, precum bine ai spus, o inimă bolnavă, dar nu ca urmare a infarctului, ci ca o consecință a tot ceea ce a adunat ea rău și urât în decursul vieții. Infarctul însuși este o consecință.

Incapacitatea de a ne întrista când un semen, iată, și-a încheiat socotelile pe aicea înainte de a-și fi lucrat temeinic despătimirea, prefacerea despre care vorbeam adineaori, înainte de a-și fi pregătit întâlnirea cu Dumnezeu, pe care negreșit o va avea, ca noi toți, de altfel, incapacitatea aceasta, așadar, se numește învârtoșarea inimii, înăsprirea și împietrirea ei. Adică asta înseamnă că Harul lui Hristos nu mai lucrează acolo și că, dintr-un centru supranatural, inima devine un centru paranatural. Această învârtoșare duce la nepăsare și la uitarea de Dumnezeu.

Ca urmare a acestei îmbolnăviri inima se întunecă, devine refractară față de înțelegerea și primirea cuvântului lui Dumnezeu. Neprimind cuvântul Lui refuză Harul, singurul care preschimbă răul în bine și întunericul în lumină. „Voi cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi!”, le spunea Sfântul Ștefan iudeilor (Faptele Apostolilor 7, 51).

„După învârtoșarea ta și după inima ta nepocăită îți aduni mânie în ziua mâniei și a arătării dreptei judecăți a lui Dumnezeu”. (Romani 2, 5)

Mântuitorul a întâlnit adesea aceste inimi împietrite: după minunea înmulțirii celor cinci pâini, după ce a umblat pe mare, suindu-se în corabia ucenicilor „inimile lor erau învârtoșate”. (Marcu 6, 52). Și tot învârtoșate erau și inimile fariseilor care Îl pândeau să vadă dacă va tămădui pe careva în ziua sabatului. Iar El, „privindu-i mâhnit și întristându-se de învârtoșarea inimilor lor, a zis omului: Întinde mâna ta!” Și l-a vindecat pe acela care avea mâna uscată.

Sunt multe alte boli ale inimilor noastre care la rândul lor îmbolnăvesc sufletul cu totul, transmițând maladiile întregii structuri psihosomatice. Tot ce întreprinde un astfel de suflet este mort!

Avva Dorotei zice că într-un suflet coplesit de patimi nu te poți încrede, așa cum nu te poți încrede într-un conducător corupt. Căci așa cum acesta îi va corupe și pe cei onești și de ispravă din preajma lui, tot așa și sufletul, robit de păcate, va supune la rele celelalte mădulare. Prin urmare o inimă bolnavă și nevindecată va îmbolnăvi tot organismul.

– Părinte, interveni Petre, eu vă repet, știu că sunt putred de urâciuni și de păcate, m-am făcut în viața mea frate cu dracu', la propriu. Și am făcut lucruri pe care poate nici el nu le-ar fi făcut. Dar acum mă dezmeticesc. Încep să văd cu totul altă lume. Trăiesc de-o bună bucată de timp într-o altă dimensiune, dacă pot spune așa. Bai tatule, vreau să știu, însă, concret ce trebuie să fac pentru ca să

mă însănătoșesc. Văd eu bine că întoarcerea asta a mea din mormânt este cu adevărat întoarcerea mea de la moarte la viață. Înțeleg, fără să fiu vreun poet sau știu eu ce artist, că rănilile astea, de exemplu, pe care mi le-a făcut Titi Baros, Michiduță mi le-a făcut, și tot la propriu. I-am spus și Părintelui Filip, l-am văzut încă o dată realmente pe dracu', de data asta în pielea și oasele lui Baros. Înțeleg bine, repet, că rănilile astea multe care au fost cusute și tratate aici, purtându-le pe trup, vorbesc de fapt despre multele răni de pe sufletul meu, care trebuie tratate.

Părinte Marc, îmi este clar și limpede că numai Dumnezeu putea să mă aducă aici, unde să vă găsesc pe toți trei: pe Părintele Filip, pe Maica și pe mata, pentru ca tocmai de la dumneavoastră, căroră v-am făcut atâta rău, să-mi primesc binele. Nu sunt un imbecil să nu înțeleg toate lucrurile astea. Nu trebuie să mi le deseneze cineva pe tablă. Le-am înțeles foarte bine, mă gândesc clipă de clipă la ele și chiar vreau să schimb animalu'. N-oți putea, Părinte, să faceți din porc iepure, dar măcar de râie și de rapăn dacă-l scăpați, tot va fi un porc mai de treabă. Să mă iertați.

– Dumnezeu să ne ierte pe toți, răspunse zâmbind Părintele. Este o propunere și o provocare interesantă. Mare-i puterea Domnului! L-a zidit El pe om din nimic, darămite să-l ajute ca să se ridice și să se scuture de tina în care a căzut, nu l-o fi oare la îndemână?

Să revenim însă la inimă, pentru că am înțeles că ar trebui să vorbim „concret” despre vindecare. Vreau să fac dintru început următoarea precizare: cea mai înaltă

aspirație a omului ar trebui să fie dobândirea cunoștinței de Dumnezeu. Dar zicând „cunoștință de Dumnezeu” nu trebuie luat sensul academic, ci ar trebui înțeles că ne referim la comuniunea ființială cu Dumnezeu. Această comuniune nu se realizează deloc ușor și nici repede. Ea se întâmplă în adâncurile inimii, acolo unde omul, printr-o străduință fermă și printr-o stăruință continuă, va afla sensul ființării sale. Pentru aceasta este necesar un lucru simplu. Simplu, zic, iar nu ușor, repet: inima trebuie să fie curată! Mântuitorul Însuși ne spune asta: „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”.

(Matei 5, 8)

Medicamentul recomandat pentru început de către doctorii cei cu adevărat iscusiți, de către Sfinții Părinți adică, este Pocăința. Ce este aceasta? Sfântul Ioan Scărarul spune că este „o reînnoire a Botezului. Pocăința este un legământ prin care făgăduim lui Dumnezeu să începem o viață nouă. Pocăința este cumpărătorea smereniei. Este o continuă renunțare a sufletului la plăcerile trupesti. Pocăința este rațiunea care se judecă pe sine însăși și care se preocupă mereu de sine fără a avea grija altora. Ea este fiica nădejzii și negația disperării.

Cel care se pocăiește este un condamnat căruia nu-i este rușine să-și mărturisească vina.

Pocăința este împăcarea cu Dumnezeu prin practicarea virtuților potrivnice păcatelor cărora s-a făcut până atunci părtaș”.

Același Sfânt Ioan al Scării precizează că toți cei care și-au întinat Botezul „au nevoie de un neîncetat foc al inimii

și de îndurarea lui Dumnezeu" pentru a-și curăți „smoala nelegiuirilor”.

Dacă pocăința va fi una conștientizată și asumată, autentică și profundă, atunci vom dobândi cel mai grozav balsam pentru tămăduirea inimii: smerenia!

*Jertfa lui Dumnezeu este duhul umilit; inima înfrântă
și smerită Dumnezeu nu o va urgisi. (Psalmul 50, 18)*

La plecare Marc i-a dat o carte, zicându-i:

– Trebuie să ne oprim. Îți las, însă, până mâine această carte. Am pus un semn la un capitol anume pe care am să te rog să-l citești ca și când ar fi o continuare a discuției noastre. O vei face cu un Sfânt care îți va spune câteva lucruri pe care eu n-aș fi știut să ți le spun așa. Oricum, precum ai observat, mă feresc să-ți spun lucruri de la mine. Se spune că cel ce grăiește de la sine nebunie va cuvânta.

Despre înșelare – Sfântul Ignatie Briancianinov. La pagina 111 drept semn era o scrisorică:

„Petre,

Pentru mine vei rămâne Petre, așa cum te-am strigat în primele zile când ai venit să mă ajuți să repar pontonul de la iaz.

Am ales să-ți scriu aceste cuvinte, socotind că atunci când le vei citi nu vor mai fi doar gândurile mele.

Se spune că mare bucurie se face în Ceruri când se întoarce un păcătos. Și dacă păcătosul produce acolo Sus atâta bucurie, unde, nu-i așa, precum se spune, e un păcătos,

dar aicea pe pământ, unde el devine fără să-și propună și fără să bănuiască din răufăcător un binefăcător?

Petre, așa am înțeles că ai devenit tu pentru noi. Pentru mine, pentru mama și pentru unchiul Filip. Ești binefăcătorul nostru prin care așa a binevoit să lucreze Dumnezeu. Altfel totul ar fi devenit altceva. Și ce-ai făptuit tu, dar și ce-am trăit noi. Am fi fost toți niște bieți trăitori într-un conținut tragic, blestemat.

În felul acesta pentru noi, fratele Părintelui Filip, ucis într-o noapte în Fortul 13 de la Jilava, fără altă vină decât aceea de a-i fi îndemnat mereu pe studenții săi să meargă duminica la Sfânta Liturghie, să se spovedească și să se străduiască să păstreze vie această mare moștenire creștină – Biserica lui Hristos –, pentru noi, zic, și mă gândesc, desigur, la neamul nostru creștin, el este Sfântul Mucenic Andrei.

Prin tine, Petre, Părintele Filip și-a desăvârșit lucrarea iubirii în care ne odihnește acum pe toți. Avem aici, viu printre noi, un sfințisor. Cu toții știm asta. Lucrarea lui ne încălzește, ne sprijină și ne conduce, chiar dacă el stă acolo, deoparte nu departe, chiar dacă uitându-te la cât se zărește pe-afară, n-ai zice că ar putea fi ceea ce este pe dinăuntru.

El a ajuns la iubire, Petre. Și cine a ajuns la iubire a ajuns la Dumnezeu!

Pentru Părintele Filip, așadar, ai fost <dascăl> și <îndrumător>. Tu l-ai trimis și l-ai făcut <discipolul> celei mai înalte școli de iubire: Temnița!

Dacă nu erai tu, cu furiile tale sălbatice de atunci, eu însumi n-aș fi fost, căci mama se pregătea să-și dăruiască viața cu fecioria deplină Mirelui Hristos. A și făcut-o, de altfel, dar aducându-mă și dăruindu-mă și pe mine Domnului încă de la trei ani.

Dacă nu s-ar fi întâmplat atunci umilința aceea mare pentru mama, cine știe de câte ori până acum ar fi mușcat-o poate șarpele mândriei. Prin frumusețea ei, prin deșteptăciunea ei, prin cumințenia ei și, desigur, prin fecioria ei. Așa, a purtat în sân această piatră scumpă a smereniei, care a ținut-o mai tot timpul deoparte și cu capul mereu plecat.

Cu excepția părinților și a duhovnicului nimeni n-a știut ce s-a petrecut cu adevărat. Lumea a clevetit, a arătat cu degetul, a lansat supoziții, a blamat, smerind-o astfel și îndemnând-o mult mai ferm să-și urmeze calea.

Pentru mama ai fost varga umilinței care a născut, la propriu, dragostea, nădejdea și credința. Dragostea, pentru că părinții ei, respectiv, bunicii mei, ne-au primit nu numai cu multă milă, dar cu o dragoste specială, sfântă. Nu s-au mâniat, n-au judecat, n-au suduit, n-au blestemat, ci ne-au iubit. Ne-au iubit cum altfel poate că n-ar fi făcut-o; ca și duhovnicul ei și, mai târziu, ca și maicile de aici. Ei i-au fost reazimul și eu nădejdea.

A nădăjduit că Dumnezeu o va întări să mă poată crește sănătos pentru ca, la vremea rânduită de Domnul, să-I fiu eu însumi Lui ostaș și ei rambursul jertfei.

Pentru mine toate acestea au fost și, iată, mi se dezvăluie încă și azi, o revelație evidentă a lucrării lui

Dumnezeu și o dezvăluire argumentată privind zădărnicierea lucrului drăcesc. Văd cum, răsucind Domnul cheia binelui în broasca răului, supliciul se convertește și devine înaltă sublimațiune.

Bucură-te, Petre! Vezi, pentru ca rana să nu devină mai adâncă, așa am înțeles și am primit noi toată încercarea, așa te-am privit și te-am primit pe tine. Așa te-am purtat în pomeniri, așa te vom ține în rugăciuni.

Silește-te, Petre! Într-o zi vei învăța ce este zborul și atunci vei iubi cu adevărat stelele, apropiindu-te de splendoarea lor.

Precum ai înțeles, desigur, acestea sunt tainele noastre bine ferecate în sipetele inimilor, așa cum cred că vor rămâne și pentru tine.

Și să știi că-mi pare tare rău că iubirea noastră nu poate substitui osteneala despovărarilor tale. Aceea este lucrarea ta personală cu Dumnezeu. Dar îndrăznește, Petre, Hristos a biruit lumea!

Marc. <Un prieten. Poate singurul!>

P.S. Să nu te lași apăsător nicicând de mâhnirea că nu mi-ai fost tu tată cu adevărat, ai fost, cum nu se putea mai bine, suplinitor de Tatăl!"

Iată, deciptarea conținutului marelui paradox al iubirii lui Hristos! Aceasta este relevanța Catharsisului și revelația procesului metanoic. Suflul și trupul înălțate dincolo de angoasele telurice, renăscând într-o continuă metamorfoză.

*Nici fărădelegea și nici păcatul meu nu sunt pricină,
Doamne. Fără de nelegiuire am alergat și m-am
îndreptat spre Tine. (Psalmul 58, 4)*

Petre stătea prăbușit cu fața în pernă și gema. Scrisoarea îi scăpase din mână și ajunsese pe noptiera de lângă pat, unde era așezată icoana pe care i-o adusese Marc. Lumina veiozei cădea în așa fel încât, în îmbrățișare, cei doi Apostoli Petru și Pavel păreau un singur trup.

Acum se surpau ultimele ruine din fosta viață a lui Petre. Acum se deslușea pe deplin Rugăciunea pentru vrăjmași a Sfântului Nicolae Velimirovici:

„Binecuvântează, Doamne, pe vrăjmașii mei, că și eu îi binecuvântează și nu-i blestem”.

Viața i se relua în minte ca o buclă de film, cu toate momentele urâte și murdare. Ar fi vrut să oprească, să taie și să arunce filmul acesta deprimant. Ar fi vrut să adoarmă și să se trezească într-o viață curată și bună. Dar viața nu se poate schimba într-un vis. Conștiința noastră, vai, a multora, este ca o bibliotecă uitată undeva, într-o clădire abandonată. Este, precum o descrie Sfântul Ignatie în capitolul pe care i l-a recomandat Marc: „Cărțile n-au mai fost demult citite, cărțile învechite în dulapuri sunt pline de praf și roase de molii. Cel care ia o asemenea carte o citește cu multă osteneală. Așa e și conștiința mea. Necercetată de mult timp, cu greutate s-a lăsat deschisă. Deschizând-o, nu am aflat mulțumirea așteptată. Doar păcatele însemnate se pot citi cu îndeajunsă înlesnire; semnele mărunte, care

sunt o mulțime, s-au șters aproape și nu mai pot desluși acum înțelesul lor [...].

Văd: <Fărădelegile mele au covârșit capul meu, ca o sarcină grea apăsă-au peste mine, înmulțitu-s-au mai mult decât perii capului meu.> (Psalmul 37, 4; 39, 17).

Care este urmarea acestei păcătoșenii? <Ajunsu-m-au fărădelegile mele și n-am putut să văd; inima m-a părăsit.> (Psalmul 39, 16–17). Urmările vieții păcătoase sunt orbirea minții, împietrirea, nesimțirea inimii. Minte păcătosului înrăit nu vede nici binele, nici răul; inima lui nu mai este în stare să primească simțiri duhovnicești. Dacă acest om, părăsind viața păcătoasă, se va întoarce către nevoințele bunei-cinstiri, inima lui, de parcă i-ar fi străină, nu-și va alătura simțirea năzuinței lui către Dumnezeu.

Atunci când nevoitorului, prin lucrarea Harului Dumnezeiesc, i se descoperă mulțimea păcatelor lui, este cu neputință ca el să nu cadă în cea mai mare nedumerire, să nu se afunde într-o adâncă tristețe. <Inima mea s-a tulburat> de-o asemenea priveriște, <părăsindu-m-a tăria mea și lumina ochilor mei, și aceasta nu este cu mine; că șalele mele s-au umplut de ocări>, adică lucrarea mea s-a umplut de piedici ridicate prin deprinderea păcatului, care atrage în chip silnic spre noi păcate. [...]

Patimile se luptă care mai de care să pună stăpânire pe mine, neîncetat mă aruncă de la una la cealaltă, mă răscolesc, mă tulbură. Și nu-mi văd starea mea cea jalnică! Asupra minții mele atârână un vâl nepătruns de întunecime; asupra inimii zace piatra cea grea a nesimțirii.

Oare își va veni în fire mintea mea, oare va vrea să se îndrepte către bine? I se împotrivește inima deprinsă cu desfătarea păcătoasă, i se împotrivește trupul meu, care a agonisit dorințe dobitocești. Am ajuns chiar să uit că trupul meu, făcut fiind pentru veșnicie, este în stare de doriri și mișcări Dumnezeiești, că năzuințele dobitocești sunt pentru el o neputință pe care i-a adus-o căderea.

Felurite părți care alcătuiesc ființa mea – mintea, sufletul și trupul – sunt retezate, despărțite, lucrează alandala, se împotrivesc una celeilalte; și numai când lucrează păcatul se află într-o înțelegere de scurtă vreme, potrivnică lui Dumnezeu.

Aceasta este starea mea! Ea este moartea sufletului în timpul vieții trupului! Iar eu sunt mulțumit cu starea mea! Sunt mulțumit nu din smerenie, ci din pricina orbirii mele, din pricina împietririi mele. Sufletul nu simte că este mort, precum nu simte nici trupul despărțit de suflet prin moarte.

Dacă mi-aș fi simțit omorârea, aș fi petrecut în pocăință necurmată. Dacă mi-aș fi simțit omorârea, m-aș fi îngrijit de învierea mea! [...]

Păcatul poate să și-l vadă numai acela care cu voință hotărâtă s-a desfăcut de orice prietenie cu el, acela care s-a sculat priveghind și păzind porțile sale cu sabia scoasă din teacă – Cuvântul lui Dumnezeu; acela care gonește și taie cu această sabie păcatul, în orice chip s-ar apropia de el.

Celui care săvârșește această mare faptă învrăjbindu-se cu păcatul, smulgând de la el cu sila mintea, inima și trupul,

aceluia Dumnezeu îi dă un mare dar: vederea păcatului său.

Fericit sufletul care a văzut păcatul încuibat în sine!
Fericit sufletul care a văzut în sine căderea protopărinților,
învechirea vechiului Adam! [...]

Fericit sufletul care neîncetat învață Legea lui Dumnezeu! În aceasta el poate să vadă chipul și frumusețea Omului Nou; punându-se alături de acesta, el poate să-și vadă și să-și îndrepte neajunsurile.

Fericit sufletul care și-a cumpărat țarina pocăinței, omorându-se pe sine în ce privește pornirile păcătoase! În această țarină va afla neprețuita comoară a mântuirii.

Vederea păcatului nostru și pocăința pe care o naște aceasta sunt lucrări care nu au sfârșit pe pământ; vederea păcatului nostru stârnește pocăința; prin pocăință se dobândește curățirea; ochiul minții curățindu-se treptat, începe să vadă în întreaga fire omenească neajunsuri și vătămări pe care nu le băga nicicum în seamă mai înainte.

Doamne, dă-ne să vedem păcatele noastre, așa încât mintea noastră, atrasă cu desăvârșire de luarea-aminte față de acestea, să înceteze a mai vedea greșelile aproapelui și să-i vadă pe toți într-acest chip, buni! [...]

Dă-ne nouă, celor ce ne-am spurcat, haina sufletului să o albim iarăși. Ea a fost spălată în apele botezului, dar acum, după pângărire, această haină are nevoie să fie spălată în apele lacrimilor.

Dă-ne să vedem în lumina Harului Tău neputințele cele de multe feluri care trăiesc în noi, înăbușind în inimă

mișcările duhovnicești, aducând în ea mișcările sângelui și trupului care sunt potrivnice Împărăției lui Dumnezeu. [...]

Dă-ne nouă să ajungem la Tine, Cela ce chemi pe cei ce-și recunosc păcătoșenia și-i lepezi pe cei ce se socotesc dreți, ca să Te slavoslovim în veci, întru veșnica Ta fericire, a Singurului Dumnezeu Adevărat, Răscumpărătorul celor robiți și Mântuitorul celor pierduți. Amin". (Sfântul Ignatie Briancianinov)

Cu o seară în urmă îl aduseseră pe rasofoar pentru a fi înmormântat în cimitirul monastirii. Clopotul mare care se auzea bătând tânguitor asta spunea.

Patru călugări tineri duceau năsălia în urma căreia alți câțiva își târâiau afanisiți botforii, cântând aritmic idiomelele drumului, luându-se aleatoric unii după alții: „Unde este dezmiardarea cea lumească? Unde este nălucirea celor trecătoare? Unde este aurul și argintul? Unde este mulțimea slugilor și strigarea? Toate sunt țărână, toate cenușă, toate umbră...”

Și dinspre Stareț veștile erau sumbre. Fusesse arestat și, cu toate „intervențiile”, de la Mitropolie se aflase că nu va scăpa finalmente fără trei, patru ani de pușcărie. Cine seamănă oftat, culege suspine!

În obște nu mai conteneau clevetelile, revenind în actualitate probleme ce, pentru unii, stârneau încă frisoane, căci le crezuseră șterse de timp, ascunse-n amintiri, iar pentru ei, avantajos uitate.

Problemele erau legate de succesiunea bizară de-a lungul vremii la scaunul stăreției. Primul stareț, când

s-a înființat monastirea, în 1939, a fost Gheronda Filip, pe atunci Dionisie. În 1945, securitatea, cu sprijinul unora din interior, i-a înscenat o porcărie, nu cu porci, ci cu niște cai furati și descoperiți așa, hocus-pocus, în grajdurile monastirii, pentru ca mai marii să-i arate apoi „dragostea” și „mila”, prefăcându-se, în „bunătatea” lor, că-l iartă, depunându-l însă din scaun, aruncându-l „disciplinar”, ca duhovnic, într-o monastire de maici, de unde a fost mai apoi arestat și băgat în temniță.

A preluat stăreția cel care pusese la cale toată mascarada cailor furati și „ascunși”, chipurile, de Gheronda. Acesta a avut stăreția cea mai lungă: *douăzecișiopt* de ani. În 1973, monastirea a cumpărat un tractor de ocazie de la niște munteni necolektivizați și, nu peste multă vreme, ce să vezi? Tractorul fusese furat de la o stațiune agricolă de către muntenii aceia care au declarat, în mod mincinos, că starețul le ceruse să facă asta.

În ziua în care urma să se pronunțe instanța, starețul, în vârstă de *șaptezecișinouă* de ani, a făcut un accident vascular și, în loc să ajungă după gratii, cum și-ar fi dorit cel care îi pusese la cale și lui „sceneta”, a ajuns „înjugat cu moartea”, plătindu-și birul pentru pofta de mărire.

A urmat, desigur, „scenaristul”, care s-a bucurat numai nouă ani de elixirul stăpâniei, căci, după cum se spune, orice naș își are nașul. Despre el s-a spus că ar fi murit de moarte bună, dacă vreo moarte în felul acesta mai poate fi bună, deși apropiații au afirmat că moartea aceea „bună” ar fi fost ascunsă într-o știucă „umplută”. Autopsia a fost amânată până când a devenit inutilă, iar cel care pregătise

știuca a „închinat și el steagul”, după vreo trei luni, într-un accident de mașină pe care nimeni nu l-a mai deslușit până astăzi.

În 1982 a urcat în scaun, pentru *douăzecișitri* de ani, predecesorul celui de acum. Un om vanitos, iubitor de slavă și mărire, uns, cum se spune, cu toate alifiile, dispus să facă orice compromis pentru a rămâne în preacuviosul scaun. Și a rămas până când, tot într-o zi de duminică, aceeași dată de șase iulie, la masa de prânz, fiind el însuși mare iubitor de știucă umplută, a mâncat una „foarte bine pregătită”, astfel încât n-a mai apucat să audă clopotele de vecernie.

Acum unii din obște, mai ales cei câțiva bătrâni care își aminteau bine lucrurile, spuneau că actualul stareț nu era străin de aplicația „știuca”, numai că, prin ceea ce urma să i se întâmple, el întrerupea „tradiția”, căci în meniul stabilimentului unde urma să fie cazat știuca umplută nu prea s-ar fi regăsit.

Cei mai mulți jubilaucă tacitca urmare a celor întâmplate. „Bosul”, „Patronul”, „Managerul”, cum îl supranumiseră pe Stareț, nu s-a bucurat niciodată de o dragoste sinceră din partea obștii și nici chiar de la cei foarte apropiați. Dar asta nu părea să-l fi afectat vreodată. El se hrănea pe săturate din lingușelile celor mulți, pe care le transmitea și el mai departe, voluptuos, celor de mai sus, cât mai sus, pe sub pielea cărora știa să se vâre ca nimeni altul, făcându-și-i prieteni sau complici.

Era un afacerist desăvârșit. Știa să facă bani și din chibrituri consumate sau din potcoavele cailor morți.

Când își propunea sau își dorea ceva, nu exista motiv să-l oprească ori să-l împiedice.

Pentru el ascultarea celor de sub el nu era un act de tăiere a vocii proprii, de dezvoire conștientă și voluntară, de încredere totală în Dumnezeu, Care lucrează cu dreptatea Sa prin cel căruia ascultătorul i se supune. Nu. Pentru el ascultarea era întâi de toate ilustrarea practică a dictonului: „Peștele cel mare înghite peștele cel mic!” El nu cerea să se împlinească un lucru, ci ordona să se execute. Cât despre recunoaștere și recunoștință, acestea îi erau doar sieși destinate, pe principiul simplu: celor mari le sunt socotite și elogiare și faptele mici, iar celor mici le sunt ignorate și lucrurile mari.

Cea mai mare cantitate de energie investită de omul acesta era pentru a face să se vadă ceea ce nu exista și pentru a camufla ceea ce nu trebuia să se știe și să se vadă. Pentru că el ajunsese conjunctural să fie ceea ce după Dumnezeu n-ar fi putut să devină, se înconjurase, evident, de niște fanteze, care credeau, la rându-le, că sunt ceea ce nu puteau fi. Erau vreo doi care se pretindeau chiar văzători cu duhul, sărmanii. Văzători cu buhul! În astfel de situații, insulare și pasagere, ziditoarea lucrare ortodoxă devine o demolatoare formulă ortotoxă. Multe sunt acele maladii letale la baza cărora stau niște viruși imposibil de zărit, chiar și cu microscopul. La fel și chiar mai dihai stau lucrurile în ceea ce privește viața duhovnicească atunci când este virusată de unele duhuri, cel puțin la fel de greu de zărit ca și virusurile. Duhurile înșelării!

Iată de ce obștea își dorea mai mult ca oricând acum să aibă un Stareț ales de ea, pe potriva nevoilor și după Dumnezeu. De aceea hotărâseră să pună asta la rugăciune, fiecare la pravila lui și, la Sfânta Liturghie, acolo unde fierbinte se rugau pentru România:

„Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Care ai venit în lume să ne mântuiești pe toți, iată, înaintea Ta venim și Ție astfel ne rugăm:

Îndură-Te, Doamne, în vremurile acestea grele de neamul nostru românesc și ajută-l să-și afle, în sfârșit, calea cea dreaptă.

Coboară Duhul Tău cel Mângâietor peste noi ca să ne curățească de toate închinăciunile și să ne întoarcă inimile la blândețe și la frica de Tine.

Luminează, Doamne, mințile noastre care, din pricina păcatelor, amărăciunilor și umilințelor, nu mai văd și nu mai disting binele cel bun și calea cea adevărată.

Încălzește-ne, Doamne, inimile care, din pricina răutăților noastre și învrăjbite de diavoli, nu ne mai lasă să fim iertători și să ne iubim unii pre alții.

Slobozește-ne, Doamne, din jugul minciunii, al urii, al pizmei și al egoismului.

Învăță-ne, Doamne, să ne răbdăm unii pe alții așa cum Tu ne rabzi pe noi.

Stinge, Doamne, pofta celor puternici și întunecați care, pentru binele lor, își vând țara și credința, asuprindu-și semenii.

Doamne, rânduiește neamului nostru ortodox diriguitori potriviți cu lucrarea Ta și după nevoile noastre, ale celor mulți și obidiți.

Tămăduiește-ne, Doamne, toate rănilile, cele știute și cele ascunse adânc în inimile noastre; dă-ne tărie și curaj să putem schimba înlăuntru și în afara noastră ceea ce ține de noi.

Încă ne rugăm, Dumnezeule, Dumnezeul nostru Mare, să odihnești în locurile cele bune ale Tale și sufletele înaintașilor noștri care, mucenicește, și-au dat viața pentru credință, pentru țară și pentru dreptate.

Doamne, cu capetele plecate, iată, cu genunchii îndoțiți și cu inimile frânte, ridicăm această mică și puțină rugăciune către Tine, Bunule, și astfel Îți strigăm: *Auzi-ne, auzi-ne, Doamne, și revarsă Mila Ta peste neamul românesc*, căci la Tine ni-i nădejdea toată și știm că a Ta este cu adevărat și Împărăția și Puterea și Mărirea. Și mai știm că numai Tu vei putea întoarce râurile neamului nostru la matca cea străbună și bună, pentru ca aici, Doamne, să se laude numele Tău în veacul vecilor.

Amin!"

Petre fusese externat. Era refăcut, dar trebuia să urmeze un tratament îndelungat pentru inimă. La plecarea din spital a mulțumit tuturor pentru grija de care se bucurase, dar când a ajuns la Maica Harina era vizibil încurcat.

– Maică, vorbele mele sunt sărace și proaste, n-am să știu să vă mulțumesc așa cum s-ar cuveni, dar vreau

să vă spun totuși ceva. Eu n-am știut ce este bunătatea, am aflat-o aici. N-am avut habar de ce-i aceea smerenie, am văzut-o aici. Despre iubire, când auzeam în viața mea, gândeam că este pentru copii, pentru muieri și pentru proști. Am aflat aici că este calitatea cea mai importantă a oamenilor „mari” și că o dobândesc doar cei care învață să facă drumul de la om la Om. Nu m-am gândit vreodată că voi trăi ceea ce am trăit și că am să cunosc ceea ce am cunoscut după ce-am murit, ca să zic așa, dar mai cu seamă ce-am trăit aici.

Am înțeles ce este moartea și am cunoscut mila și lucrarea lui Dumnezeu. Am auzit de când sunt pe-aicea o vorbă care mi-a rămas înfiptă în minte:

Omul vechi de-ar ști să moară,
înainte de-a muri,
atunci, când ar fi să moară,
omul nou n-ar mai muri.

Am spus că am cunoscut mila și lucrarea lui Dumnezeu și nu am cum să nu recunosc aceasta. Pentru că, întorcându-mă din mormânt, viața mea s-a schimbat din temelii. Nu m-a întrebat nimeni dacă vreau sau nu vreau asta. Ca atunci când m-am născut. N-a fost negociabil. M-am trezit singur în fața unei lumi străine, având în față un lung șir de probleme cărora a trebuit să le fac față.

După ce m-am născut a trebuit să învăț să vorbesc, și n-a fost ușor; am fost nevoit să învăț să merg, și nu mi-a fost simplu, deși până la urmă am învățat să și alerg, dar întâi a trebuit să învăț să cad; am fost obligat să deprind a mânca, să învăț să mă îmbrac și să mă dezbrac; a trebuit să înțeleg

fiecare lucru, fiecare obiect, să deslușesc gesturi, sunete, semne. Nimic nu mi s-a lămurit cu una cu două. Cândva, în copilărie, am învățat că lumea asta nu-i prietenoasă și atunci i-am devenit și eu dușman. Și ne-am dușmănit de moarte până la moarte.

Dacă ar fi avut cine să mă ajute să înțeleg lucrurile altfel poate că viața mea ar fi fost alta. Cine mi-a spus mie vreodată ceea ce-am aflat, de pildă, de la Părintele Marc?

Bunică-mea? Căuta să mă învețe, Dumnezeu s-o ierte, lucruri bune, cum ar fi, de exemplu... rugăciunea. Dar ce știa ea despre rugăciune? Mă învăța așa... niște poezii adresate lui Dumnezeu. Atâta știa. Și asta era încă bine, fiindcă bunica unor veri, o scorpie, ce-i drept, nu numai că nu știa să-i învețe și pe ei vreo rugăciune, dar când mă duceam pe la ei, seara eu eram învățat să recit totuși rugăciunile acelea înaintea lui Dumnezeu. Verii mei, însă, când începeam, mă sâcâiau în felurite feluri și se hârjoneau până când venea scorpia furioasă și ne croia pe toți de-a rându'. Eu însă protestam și-i spuneam că vreau să mă rog și că ăia nu mă lasă. Și atunci îmi mai lipea vreo două, trei palme, zicându-mi: „Hai, treci și roagă-te lui Dumnezeu și culcă-te, dracului, odată!”

Ei, bine, dacă ei nu se rugau și o duceau totuși mai bine decât mine, dacă bunica lor avea atitudinea aceea când vedea că mă rog, dacă toți cei pe care i-am întâlnit n-aveau nici o grijă de rugăciune și o duceau aparent foarte bine, ce motivație și ce îndemn aveam eu să mă mai rog?

Am trăit și m-am format, Maică, precum bine a zis cineva despre tinerii de astăzi, după principiile culturii de crâșmă și gang și într-o comuniune de peluză.

După moarte totul s-a schimbat. Când m-am întors acasă, după *douăzecișuna* de zile, n-am înțeles și nu știu să spun nici acum cine a murit și pentru cine. Eu pentru ei sau ei pentru mine? Am pierdut familia, rudele, prietenii. Nimic n-a mai fost ca înainte. Am ieșit de pe contrasens și a trebuit să învăț alte reguli de circulație.

Simt că am reînviat în adevăratul înțeles al cuvântului. Dumneavoastră și părintele Filip mi-ați arătat că există într-adevăr iertare și că iubirea nu este doar o vorbă, iar prin aceasta ați renăscut în mine un sentiment pe care alții îl omorâseră pe când eram un copil: Rușinea. Inima bunului-simț!

Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi.

La loc cu pășune, acolo m-a sălășluit; la apa odihnei m-a hrănit.

Sufletul meu l-a întors, povățuitu-m-a pe cărările dreptății, pentru numele Lui.

Că de voi și umbla în mijlocul morții, nu mă voi teme de rele; că Tu cu mine ești.

Toiagul Tău și varga Ta, acestea m-au mângâiat.

Gătiti-ai masă înaintea mea, împotriva celor ce mă necăjesc; uns-ai cu untdelemn capul meu și paharul Tău este adăpându-mă ca un puternic.

Și mila Ta mă va urma în toate zilele vieții mele, ca să locuiesc în Casa Domnului, întru lungime de zile.

(Psalmul 22, 1-7)

Soarele cobora ascunzându-se încet după munți, împrăștiind prin desișul brazilor săgeți de foc și volburi de căldură. Era momentul zilei când toată căsuța Părintelui

Filip se îmbrăca în danteluri de lumină, irizând a sărbătoare.

Petre și Gheronda ședeau pe prispă și, grăind, roboteau mărunte lucruri. Era aparte și anume mai ales dialogul îndeletnicirilor. Gheronda spărgea nuci cu un ciocănel pe o piatră, iar Petre rupea fâșii de cârpe pentru niște viitoare preșuri.

Părea că-și sfâșie bucată cu bucată trecutul și mai ales părea să destrame acele triste și dureroase zile în care îl hărțuise și îl chinuise, mutilându-l pe Părintele.

Gheronda însă lovea calm cu ciocănelul, iar nucile se spărgeau cu ușurință, ca și când ar fi fost vechile gânduri ale lui Petre, sfărâmate sub puterea rugăciunii pe piatra Hristos.

– Vezi mata, Petre, bine a zis cine a zis: „Oricât de întinate ne-ar fi trecuturile, avem în față un viitor imaculat”. Și viitorul acesta începe cu clipa imediat următoare deciziei de a ne rupe de trecut.

– Așa e, zise Petre, sfâșiind o altă bucată din cârpa neagră din care tot rupea, ca și când, în felul acesta și-ar fi arătat încă o dată veridicitatea hotărârii sale.

– Ce lucru minunat cu voia asta liberă pe care i-a lăsat-o Dumnezeu omului. A fi liber să voiești un lucru, și a avea libertatea de a nu-l mai voi. Să fii liber în a trăi cum voiești, și să voiești, liber, a nu mai voi să trăiești după voia ta; ci, înțelegând cum trebuie versetul acela axiomatic: „Facă-se voia Ta”, să alegi într-o zi, liber, să voiești a trăi după voia lui Dumnezeu. „Doamne, eu voiesc ceea ce voiești Tu, pentru că Tu voiești să mă supun voii Tale!”

Omului și omenirii nu îi este bine și nici nu poate să-i fie pentru că a ales cu obstinație să trăiască după voia sa. Ai văzut mata însuși, nu mai departe decât prin ultima experiență, ieșind din voia lui Dumnezeu, îndată ai cunoscut amarul.

– Da' cum puteam să știu eu atunci, Părinte Filip, care este voia lui Dumnezeu, de vreme ce acolo se vedea clar că era lucrarea lui Ducă-se-pe-pustii?

– Era, precum bine spui, lucrarea Mamonei, dar asta nu însemnează că era și voia lui Dumnezeu, în niciun caz nu putea fi voia Lui să pleci și să te întâlnești chiar cu Mamona. Am mai vorbit noi, dacă-ți amintești, că putem lesne să înțelegem când o situație este de la Dumnezeu și când este de la vrăjmaș...

– Nu-mi mai amintesc, Părinte, că atâtea lucruri noi am acuma în cap, că le tot învârt căutând să le pun în ordine, să nu le uit, să nu le amestec, să nu le încurc. Le mai și notez, da', uite că pe unele tot le uit.

– E simplu, repet. Tot ceea ce este de la Dumnezeu este cu pace, cu dragoste, cu liniște, cu bucurie; iar tot ceea ce vine de la opozant este cu tulburare, cu neliniște, cu teamă de multe ori, cu îndoială, cu multă îngrijorare, cu ceartă, cu învrăjbire, cu bătaie sau chiar cu război.

– Și cum trebuie făcut ca să nu te ia de cap Aghiuță cu toate astea ale lui și să-ți păstrezi calmul?

– Ei, zise Părintele, lovind cu insistență într-o nucă mai tare, aici intervine, ca în multe alte situații rolul rugăciunii și al răbdării. „Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită”. (Matei 26, 41)

Rugăciunea este cea mai puternică armă împotriva ispitelor și, desigur, împotriva celor care le aduc. Sabie de foc o numesc Sfinții. Ei spun că cea mai la îndemână și mai eficace este rostirea „rugăciunii minții” sau, cum impropriu i se mai spune, „rugăciunea lui Iisus”. Aceasta este scurtă: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă!” și rapidă, ca și atacurile. Iar dacă ne deprindem să o rostim neîncetat, devine platoșă și santinelă de veghe permanent.

Strigând mereu numele Domnului Hristos, gândurile cele rele și cei care ni le trimit vor sta departe. Sfântul Ioan Scărarul zice: „Lovește-i pe vrăjmași cu numele lui Iisus, căci nu e în cer și pe pământ armă mai tare”. Iar Sfântul Isihie Sinaitul spune că: „Oricând și ori de câte ori se întâmplă să se înmulțească în noi gândurile rele, să aruncăm în mijlocul lor chemarea Domnului nostru Iisus Hristos și le vom vedea îndată împrăștiindu-se ca fumul în văzduh...” sau „Cel ce se luptă să strige către Hristos într-un suspin negrăit, și atunci va vedea pe vrăjmaș risipindu-se, prin numele sfânt și închinat al lui Iisus, ca praful de vânt sau ca fumul ce se mistuie, împreună cu nălucirile lui”.

– Părinte, să mă ierți, poate e-o prostie ce întreb, dar vreau să înțeleg bine lucrurile, ce este rugăciunea asta a lui Iisus, un fel așa... de invocare magică? D-aia fug dracii?

– Nu, dragul meu. Nici pe departe. Rugăciunea nu este o practică magică. Păcatele noastre! Strigând în mintea noastră numele Domnului, primim de îndată ajutorul Lui prin Harul care vine de la Hristos. Sfântul Filotei Sinaitul arată că „pomenirea numelui Hristos împrășteie toate

vrăjile gândurilor, toate farmecele, înțelesurile, cuvintele, nălucirile, chipurile întunecoase și, simplu vorbind, toate mijloacele prin care luptă cu aprindere atoatepierzătorul, care caută să înghită sufletele”.

Numai rugăciunea aceasta poate curăți în chip deplin mintea și inima omului. Ea este singura care poate șterge cu totul urmele adânci pe care le lasă gândurile rele în sufletul care le-a primit. Dar pentru asta este nevoie de nădejde și de multă răbdare.

– Și de răbdare e nevoie, întrebă Petre, oprindu-se mirat la jumătatea unei sfâșieturi.

– De multă răbdare! Altfel nu se poate duce cu folos lupta împotriva gândurilor și, implicit, a patimilor.

Gândurile și pornirile pătimase nu pot să dispară ca printr-o „magie”. Ele vor continua să apară câtă vreme rădăcinile lor sunt acolo. Iar pe de-o altă parte, când omul începe lupta aceasta trezește și lucrarea diavolilor, care nu pot pierde ceea ce părea câștigat, așa că vor înmulți ispitele și gândurile rele. Avva Isidor zice că astfel de războaie pot dura uneori zeci de ani. De aceea zice Apostolul Iacov: „Fericit este bărbatul care rabdă ispita, căci lămurit făcându-se va lua cununa vieții, pe care a făgăduit-o Dumnezeu celor ce Îl iubesc pe El”. (Iacov 1, 12).

Avva Ammona ne îndeamnă să răbdăm ispitele până ce le vom birui. Iar ca leac pentru a le putea îndura el zice să nu deznădăjduim niciodată și să ne rugăm pururea lui Dumnezeu.

Carevasăzică, iată, spovedania, despre care am vorbit că ar trebui făcută cât de des, rugăciunea, răbdarea, luarea-

aminte și încă altele, care le însoțesc pe acestea și despre care am vorbit altădată, sunt, după cum zice Sfântul Filotei Sinaitul „leacurile mântuitoare ale sufletului”.

Deși ar mai fi fost cam un ceas până la Vecernie, deodată au început să sune clopotele, dar nu ca pentru Vecernie, ci toate clopotele, mari și mici, ca la praznice și ca la sărbătorile mari.

Petre îl ajutase pe Gheronda să se ridice de pe scăunelul lui. Părea că fostul călău își îmbrățișează fosta victimă.

Mirat că bat clopotele Petre întrebă:

– Ce e asta, Părinte? De ce trag clopotele?

– Bănuiala mea este că a venit Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul, pentru ca să-l înscăuneze mâine pe Vitalie ca stareț. A venit din seara asta să mai aranjeze încă lucrurile. Obștea nu-l vrea pe Vitalie, însă n-ar fi pentru prima dată când nu s-ar ține seama de voința obștii. Mila lui Dumnezeu!

– Da’ cum se întâmplă lucru’ ăsta? întrebă Petre iscoditor, neștiind nimic despre alegerea unui stareț.

– Păi, conform *Regulamentului pentru Organizarea Vieții Monahale*, starețul se numește direct de către Chiriarh, adică de către ierarhul locului, mitropolit, arhiepiscop sau episcop, dintre călugării cei mai vrednici sau, în cazul monastirilor mai mari, dintre primii trei candidați aleși de sobor; asta în cazul în care Chiriarhul e dispus să se facă alegere. Pentru asta ar trebui să fie niște candidați, și, cum e la toate alegerile, să se voteze. Dar,

cum am spus, votul și dorința obștii n-au prea existat. Celălalt mitropolit venea, fie iertat, înscăuna pe cine știa și voia el și gata. Înalt Prea Sfințitul acesta e numai de vreo 12 ani. E la a doua înscăunare la noi. Dar și el tot așa a făcut prima dată.

– Dar obștea pe cine ar vrea să pună?

– Nu știu să spun, dragul meu. N-am întrebat, și nici de auzit pe careva, care ar fi putut să știe, n-am auzit. Nici Părintele Marc nu cred că știe, altfel mi-ar fi spus. De altfel el se și ține departe de astfel de iscodeli. Nu-i vorbă că nici timp nu are, mai ales acum că-i singur și la păsări, și la prisacă, și la iazuri, mata ai văzut câtă treabă e, dar nici nu-l interesează astfel de lucruri; anul ăsta are și susținerea doctoratului, așa că... Fie voia Domnului, dacă mai e loc.

Când se vor pune scaunele la judecată, Doamne, și oamenii vor sta înaintea divanului Tău, atunci nu va fi mai de cinste împăratul decât ostașul, nici stăpânul nu va fi mai presus de robul său, că fiecare din faptele lui, sau se va slăvi, sau se va rușina! (Rugăciune după a zecea catismă)

La Vecernia de cu seară, spre surprinderea multora, Mitropolitul a anunțat că dorește să se facă alegeri. S-a făcut o Priveghere, după cum recomandă *Regulamentul Vieții Monahale*, iar la sfârșit ierarhul a precizat că a doua zi, după Sfânta Liturghie, se vor aduna toți părinții cu drept de vot, monahi și rasofoari cu o vechime de cel puțin trei ani în monastire, pentru a-l desemna prin vot secret pe viitorul stareț.

În ziua următoare, îndată după masa de prânz, a bătut clopotul, vestind adunarea pentru alegere. Trapeza¹³ fusese pregătită cu o masă pe care erau așezate urnele, Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și teancurile de bilețele ștampilate pe care urmau a fi scrise numele celor propuși.

Mai întâi s-a făcut slujba Te Deum-ului de mulțumire, apoi delegatul din partea Mitropolitului, în persoana Exarhului, a dat citire ordinului de alegere de nou stareț și, desigur, listei de candidați propuși. În listă se regăseau doar două nume: Vitalie, la sugestia Mitropolitului, și Marc, la propunerea obștii.

Exarhul a făcut apelul nominal al membrilor votanți, a anunțat componența biroului de organizare a alegerilor, format, *bunînțele*, dintr-un președinte, care nu putea fi decât Mitropolitul, doi ieromonahi, ca secretari, desemnați de sobor prin aclamație, care, îndată după retragerea Exarhului, au și împărțit biletele votanților.

Toată obștea număra *șaptezecișitrei* de viețuitori, dintre care *douăzecișunu* de monahi, doisprezece ieromonahi, șapte ierodiaconi, doisprezece rasofori și *douăzecișunu* de frați și începători.

Membri votanți erau *cincizecișidoi*. Ancorați acum într-o astfel de întreprindere, chipurile lor arătau trăirea unei sfioase precauții. O mistică îngrijorare care se ivește doar atunci când te pregătești de întâlnirea cu Taina.

Mistica autentică are, în conținuturile ei profunde, o înțelegere aparte pentru Taină. Totul până la ea este mister. Misterul la rândul său, fiind înțeleș ca slujitor al spiritului

¹³ Sufrageria monastirii. Sala de mese.

scrutător, face să nu se piardă nicicând ardența față de Taină, știindu-se că aceasta nu se dezvăluie niciodată deplin.

Emoție și duioasă îngrijorare, mister și taină, aceasta părea să fie compoziția momentului.

Cât timp votanții și-au exprimat dorințele, împăturind cu grijă hârtiuțele, Vitalie a tot șușotit, gesticulând lângă urechea Mitropolitului. La sfârșit mai-marele a numărat personal voturile, trecându-le în felul acesta, conform procedurii, dintr-o urnă într-alta. Cei doi secretari au purces la citirea acestora. Unul citea, iar celălalt nota voturile sub numele fiecărui candidat.

Mitropolitul urmărea din jilt operațiunea, întinzându-și gâtul din ce în ce mai mult, ajungând chiar să se ridice și să se ducă lângă cei doi ieromonahi, nevenindu-i să creadă ceea ce vedea. Când s-a isprăvit numărătoarea sub numele lui Vitalie era un singur vot. Părea cu adevărat de necrezut. Să nu-l fi votat nici măcar cei șase, șapte care i se arătau apropiați? Singurul vot părea a fi fost al lui pentru sine. La cererea Chiriarhului s-a refăcut numărătoarea, de data asta în fața tuturor, și rezultatul a fost același.

Vitalie a părăsit trapeza imediat după prima numărătoare. Marc însă ședea pe un scaun retras, mai mult uimit și îngândurat decât bucuros.

Obștea murmură aproape gălăgios, nedisimulându-și bucuria, trecând în grupuri de câte doi, trei pe la noul Stareț ca să-l felicite. La un moment dat Mitropolitul a strigat peste mulțime:

– Părinte Marc, dă-te, te rog, mai aproape! Hai, arată-te ca un biruitor ce te afli. Uite, câtă dragoste ți-au arătat frații. Bravo! Felicitări!

Apoi, întorcându-se către cei doi secretari le-a cerut să întocmească procesul verbal și să anunțe toată suflarea că peste două ceasuri va face instalarea. Câtă grabă!

– Aș fi vrut să stau până mâine, Părinte Marc, i se adresă Mitropolitul, m-aș fi bucurat să facem instalarea îndată după Liturghie, dar îmi este cu neputință. Mâine seară trebuie să fiu la București, musai, m-a chemat Patriarhul. Ș-apoi cine știe când oi mai putea veni, dar dacă tot sunt acum aici pentru treaba asta, s-o ducem până la capăt. Rămâi și Sfinția Ta instalat, să-ți poți începe organizarea și treaba cum se cuvine. Mă bucur că a ieșit așa. Lucrarea Duhului Sfânt, fără îndoială. Mă gândesc ce bucurie va avea Părintele Filip. El a început, iar mata vii acum după atâția ani să continui. Vă rog să-l aduceți în biserică la instalare. Felicitări, încă o dată! Slavă Bunului Dumnezeu!

Ce discrepanță! Una zicea mai-marele, iar în glas și pe chip părerea de rău se exprima vizibil.

*Judecățile Domnului sunt drepte, veselesc inima;
porunca Domnului e strălucitoare, luminează ochii.*

*Frica de Domnul este curată, rămâne în veacul
veacului. Judecățile Domnului sunt adevărate,
îndreptățițe toate.*

*Dorite-s mai mult decât aurul și decât piatra cea de
mare preț; și mai dulci decât mierea și fagurul.*

(Psalmul 18, 9-11)

A fost așa cum nimeni nu se aștepta. În numai două ceasuri părinții s-au străduit și au împodobit Biserica mare ca pentru Paști. Precum zice Psalmistul David, toată suflarea a venit să laude pe Domnul, să se înfrupte din bucurie, fiindu-i parte. Se rugaseră toți, după putere fiecare, iar acum simțeau că Dumnezeu le răspunsese ca și în alte nenumărate rânduri, așa cum răspunde oricui îl cheamă și-l cere ajutorul. Era bucurie. Domnul își pune voia peste toată nevoia!

După cuvântul Ierarhului a grăit Gheronda. Emoționat și emoționant. Puțin, dar pilduitor:

– Vorbirea este pecetea Chipului Divin în om. Pentru că Dumnezeu se descoperă ca Rost. Cuvântul lui Dumnezeu nu este altceva decât fapta lui Dumnezeu. Și după cum făptuirea lui Dumnezeu este de negrăit, cuvântul Lui este nesfârșit. La mine însă ar trebui să fie tăcerea, precum este lipsa faptelor bune.

Cutez totuși să rostesc aceste câteva cuvinte pentru că izvorăsc din bucuria care mă copleșește. Iertați-mă, Înalt Preasfințite Părinte, iertați-mă frații mei mai mici.

Stăpân, în înțelesul de mai-mare peste cineva, însemnează a sta sub exemplul de smerenie pe care l-a dat Hristos fiind Stăpân. „În aceasta am cunoscut iubirea: că El și-a pus sufletul Său pentru noi, și noi datori suntem să ne punem sufletele pentru frați. Iar cine are bogăția lumii acesteia și se uită la fratele său care este în nevoie și își închide inima față de el, cum rămâne în acela dragostea lui Dumnezeu? Fiii mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci cu fapta și cu adevărul. În aceasta vom cunoaște că

suntem din adevăr și în fața lui Dumnezeu vom afla odihnă inimii noastre...” (I Ioan 3, 16-19)

Stăpânii trebuie să fie întotdeauna dreți (Iov 31, 13; Efeseni 6, 8-9), să fie cu frica lui Dumnezeu (Iov 31, 13-14), să fie mărinimoși (Deuteronom 15, 12-14), să fie supuși și în ascultarea lui Dumnezeu (Deuteronom 10, 12-13; Iosua 22, 5; Ioan 3, 23). Așa îi dorim Părintelui Marc să fie, și pentru asta vom pleca înaintea lui Dumnezeu genunchii, vom ridica mâinile și vom striga: Ajută-l, Doamne, și ține-l sănătos!

Și înaintea Înalt Preasfinției Voastre ne plecăm smeriți capetele și vă mulțumim că ați împlinit voia Domnului, ostenindu-vă pentru ca să ne dăruieți, iată, atât de curând, un stareț, așa cum, drept să spun, eu unul nu m-aș fi așteptat.

Cu chiu cu vai a rostit un cuvânt și Părintele Marc, recunoscându-și emotivitatea, uimirea și înfrigurarea:

– Inaugurez astăzi, acum, din mila Domnului, o etapă nu doar nouă și foarte importantă, nu doar neașteptată și mirabilă, ci și împovărătoare și complexă pentru mine. Nu mi-am dorit asta și nu m-aș fi socotit pregătit poate niciodată pentru o astfel de jinduire. Dar mă gândesc acum cât de potrivit este ceea ce mi-a spus cândva un profesor: „Dumnezeu nu pune jugul înainte să fie pregătit grumazul!” Nădăjduiesc și eu ca grumazul meu să fi căpătat tăria de a îndura această înjugare la care trebuie să mă încumet, mai cu seamă pentru că știu că mă pot bizui pe ajutorul Prea Sfintei Treimi, al tuturor Sfinților cărora ne rugăm, al

Înalt Preasfinției Voastre și, *bunînțele*, al frățiilor voastre, Prea Cuvioși Părinți, care m-ați trimis în scaunul acesta, arătându-mi atâta iubire, încât sufletul meu aproape că nu poate să ducă.

Și nu știu cum se face, dar mi-au venit în minte cuvintele Părintelui Trifon, Egumenul Monastirii Atotmilostivului Mântuitor, Vashon Island, Seattle, Washington State, care, cunoscând parcă neputințele și neajunsurile mele mi-ar fi trimis anume următoarele gânduri:

„Ortodoxia are tradiție în a evita clericalismul; și totuși, în ultima vreme o profundă corupție a slujirii preoțești a pătruns și în Biserica noastră Ortodoxă. Aceasta a făcut ca o parte din clerici să-și urmărească îndeosebi interesele personale și chiar să caute evitarea poverii grele a slujirii misiunii înalte a Bisericii împinși de dorința de mărire. Vederea acestora este uneori într-atât de întunecată, încât nu-și pun doar sufletele lor în primejdie, ci și pe ale credincioșilor care au nevoie de o povățuire smerită, părintească și pastorală, și care vor avea numai de suferit sub o astfel de <îndrumare>.

Această goană după cinstire și onoruri i-a adus pe mulți dintre clerici în situația de a se pune în slujba unei culturi a abuzului, delataționându-se unii pe alții în încercarea jalnică de a se alinia la mersul <oficial> al lucrurilor.

Cultura abuzului este stimulată și întreținută prin refuzul de a viețui în conformitate cu simplitatea și smerenia pildei ce ne-o dă Hristos. Nu se deosebește cu mult față de cea din clasele primare, cu acel sistem ierarhic în care cei mai puternici și agresivi construiau alianțe bazate pe frică.

Este aceeași cultură care se face că nu vede moravurile dăunătoare ce pervertesc mesajul Evangheliei, înlocuind astfel lucrarea tămăduirii sufletelor cu o cultură lumească mult prea asemănătoare cu cea din feudele Europei medievale. Cei din cinul preoțesc trebuie să fie apropiați de turma lor, slujind atât ca părinți, cât și ca frați, fiind întotdeauna blânzi, răbdători și milostivi. Slujitorii altarului trebuie să fie însuflețiți de sărăcia duhului și să se lase cu totul mistuiți de libertatea adevărată întru Domnul. Viața lor trebuie să fie mărturie a simplității și asprimii a însăși viețuirii lui Hristos.

Ortodoxia trebuie să se întoarcă neapărat la izvoare, renunțând la pretențiile sale regale și la tot fastul de curte. Ierarhii ar trebui să-și conducă eparhiile potrivit îndreptarului biblic întemeiat pe dragostea pentru preoții lor, pentru turma lor, căci dominația prin teamă și tiranie nu este de la Hristos.

De asemenea, preoții trebuie să își conducă poporul credincios ca niște părinți iubitori, iar nu ca niște guvernatori locali numiți de Cezar.

Sunt timpuri grele și primejdioase, iar poporul lui Dumnezeu trebuie să aibă, mai mult ca altădată, mijloace duhovnicești puternice pentru a supraviețui în această societate nesigură, în condițiile în care însuși creștinismul este din ce în ce mai asaltat.

Pentru a merge înainte este nevoie de ierarhi, de stareți, de duhovnici și de preoți care să fie cu mult mai mult decât niște oficialități religioase. Este nevoie de oameni cu viață sfântă care să-și conducă credincioșii ca

păstori iubitori, cu inima îndurerată și plină de milostivire pentru turma lor”.

Mă pălmuiesc adevărurile acestea nu doar prin conformitatea și contemporaneitatea lor, dar mai cu seamă că un cleric, și nu unul frustrat de vreo neîmplinire, sau marginalizat de vreo mărimă, le strigă, iată. Ele dor și stârnesc frisoane pentru că ating zone sensibile și răscolesc depuneri, reziduuri și suspensii de tot felul ce n-ar trebui să existe. La mine zic, căci despre mine este vorba.

Dacă m-ați împins către înalt, vă rog să nu mă lăsați să mă prăvălesc. Dacă nu m-ați cruțat de o așa povară, să fiți milostivi și să mă sprijiniți de-ar fi să mă clatin. N-am să fiu un bun cârmuitor de nu-mi veți fi voi cârma cea ușoară. Slab am să fiu de nu mă veți întări, nevăzător de nu-mi veți arăta lumina, temător voi fi de nu mă veți ajuta să am îndrăzneala cea bună. Să-mi fiți îngăduitori cu neputințele și necruțători cu slăbiciunile.

Înalt Prea Sfințite Părinte, vă mulțumesc pentru cinstea ce mi-ați făcut și vă rog, cu fiască supunere, să-mi primiți făgăduința că nu voi pregeta niciodată ca locul acesta să strălucească întru totul înaintea Domnului, pentru Domnul. Amin!

Nu nădăjduiți spre nedreptate și spre jefuire nu poftiți; bogăția de ar curge nu vă lipiți inima de ea.

Odată a grăit Dumnezeu. Aceste două lucruri am auzit: că puterea este a lui Dumnezeu și a Ta, Doamne, este și mila.

Că Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui.

(Psalmul 61, 10-11)

Înainte să urce grăbit în mașină, Mitropolitul zise către Părintele Marc:

– Părinte, vă doresc o stăreție lungă, încununată de bucuria multor izbânzi, să vă înconjoare obștea cu aceeași dragoste mereu, iar entuziasmele acestea juvenile să vă anime până la adânci bătrâneți!

Era un amestec bine camuflat de ironie, de insatisfacție ce atâta o oarecare furie sugusată de pizme. Nu-i picase bine nimic din ceea ce se întâmplase.

Începând de mâine, continuă el, schimbând tonul oarecum blând într-unul poruncitor, Părintele Vitalie va fi detașat la Mitropolie. Vor sosi în cursul săptămânii și hârtiile. Spun că de mâine, pentru că așa vor fi făcute documentele, dar el va mai rămâne câteva zile ca să vă predea toată gestiunea, să vă socotiți cu toate cele, pentru că, na, a fost atâția ani iconom. Ei, și dacă or mai rămâne unele, cine știe cum, nelămurite, mai vorbiți și pe urmă că doar nu dispăre, Doamne ferește. Apoi făcu un semn de binecuvântare către toți cei care-l conduseseră, se urcă în mașină și se făcu nevăzut.

„Cine voiește să fie cel dintâi, să fie sluga tuturor”.
(Matei 20, 27)

„Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul iubirii de stăpânire depărtează-l de la mine!” Așa strigă, îndemnându-ne și pe noi s-o facem, Sfântul Efrem Sirul.

Dar ce este duhul acesta al iubirii de stăpânire de care un sfânt de statura Sfântului Efrem fuge, chemându-ne

pe toți să-L rugăm pe Dumnezeu să ne apere și să ne ferească de el?

Nu este altul decât acela care, laolaltă cu altele, cel puțin la fel de aprige, au luat ele însele în stăpânire lumea cu totul. Cine nu jinduiește astăzi să se situeze înaintea altora, fiind elogiât că se află pe locul întâi?

Această năzuință de a fi pe primul loc l-a pierdut pe arhanghelul luminat, zice Sfântul Luca al Crimeei, l-a doborât din cer și l-a făcut satană.

„Această năzuință de a stăpâni i-a pierdut pe Core, pe Datan și pe Aviron, care au pizmuit slava lui Moise atunci când acesta călăuzea poporul lui Israel prin pustie în pământul Canaanului; ei au vrut să-l dea jos și să pună mâna pe putere, iar Domnul i-a pedepsit cu pedeapsă cruntă: pământul s-a deschis și i-a înghițit pe ei și toate familiile lor.

Iubirea de stăpânire i-a mânat pe toți ereticii, înălțându-se mai presus de Biserica lui Hristos. Ei voiau să pună învățătura lor în locul celei bisericesti ori voiau să devină mai-mari în Biserică.

Iubirea de stăpânire i-a mânat pe toți aceia care au zguduit lumea prin sângeroase războaie. Au fost chiar și scriitori cu gânduri stricate, care au pervertit generații întregi pentru ca acestea să-i socotească pe ei mari și importanți.

Domnul Hristos a osândit iubirea de stăpânire, dorința de a stăpâni, cuvântând împotriva cărturarilor, a fariseilor și a tuturor fățarnicilor. Le-a osândit patima de a fi primii, dorința lor de a fi în frunte la opește, de a fi salutați ca niște

căpetenii ale poporului. Domnul i-a osândit pe ei, le-a spus apoi ucenicilor Săi, și prin aceștia nouă: <Cine vrea să fie cel dintâi, să fie tuturor slugă!> (Matei 23, 11)

El poruncește să facem tocmai pe dos decât ne împinge iubirea de stăpânire, ne spune să năzuim nu spre poziții înalte, ci să fim cei de pe urmă, să slujim tuturor”.

Astăzi povața aceasta nu numai că nu poate fi înțeleasă și acceptată, dar provoacă amuzamente. Într-o lume a concurenței și a competiției, cum să nu râvnești să fii pe locul întâi? Este de negândit! Într-un sistem în care pentru a fi lider nu mai contează prețul, cum să-ți propui să fii “sluga tuturor”? Este de neînchipuit!

Vedeți, zice Sfântul Luca, „cât de potrivnică duhului Evangheliei, duhului smereniei, este iubirea de stăpânire – patima de a avea influență, patima de a ocupa primul loc. Iar ea stăpânește peste tot și peste toți. Nu este un om care să nu fie molipsit de ea. Nici măcar copiii. Știm bine cum se întâmplă în jocurile lor: iese în față unul, începe să comande, pe urmă le dă ordine tuturor și e gata să sară la bătaie mai apoi dacă-i contestă cineva întâietatea”.

Unii ca aceștia, dacă vor cunoaște la maturitate căldura și dulceața unor jilțuri, nu se vor mai descocoța cu una, cu două, punând la cale toate drăcăriile de care sunt în stare, nesfiindu-se în fața niciunui compromis, mergând cu cinism până la crime, orbiți de nebunia întâietății, uciși ei înșiși de duhul stăpânirii, care va stăpâni prin ei, lei-paralei, amăgindu-se că sunt stăpâni.

„Chiar și în mănăstiri, acolo unde teoretic și practic n-ar trebui să existe iubire de stăpânire, unde toți ar

trebui să-și amintească porunca de a fi slugă tuturor, chiar și acolo îi subjugă pe unii iubirea de stăpânire, deși într-o formă ascunsă. Cei răpuși de ea nu caută neapărat înțâietate în ochii celorlalți, ci se străduiesc adeseori să o dobândească, perfid și mândritor, prin post și priveghere peste măsură, ignorând sensul căii celei drepte și înțelesul mântuirii.

În viața lumească patima aceasta îi stăpânește pe toți. Toți caută poziții înalte, sunt însetați de laude, doresc onoruri. Mulți părinți educă în copiii lor iubirea de cinstiri, patima înțâietății, se zbat ca ei să ocupe în viață o poziție cât mai înaltă, neînțelegând că prin aceasta îi strică, făcându-le poate cel mai mare rău.

Nu înțelegeți, oare, că locurile cele înalte sunt doar pentru puțini, că nu le pot ocupa toți? În esență ele sunt rezervate oamenilor excepționali, însemnați de Dumnezeu și chemați de El la astfel de înălțimi. Foarte mulți se străduiesc să ocupe asemenea poziții în societate, nu se dau în lături de la nimic pentru a-și atinge scopul, se folosesc de relații, de lingușiri, de slugărnicie, folosesc orice mijloace ca să ajungă la ținta lor, ca să ocupe o funcție înaltă, să ajungă la putere.

Foarte adesea Domnul îi pedepsește. Nefericita lor patimă suferă astfel un eșec total. Ei se înverșunează, refuză să mai lucreze pentru societate, se retrag în cercul familiei și se închid, dar și acolo îi sfâșie orgoliul, iar ei, la rândul lor, își sfâșie familia, își sfâșie apropiații și nu au nicio tihnă în suflet.

Iată roadele iubirii de stăpânire! Iată de ce Sfântul Efrem îl roagă pe Dumnezeu să-l izbăvească de duhul acesta stricător, care este total potrivnic smereniei, iar fără smerenie nu putem înainta nici măcar un pas în viața duhovnicească.

[...] Tuturor ni s-a arătat calea către cinstirea cea mai înaltă, cu care nu se pot compara niciun fel de realizări pământești, niciun fel de onoruri lumești. Ni s-a arătat calea care duce la Împărăția lui Dumnezeu. Ni s-a zis că putem deveni prieteni ai lui Dumnezeu! Copiii lui Dumnezeu!

[...] Nu trebuie să ne tulburăm nicidecum dacă am fost puși într-o poziție socială joasă, nebăgată în seamă. Să ne amintim că Domnul poate să ne ridice pe o cale foarte largă tocmai atunci când nu așteptăm slava pământească și nu năzuim spre ea.

Adeseori Domnul ne dă această slavă fără să ne zbatem pentru ea și fără să ne-o dorim. Slava fuge de cei care aleargă după ea, și-i află tocmai pe cei care fug de ea.

Slava adevărată, slava de la Dumnezeu, li se dă celor ce nu caută mărirea!" (Sfântul Luca al Crimeei – *Tâlcuire la Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul*, Editura Sophia)

Ce te făleşti întru răutate, puternice? Fărădelege toată ziua, nedreptate a vorbit limba ta; ca un brici ascuțit a făcut vicleșug.

Iubit-ai răutatea mai mult decât bunătatea, nedreptatea mai mult decât a grăi dreptatea.

Iubit-ai toate cuvintele pierzării, limbă vicleană!

Pentru aceasta Dumnezeu te va doborî până în

*sfârșit, te va smulge și te va muta din lăcașul tău și
rădăcina ta din pământul celor vii. (Psalmul 51, 1-4)*

Cei peste doi ani de la înscăunarea Părintelui Marc ca stareț au trecut ca un gând. Petre îl succedase în toate îndeletnicirile pe care le avusese și, în pofida vârstei, se descurca foarte bine. E drept că la albine îl mai ajuta încă din când în când, de drag, Părintele Marc, și chiar la iazuri îi mai trimitea uneori ajutoare.

Acum se spovedise și mai zăbovea, ca de fiecare dată, la tăinuială cu Gheronda Filip.

– Părinte, ce să fac, fiindcă, vă spun sincer, în ultima vreme, rugăciunea zilnică la mine a cam devenit rugăciunea silnică. O fac pentru că trebuie s-o fac. Dar nu simt uneori nimic. Ioc și deloc! Mă grăbesc, îmi zboară mintea sau, câteodată, dimpotrivă, îmi vine câte un pui de gând prăpădit și eu, fire miloasă, îl înfiez de îndată și încep să-l dădăcesc, să stau de vorbă cu el, că dacă nu mi-ar da câte un ghiont Îngerul meu, drăguțu', l-aș întreține să se facă mare. Mare netrebnic sunt. Bătrân, uite, cu părul ca neaua, și fără glagorie. Vai de turta mea. D-aia zic, nu știu ce să mă mai fac. Și cu somnu' tot la fel. Mă așez și eu să fac uneori câte un acatist la Maica Domnului și mă fură maica somnului...

Se schimbase mult Petre. Nu mai semăna aproape deloc cu el care fusese. Avea barba albă și lungă, părul strâns într-o codiță ascunsă sub fes. Învățase multe, era foarte râvnitor în tot ce făcea și-i dăduse Dumnezeu și harisma smereniei, așa încât în toate se micșora pe sine,

ascunzându-se de orice laudă. Tot ce se mai regăsea din ce fusese erau unele scame verbiatice și, din când în când, definitorul său tic, pe care îl mai folosea așa... ca pe o carte de identitate: băi-tataie!

Gheronda tăcu îndelung, apoi prinse a zice ușor, abia șoptit și rar: „Doamne, știu că, pentru multele întinări ale sufletului meu și pentru necurăția mea, nu sunt vrednic de înfricoșata Ta chemare. Nu pot sta în rugăciune înaintea Ta; nu pot să caut și să privesc la înălțimea Cerului, căci cu poftele cele necuvioase ușa deschizând-o și dobitocești și fără de rânduială porniri uneltind, pe ticălosul meu suflet cu patimile l-am întinat. Că s-a înecat în marea dezmiardărilor celor amare, că am mânjit haina sufletului meu cu urâta socoteală, că toată mintea mea s-a frământat de gândurile dracilor; că prin toate lucrurile și gândurile mele am amărât și de-a pururea amărăsc bunătatea Ta, iar pe vrăjmașul meu care se luptă cu mine de-a pururea îl trag către mine și îl slujesc...” (Plânsul de Sâmbătă seara al Sfântului Efrem Sirul)

– Știi ce spune Cuviosul Sofronie, ucenicul Sfântului Siluan, despre rugăciune, dragă Petre? Spune că este o lucrare nesfârșită, mai presus decât orice artă sau știință!

Prin rugăciune intrăm în legătură cu Ființa Cea fără de început sau, altfel spus, însăși viața lui Dumnezeu intră în noi prin acest canal. Rugăciunea este un act de înaltă înțelepciune, care întrece orice frumusețe și orice vrednicie.

În rugăciune aflăm sfânta încântare a duhului nostru. Dar căile acestei lucrări sunt complicate!

Aleg, dragul meu, să folosesc destăinuirile Părintelui Sofronie, nu pentru că mie mi-ar lipsi o oarecare experiență, dulce și amară egal, privind înțelegerea acestei lucrări, ci pentru că el, luminat de Dumnezeu, ca un adevărat povățuitor cum a fost, grăiește mult mai limpede pentru noi.

„Din vreme în vreme ni se pare că efectul rugăciunii este prea molcom, neproportionat cu scurtimea existenței noastre; și atunci un strigăt irumpe din piept: <Grăbește-te!> Nu întotdeauna El răspunde degrabă la chemarea noastră. Se întâmplă cu noi ca și cu un oarecare fruct dintr-un pom. El lasă sufletul nostru să fie pârjolit de soare, să suporte vânturile reci și arzătoare, torente de ploaie sau să se istovească de sete. Dar dacă noi nu scăpăm din mâini poala hainei Lui, atunci vom putea avea rezultate bune”.

– Chiar și niște potlogari și coțcari ca mine ar putea să mai obțină „rezultate bune”?

– Până în ultima clipă a surghiunului orice clipă poate fi salvatoare. N-am văzut noi în cazul tâlharului? Acolo, pe cruce, a suspinat adânc, smerindu-se, și a zărit Raiul înaintea Apostolilor.

Noi nu cunoaștem multe și multe știm doar în parte (I Corinteni 13, 9), dar cunoaștem probabil că în afara rugăciunii nu există altă cale de a redeveni „fiii Învierii” (Luca 20, 36), fiii lui Dumnezeu, adică, pentru a împărăți împreună cu Cel Unul Născut. „Oricât de dureros ar fi procesul refacerii noastre, zice Cuviosul Sofronie, și prin oricâte noianuri de chinuri și agonii ne-ar purta Dumnezeu, totul devine o binecuvântare. Dacă pentru a dobândi o erudiție în cele ale științei este necesară o muncă asiduă și

îndelungată, atunci pentru câștigarea rugăciunii trebuie să perseverăm cu mult mai mult.

Rugăciunea reface în noi neconținut acea suflare dumnezeiască pe care < Dumnezeu a suflat-o în fața lui Adam > și prin puterea căreia < Adam a devenit duh viu >. (Facere 2, 7) Prin rugăciune duhul nostru renăscut începe să se minuneze de marea taină a Existenței. Și o încântare deosebită, asemenea unui torent puternic inundă mintea noastră: < Existența! Ce taină minunată!... Minunat este Dumnezeu și minunată este zidirea Sa >. Trăim sensul cuvintelor lui Hristos: < Eu am venit ca oamenii să aibă viață și s-o aibă din belșug >. (Ioan 10, 10) Din belșug! Și acesta este un lucru foarte adevărat. Dar iară și iară vorbim despre același lucru: viața aceasta este paradoxală, așa cum paradoxală este învățătura Domnului: < Foc am venit să arunc pe pământ și cât aș vrea să fie acum aprins >. (Luca 12, 49) [...] Adevărata rugăciune este legătura cu Duhul Dumnezeiesc care se roagă întru noi; El înalță duhul nostru la starea de contemplare a veșniciei. Asemenea harului care se pogoară de sus, rugăciunea depășește firea noastră pământească. Rugăciunii i se împotrivește trupul stricăcios, neputincios să se înalțe în sfera duhului; i se împotrivește intelectul, care este neputincios să încapă neîncăputul, este zguduit de incertitudini și respinge tot ceea ce depășește priceperea lui. Rugăciunii îi stă împotrivă mediul social în care viețuim și care orânduiește viața prin alte mijloace, diametral opuse rugăciunii. Duhurile vrăjmașe nu pot suferi rugăciunea. Dar numai singură rugăciunea poate să regenereze făptura din starea ei de cădere, să biruiască

inertția și stagnarea printr-o mare încordare a duhului nostru întru urmarea poruncilor lui Hristos”.

– Și la mine de ce nu este, Părinte, ca un torent puternic, precum zice Cuviosul Sofronie, care să măture odată și să curățe toată ființa asta întinată, să mă simt regenerat, să birui și eu inertția și stagnarea...

– Fiindcă rugăciunea nu este un lucru obișnuit și simplu. Deloc.

A te ruga, toată lumea știe că înseamnă a-I grăi lui Dumnezeu despre toate cele ale noastre. Despre eșecuri și împliniri, despre căderi și reveniri, despre ceea ce ne apasă și despre nevoia de eliberare. Sufletul nostru nu are mișcări egale și constante. De aceea uneori simțim că ne rugăm fierbinte și cu bucurie, iar altădată simțim că înlăuntrul nostru este un deșert. Oricum ar fi noi trebuie să stăruim în această grăire, pentru că tocmai conversația aceasta este începutul rugăciunii.

Părintele Sofronie povestește cum „nu o dată rugăciunea mea (dacă pot numi așa ceea ce s-a întâmplat cu mine în realitate) a atins o obrăznicie fără seamăn. Continuând să văd cum în întreaga lume domnește coșmarul violențelor stăpânitorilor pământului <asupra fraților lor> (Matei 23, 8), întru amărăciunea inimii îmi ziceam: <Dacă Tu ai toate și fără Tine nimic nu există> (Ioan 1, 3), atunci toți acești mârșavi criminali, capabili să verse sângele a milioane și milioane de oameni ai planetei de dragul câtorva zile de plăcere perversă în oprimarea acestor sărmani martiri, atunci nu sunt ei vinovați judecății, și nu ei sunt răspunzători... Tu, ca Ziditor a toate, ești unicul

vinovat pentru durerea nemăsurată de pe pământ. Grea mi-a fost această ispită: eram la marginea deznădejzii și parcă a nebuniei și nu se întrezărea nicio ieșire. Dar deodată Lumina Lui s-a atins de inima mea și gândirea a început să curgă pe un alt făgaș. Tatăl, carevasăzică, L-a trimis pe Fiul Său să mântuiască lumea, iar eu L-am omorât. El însă, iată, a înviat ca un Biruitor al morții și deja ca un Împărat al veșniciei, <înfăptuiește întru dreptate judecata Sa asupra popoarelor>. (Psalmul 9, 9; Evrei 10, 31) Așadar? Nu în hotarele pământești se dezleagă problema binelui și răului. Cei care merg precum oile la jertfă, neîmpotrivindu-se răului (Matei 5, 39) se aseamănă Fiului Părintesc (Isaia 53, 7) și vor învia cu El întru Slavă.

[...] În clipa în care Starețului Siluan i s-a arătat Domnul Cel Viu, atunci i s-a dat să cunoască întreaga lui ființă <smerenia cea de nedescris a lui Dumnezeu>. Cuvântul Starețului a devenit lucrător pentru mulți și chiar pentru mine, cel greu de minte. Astfel, datorită Starețului, eu am clarificat faptul că la baza tuturor tragediilor neamului omenesc se află căderea în mândrie. Această patimă constituie însăși esența iadului și cu adevărat atinge adâncimile satanice. Acum, când scriu, îmi amintesc cu ascuțită rușine că acest duh pizmaș și hulitor de Dumnezeu, cu mult înainte de întâlnirea cu Starețul, mi-a adus acest gând: <De ce Hristos este Unul Născut și nu eu?> O singură clipă doar, și un foc rău mi-a pârlit inima. Dumnezeu m-a salvat. Mai mult decât atât: parcă mi s-a deschis taina tuturor căderilor". (Arhimandritul Sofronie – *Despre rugăciune*)

– Părinte Filip, zise Petre, vizibil îngrijorat, e o regulă confirmată că trebuie să trecem toți cei care vrem să ne reîmprietenim cu Dumnezeu prin tot felul de experiențe d-astea stupide?

– Nu, Petre. Nu este nici pe departe o regulă. Pentru unii e mai simplu, pentru alții e mai sinuos. Dar de bucurii au parte și unii și alții. Una dintre marile bucurii, de pildă, este aceea când, pe neașteptate, hotărăște Domnul să ne cheme spre a ne schimba chipul, îmbrăcându-l pe cel îngeresc, intrând în cinul monahal.

– E cale lungă și grea până acolo, Părinte. Nu mă gândesc eu. Nu-i de nasul mucoșilor ca mine treaba asta.

– Dar cine știe cu ce măsură apreciază Dumnezeu înălțimile și lungimile, Petre dragă? Nu știe nimeni! Ca drept dovadă, uite că a hotărât ca peste patru zile, la privegherea din ajunul prăznuirii Sfinților Apostoli Petru și Pavel, să fii călugărit!

– Părinte, eu știu bine că Sfinția Voastră nu vă puteți juca și că n-ați putea glumi cu astfel de lucruri, și totuși... eu am trăit câteva evenimente în viața asta a mea, am avut ceva zdruncinături care au făcut să-mi sară inima de la loc, dar ce mi-ați spus acum, simt că mi-a ridicat tot sângele în cap. Uau, uau, uau!

Băi-tataie, mi-aduc aminte când am primit gradul de maior, cu două zile înainte am fost anunțați toți cei care urmam a fi avansați că vom primi gradul de la celebrul general Alexandru Drăghici, în prezența lui Gheorghiu Dej. Am trăit alea două zile cu pulsul la o sută douăzeci. N-am crezut că poate exista ceva mai tare decât atâta.

Părinte, spuneți-mi că nu-i adevărat și nu mă supăr c-ați glumit...

– Cu astfel de lucruri, ai zis bine, Petre, nu se suguiește. Nu-i șagă. Nu încape nici o șăgălnicie. Călugări nu face nimeni decât Dumnezeu! Călugăr ești sau ba. Noi om împlini peste patru zile, tot cu ajutorul Lui, un dat. O rânduială. Te-om înveli în alte straie, întregindu-ți chipul, încununându-ți lucrarea ca o recunoaștere. Dar călugăr Dumnezeu te-a făcut, schimbându-ți inima înainte de a-ți schimba noi straiele acestea cu acelea pe care le-oi căpăta. Călugăr ești pentru că ai devenit...

– Vai mie, Părinte. Nu-i de crezut așa ceva! N-aș fi zis că voi mai îmbrăca vreodată altă uniformă decât cea militară. Măi să fie! Se deslușesc lucrurile ca-ntr-un film! Hm, carevasăzică, am murit, chiar și pentru uniforma aceea, pentru ca să renasc pentru uniforma asta. Nu prea am iubit literatura în școală, dar, ca o răzbunare, i-am regăsit toate tehnicile și mijloacele de exprimare în propria-mi viață. Uau!

Ce trebuie să fac eu acum, Părinte, ce trebuie să fac?

– Să-ți vezi de treabă ca și până acum. Ai să vii în fiecare zi aici la mine și o să ne pregătim olecuță împreună. Până una-alta însă, te rog să adaugi la toată rânduiala de rugăciune și o psaltire pe zi. Așa, încetișor, o catismă ici, una colo.

De înfricoșata zi a venirii Tale și de dreapta judecată temându-mă, Doamne, mă spăimântează și tremur, ca unul ce am mulțime de păcate. Dar, ca un Dumnezeu milostiv,

mai înainte de sfârșit întoarce-mă și mă mântuiește, Mântuitorul meu, mult îndurate! (Rugăciune după a zecea Catismă)

În cei peste doi ani, de când la conducerea monastirii a venit Părintele Marc, multe s-au schimbat. Iazurile s-au înmulțit, devenind o foarte productivă fermă de sturioni. Atelierul de tâmplărie a devenit o mică fabrică de mobilier de artă. Producție și restaurare. Părintele Emilian, fost sculptor irlandez, a propus acest proiect de care se și ocupă cu multă bucurie și izbândă, făcându-l, cum îi place să zică în fosta lui limbă, „high-best!”¹⁴

Mierea este mereu insuficientă de când au conceput niște rețete foarte căutate atât pe piața internă, dar mai ales la export. Cele mai spectaculoase sunt niște amestecuri de miere cu diferite semințe, cu nuci și coajă de lămâie răzuită. Apoi au pus la cale un energizant din miere polifloră, stratificată cu polen crud, cu lăptișor de matcă și semințe de chia.

Monastirea însă este tot mai căutată pentru ceea ce află lumea ca rezultat al rugăciunilor de aici.

Gheronda Filip iese rar la vedere, dar primește mii de scrisori și de pomelnice. Pentru toți se roagă, pe toți îi pomenește. Cu ce osteneală, e lesne de înțeles. Cu ce rezultate, e simplu de văzut. Este socotit de mult și de mulți un sfânt în viață.

Mitropolitul însuși s-a apropiat în ultimul timp altfel de locul acesta. Acum vine foarte des, mai cu seamă că a

¹⁴ mai bun decât cel mai bun

ales să se spovedească la Gheronda. Dar și cu Părintele Marc a dezvoltat o legătură frumoasă și foarte apropiată.

*Doamne, întru puterea Ta se va veseli împăratul și
întru mântuirea Ta se va bucura foarte...*

(Psalmul 20, 1)

În cele patru zile, câte erau până la sărbătoarea Sfinților Apostoli, i s-au întocmit veșmintele lui Petre și toate cele necesare întâmplării celei mari: cămașa cea lungă și albă, dulama, crucea, paramanul¹⁵, brâul de piele, rasa¹⁶, călțunii¹⁷, bocancii, fesul sau potcapul, mantia, camilafca¹⁸ și metanierul, pregătindu-i-se toate cu grijă pentru a fi așezate apoi de cu seară înaintea icoanei Mântuitorului, afară de cămașa pe care trebuia s-o îmbrace și de călțunii cu care trebuia să se încălțe dinainte.

Noaptea Petre n-a pus geană pe geană. S-a rugat încontinuu până când s-a auzit toaca, și atunci a plecat îndată la biserică. S-a închinat, apoi s-a așezat în tindă, singur, într-un colț.

¹⁵ Paraman = bucată de stofă (mică, pătrată) pe care sunt brodate ori imprimate semnele pătimirilor Mântuitorului: crucea, lancea, buretele, cuiele și ciocanul, scara crucii, cocoșul, Sf. Petru etc. Pe margine de jur împrejur sunt două inscripții. „Luați jugul Meu... că este bun și povara Mea este ușoară”. (Matei 11, 29-30) și: „Spatele l-am dat spre băți și obrajii mei spre palmuri și fața Mea nu am ferit-o de rușinea scuipărilor”. (Isaia 50, 6)

Această bucată de stofă este legată cu niște baiere și purtată de către călugări pe sub cămașă, pe spate, ca semn al urmării Crucii Mântuitorului.

¹⁶ Rasă = haină neagră, cândva doar din postav, largă și lungă până la călcâie, pe care o poartă călugării peste îmbrăcăminte.

¹⁷ Călțuni = ciorapi

¹⁸ Camilafcă = vâl negru care se adaugă peste culion, fes sau potcap în anumite ocazii.

Acolo, în tindă, urmau a fi citite Ceasurile¹⁹, acolo și atunci avea să înceapă Ceremonia Făgăduințelor.

La o vreme s-a așezat încet lângă el Părintele Filip. Ce răstimp! Ce circumstanță!

Emoția cea mai mare a lui n-a fost totuși vestea călugăririi, ci aceea că nașul său de călugărie acceptase să fie chiar Gheronda. Primise greu nu pentru că nu și-ar fi dorit. Slăbiciunile vârstei însă se împotriveau. Mergea anevoie. Se adunaseră multe neputințe care-l împovărau, dar s-a încumetat. S-a încumetat!

La Ceasul al treilea au mers împreună, ținându-se unul de altul, să ia binecuvântare de la Stareț, apoi s-au închinat înaintea Ușilor Împărătești, au sărutat icoanele cele mari, au trecut pe la iconostas și s-au întors, vizibil emoționați, în tindă.

După intrarea cea mică, „Vohodul mic” al Sfintei Liturghii, ecleziarhul a împărțit lumânări la toți cei din biserică, iar cântăreții au început să cânte: „Brațele părintești grăbește a le deschide mie, căci curvește

¹⁹ Ceasurile = orele liturgice sau canonice. Scurte slujbe încadrate în rânduiala „Laudelor mici” (Pavecernița și Miezonoptica), însemnând mai mult citiri la strană din Ceaslov.

Azi Ceasurile se mai citesc doar la monastiri, la schituri și la catedrale chiriarhale, arareori și pe la unele biserici.

Aceste slujbe se numesc Ceasuri pentru că se oficiază în anumite momente fixe ale zilei din trei în trei ore. Ceasul întâi fiind la aproximativ ora șase dimineța, marcând primul sfert al zilei. Ceasul al treilea la ora nouă, și tot așa până la Ceasul al nouălea care este la ora trei după amiază.

Ceasurile întâi, trei și șase se citesc la slujba Utreniei, iar Ceasul al nouălea se citește la Vecernie.

Împărțirea Ceasurilor în patru momente ale zilei își are originea în străvechea împărțire a timpului pentru străjile din timpul nopții, practicate de Geto-Daci, apoi de popoarele Orientului Mijlociu, mai târziu de greco-romani și apoi de către creștini.

am cheltuit viața mea. Spre bogăția cea necheltuită a îndurărilor Tale căutând acum, Mântuitorule, inima mea cea sărăcită nu o trece cu vederea. Că Ție, Doamne, întru umilință strig: Greșit-am, Părinte, la Cer și înaintea Ta”.

Cânta toată biserica, toată suflarea. Cântăreții veniseră în tindă cu lumânările aprinse și cântau troparul acesta, trăindu-l în suspine; și când tăceau unii, alții începeau să-l cante, înconjurându-l pe Gheronda care-l purta pe sub mantie pe Petre, mergând încet către Altar. Petre se târâia pe coate și pe genunchi, iar în sincopile cântării i se auzea plânsul amestecat cu îngânări de versete: „Mântuitorule, inima mea cea sărăcită nu o trece cu vederea...”

Biserica era ticsită. Veniseră călugări și maici de pe la alte monastiri să ia parte la călugăria aceasta. Lume fel de fel venise. Care mai de care. Tineri, bătrâni, femei cu prunci în brațe ori cu alții, mai mărișori, de mână. Se deschiseseră geamurile și cei care nu încăpuseră se înghesuiau să vadă astfel pe cât puteau.

Când cei doi au ajuns în fața Ușilor Împărătești, unde era anume așternut un covor deosebit, Petre s-a ridicat, după rânduială, spre a face o închinăciune și o metanie. Atunci o altă surpriză se dezvoltă. Din spatele Ușilor Împărătești ieșea Mitropolitul. Venise în taină anume spre a săvârși această călugărire. Cu excepția Părintelui Marc nimeni n-a știut.

După tipic, Petre s-a așezat cu fața în jos pe covor, întinzându-și mâinile pe lângă cap. Mitropolitul s-a apropiat de el și, atingându-i capul, i-a făcut semn să se ridice, zicând: „Deschide-ți urechile inimii tale, frate, și auzi

glasul Domnului care zice: Veniți la Mine toți cei osteniți și însărcinați cu păcatele și Eu vă voi odihni pe voi; ridicați jugul Meu asupra voastră și vă învățați de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima, și veți afla odihnă sufletelor voastre. Deci acum, cu frică și cu bucurie dă lui Dumnezeu răspunsul cel cuviincios la fiecare din întrebări. Și cu adevărire cunoaște că Însuși Mântuitorul nostru, împreună cu întru tot lăudata Sa Maică și cu Sfinții Îngeri, laolaltă cu toți Sfinții Lui, stau acum, aici, de față, luând în urechi cuvintele cele ce vor ieși de la tine, ca să-ți răsplătească ție când va veni să judece viii și adormiții, nu după cum vei făgădui și mărturisi, ci după cum vei păzi cele ce vei făgădui. Deci, dacă te apropii întru adevăr către Dumnezeu, cu luare-aminte, răspunde-ne nouă la cele ce te vom întreba:

– De ce-ai venit, frate, căzând la Sfântul Altar și la această sfântă însoțire?

– Dorind viață pustnicească, Înalt Prea Sfințite Părinte!

– Dorești, așadar, să te învrednicești de îngerescul chip și să fii rânduie în ceata călugărilor?

– Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, Înalt Prea Sfințite Părinte!

– Cu adevărat bun și fericit lucru ai ales, zise Mitropolitul, numai de-l vei împlini. Pentru că lucrurile cele bune cu osteneală se câștigă și cu suferință se împlinesc...

De bună voie și după cugetul tău te apropii către Dumnezeu?

– Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, Înalt Prea Sfințite Părinte!

– Nu de vreo nevoie ori vreo silă?

– Nu, Înalt Prea Sfințite Părinte!

– Vei rămâne în mănăstire și în pustnicie până la cea din urmă a ta suflare?

– Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, Înalt Prea Sfințite Părinte!

– Te vei păzi pe tine însuți în curăție, în întreaga înțelepciune și în cucernicie?

– Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, Înalt Prea Sfințite Părinte!

– Păzi-vei până la moartea ta ascultarea către mai-marele tău și către frații cei întru Hristos?

– Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, Înalt Prea Sfințite Părinte!

– Pentru Împărăția Cerurilor răbda-vei toate supărările și strâmtorările vieții călugărești?

– Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, Înalt Prea Sfințite Părinte!

Curgeau apele de pe bietul Petre. Țâșneau spălându-i ființa din creștet până în călcâie. Lacrimi și sudori.

– Vezi, fiule, continuă Mitropolitul, vădit tușat și el de tot momentul, vezi ce fel de făgăduințe dai Stăpânului Hristos. Pentru că Îngerii sunt de față nevăzuți, scriind mărturisirea aceasta a ta, de care vei fi întrebat la a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos. Deci, de voiești a te face monah, mai înainte de toate curățește-te de toată întinăciunea trupului și a duhului, viețuind cu sfințenie întru frica lui Dumnezeu. Câștigă-ți smerita cugetare prin care moștean te vei face veșnicilor bunătăți. Fără cârtire fii

în slujbele cele rânduite ție. Întru rugăciune stăruitor. Întru privegheri nu pregeta. În ispite nu te mâhni. În postire nu slăbi. Întru neputințe și boli nu deznădădui. Păzește-te de urâtele gânduri, pentru că vicleanul vrăjmaș nu va înceta să-ți aducă aminte de viața cea de dinainte și să-ți murdărească viața cea îmbunătățită.

Că Însuși Domnul a zis: De voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie. Adică să fie gata de-a pururea, până la moarte, către toată împlinirea poruncilor Lui. Și dacă vei flămânzi și vei înseta, dacă vei fi gol, asuprit, batjocorit, ocărât și prigonit, dacă vei fi înconjurat de multe alte întristări prin care se arată viața cea după Dumnezeu, bucură-te, zice Domnul, că plata ta multă va fi în Ceruri, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia se cuvine mărire în veci. Amin.

După ce unul dintre diaconii Mitropolitului cu vocea foarte bine lucrată a baritonizat un spectaculos „Domnului să ne rugăm”, Mitropolitul a așezat deasupra capului plecat al lui Petre cartea rânduielii călugărești, cetind cu glasul tremurat și cu ochii înlăcrimați: „Doamne Dumnezeul nostru, Cela ce ai legiuit a fi vrednici de Tine cei care au părăsit toate cele lumești, și rudenii și prietenii și au urmat Ție, primește și pe robul Tău Petre, care s-a lepădat de toate acestea după sfintele Tale porunci, și-l povățuiește întru adevărul Tău pe el cu puterea Sfântului Tău Duh, ca să nu poată lucra împotriva lui toată meșteșugirea cea potrivnică, dăruindu-i răbdare ca totdeauna bine să-Ți placă Ție.

Doamne, Dumnezeul nostru, nădejdea și scăparea tuturor celor care nădăjduiesc întru Tine, primește pe

robul Tău Petre care a lăsat poftele cele lumești și pe sine s-a adus Ție, Stăpânului, jertfă vie bine-primită, ridică de la el toată pofta trupească și gândurile cele nesocotite, ca prin lepădarea părului celui nesimțitor ce se va tunde să lepede și cugetele și faptele cele dobitocești și să se învrednicească a lua asupra sa jugul Tău cel bun.

Apoi Mitropolitul a întins mâna spre Sfânta Evanghelie zicând:

– Iată, Hristos nevăzut aicea stă de față. Vezi că nimenea nu te silește pe tine a veni la acest chip. Vezi că tu de bună voie vrei logodna marelui și îngerescului chip.

– Așa, Înalt Prea Sfințite Părinte, de bunăvoie, adăugă Petre.

– Ia foarfecele și dă-mi-l!

Foarfecele era pe Sfânta Evanghelie și Petre luându-l i-l dădu sfios, sărutându-i mâna. Mitropolitul însă puse foarfecele la loc de ca și când ar fi zis: „Poate că nu te-ai gândit, totuși, destul. Poate că nu e chiar ceea ce vrei cu adevărat. Mai ai încă timp. Uite, am pus foarfecele la loc”.

– Ia foarfecele și dă-mi-l, zise iarăși Mitropolitul. Ca și cum i-ar fi zis încă: „Dacă ești cu adevărat hotărât, hai, dă-mi-l!”

Petre luă foarfecele și i-l dădu încă o dată, privindu-l scurt, ca și când ar fi zis și el: „Hai, împliniți odată ce e de împlinit, căci pentru mine cale de întors nu mai există!” Dar Mitropolitul luând foarfecele îl scăpă pe jos, prefăcându-se ușor teatral.

– Ia foarfecele și dă-mi-l, zise pentru a treia oară mai-marele, pentru ca primindu-l a treia oară, conform

tipicului, să-i taie din creștet câte o şuviță din păr în semnul crucii zicând: Fratele nostru Petre își tunde părul capului său în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. Să zicem pentru el: Doamne, miluiește! Și toată biserica răspunse cântând: Doamne, miluiește!

Aici și astfel, tainic și nevăzut, se zidește piatra de hotar ființial care face diferența între însingurați și singuratici. Este o asumație care se realizează inegociabil undeva la adânc, bărbătește, monahal, pe un da deplin sau pe un nu hotărât.

Dacă în acest moment starea celui sau celei care solicită logodna nu este centrată lucid pe îndemnul Mântuitorului, de aici mai departe în loc să înceapă agonisirile se vor vedea agonizările!

„De voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze...”

Îi dădu apoi cămașa, numind-o „haina veseliei”, paramanul, ca semn al primirii îngerescului chip, crucea, dulama, brâul – ca semn al încingerii cu puterea adevărului, spre omorârea trupului și înnoirea duhului. Primi mai departe potcapul ca pe un coif al biruinței întru nădejdea mântuirii, cântându-i-se de fiecare dată Doamne, miluiește! A îmbrăcat și rasa ca „haină a mântuirii, zaua dreptății care să-l apere și să-l ferească de toate gândurile cele rele, de toată nedreptatea și de îndemnul subiectiv al voii sale. După ce-a primit mantia, camilafca, metaniile și crucea, Mitropolitul îi dădu o lumânare mare, frumoasă, din ceară

curată, adăugând cuvântul Domnului: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune și să mărească pe Tatăl Cel Cereșc”.

Fratele nostru Petre a luat logodna marelui și îngerescului chip. Doamne Dumnezeuul nostru, du pe robul Tău acesta în curtea Ta cea duhovnicească și-l numără pe el cu turma Ta cea cuvântătoare.

Când s-o fi terminat Sfânta Liturghie cu toate splendorile sale nimeni n-ar fi putut spune. A fost totul ca un vis frumos, dar foarte scurt. După citirea Evangheliei Gheronda primise să rostească un cuvânt. Era un lucru rar. De ani buni nu mai cuvântase. Se ferea de fiecare dată când era chemat.

– Înalt Prea Sfințite Mitropolit, Prea Cuvioase Părinte Stareț, Prea Cuvioși Părinți, Prea Cuvioase Maici, iubiți frați și surori, Petre, iubite frate, mă gândesc că eu aș fi cel mai puțin potrivit să rostesc acest cuvânt în acest moment. Pentru că vârsta, cu toate disconforturile ei, mă împiedică. Pentru că în emoțiile cele mari mă poticnesc. Pentru că vorbele îmi sunt sărace și puține și n-am să pot spune mai nimic din ce și cât înseamnă pentru mine ziua aceasta. Ochii n-au lacrimi să plângă mai mult și inima nu poate să bată mai tare și mai iute.

Vin de departe, am adunat, din mila Domnului, ani mulți. Am văzut și am trăit multe. Am gândit și mi-am dorit multe, și multe s-au și împlinit. Dar ce s-a petrecut astăzi aici n-aș fi putut gândi, n-aș fi cutezat să cer, n-aș fi crezut că se poate întâmpla. Mare este Dumnezeu!

Gheronda se opri să-și șteargă discret lacrimile, iar de la cei din biserică răzbătea rumoarea plânsului.

Am mulți fii și fiice duhovnicești, aici sau prin alte multe părți. Niciunul nu este mai prejos înaintea ochilor mei, niciunul nu este mai la margine în inima mea. Dar astăzi Domnul cred că a voit să închid această listă cu Petre.

Lung, sinuos și anevoios ți-a fost drumul până aici, Petre frate, dar iată că voia Domnului, numai de El știută, s-a împlinit astăzi, aici, în această Sfântă Biserică, unde te-ai învrednicit a îmbrăca sfântul și îngerescul chip, prin lepădarea cea desăvârșită a ceea ce-ai fost, a lumii din care vii și a tuturor poftelor ei.

Ai venit să-l slujești Domnului nostru Iisus Hristos, Petre, și frumos și devotat ai arătat că știi s-o faci. Pentru asta ai reziliat, ai rupt și ai stricat un lung și greu contract pe care l-ai avut cu Sarsailă. Nici prima parte a vieții nu ți-a fost ușoară, nici aceasta nu-i facilă și la îndemâna oricui.

Făgăduințele făcute înaintea Sfântului Jertfelnic, înaintea Sfinților Îngeri și a tuturor Sfinților se cuvine nouă să le avem pururea înaintea ochilor spre împlinirea netăgăduită.

Știi de cine te-ai lepădat, știi de Cine te-ai lipit. Te-ai lepădat de întuneric și te-ai cufundat în Lumină, făcându-te fiu al Luminii, lumen, pentru ca luminându-te să luminezi, ca să umbli astfel, slujind lui Dumnezeu, credincios în toată curăția și în tot adevărul.

Frații mei scumpi, iubitele mele surori, noi călugării se cuvine să nu uităm niciodată că datori suntem să împlinim

toate făgăduințele date și toate poruncile primite. Să urmărim toate faptele cele mari ale Domnului nostru Hristos și ale tuturor Sfinților de până la noi. Să purtăm cu mare grijă și cu multă luare aminte chipul acesta îngeresc pe care, iată, l-a îmbrăcat acum și fratele nostru Petre. Să avem pururea vie înțelegerea faptului că mântuirea noastră constă într-o singură vrednicie, aceea de a le lua locul îngerilor căzuți cândva. Noi nu avem alt loc în Rai, frații mei dragi! Noi nu avem altă cale și nici alte prilejuri.

Petre, frate, să te păstrezi până la plecarea de pe-aici așa cum te-ai făgăduit astăzi, slujind lui Dumnezeu ziua și noaptea, cu toată răbdarea, cu toată umilința și cu toată blândețea. Pentru ca astfel și pentru tine să se plinească făgăduința cea adevărată a Domnului nostru Iisus Hristos Care a zis: „Unde sunt Eu, acolo și sluga mea va fi”. Făgăduință pe care, Părinte Petre, să te învrednicească Prea Milostivul Stăpân să o vezi netăgăduit împlinită!

Se spune că oricât de întinate ne-ar fi trecuturile, avem un viitor imaculat. Pentru Părintele Petre, prin ceremonia aceasta a făgăduințelor, netaină, dar profund tainică, trecutul însuși îi devine alb, căci, precum spune Proorocul David în Psalmul 50: „Spăla-mă-vei și mai vârtos decât zăpada mă voi albi...”

Era covârșit Gheronda. Emoțiile, osteneala suferințele se simțeau în fiecare vorbă rostită. Stăruia încă în cuvânt, silindu-se să adauge câte ceva și pentru toți cei mulți care așteptau proniașiv.

Bucuria lui sfântă se ridica deasupra oricărei neputințe.

– Oameni buni, oameni buni, să nu fiți răi!

Căutați să-L descoperiți pe Dumnezeu până nu vă acoperă întru totul cele rele ale vrăjmașului.

Cine va voi să-L afle pe Dumnezeu Îl va vedea pretutindenea, iar cine nu va voi să-L vadă nu-L va afla nicăieri!

Neguri grele s-au ridicat la orizontul vieții și, învăluindu-ne, stau să se prăvălească, înghițindu-ne cu totul.

Iuda pare că a reînviat, altoindu-se perfid în fiecare dintre noi. Pe mai mulți sau pe mai puțini arginți cu toții Îl vindem încă și mai abitir azi pe Hristos, sărutându-L insolenți cu buze băloșind veninuri.

Prorocii mincinoși sunt la tot pasul. Paiate mărturisitoare apar și se aburcă pe solee și-n amvon. Hristoși pociți, cu bărbi cârlionțate și fardați, cu turpitudinile pitulate-n burdihanuri și cu obrajii buhăiți, își etalează omilii recitative despre asceze, nevoințe și virtuți, clamând edulcorat, scrâșnind din dinți, teze eretice despre iubiri adulterine între creștini, zeno și tibetani.

Fiți lucizi, oameni buni! Treziți-vă!

Despelițați-vă, frații mei, zvârliți-vă măștile care v-au furat identitatea! Desfățăriți-vă și desfățărniciti-vă îndată, căci revenind curând Hristos nu vă va recunoaște și ca pe niște străini vă va judeca, zvârlindu-vă departe, în ținuturi aspre de surghiun, și mult o să vă doară.

Fie-vă milă de puiuții voștri, de pruncii odrăsliți din dragoste și din iubire sfântă, și fiți-le părinți, nu sponsori și finanțatori! Puneți-vă o întrebare simplă atunci când

vă-ntâlniți cu ei din când în când. Ce știți cu adevărat despre copiii voștri? Cine le sunteți practic voi, și ei ce vă sunt vouă?

Această epocă ecranieră a dizolvat normalitatea zidind-o într-o nemiloasă virtualitate ca pe o biată jertfă în zidul lui Manole.

Ne-am scufundat în simulacre până-ntr-atât, încât aud și eu, pe ici, pe-colo, că și la noi, ca-n mii de alte locuri pe pământ, oamenii cresc animăluțe închipuie, au astfel plante, pomi, grădini întregi, livezi imagine, prieteni nevăzuți, căsătorii pe ne-ntâlnite, realizate pe planete inventate, Doamne Sfinte, toate aceste drăcării cumplite fiind, chipurile, viața lor, lumea lor, care, pe nebagate de seamă, viclean și iute tinde să devină a noastră. Doamne, să ne ierți!

Și dacă v-ați întrebat cumva, văzând aceste tragedii, și altele încă și mai mari, de ce sunt ele și ce-ar trebui făcut, răspunsul, fraților, e unul singur. Fiindcă ne-am depărtat de Hristos, dacă om fi fost vreodată cu adevărat aproape. Fiindcă nu-L mai iubim pe Hristos, dacă L-om fi iubit cândva cum se cuvine. Să ne întoarcem la Hristos! El fiind singurul Care ar putea să restabilească orânduiele toate și pe noi toți să ne restaureze. El Care ne-a spus dintru început: Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!

Și dacă n-ar fi așa, de ce ar face opoziția atâta risipă de energie, de bani, de propagandă și de atâta corupție prin corupții săi?

Un răspuns întreg, deplin argumentat și incontestabil îl avem de la foștii mari corupți, azi uriașii convertiți. Ar

fi destul pentru cei care stau cu spatele, scuipând negații superficiale peste umăr, să se aplece pentru scurtă vreme nu asupra profundelor pilde și învățături ale celor mulți, unul mai impresionant decât altul, ci numai spre doi dintre aceștia să privească: spre Saul, mare prigonitor de Dumnezeu, azi Pavel, Apostolul neamurilor, și spre Ciprian, Marele Mucenic, care a fost, precum se știe, cel mai mare vrăjitor din toate timpurile, mare lucrător al tălpii iadului, având pe atunci zeci de legiuni de demoni în subordine. Ar avea toți de înțeles un lucru simplu, pe care nimeni n-ar trebui să-l uite. Că iadul nu-i o șagă și că moartea nu e o iluzie! Că pentru a scăpa noi de acestea, Dumnezeu, singurul Care le cunoaște cu adevărat conținuturile tragice, ne-a plătit scump arvuna salvării, făcându-ni-se vad spre fericire.

Copiii mei dragi, toate au un sfârșit pe aici, precum și un început au toate. Numai Dumnezeu Cel Mare este fără de început și nici sfârșit nu are. Eu însumi, ca o începătură ce mă aflu, m-oi opri din toate acestea ce v-am spus, cum m-oi opri din toate cele de pe-aicea. M-oi opri poate înainte să mi se ceară permis de port cruce și legitimație de om normal.

Voi care mai aveți de stat, însă, păziți-vă! Păziți-vă, oameni buni, că multe vă sunt cursele și primejdiile multe. Păziți-vă întâi de toate de vrăjitoria asta necruțătoare a epocii ecraniere. Pe acolo intră tot potopul! Prin ecrane va veni sfârșitul și cei ce vor sfârși îl vor privi, văzându-l în ecrane.

Ca să puteți scăpa, ascundeți-vă, cât mai este vreme, în singurul loc sigur: iubirea lui Dumnezeu. Și ca să puteți

face asta, cât mai lesne, iubiți-vă, fraților unii pe alții, precum Hristos ne-a spus și ne-a iubit.

Nu-i ușor lucru. Știu că nu-i ușor, pentru că Michiduță, cunoscând că dragostea e focul care pârlă orice rău, întâi de toate pe aceasta s-a silit să i-o șterpelească omului. Și a și reușit. I-a furat iubirea, punându-i în loc tot felul de surrogate care creează false dependențe, temeluite pe devotamente otrăvite, cu nume mincinoase de iubire.

Iubire fără Dumnezeu nu există! Pentru că Dumnezeu este singurul izvor al iubirii, fiind iubirea însăși.

Iubiți-vă, iubiților, iubiți-vă și iubiți țara asta scumpă și sfântă care la rândul ei vă va salva, ea însăși salvându-se mirabil printr-o milă și o tainică protejare, ieșind curată și neatinsă de nimic din cele ale coșmarului care a început.

Țara asta care, așa cum am citit eu într-o carte, este ca o icoană a tuturor sfinților pictată cu sânge de martiri. Este o raclă uriașă, cuprinzând parțial sau în întregime moaștele înseși ale acestor sfinți. Este o smerită catedrală a lumii unde, neîncetat, Dumnezeu pogoară în fiecare zi cu toate Cerurile și, în marea taină a Sfintei Liturghii, săvârșită astfel în monastiri și schituri, ne cheamă, veșnicindu-ne într-ale Sale: „Luați, mâncați, Acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor.”

Țara asta căreia Dumnezeu i-a dat de toate cu prisos a ajuns, vai, de ani mulți, smerită ca o cenușăreasă a lumii, aplicându-i-se dictonul tristelor istorii: „Săracă țară bogată!”

Dar cei care au vânat-o și o vânează încă, cei care au siluit-o, furându-i sceptrul, scoțând-o la mezin, pentru ca

astfel parvenirii să-și plătească ratele șterpelitelor palate, toți, fără osebire, fără excepții, fără îndoială, toți până la unul vor plăti grozav de scump, ireconciliabil, tragic și inexorabil. Iar prețul cel mai greu nu va fi cel cerut de însăși țara, nu va fi cel plătit în fața celor mulți și aspru umiliți, ci va fi socoteala ce-o va cere Stăpânul locului acestuia. Căci România, ar fi bine să se știe, să afle toți de pretutindeni, țara asta pravoslavnică, definită astfel chiar de Cel de Sus, nu se poate trafica prin nicio bursă! Nu se poate pune zălog ori cheazășie pentru niciun interes teluric și pasager. Ea nu a fost și nu va fi nicicând o piesă oarecare în vreun puzzle pastîșat politic, pentru că ea este, prin toate ale sale, un întreg al Întregului Desăvârșit. Și orice parte ar lipsi din parte, se va întoarce la Întreg întreagă! Iar cei ce nu știu asta sau ignoră vor încerca gustul amar al prăbușirii lor ființiale, din moși strămoși la ultiimi strănepoți, căci cu deciziile Proniei, cu avertismentele și mai ales cu anatema Sa nu-i de jucat. Nu-i de jucat!

Dumnezeule, judecata Ta dă-o împăratului și dreptatea Ta fiului împăratului. Ca să judece pe poporul Tău cu dreptate și pe săracii Tăi cu judecată. Să aducă munții pace poporului Tău și dealurile dreptate. Judeca-va pe săracii poporului și va mântui pe fiii săracilor și va smeri pe clevetitor. Și se vor teme de Tine cât va fi soarele și cât va fi luna din neam în neam. (Psalmul 71, 1-5)

În ultimul timp Petre se mutase cu Gheronda. Petreceau mult împreună. Părintele Filip nu se mai putea deplasa, iar Petre îi stătea în preajmă pentru tot ajutorul.

Era și pentru el un mare beneficiu, căci multe deprinsese încă ascultându-l.

Grăind despre scurtarea zilelor Gheronda îl rugă să citească tare din Evanghelia după Matei, la capitolul 24:

„Luați aminte să nu vă amăgească cineva. Că mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos! Și pe mulți îi vor amăgi. Și veți auzi de războaie și de zvonuri de războaie; luați seama să nu vă înspăimântați, căci toate trebuie să fie, dar încă nu-i sfârșitul. [...] Toate acestea sunt doar începutul durerilor nașterii. [...] Atunci mulți se vor poticni și unii pe alții se vor vinde și unii pe alții se vor urî.

Și această Evangheliie a Împărăției va fi propovăduită în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile; și atunci va veni sfârșitul.

Deci, când veți vedea ceea ce s-a spus prin profetul Daniel **urâciunea pustiirii stând în locul cel Sfânt** – cine citește să înțeleagă –, atunci cei din Iudeea să fugă-n munți; cel ce va fi pe casă să nu se coboare ca să-și ia lucrurile din casă; iar cel din țarină să nu se întoarcă să-și ia haina. [...] Că mare necaz va fi atunci, cum n-a mai fost de la-nceputul lumii până acum și nici nu va mai fi. Și dacă zilele acelea nu s-ar fi scurtat, niciun trup n-ar mai scăpa; dar zilele acelea se vor scurta de dragul celor aleși”.

– Ei, Părinte Petre, interveni Gheronda cu glas scăzut, tot omul vede astăzi că s-au scurtat zilele, și celelalte toate despre care se zice acolo se văd cu ușurință, dar lumii nu-i mai pasă. Ea nu mai poate înțelege nimic din toate acestea. „Așa trebuia să fie!”

Și dacă zilele s-au scurtat, precum se vede, și dacă, precum se zice, acestea s-au scurtat „de dragul celor aleși”, atunci cei aleși e limpede că există, și existând aceștia devine lesne de înțeles și cum de mai rabdă încă Dumnezeu această furibundă destrăbălare generală...

După un timp Gheronda începu să răsufle greu și ceru să-l ridice la marginea laviței. Nu mai avea putere. Abia șopti:

– Bine a ticluit cine a ticluit vorbele astea: „Stăm pe lemn și-n lemn ne-om duce, și la cap ne-or pune cruce, și nimic din ce e dulce nu ne-or da, nu ne-or aduce, numai flori să se usuce...”

Când unul dintre călugări se mută la Domnul, fiindcă nu se cade a fi spălat trupul lui, nici a fi văzut gol, călugărul rânduie să se îngrijească de îmbrăcarea celui adormit șterge cu anume grijă trupul aceluia cu un burete înmuiat în apă caldă, făcând cruce pe fruntea adormitului, la piept, la mâini, la genunchi și la glezne cu acel burete.

După aceea îl îmbracă într-o cămașă nouă, scoțând-o pe cea veche, astfel încât să nu-i vadă goliciunea. Schimnic fiind, va fi înfășurat în camilafcă pe deasupra capului până la barbă, așa încât să nu i se mai vadă chipul. Apoi i se pune anavalul, adică pleterile și rasa, va fi încins cu centura și i se va pune mantia sub trup, de la cap până la picioare. Mantia va fi sfâșiată apoi pe lungimea ei, iar fâșiile vor fi împletite în jurul trupului, în așa fel încât să iasă trei cruci. Una la cap, alta la piept și a treia la genunchi. Trebuie să mai rămână o fâșie care va fi legătura picioarelor.

Gânditorii cei mari, dramaturgii iscusiți, poeții cu meșteșugitele lor rime, muzicieni nenumărați, sfinți mulți, s-au ostenit, strigând peste istorii, spre a înțelege cei de după ei:

Că tigvele uscate de sub bolovani nu vor cunoaște dorul
de coroane.

Că mărgelărimea scumpă, migălos cusută, împreună cu
mărgăritarele toate vor ajunge în cenușă.

Că toate titlurile, rangurile și onorurile toate
vor zace în tină și în gunoi,
laolaltă cu trompetele ruginite,
cu mantiile strălucitoare
și
cu toate cizmele de gală.

Privind *Prin fereastra temniței* Sfântul Nicolae
Velimirovici medita:

Unde este strălucirea feței și a ochilor?

În obrajii umflați și în bezna orbitelor goale!

Unde este farmecul rotunjimilor și plinătății trupului?

În viermăria și în murdăria de negrăit!

Unde sunt sânii atrăgători care tresătau de dragoste?

În mușuroiul de sub copitele măgarilor!

*Unde sunt mâinile mai scumpe decât aurul, care slujeau
oaspeților?*

Acum sunt bețe uscate sub roțile căruțelor!

*Unde sunt picioarele iuți, care alergau să apere dreptatea?
Iată-le sub furnicar, unde nu se mai vorbește de dreptate și
de nedreptate.*

Unde sunt chefurile petrecăreților,

unde-i cântecul celor voioși,
unde-i larma celor puternici,
unde-i vuietul celor trufași?
Unde-i strigătul și răcnetul celor năimiți și corupți?
O vor ști mai bine decât capul tău tălpile tale,
când vor călca peste osemintele lor uscate,
pentru că te vor înțepa și te vor face să gemi.
Unde sunt împărații, Doamne?
Întreabă slugile lor!
Unde sunt bogătașii, Doamne?
Întreabă cerșetorii!
Femeile frumoase unde sunt?
Întreabă viermii și râmele!
Doamne, Dumnezeuul nostru, nimica suntem!
Răsărim și ne uscăm ca iarba.
Ne risipim ca un nor fără apă.
Ne ofilim ca florile în grădină.
Ne înălțăm și ne pierdem ca fumul și ca aburul.
Venim și trecem ca nuntașii.
Ne auzim și amuțim ca sunetul fluierului...
O, Doamne,
câți vii sunt printre cei morți
și
câți morți printre cei vii!
Tu singur știi,
numeri,
socotești...
Iartă tot
și
mântuiește-i pe toți!

– Iartă-mă, Părinte Petre, iartă-mă că te ostenesc, te rog să primenești candela și să-mi citești Canonul de Rugăciune către Puterile Cerești și către toți Sfinții.

Petre curăță îndată fitilul candeliei, completează uleiul, îi puse o pernă Părintelui la spate și apoi, cu lumânarea de la călugărie în mână, prinse a citi Canonul.

N-apucă să citească decât până la Cântarea a 3-a: „Rogu-mă, Serafimi, Stăpânii, Heruvimi, izbăviți-mă de smintelile vrăjmașilor; voi Domnii și Căpetenii, Scaune și Arhangheli, împreună cu toți Îngerii, rugați pe Izbăvitorul pentru mine, păcătosul.

Înaintemergătorule, roagă pe Hristos să dobândesc viața cea făcătoare de bine mie pururea; Prorocilor și Cete ale Mucenicilor, ale Sfinților Apostoli, ale Arhiereilor, ale Cuvioșilor și ale Mucenițelor, rugați-vă pentru mine, păcătosul.

Când s-a uitat spre Gheronda acesta avea capul ușor într-o parte și ochii închiși.

– Părinte Filip, zise Petre aproape strigând, ați adormit? Vreți să vă întindeți?

Gheronda deschise cu greu ochii și-i făcu semn să se apropie. Petre presimțea că nu e bine, dar își refuză orice gând și, îmbrățișându-l, duse vorba în altă parte:

– Aveți nevoie de ceva, Părinte? Mă duc să fac un ceai...

– Nu, Petre frate, îngână anevoie Părintele, nu mai am trebuință de nimic...

Răsuflă adânc și zise încă: Tot ce-a fost de zis... s-a zis..., tot ce-a fost de făcut... s-a făcut...

Dădu parcă să ridice brațul drept, dar îi căzu greu și un oftat prelung a fost tot ce s-a mai auzit.

Petre gema în afunzimile ființei și îngâna vorbe răzlețe, belalii. Stătea așa... în brațe cu Gheronda, ca și când îi adormise peste umăr și, nevoind să-i tulbure odihna, striga înăbușit, mai mult icnind:

– Părinte Filip, Părinte Filip! Aș vrea să vin și eu acum... aș vrea și eu să vin cu tine!... De ce să stau... de ce să rămân eu? Ce mai înseamnă lumea asta pentru mine? Eu însumi ce înseamnă? Marc și locul ăsta ce înseamnă fără tine? Părinte, ia-ne și pe noi!

„Veniți, fraților, să dăm acestuia sărutarea cea mai de pe
urmă,
mulțumind Domnului
că a ieșit de la frații săi
și se apropie de mormânt,
neîngrijindu-se de cele deșarte, nici de trupul cel mult
pătimitor.

Unde sunt acum rudele și prietenii? Că iată, ne despărțim!
Toate măduarele trupului se văd acum netrebnice;
cele ce puțin mai înainte erau mișcătoare toate sunt
nelucrătoare,
moarte,
nesimțitoare;
că ochii au apus,
picioarele s-au legat,
mâinile și auzul au încetat,
limba cu tăcere s-a îngădit...

Cu adevărat deșertăciune sunt toate cele omenești.

Ce despărțire este, fraților!

Ce tânguire,

ce plângere grea în ceasul de acum.

Veniți să-l sărutăm pe cel ce cu puțin mai înainte a fost cu noi...

Ce este viața noastră?

Cu adevărat floare și fum și rouă de dimineață.

Să ne uităm cu jale în morminte.

Unde este frumusețea trupului?

Unde sunt tinerețile?

Unde sunt ochii și chipul trupului?

Toate s-au vestejit,

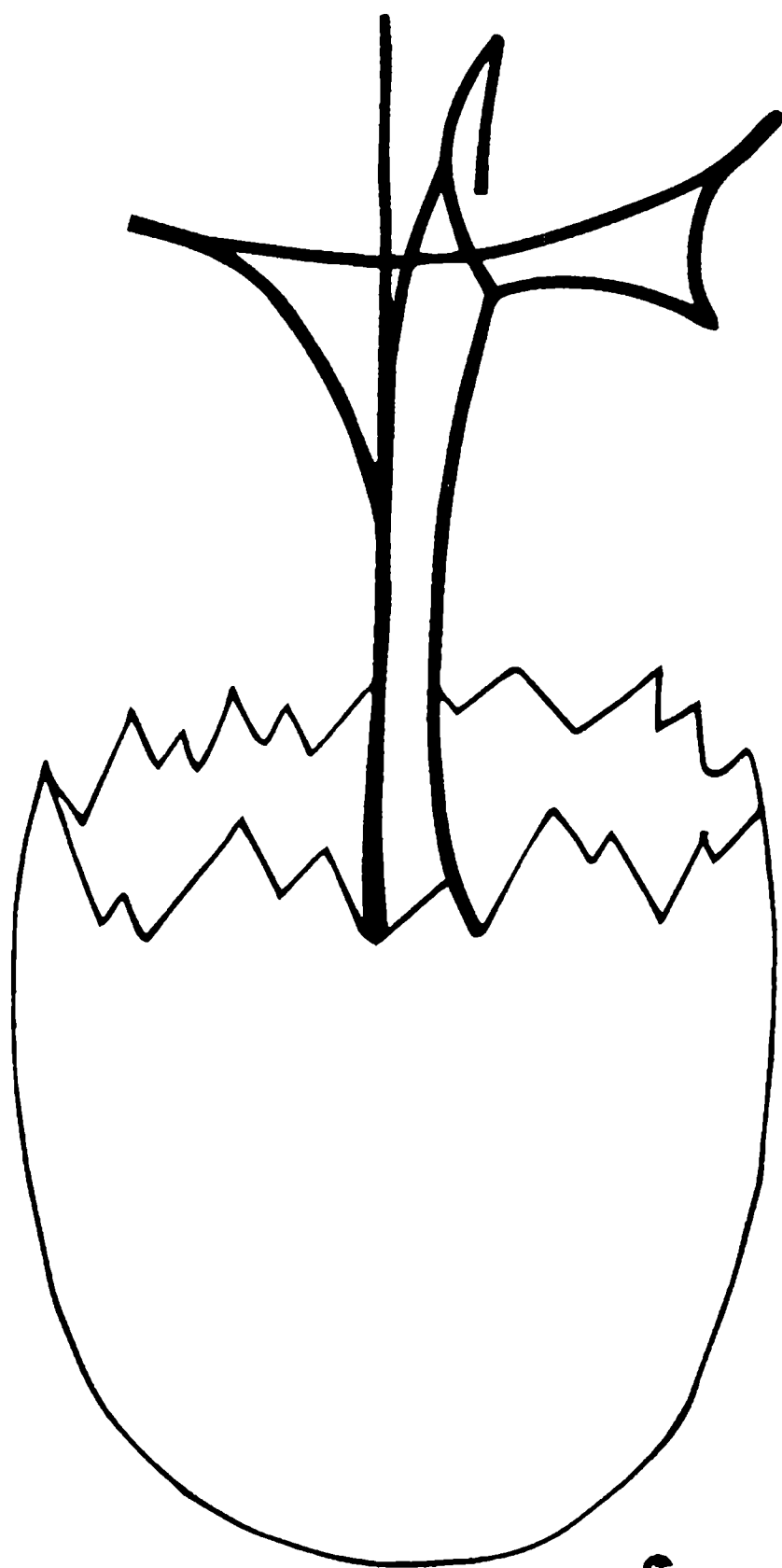
toate au pierit”.

(Slujba de înmormântare a călugărilor)

Petre rămăsese să mai așeze, chipurile, florile și coroanele multe. Ședea în genunchi, sprijinit de cruce, repetând: „Tot ce-a fost de zis s-a zis..., tot ce-a fost de făcut s-a făcut”.

Si le voi da o altă inimă; și duh nou voi pune într-înșii; inima lor de piatră le-o voi smulge din trup și le voi da o inimă de carne, pentru ca ei în poruncile Mele să umble și rânduielile Mele să le păzească și să le facă... (Ierzechiel XI, 19)

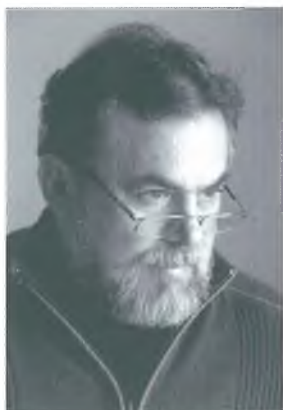
c

carteaactuala3c@yahoo.ro
0721 980 202

Tel./Fax: 021-242.03.03; 021-242.03.13
e-mail: rcrprint1@adslexpress.ro
rcrprint@yahoo.com

Întâi a fost **Lucrarea**

**cel mai căutat roman românesc
postrevoluționar**

Ziua de Iași – 29 iunie '04

În doar primele șase luni de la apariție, s-au publicat peste 100 de cronici, recenzii și semnale editoriale, în cele mai importante publicații din România, calificând **Lucrarea** ca fiind

cel mai mare succes de librărie al ultimilor 15 ani

24 Ore, Iași – 4 aprilie '04

o carte care sparge tiparele

editorial Ziua – 30 martie '04

o carte de excepție

Transilvania Expres – 22 mai '04

senzațională

Național – 31 martie '04

o carte de învățătură care se citește cu sufletul

Gardianul – 17 aprilie '04

o carte care reflectă condiția tragică a omului contemporan

Ziua Literară – 8 ianuarie '05

operă eminentă

editorial Ziua – 30 martie '04

**o carte cu mireasma unei Evanghelii, o întâlnire pe care
nu avem voie să o pierdem**

Lumea Românească, SUA – august '04

ziditoare de suflet

Realitatea Românească – 8 aprilie '04

ca o rugăciune

Ziua de Constanța – 6 septembrie '04

capodoperă literară

Gazeta de Transilvania – 10 iulie '04

tulburătoare, șocantă, cutremurătoare

Obiectiv, Brașov – 14 iunie '04

cartea ferestrelor spre tine însuși

Rost – 14 aprilie '04

o fereastră prin care intri spre uimire

Observatorul online, Toronto – iulie '04

un adevărat brocart literar

România Literară – 6–12 octombrie '04

40,00

ISBN 978-973-87180-1-2

5 948492 280010